

Naziran

Arsa cu acid

Naziran avec Célia Mercier, *Brûlée à l'acide*

© Editions Flammarion, Paris, 2010

© 2020 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, al. B3A, sc. 1, el. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

NAZIRAN

Arsă cu acid / Naziran împreună cu Célia Mercier;
trad. de Nicolae Constantinescu.

— Iași: Polirom, 2020

ISBN 978 - 973 - 46 - 8062 - 7

I. Mercier, Célia

II. Constantinescu, Nicolae (trad.)

821.133.1

929

Printed in ROMÂNIA

Naziran

împreună cu Célia Mercier

ARSĂ CU ACID

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2020

Prefață

Pakistan, Islamabad, la porțile orașului-grădină, centrul de reabilitare al Acid Survivors Foundation (ASF): într-un birou de 20 m² cu tapet de culoarea jăraticului, pe o etajeră din lemn negru, zace dosarul cu numărul 1210708A...

Dincolo de cifre, de foile de hârtie și de patru-cinci fotografii, se ascunde una dintre cele mai oribile forme de violență ce pot fi aplicate unei ființe omenеști: vitriolarea sau, mai pe înțelesul tuturor, „atacarea cu acid”. Câteva picături, o sticlă, uneori litri întregi de lichid coroziv aruncat în fața sau în capul unei persoane, și se declanșează un proces cumplit. Într-un mod progresiv, pervers, profund, acidul va arde pielea, va pătrunde în țesuturi, uneori poate chiar va ajunge la oase. Rezultatul? Ținta, în general o femeie sau o tânără victimă a violenței domestice oricare a refuzat o căsătorie sau niște avansuri,

este desfigurată, membrele îi sunt deformate, contractate, uneori distruse, putând să rămână chiar oarbă, dacă acidul îi atinge ochii. Pe lângă suferința fizică de nedescris care însoțește contracturile, chirurgia reparatorie și estetică, fizioterapia, victimele vor cunoaște o adevărată tortură morală și socială: dintr-odată, se văd respinse de comunitate, arătate cu degetul ca niște animale sălbatice. Depresiile și tendințele de suicid sunt frecvente, așa că în acel moment se conturează o provocare incredibilă: cum să-ți regândești, să-ți reconstruiești viața, atunci când ești perceput ca un monstru? Cum să înțelegi că, în fond, n-ai încetat niciodată să exiști? Cum să redevii femeie pe deplin, cetățeană independentă și respectată, conștientă de drepturile și îndatoririle tale, capabilă să le aperi?

Naziran a încercat să răspundă la aceste întrebări, iar cartea de față ne destăinuie interogațiile salvatoare și extraordinara ei evoluție interioară și personală.

În cele din urmă, aceste rânduri ne istorisesc și o luptă excepțională ce ne depășește, ne revoltă, ne emoționează, ne inspiră, dar ne și face să reflectăm la ceea ce suntem, la modul nostru de a acționa în calitate de animal politic și social. Când am întâlnit-o pe Naziran, se zbătea între viață și moarte; lupta, victoriile, suferințele, spaimile, progresele ei de zi cu zi și elaborarea planului său de viață au fost o ocazie de a observa lumea, de a-i observa pe ceilalți și de a mă observa pe mine însămi printr-o nouă grilă de lectură: viziunea mea despre fericire și dreptate nu seamănă întotdeauna cu cea a lui Naziran, dar ea mi-a amintit că nu știam totul, că nu știam mai bine, că aveam încă multe de învățat și de făcut...

Scriind această carte, Naziran închină prin urmare, înainte de toate, un imn libertății, modestiei și toleranței. Naziran întruchipează acum Speranța, dar amintește și că drumul spre o lume fără atacuri cu acid este încă lung. Într-adevăr, vitriolarea nu cunoaște în prezent nicio frontieră geografică, culturală, lingvistică sau religioasă; ea exista în secolul al XIX-lea în Europa și face astăzi

ravagii în Uganda, Etiopia, Zambia, Yemen, Africa de Sud, Columbia, Bangladesh, Pakistan, India, Cambodgia, Nepal, Japonia, Malaysia, Marea Britanie și Bulgaria. Cu excepția statului Bangladesh, fenomenul se extinde. Este așadar esențial să ne unim eforturile ca să punem capăt uneia dintre cele mai îngrozitoare forme de încălcare a drepturilor omului.

În Pakistan, ASF - în cooperare cu guvernul pakistanez, activiștii și comunitățile locale, UNIFEM, UNDFP, DIFD, UNOPS, ASTI, Français du Monde și supraviețuitorii atacurilor cu acid, printre care și Naziran - este pe cale de a determina propunerea unei legi în parlamentul federal și adunările provinciale pentru ca vânzarea de acid să fie controlată, reglementată, vinovății să fie aspru pedepsiți, iar supraviețuitorii atacurilor să beneficieze gratuit de îngrijiri medicale și de programe de reinserție adecvate. Această lege, la care speră fiecare dintre noi, va fi dedicată lui Naziran, pakistanezilor și tuturor celorlalte victime ale vitriolării...

Valérie Khan, Președintă Acid Survivors Foundation
www.asfjpakistan.org

Prolog

„Intră, tânăra e aici”. Mi-e puțin teamă când pătrund în cameră. Ne aflăm la sediul Acid Survivors Foundation din Islamabad, ONG care îngrijește și reabilitează victimele atacurilor cu acid. Am fost avertizată. Naziran, tânăra care mă așteaptă, a suferit arsuri înspăimântătoare.

Am realizat mai multe reportaje despre aceste femei desfigurate, arse cu acid sau cu kerosen, am mai văzut fețe cu trăsături topite și diforme, trupuri martirizate, în agonie pe paturi de spital jechoase, printre muște. Dar nu m-am putut obișnui niciodată cu așa ceva.

Îmi promisesem să nu mă las impresionată, nu voiam ca tânăra să-mi simtă stânjeneala. Mă pregătisem. Totuși, în fața acelei femei fără chip, mi-am reținut o mișcare de spaimă. Violența atroce pe care o suferise i se citea pe trăsături. O violență incredibilă, abjectă și ireversibilă.

Ochii, nasul și buzele îi dispăruseră. Fața ei nu mai exista. După trecerea șocului inițial, i-am strâns mâna și m-am așezat lângă ea. Naziran voia să-și spună povestea și trebuia s-o ajut. Împreună cu traducătoarea mea, am petrecut astfel câteva săptămâni ascultând-o, punându-i întrebări și îmbărbătând-o când lacrimile începeau să i se rostogolească pe obraji. De la o zi la alta, se contura viața uluitoare a acelei țărănci simple dintr-un sat pierdut din Punjab. Am descoperit-o pe tânăra viaie și sensibilă care trăia în spatele acelei măști de carne supusă supliciului. Revenea de departe, de foarte departe... Naziran, supraviețuitoare a infernului.

Am cutreierat regiunea în care s-a născut, străbătută de drumuri înguste și cu sate mici. În acest ținut agricol unde cresc manghieri, bumbac și trestie-de-zahăr plutește încă spiritul sufiților. E un loc cu multe mausolee sacre, unde sunt înmormântați mistici veniți din Asia Centrală și din Iran. Considerați sfinți, acei oameni au convertit populația locală la islam prin muzică și poezie. Astăzi, deși cultul sfinților continuă să existe, această regiune sărăcită și abandonată a devenit un bazin de recrutare pentru grupurile fanatice care trimit un tineret fără viitor să facă jihadul. Aici își au fiefurile micile grupuri sectare care propovăduiesc ura față de minoritatea šiită. Este și o regiune feudală, unde domnesc mari proprietari de pământ. Aceștia îi mențin pe țărani în condiții de Ev Mediu și într-o ignoranță crasă. Cu cât sătenii sunt mai puțin educați, cu atât sunt mai ușor de exploatat. În această regiune, violența, alimentată de sărăcie și analfabetism, este o normă cotidiană. Aici se concentrează toate problemele sociale ale țării: violuri, căsătorii între copii, violență domestică. În acest context patriarhal, femeile sunt o mână de lucru docilă și supusă corvezilor; ele recoltează bumbacul, taie trestia-de-zahăr, mulg animalele, își cresc numeroșii copii și se ocupă de casă. Și, pe aceste meleaguri, crimele sunt frecvente. Pentru a pedepsi o familie, femeile sunt violate, ucise sau arse

De douăzeci de ani, o armă nouă face ravagii: acidul sulfuric. În această provincie foarte agricolă, canalele de irigație, moștenite de la Imperiul Britanic, au permis dezvoltarea cultivării bumbacului. Acidul e folosit primăvara pentru curățarea semințelor de bumbac înainte de semănat. Lichidul fatal este disponibil la un preț foarte mic (40 de rupii, adică în jur de 40 de eurocenți) în majoritatea dughenelor. Acidul este utilizat frecvent și pentru desfundarea canalelor de scurgere, spălarea mașinilor agricole și a sălilor de baie. Acidul este un produs ușor de procurat, ieftin, a cărui vânzare nu e controlată. Este așadar o armă la îndemâna tuturor. O armă necruțătoare, care lasă în urma ei zeci de vieți distruse. E de-ajuns o sticlută ca să producă ravagii... Această formă de violență sadică urmărește distrugerea victimei în ce are ea mai profund. Victima supraviețuiește în general rănilor, îndurând suferințe imposibil de descris, și rămâne desfigurată pe viață.

În ultimii ani, numărul atacurilor cu acid a fost în permanentă creștere. În 2007, Acid Survivors Foundation a înregistrat 30 de agresiuni cu acid, în 2009, ONG-ul a inventariat 48. Dar numărul real al atacurilor este estimat la peste 150, căci nu toate victimele îndrăznesc să facă plângere, iar unele mor fără să lase urme. Victimele sunt în general femei tinere, cu puțină educație și provenind dintr-un mediu sărac. O minoritate (25%) o reprezintă bărbații, atacați în urma unor dispute familiale, din gelozie sau din rivalitate comercială. Agresorul este aproape întotdeauna un bărbat dintr-un mediu sărac. Copiii răniți de jeturi de acid sunt în principal victime colaterale.

Motivele sunt de două feluri: economice și sexuale. Economice, deoarece poate să fie vorba de o reglare de conturi legată de o ceartă privind o proprietate, pământuri, moșteniri. În această regiune agricolă, pământul este carnea și sângele unei familii. Când doi bărbați își dispută un teren, unul dintre ei poate s-o atace cu acid pe soția sau pe fiica celuilalt ca să se răzbune.

Pedepsind femeia, este pedepsită familia. Mai este și problema dotei: familia soțului se poate răzbuna pe tânăra soție care n-a adus dota scontată sau pe văduva care refuză să-și cedeze patrimoniul. Motivele sunt sexuale în cazul unei femei sau al unei adolescente care a refuzat niște avansuri sau o cerere în căsătorie. Pretendentul se simte jignit și vrea s-o pedepsească în așa fel încât să nu mai poată fi niciodată a altuia. Există, de asemenea, crimele pasionale, geloziile, certurile de cuplu... Și, apoi, ceea ce se numește „crimă de onoare”. Soțul (ori familia) se consideră dezonorat de o femeie și o pedepsește.

Consecințele fizice sunt ireversibile. Cele mai atinse părți ale corpului sunt fața, simbol al frumuseții și feminității, precum și bustul, umerii, pieptul și spatele, uneori părțile genitale. Rata de supraviețuire a victimelor acidului este ridicată, dar distrugerile cauzate de răni sunt dezastruoase, fiindcă acidul dizolvă pielea și chiar oasele, care se topesc împreună. Otrava rămâne un timp în organism și continuă să se scurgă. Este deci dificil să se prevadă întinderea vătămărilor. În cursul convalescenței, pielea se umflă, trebuie să fie hidratată în permanență și să i se aplice comprese. Arsurile se vindecă în cele din urmă, dar cicatricile se contractă, evoluează și se pot înrăutăți cu timpul. Ședințele de chineziterapie sunt indispensabile, altfel se instalează un handicap permanent. Cu cât pacientul este tratat mai repede, cu atât rezultatele sunt mai bune. Tratamentele sunt foarte lungi, un pacient ars cu acid având nevoie, în medie, de vreo 20 de operații. Ele sunt distanțate în timp, deoarece de fiecare dată este nevoie de ședințe de chineziterapie între intervențiile chirurgicale. Prima etapă este excizia pielii arse, după care urmează grefele și, în fine, chirurgia reparatorie: trebuie reconstruite gura, cartilajul nasului, urechile, relaxate contracturile, implantat părul. Evident, consecințele psihologice sunt dramatice. Victimele sunt profund traumatizate, trec prin episoade depresive, uneori cu tendințe de sinucidere.

În sate, victimele sunt respinse uneori de comunitate, care le consideră răspunzătoare pentru ce li s-a întâmplat. Ele devin o povară pentru familie. Unele își vor petrece restul vieții izolate în casă, fiindu-le prea rușine de felul în care arată ca să îndrăznească să se arate în public. Altele sunt trimise să cerșească pe marginea drumurilor, expuse ca niște animale de bâlci, ca să aducă bani.

Pacienții îngrijiți de Acid Survivors Foundation încep un lung proces de reabilitare. Trebuie să învețe să facă față privirii celorlalți și să dezvolte competențe ca să se descurce. Există faze de descurajare, dar, odată ce persoana a luat în considerare un plan de viață, luptă să-l construiască. Aceasta poate să însemne întoarcerea în familie, reluarea studiilor, învățarea unei meserii noi: Navid vrea să fie educator specializat, Nassim este doică, Mai are o cireadă de vaci și trăiește împreună cu copiii săi, Zafar vrea să învețe dansul și muzica, Sahida face croitorie la domiciliu, Naila a urmat cursuri prin corespondență ca să devină medic.

Mult timp au domnit impunitatea și legea tăcerii. O victimă săracă, vulnerabilă și traumatizată nu este în stare să se apere. Ca să facă plângere, trebuie deja să plătească un bacșiș polițiștilor. Dar, dacă agresorul plătește mai mult, plângerea riscă să nu fie soluționată niciodată. Când cazul își urmează totuși cursul, agresorii pot să-i corupă și pe judecători. Ei sunt eliberați atunci în schimbul unor simple compensații financiare. Unii primesc însă scurte condamnări la închisoare. Uneori, când agresorii sunt membri ai familiei, fac ei înșiși declarații false la poliție în locul victimei, care agonizează pe patul de spital. Din 2002, o lege nouă le permite totuși doctorilor să înregistreze direct declarația unui pacient, dar de multe ori aceștia nu doresc să meargă la proces și preferă să se țină departe de disputele familiale. Însă, din 2009, lucrurile au început să se miște. Odată cu mediatizarea, populația devine conștientă de oroarea acestor crime. Jurnaliștii urmăresc cazurile și denunță aceste practici.

Noul președinte al Curții Supreme din Pakistan, Iftikhar Chaudhry, se prezintă oficial ca un apărător al drepturilor omului. Se poate deci spera într-o schimbare de mentalitate la vârful sistemului judiciar. O judecată istorică într-un caz de atac cu acid a avut loc în 2009. Unul dintre agresori fusese eliberat de un tribunal după ce îl corupsese pe judecător. Curtea Supremă, sesizată cu privire la acest caz, l-a condamnat în cele din urmă la 12 ani de închisoare și o compensație de 1, 2 milioane de rupii. Președintele Curții Supreme a cerut cu această ocazie o schimbare legislativă, însoțită de o reglementare a vânzării și a utilizării acidului, precum și pedepsirea mai severă a agresorilor...

Un proiect de lege a fost dus la bun sfârșit în ultimele luni¹. Va fi votat într-o bună zi? Alt proiect de lege foarte ambițios privind violența domestică și protejarea femeilor așteaptă de un an, blocat de islamiști, care se tem de emanciparea femeilor.

Celia Mercier

Introducere

Simt cum cineva mă prinde cu brutalitate de braț. Cred că e o bătrână. Are o voce stridentă, neplăcută. Îmi zice că n-o să mă doară, c-o să dureze doar câteva secunde. Plutesc într-o ceață opacă, o noapte de durere. Încerc să mă zbat, dar nu reușesc să mă mișc. Aș vrea să-i spun să mă lase în pace. Un geamăt răgușit îmi iese din gât. Femeia insistă, îmi ține brațul cu fermitate. Degetele mi se îndoaie, se crispează, încerc s-o resping... N-am putere. Mâna nu mă ascultă. Cade fără vlagă. Simt cum un ac îmi intră în braț, găurește pielea, intră în venă. Aș vrea să smulg vârful ăla ascuțit de metal. Dar injecția a fost deja făcută. Durerea dispare treptat. Mă prăbușesc într-o gaură neagră, mă înec.

1 în 2018, Adunarea Națională a Pakistanului a adoptat un proiect de lege privitor la atacurile cu acid și incendieri, prin care se garantează tratament medical gratuit și recuperare pentru victimele atacurilor cu acid și ale incendiilor, precum și celeritatea și corectitudinea procedurii judiciare (n.ed.).

Mă trezesc, simt din nou durerea. Un miros insuportabil de ars amestecat cu efluvii de detergent îmi provoacă greață. Un lichid acid îmi urcă din stomac în gât. Îmi vine iar să vomit, dar nu reușesc. Gâtul îmi arde. Fața parcă mi-a luat foc, pielea e carne vie. Totul e negru, totuși știu că nu e noapte. Aud zgomot în jur. Un pat din fier care alunecă pe roțile și se lovește de un perete. Pași precipitați, gemete de femeie. Apoi o voce care șușotește. Murmure neclare. Cineva intră în încăpere și mânuiește un obiect metalic. Alt ac îmi pătrunde în braț. Mă prăbușesc din nou în inconștiență.

Un urlat mă trezește. E sora mea Farah². E înspăimântată. Se tânuie în gura mare. Strigă că sora i-a fost ucisă. Aud și alte voci. Cea mai gravă e a fratelui meu Salim. Încearcă să-mi îmbărbăteze sora. O recunosc și pe mama, care plânge în hohote. Ce s-a întâmplat? îmi amintesc de noapte, dormeam. Și, brusc, pe fața mea, un lichid fierbinte... Plutesc în ceața care-mi dă senzația de greață. Simt că-mi pierd cunoștința. Zgomote de pași. Familia mea se îndepărtează, pleacă, mă lasă aici singură. În întuneric.

Sunt trează doar pe jumătate și mor de sete, îmi simt gâtul uscat, ca de carton, ca deșertul Thar. Visez o ploaie musonică, trombe de apă bruște care m-ar răcori, care m-ar duce cu ele spre râul Chenab. Curentul mă poartă în derivă. Tresar. E vocea soțului meu, Fawad. Un timbru totuși familiar care mă îngheață dintr-odată. Tremur auzindu-l atât de aproape de mine. Ca o amenințare vagă, un pericol pe care nu reușesc să-l numesc. E într-adevăr Fawad. Discută cu un bărbat necunoscut. Ei cred că dorm, că n-aud nimic. Vorbesc despre mine ca despre o absentă.

— O să trăiască, doctore?

— E arsă în proporție de 70%. Rănile s-au infectat. După părerea mea, în două-trei zile va muri.

Cu 20 de ani în urmă, într-un sat din sudul

2 în scopul protejării vieții private a celor implicați, numele acestora au fost schimbate (n.a.).

Punjabului...

Curentul s-a întrerupt din nou. Becul mic din cameră atârână gol, inutil, suspendat de o sârmă care iese din tavan. Încăperea e cufundată în întuneric. Mama se ridică să deschidă ușa. Ultimele licăriri ale zilei se căznesc să lumineze camera din beton cenușiu. Abia dacă se disting petele de grăsime și crăpăturile pe pereți.

Pe mama o cheamă Nargis. E o femeie mică, subțirică și umilă. Pare fragilă; totuși, are corpul robust precum cel al tuturor țărăncilor din regiune. Chiar dacă nu e așa de bătrână, părul îi albește deja. Îl vopsește în fiecare lună cu henna, ceea ce-i dă frumoase reflexii roșcate. Are ochii negri și vioi, iar nara dreaptă îi e împodobită cu un frumos inel aurit.

Mama tună și fulgeră din cauza acestor întreruperi de curent care ne iau întotdeauna pe neașteptate. Consideră că nu e destulă lumină. Aprinde cu niște chibrituri groase lumânarea veche lipită de etajeră. Ceara negricioasă pâraie și fumegă. Mama se așază din nou pe vechiul ei *charpoi*, un pat din frânghii împletite cu vopseaua scorjită, în limba noastră, *charpoi* înseamnă „patru picioare”.

Ca în fiecare seară, mama își suflecă pantalonii bufanți până deasupra genunchiului. Își masează cu migală picioarele cu ulei de muștar, frecându-le cu mâinile ei aspre. Lichidul, păstrat într-o sticlută din plastic, pe care mama o ține cu mare grijă în cufărul ei, este gros, vâscos, de un galben intens. Mama ia doar puțin de tot pentru fiecare picior, fiindcă acest ulei costă mult. Parfumul persistent se amestecă cu mirosul de ceară. Mama oftează, are picioarele foarte slabe și uscate, brăzdate de vinișoare albastre. O dor de mult timp. Mama muncește prea mult.

Eu stau pe jos, lângă ea, pe podeaua de pământ bătătorit. Sunt fetiță și mă joc cu sora mea mai mare, Farah. Ea și-a scos brățările, comori păstrate într-o cutioară din carton. Sunt *bangle*, brățări din sticlă foarte fină, care se pun cu zecile la încheietura mâinilor. I-au fost

dăruite de una dintre verișoarele noastre, care primise o mulțime cu ocazia căsătoriei. Brățările au reflexe multicolore, strălucesc și scot un clinchet când Farah se ridică să-și ia peria. Sora mea cea mare îmi cere să-i aranjez părul lung și negru care-i ajunge până la brâu. Îl voi împleti într-o cosiță mare împodobită cu panglici aurii.

Deodată, poarta de fier a casei se trânteste, pereții se cutremură. Tata intră valvârtej în încăpere. Pare mânios. Răcnește ocări. Spune că mama e o femeie rea, că o urăște. Mama îl privește, surprinsă de această intrare agresivă. Nu l-a auzit venind. Îi vede doar ochii injectați de sânge și gura deformată de furie. Tata se năpustește la ea, îi smulge vâlul și o târăște pe jos trăgând-o de păr. O strânge de gât din toate puterile. Când mama deschide gura să protesteze, tata se dezlănțuie și o lovește puternic cu sandala. Mama urlă, imploră. Primește un potop de lovituri. Eu și Farah stăm ghemuite într-un colț al camerei. Nu reușesc nici măcar să plâng. Tremur din tot corpul. Poate c-o să vină pe urmă și rândul meu. Dar tata nu se ocupă de noi, fetițele cuibărite lângă perete. Nici măcar nu ne-a privit.

Farah și cu mine profităm și ne strecurăm, ca niște șoriceii, afară din casă. Sora mea mă strânge de mână atât de tare încât mă doare. Îmi tremură picioarele. Alergăm până la poartă. Țipetele mă urmăresc. Îmi astup urechile. Nu vreau să gândesc, nu vreau să mai aud nimic. Dar în cap îmi răsună urletele mamei. Sandalele mele vechi se sucesc, mă reped în stradă.

Nu văd motocicleta venind cu viteză, cu farurile stinse. Farah mă trage brusc înapoi. Brățările i se rup și cad în stradă. Motocicleta se îndepărtează într-un nor de praf. Farah se apleacă să le adune, dar nu mai sunt decât bucățele împrăștiate care strălucesc în noroi. Îmi trag răsufierea, cu un suspin înțepenit în gât.

Lăsăm micile pepite de sticlă pe jos și mergem, fără să vorbim, până la casa Zairei, pe o stradă învecinată. Zaira e o vecină, o prietenă a mamei. La ea ne refugiem

când tata vine să o bată pe mama. Aici, nu mai auzim țipetele. În casă răsună doar glasuri ascuțite de copii. Intru în curticică împreună cu Farah.

— Ei, bună ziua, Naziran! Vii să te joci cu mine?

Ne primește Rima, una dintre ficele Zairei. Are cam aceeași vârstă ca mine. E o fetiță slăbuță, cu ochi mari migdalați și un păr în dezordine, care nu e pieptănat niciodată. Am lacrimi în ochi, dar mă străduiesc să zâmbesc. Zaira iese din casă cu brațele pline de rufe. Își dă seama imediat după aerul nostru speriat că ceva nu e în ordine. Mă întreabă:

— Iar tatăl vostru, așa-i?

Mi-e prea rușine. Știu că nu trebuie să vorbesc despre problemele noastre. Nimeni nu trebuie să știe asta, mi-a explicat Farah. Dar Zaira știe ce se petrece la noi. Am văzut-o de mai multe ori îmbărbătând-o pe mama, care plângea. Mă fixează cu ochii ei mari și negri.

— Haide, spune-mi 1 A venit tatăl tău?

— Da, e acasă...

— Doamne, biata Nargis!... Dacă vreți, puteți dormi aici, fetelor...

Îi mulțumesc Zairei. Fiica ei, Rima, îmi zâmbește; e foarte ocupată cu jucăria ei nouă, o păpușă din plastic cu părul blond din nailon. I-a confecționat o rochie de mireasă dintr-un petic de pânză roșie prinsă împrejur cu un elastic. I-a cumpărat-o tatăl ei luna trecută de Aici, marea sărbătoare musulmană cu care se încheie Ramadanul.

Am văzut altele la fel în bazar la negustorul de jucării și haine pentru copii. Păpușelele sunt atârinate la intrarea dughenei în pungi din plastic. Au brațe și picioare care se pot mișca. De fiecare dată când trec prin fața prăvăliei, mă opresc și le privesc. După un moment, negustorul, un bătrân cu un turban mare pe cap, îmi strigă cu vocea lui groasă s-o șterg de-acolo.

Rima se ridică și-mi întinde păpușa.

— Uite, Naziran, i-am făcut un *dupatta*, un văl!

Mă așez lângă ea și iau jucăria. Îmi invidiez vecina.

Ba chiar am mare ciudă pe ea. Tata vine acasă doar ca s-o bată pe mama, niciodată ca să ne aducă jucării! De ce nu ne iubește?

Tresar când o văd pe mama intrând în curte. Are părul răvășit, ochii roșii și partea de sus a tunicii îi e ruptă. Farah se aruncă în brațele ei. Eu mă ghemuiesc lângă dânsa ca un copilaș. Izbucnesc în lacrimi. Mama mă sărută pe față, îmi mângâie părul. Vrea să ne ia acasă. Mă trage de braț. Dar nu vreau să merg cu ea. Nu vreau să mă întorc acasă, sunt îngrozită. Mi-e teamă să nu-l găsesc pe tata tot acolo. O resping pe mama, tropăi, plâng. Zaira mă liniștește și doar așa accept să o urmez pe mama. „Tata a plecat. O să fie bine. Mama îmi explică prin gesturi că nu trebuie să mă îngrijorez.

Mama nu poate să vorbească, n-a putut niciodată. Am înțeles foarte devreme că nu era ca toată lumea. Nu aude când o strigi, nu tresare niciodată când cade ceva jos. Mama nu rostește cuvinte. Din gură îi ies doar sunete ciudate. Dar știe foarte bine să se exprime, se face înțeleasă de toată lumea cu ajutorul mâinilor și al feței, mimează, face grimase, gesticulează. Reușește chiar să citească de pe buze. Noi, copiii ei, îi zicem Gongui Ma, „Mama Surdă”.

Mama e surdă de foarte mică. Bunica mi-a spus povestea ei de mai multe ori. Se pare că, într-o zi, când avea vreo trei ani, mama s-a dus afară să se joace cu una dintre surorile ei, lângă casa lor din satul Taal. Pe un teren viran, printre boschete uscate, se afla un copac foarte bătrân cu trunchi noduros și ramurile foarte răsucite. Era un copac bântuit. Atât de bătrân, încât avea puteri supranaturale. Oamenii din zonă povesteau că acel copac le provoca avorturi femeilor însărcinate și le lua mințile tinerelor. Părinții le interziceau copiilor să se joace în apropiere. Dar mama era mică și făcea doar cum o tăia capul. Împreună cu sora ei Saadia, s-a dus să se plimbe pe sub copacul bântuit, fără să le spună părinților. Când s-au întors acasă, amândouă fetițele surziseră. Din cauza

copacului malefic.

De atunci, mama nu mai vorbește. Asta le-a pricinuit multe griji bunicilor. Când Nargis a trecut de 14 ani, bunica își pierduse speranța c-o va mai putea mărita. Buncii erau săraci, aveau doar o mică turmă de capre slăbănoage și de oi numai piele și os, cu care își țineau familia: cinci fete și trei băieți. Nu numai că buncii nu puteau să-i ofere mamei o dotă cum se cuvine pentru căsătorie, dar, în primul rând, cine ar fi putut să-și dorească o soție surdă și mută? Mama fusese deja refuzată de o duzină de familii.

În regiunea noastră, fata e o povară pentru părinți, o gură inutilă de hrănit. Nu aduce bani. Mai târziu, nu ea are grijă de părinții ajunși la bătrânețe, ci băieții. Trebuie deci s-o măriți cât mai devreme ca să scapi de ea. Și atunci, buncii erau gata s-o dea pe mama primului venit. Doar niște văduvi și niște bărbați maturi libidinoși puteau să fie interesați de o astfel de soție, surdă toacă. După căutări disperate, bunicul a găsit în cele din urmă un pretendent. Era un bărbier pe nume Fawad, la vreo 50 de ani. Nu fusese însurat niciodată. Trăia foarte modest din meseria lui și avea câteva terenuri cultivate. Când Fawad a acceptat căsătoria, a fost o ușurare pentru întreaga familie.

Mama s-a mutat la el. Ne asigură că era fericită cu acel bărbat, chiar dacă abia aveau ce mânca. Fawad avea grijă de ea și o respecta. Au avut împreună doi băieți, frații mei vitregi Arif și Tahir, care acum sunt adulți. Totuși, într-o zi, bărbierul Fawad s-a îmbolnăvit. A murit după câteva săptămâni. Mama a rămas singură cu copiii. Să fi avut vreo 25 de ani.

Atunci au început necazurile ei. După moartea lui Fawad, mama a moștenit micul lui teren. Dar soacra sa, o țarancă ahtiată după pământ, dorea ca proprietățile să rămână în familia ei. Și voia să-i păstreze și pe cei doi fii ai mamei, Arif și Tahir. Băieții sunt prețioși. Așa că bătrâna a găsit o soluție: a cerut ca mama să se recăsătorească cu

Murtaza, fratele cel mai mic al lui Fawad. Acesta era un bărbat mult mai în vârstă decât mama. Avea părul înspicat și mustața vopsită cu henna. Și apoi, nu se bucura de o reputație prea bună, se zicea că era violent și prefăcut. E puțin spus că mama nu era deloc încântată de ideea acestei căsătorii...

Murtaza nu voia nici el să se căsătorească cu mama. O văduvă handicapată, ce mai cadou! El le-a sugerat părinților săi s-o trimită înapoi la familia ei și să-i fure pământul. Părinții lui Murtaza au refuzat; voiau să facă lucrurile așa cum se cuvine, altfel vecinii aveau să bârfească. Și-au obligat fiul cel mic să se însoare cu mama. Mama era foarte întristată, dar n-a avut de ales. E o femeie blândă și amabilă. Nu voia să-și supere soacra, așa că în cele din urmă a acceptat. Și astfel l-a luat mama de bărbat pe tatăl meu. După căsătorie, Murtaza a recuperat mica bucată de pământ a lui Fawad și a păstrat pentru el profitul obținut de pe urma recoltelor. Gongui Ma n-a zis nimic; oricum, n-avea ce să zică.

Numai că Murtaza era căsătorit deja. Cu prima sa soție, Zubieda, făcuse nouă fete și doi băieți. Zubieda era încă o femeie foarte frumoasă, mult mai frumoasă decât mama. Era puțin trecută din cauza vieții aspre pe care o avusese, iar multele sarcini o lăsaseră cu un pânțec mare și fleșcăit. Dar era înaltă și voinică, avea ochi mari, negri, iar părul brunet și des. Când Murtaza s-a căsătorit cu Gongui Ma, Zubieda era foarte geloasă văzând că-i vine o rivală, mult mai tânără și mai proaspătă decât ea, în ciuda infirmității. Zubiedei îi era teamă că mama o să-i fure iubirea soțului.

Este adevărat că, la început, tata era mulțumit că profita de trupul unei femei tinere. A avut cinci copii cu Gongui Ma, surorile mele mai mari, Mariam și Saima, care sunt deja căsătorite, fratele meu Salim, sora mea Farah și apoi eu, Naziran, cea mai mică, ultima. Nu știu vârsta exactă a fraților mei și surorilor mele, și nici pe a mea, de altfel. La țară, nimeni nu-și cunoaște cu adevărat data

nașterii, nu se face certificat. După cum zice unul dintre unchii mei, „numai Allah știe ziua în care o să ne naștem și ziua în care o să murim, el hotărăște”.

Am aflat că Gongui Ma mai avusese o fiică, pe sora mea cea mare Shazia, pe care n-am cunoscut-o niciodată. La vârsta de patru ani, s-a îmbolnăvit de febră tifoidă. Nu exista dispensar în sat, copilul trebuia dus la oraș ca să fie consultat de un doctor. Tata era foarte sărac, nu voia să-și cheltuiască toate economiile sau să împrumute de la vecini ca să plătească un tratament, mai ales pentru o fată. Sora mea cea mare a murit fiindcă n-a fost îngrijită. Asta era soarta multor copii mici din sat. Femeile erau nevoite să facă mulți copii fiindcă nu supraviețuiau toți.

La vremea aceea, în satul nostru, nici adulții nu trăiau până la adânci bătrâneți. Multe femei însărcinate mureau la naștere. Gongui Ma a supraviețuit sarcinilor. Naștea acasă cu ajutorul unei *dai*, o moașă tradițională. În orice caz, cel mai important pentru ea era să aibă un băiat de la Murtaza. A avut doar unul. Drept urmare, e răsfățat de toate surorile. Fratele meu Salim este bărbatul casei, el trebuie să ne protejeze pe noi, fetele. E un băiat descurcăreț și zvăpăiat, are ochi strălucitori străjuți de gene lungi. Mă înțeleg bine cu Salim, care e și preferatul meu din familie. Știu că mă iubește mult, chiar dacă preferă să se joace cu băieții din sat.

După căsătoria cu Gongui Ma, tata a rămas să locuiască cu prima soție și copiii lor. Mama, sora mea, fratele meu și cu mine locuim în altă casă, la vreo sută de metri de a lui Zubieda. Avem trei încăperi mici din cărămidă, aliniate una după alta, care dau spre o curte cu pământ bătătorit înconjurată de un zid. Într-un colț al curții, o baracă din tablă adăpostește toaleta. E o gaură săpată în pământ deasupra căreia trebuie să te lași pe vine ridicându-ți bine vâlul, dacă ești fată, ca să nu atârne pe jos. La toaletă e și un mic robinet de apă.

Ca să te speli, umpli un lighean și te stropești cu apă folosind un borcan din plastic. În curte, există un loc

pentru făcut focul și acolo gătim. Și mai e un copac mic, care ne dă umbră vara. Avem curent electric, atunci când e. În camera mamei se află un bec, o priză pentru ventilator și alta pentru radio. Se poate spune că avem un trai fericit în căsuța noastră, cel puțin când nu e mama mea vitregă prin zonă.

Căci, în ultima vreme, mama mea vitregă Zubieda nu mai suportă ca Murtaza să ne viziteze. E foarte inteligentă și manipulatoră, așa că inventează mereu povești. O vorbește de rău pe mama tot timpul în speranța că tata n-o s-o mai poată suferi. Zubieda ne disprețuiește. Părerea ei e că suntem niște nimicuri, niște paraziți. De cum intră pe poartă, știu că se va isca o ceartă.

Acum două zile, Zubieda a venit să-și bage nasul pe la noi. Căuta un pretext să ne otrăvească viața. A intrat în curte și a zărit-o pe mama, care spăla rufe. S-a apropiat de ea și a recunoscut tunicile lui Murtaza în lighean. Zubieda s-a înfuriat la culme. A răcnit:

— Cu ce drept speli hainele soțului meu? Vrei să-l impresionezi? Sperî c-o să vină să trăiască cu tine și o să mă părăsească pe mine?

Mama a început să plângă. Nu știa ce să răspundă. Stânjeneala ei a încurajat-o pe Zubieda, care și-a continuat vorbele răutăcioase, luându-se și de vecini. Îmi amintesc că țipa:

— Ești doar văduva cumnatului meu și vrei să-mi furi soțul? Ți interzic să-i speli hainele!

În acel moment a sosit tatăl meu. De cum l-a zărit, Zubieda și-a jucat comedia obișnuită. A izbucnit în lacrimi și a arătat spre Gongui Ma hohotind:

— Uită-te la cățeaua asta! Face orice ca să mă provoace! Vreau să mor!

Tata, în loc să-i mulțumească mamei că-i spăla hainele, i-a tras o palmă. I-a poruncit să-i dea ascultare Zubiedei. Eu și Salim asistam la scenă în tăcere. Am fi dorit să-i luăm apărarea mamei, dar ce puteam să facem...?

Mama nu e în stare să se apere. Și de fiecare dată se întâmplă la fel. Uneori, Zubieda inventează și bârfe stupide ca să-l enerveze pe tata. Știe să-și infiltreze bine veninul. De-asta vine tata mereu s-o bată pe Gongui Ma, torturând-o fizic și mental. Fiindcă Zubieda îl stârnește. Gongui Ma a descoperit chiar că mama mea vitregă se duce în secret la vrăjitoarele din sat ca să-i facă farmece. Acum, e simplu, tata o urăște pe mama. Iar lui Gongui Ma părul i-a albit de tot.

2

Pe jumătate adormită, o aud pe mama sculându-se. Îi scutură pe sora mea Farah și pe fratele meu Salim, care dorm încă pe *charpoi-urile* lor. Îi observ cu ochii întredeschiși. Bombăne nemulțumiți, nu le place să se trezească devreme, când afară e încă întuneric. E iarnă, diminețile sunt răcoroase când trebuie să ieși de sub cuverturile colorate groase, pe care Gongui Ma ni le-a cumpărat de ocazie din bazar.

Mama mă scutură și pe mine. Salim trebuie să plece la școală și Farah se va duce la una dintre mătuși ca s-o ajute în casă. Cum nu e nimeni care să stea cu mine, în dimineața asta o însoțesc pe Gongui Ma. Îmi încălț sandalele căscând. Am ochii încă umflați de somn. Iau în viteză o bucată de turtă de făină ca să ronțai pe drum. E pâine din ajun. E tare, trebuie s-o mestec încet. Mama se îndepărtează deja, probabil se grăbește. O prind din urmă târându-mi picioarele.

De câteva săptămâni, tata nu-i mai dă bani. A hotărât că ea trebuie să se descurce singură ca să-și hrănească copiii. Ieri-seară, surorile mele mai mari Mariam și Saima, care locuiesc cu soții lor într-un sătuc din vecinătate, au venit să ne viziteze, iar mama abia dacă avea cu ce să facă de mâncare pentru noi toți. Mai rămăseseră doar câțiva pumni de linte într-un sac din plastic. Din fericire, surorile mele aduseseră legume proaspete din grădinile lor, conopidă și spanac. Gongui Ma le-a gătit într-o oală, cu ulei. Apoi le-a povestit surorilor mele că tata ne-a tăiat

întreținerea. Erau revoltate. Mariam plângea de mânie:

— Tatii ar trebui să-i fie rușine! E datoria lui să-și întrețină familia. E jalnic!

Saima a dat din cap. A avut. imediat o bănuială:

— Zubieda v-a făcut precis farmece. îl manipulează pe Murtaza cu ajutorul vrăjitorilor!

Gongui Ma încuviințează înfiorându-se. Oricum, nu îndrăznește să-și înfrunte soțul. Ea le explică surorilor mele mai mari că, din fericire, a găsit ceva de lucru. Așadar, la locul ei de muncă o însoțesc în dimineața asta. S-a luminat în sat și o urmez pe mama pe ulițele înguste, ronțăindu-mi pâinea. Merg repede, ca să mă încălzesc. Treceam grăbite printre șaretele ce se leagănă ale negustorilor ambulanți și turmele de capre care merg cu pași mărunți în urma ciobanului. Mama îmi arată cu degetul o casă enormă, de un alb strălucitor. Deci acolo este casa domnului Malik. Un zid înalt de incintă o protejează de privirile indiscrete. Clădirea cu două etaje mi se pare aproape un palat. Aici face mama menajul în fiecare zi. Gongui Ma se avântă într-o descriere folosind gesturile și fizionomia: casa are vreo 15 încăperi în interior, o bucătărie mare unde se pregătește mâncare pe aragaze și săli cu pardoseală unde apa curge dintr-o țeavă agățată de perete, ca să te poți spăla. Terasa are o vedere splendidă spre râul Chenab. Acolo, stăpâna casei, soția domnului Malik, se așază seara să-și bea ceaiul și să se bucure de priveliște.

Domnul Malik este un mare proprietar, un *wadera*. Un om bogat și important, care posedă terenuri agricole cât vezi cu ochii și un gater. Angajează mulți țărani din regiune să-i muncească pământul. Pe domnul Malik l-am întâlnit o singură dată. Mă dusesem în bazar împreună cu mama, să facem cumpărături. El se afla într-un automobil mare cu șofer. Nu e un bărbat foarte atrăgător, are trăsături grosolane și părul cărunt îl face să arate bătrân. Dar are tenul deschis, o mustață impozantă și haine elegante. Mama mă asigură că e foarte amabil cu ea, nu i-a

vorbit niciodată cu dispreț. În sat, e cunoscut ca un om bun și nobil.

În fața porții, *Dacia*³ Karam, grădinarul, ne face semn să intrăm, cu un gest binevoitor. Ușa casei e permanent deschisă. Nu există paznici. Mulțimea servitorilor este de ajuns ca să-i asigure proprietarului o anumită securitate. În fața locuinței, un garaj adăpostește două tractoare și trei mașini. În dimineața asta, automobilul domnului Malik nu se află în curte. *Ciacia* Karam ne spune că a plecat la Multan cu afaceri, apoi se întoarce la treaba lui. *Ciacia* are sarcina să îngrijească grădina imensă care se întinde în spatele vilei. Trebuie să tundă gardurile vii, să aibă grijă de boschete, să ude florile și copacii care umbresc peluza.

Lângă intrare se află o cușcă din fler unde sunt închiși doi câini enormi care mă terorizează. Dulăii latră furioși îndată ce ne apropiem. În curtea casei, găini, vaci și capre se plimbă în libertate. Așteptăm câteva minute în fața intrării servitorilor până ni se adresează o femeie în vârstă. E una dintre servitoarele familiei. Intrăm în casă.

În spatele ușii deschise de la bucătărie, zăresc femei care prepară legume marinate cu condimente în borcane. Servitoarea cea bătrână merge șontâc-șontâc până la spălătorie și-i arată mamei un hârdău mare plin cu rufe murdare. E ziua când se spală rufe. Mama apucă hârdăul și, împleticindu-se

37 din cauza greutateii lui, îl târăște până în fundul curții. Acolo, în spatele casei, se află ascunse locuințele servitorilor.

Servitorii stau lângă cotețul de păsări, în cămăruțe înghesuite unele în altele. În apropiere se găsește un robinet alimentat cu apă de la un puț subteran. Acolo sunt spălate rufe. Răsturnăm muntele de haine și așternuturi pe pământ. O ajut pe mama să umple hârdăul cu apă de la robinet, apoi săpunim hainele una câte una, frecând din toate puterile. Măinile mamei sunt aspre și îndemânaticе. Dar îi e greu să le vină de hac numeroaselor pete de

3 „Unchi” în punjabi (n.a.).

grăsime. Mie mi se pun cârcei de la statul pe vine în fața ligheanului. După aceea, rufele trebuie clătite, stoarse și puse la uscat pe sârme întinse în curte. Asta o să ia o bună parte din zi.

Pe la ora unsprezece, bătrâna servitoare ne aduce o farfurie din metal cu resturile de la masa servitorilor. Spanac care plutește în ulei și două turte de făină. Mă așez pe pământ cu mama, învelim legumele în bucăți mici de turtă, pe care le vârm în gură. Sunt înfometată. Mama observă. Cred că și ei îi este foarte foame, dar mă lasă să golesc farfuria. Apoi ne apucăm iar de spălat rufele până când soarele ajunge sus pe cer. În sfârșit, agățăm pe sârmă ultimele tunici. Aerul e plin de un miros proaspăt și foarte plăcut de săpun.

Servitoarea cea bătrână ne întreabă dacă am terminat treaba și se duce să arunce o privire afară pentru a se convinge că toate rufele au fost bine spălate. Examinează așternuturile, tunicile și se întoarce în casă schiopătând. Apoi îi întinde mamei un teanc de bancnote: 150 de rupii (1, 50 euro), plata pentru ziua de muncă. În timp ce ele discută, mă duc să dau o raită prin grădină și scot limba la cei doi dulăi din cușcă, păstrând grijulie distanța. *Dacia* Karam mă zărește și-mi poruncește pe un ton ursuz să vin la el. Aruncă o privire în jur, ca să se asigure că nu-l vede nimeni. Apoi îmi întinde un buchet de flori și-mi șoptește:

— Nu spune la nimeni și du-te repede acasă.

Sar în sus de bucurie. Ascund buchetul la spate și-i fac semn mamei că plec înainte. După ce ajung acasă, pun florile într-o găleată mică din plastic.

Când vine mama, îi urmăresc reacția. E încântată să vadă în casa noastră acele flori frumoase. Apoi se întinde, frântă de oboseală, pe *charpoi-ul* ei așezat în curte, unde e mai răcoare. Măine își va petrece iar toată ziua la domnul Malik, pentru a face curățenie în casă.

Profit de acest moment de liniște ca să mă joc singură în curte. Desenez cu sârg, cu o piatră ascuțită, un

șotron pe pământ.

Deodată, apare silueta tatii. Tresar, dar, uitându-mă mai bine, văd că tata nu pare furios de data asta.

Intră grăbit, fără să se deranjeze nici măcar să-mi facă un semn. O scutură pe mama, care a ațipit. Mama se ridică. Tata își freacă degetele de degetul mare și se răstește cu vocea lui groasă:

— Banii! Am nevoie de bani! Dă-mi paralele!

Gongui Ma afișează o expresie descumpănită și deschide larg palmele ca să explice că n-are nimic. Tata știe foarte bine că ea lucrează la domnul Malik. Se enervează și-o pălmuieste cu toată puterea.

— Ești o mincinoasă! Știu că ai bani!

Mama se face ghem, înspăimântată. Scotocește repede în sân și scoate bancnotele.

— Vezi, știam eu!

Tata jubilează, își plesnește palma cu teancul de bancnote și-l bagă în buzunar. Apoi intră în camera mamei și se îndreaptă spre dulapul cu mâncare. Vecina ne-a dat ieri o bucată de friptură de pui. Ca să ne ajute să supraviețuim, vecinele ne oferă mâncare și haine uzate. Tata ia bucată de carne, o înfășoară într-o hârtie de ziar și-și ia tălpășița cu prada sub braț, fără o vorbă. Gongui Ma e de-a dreptul năucită. Diseară nu mai avem ce mânca.

Când mama mamei trăia încă, tata nu îndrăznea să se poarte așa. Dar de anul trecut, de când a murit bunica, vine mereu să-și verse nervii pe Gongui Ma. Ne temem mai mult decât de orice de vizitele lui neașteptate. Devine din ce în ce mai violent și n-are niciun scrupul să ia banii pe care mama îi câștigă muncind pe rupte.

Prima soție a tatii, mama mea vitregă Zubieda, e casnică. Stă acasă cu copiii. Are grijă și de bivolul, de cele două capre și de găinile tatii. Mulțumită acestor animale, familia lui are lapte proaspăt și ouă în fiecare zi. Ceea ce nu-l împiedică pe tata să vină să se servească de la noi. Tata o iubește mult pe Zubieda. Iar Zubiedei îi place mult să mănânce, așa că ea îl costă foarte mult.

De când pot eu să-mi aduc aminte, tata a fost întotdeauna lefter. Mama mi-a povestit că, pe vremuri, făcea covoare. Lucra ca meșteșugar pentru un negustor din regiune. O meserie foarte prost plătită, la care a renunțat repede. Pe urmă, s-a angajat ca muncitor la una dintre multele cărămidării locale. Le recunoști după marile lor coșuri pântecoase, înălțate la marginea drumurilor, care scot fum negru și gros. Sunt ateliere instalate în aer liber, pe un pământ roșu. L-am însoțit o dată pe tata la locul lui de muncă împreună cu fratele meu Salim. Eram foarte mică și am rămas în fața intrării. Acolo lucrau mulți copii, unii trebuie să fi avut cinci-șase ani. Lucrau cu repeziciune, făcând gesturi mecanice. Cei mai mici săpau lutul roșu și-l frământau, făcând blocuri mari. Cei mai mari puneau blocurile într-o formă, ca să le transforme în cărămizi. Apoi le ardeau în cuptor. E o meserie anevoioasă, trebuie să transporti stive grele de cărămizi toată ziua, să suporti fumul înțepător care-ți intră în plămâni și insultele patronului.

Tata zicea că era o muncă de câine. Avea tunică plină de pământ și fața neagră de fum când se întorcea acasă. Povestea că unii muncitori erau nevoiți să trudească 12 ore pe zi fără să fie plătiți, pentru că erau îndatorați. Patronul îi împrumutase cu bani la început și, din cauza dobânzilor care se adunau, nu mai puteau înapoia banii niciodată. Deveniseră sclavi, condamnați să facă mii de cărămizi gratuit, fără să poată pleca.

În urmă cu câțiva ani, tatii i-a venit o idee mai bună ca să-și câștige existența. A avut nouă fete cu prima lui nevastă, Zubieda. Așa că a hotărât să vândă câte una pe an prin căsătorie. În felul ăsta, are bani fără să se obosească.

Potrivit obiceiului, mireasa trebuie să aducă o dotă soțului. Nu se face să ceri bani de la soț. Totuși, tata găsește ușor pretendenți, bărbați în vârstă, bolnavi sau divorțați, dispuși să dea bani ca să dobândească o adolescentă. Și tatii nu-i e deloc rușine să-și vândă fiicele. Ba dimpotrivă, se laudă cu asta. Spune întruna cui vrea să-

l asculte că nașterea unei fete e o binecuvântare.

Îmi amintesc de căsătoria uneia dintre surorile mele vitrege, care avea, cred, vreo 14 ani. Mi-a rămas în minte privirea ei speriată din ziua nunții, în timp ce toate femeile din casă o găteau, o coafau, o machiau, ea suspina întruna. Mama mea vitregă o bombănea, pentru că machiajul se scurgea din cauza lacrimilor. Dâre lungi și negre îi acopereau fața ca de păpușă. Eu aș fi visat să fiu în locul ei. Să mă fudulesc prin casă într-o costumație stacojie. Să fiu regina zilei de care se ocupă lumea. Și muzica aceea... dansam țopăind împreună cu mătușile mele în curtea casei, în colțul femeilor.

Fiindcă eram foarte mică, puteam să mă aventurez și în partea bărbaților. Ei sărbătoreau evenimentul separat, sub un cort ridicat pe un teren viran din apropiere. Invitații devorau cantități enorme de *biryani*, o mâncare din orez cu pui parfumat cu mirodenii. Bărbații purtau tunici de un alb strălucitor și glumeau vorbind foarte tare. Acolo l-am văzut pe soțul surorii mele vitrege. L-am recunoscut imediat fiindcă purta turbanul tradițional al viitorului mire, având cute ce se desfăceau în evantai deasupra capului. Era un bătrân cu privirea răutăcioasă, care își arăta dinții ieșiți din gingii și înroșiți de betel, un tutun care se mestecă. Avea barba căruntă și prost tăiată. Așadar, la el avea să plece sora mea vitregă după nuntă. I-am înțeles atunci plânsetul tăcut.

Cu banii pe care i-a obținut căsătorindu-și această fiică, tata a putut să-și cumpere o șaretă ca să vândă fructe. E mult mai puțin obositor decât la cărămizi; nu trebuie decât să stea toată ziua în fața tarabei. În anul următor, tata a vândut-o pe alta dintre surorile mele vitrege. Fiindcă e foarte drăguță, tata a cerut o sumă mare de bani. Pretendenții, considerând prețul prea mare, s-au târguit cu înverșunare. Târgul s-a încheiat la 50.000 de rupii (500 de euro). Cu suma asta, tata și-a cumpărat o mică livadă de portocali. Acum își vinde producția în bazar.

Zilele devin tot mai calde, se apropie sezonul

recoltării grâului. Afară răsună pe străzi cântece și muzică tradițională. Ca în fiecare an, în sat are loc sărbătoarea primăverii. Un bâlci mare este organizat de bătrâni în piața principală. Acolo vin sute de vizitatori și de negustori ambulanți. Tot satul e în fierbere și numai despre asta se vorbește, în timpul bâlciului, în fiecare zi sunt concursuri de dresaj de cai, curse de dromaderi și tot felul de jocuri. Pe trotuare, vânzătorii oferă o mulțime de articole așezate direct pe jos: jucării, *bangle*, haine... Alții fac gogoși și dulciuri în recipiente mari, care fumegă așezate pe șarete. Gongui Ma nu vrea să mergem și noi. Oricum, n-are bani ca să ne cumpere jucării sau să ne dea în călușei.

În primăvară, tata a hotărât să organizeze nunta a doua dintre ficele lui cu Arif și Tahir, cei doi fi mari pe care mama i-a avut cu primul soț. Dar, chiar dacă Arif și Tahir fac parte din familie, nici nu se pune problema ca tata să le „dăruiască” o soție. Le-a cerut să plătească fiecare câte 2000 de rupii (20 de euro) pe lună timp de câțiva ani.

Sunt încântată că frații mei Arif și Tahir se căsătoresc, fiindcă se vor întoarce să locuiască cu noi. Se vor instala fiecare într-o cameră. Nu-i văd des pe frații mei mari, căci au părăsit casa când eram foarte mică. În ultimii ani, veneau la noi doar ca să sărbătorească Aici, după luna Ramadanului. Sunt amândoi zidari, lucrează pe șantiere la Karachi, un oraș mare din sudul Pakistanului. Mi-au povestit că e un oraș atât de întins, încât trebuie să mergi cel puțin două ore cu autobuzul ca să-l traversezi de la un capăt la altul. Acolo sunt oameni care vin din toată țara și de toate etniile, paștuni, sindi, baluci...

Gongui Ma pregătește casa pentru venirea fraților mei. Freacă vesela, scutură paturile de praf, stropește pământul din curte cu apă și spală zidurile. Suntem foarte entuziasmate și o ajutăm pe mama cu plăcere.

Arif și Tahir sosesc acasă după o călătorie lungă cu trenul și autobuzul și aduc multe cadouri. Au adus pânză pentru confecționarea de tunici noi și *bangle*. Ne sărută și

o strâng în brațe pe mama.

Frații mei lasă jos pachetele și pleacă imediat pentru a face cumpărături în bazar, ca viitoarele lor soții să poată locui cât mai confortabil. Fratele meu Tahir merge să-și întâlnească și noul patron. Nu vrea să mai lucreze ca zidar pe șantiere, ca să poată fi mai aproape de soția lui. A găsit de lucru ca vânzător într-o prăvălie de CD-uri din sat.

Seara, Tahir vine de la piață cu o cutie mare din carton. A cumpărat un televizor de ocazie. Sar în sus de bucurie. Visam să am unul acasă, pentru a mă uita la seriale. Avem un singur canal, Pakistan Television, PTV, dar difuzează seriale care-mi plac la nebunie. Tahir deschide cutia și scoate un televizor mic cu antenă. Sub privirile mele încântate, îl instalează delicat pe o masă din lemn din camera lui. îl brânșează la singura priză din încăpere și ecranul se luminează, brăzdat de linii albastre și roșii. Tahir e agasat, lovește aparatul. Frații mei petrec câteva ore încercând să-l regleze și, în sfârșit, apare o imagine clară alb-negru. Seara, ne uităm cu toții la seriale punjabi, tolăniți în camera lui Tahir. Îmi place la nebunie să urmăresc peripețiile eroilor de seriale și sunt foarte tulburată de poveștile lor de dragoste triste.

Săptămâna următoare, casa este pregătită. Frații mei au cumpărat paturi noi vopsite în culori strălucitoare și veselă nouă din metal. Pe pereții camerelor în care locuiesc, au lipit postere cu peisaje montane, cascade și apusuri de soare. Au pus și imagini sfinte cu mausolee sufite din regiunea noastră. Peste două zile va avea loc ceremonia căsătoriei. Sunt invitate peste 150 de persoane. Gongui Ma a cumpărat alimente ca să le dea bucătarilor care pregătesc mâncare lângă cortul unde va avea loc căsătoria. Oalele clocotesc, valuri de miros de tocană ies din ceaune, dulciurile parfumează aerul... O să fie nuntă mare.

Mă trezește din somn *azan-ul*, chemarea la rugăciune ce răsună dintr-un difuzor de la moschee. Încă e întuneric afară, trebuie să fie cinci și jumătate dimineața. Noaptea de

vară sunt atât de calde, încât dormim afară în curte ca să ne bucurăm de puțină răcoare. Au trecut trei ani de la căsătoria fraților mei Arif și Tahir. După două zile de petrecere, cumnatele mele s-au mutat la noi. Au venit într-o căruță trasă de un măgar. Soția lui Arif, pe care o cheamă Zeba, e înaltă și slabă, cu fața prelungă. Sora ei, Hina, soția lui Tahir, este o femeie scundă și vioaie, uscățivă și oacheșă. E mai tânără decât Zeba.

În căruță, fiecare își adusese cufărul de tânără mireasă. Puțin timide și neliniștite că se mutau într-o nouă locuință, nu se prea simțeau în largul lor. În primele zile, au fost foarte politicoase. O întrebau tot timpul pe Gongui Ma dacă o puteau ajuta. Se ocupau de toate treburile grele ale casei.

Dar atmosfera s-a schimbat repede. Acum sunt aici la ele acasă și fac legea.

Nou-născutul Zebei începe să plângă. Chiar trebuie să mă scol. Cumnatele mele au fiecare câte doi copii și eu am sarcina de a mă ocupa de ei. Trei dintre nepoții mei merg deja, sunt curajoși și își bagă nasul peste tot căutând să facă vreo prostie. Trebuie să stau tot timpul cu ochii pe ei. În plus, le pregătesc masa, îi spăl și le curăț hainele...

Mă scol dimineața blestemând. Aș mai fi dormit câteva ore. Îmi încălț sandalele. Nu e nevoie să mă îmbrac, dorm cu tunică⁴ pe mine. Pe când ceilalți se întorc pe partea cealaltă în patul lor, eu mă duc să iau lemne de foc din fundul curții. Aleg crenguțe bine uscate pe care le așez în vatră înainte de a aprinde focul. Satul începe să se agite, lătratul câinilor răsună până departe pe câmp. Aud voci încă adormite din curțile vecine.

Gongui Ma e și ea în picioare. Își spală mâinile și picioarele la robinetul de la toaletă, apoi își face rugăciunea pe un covoraș uzat, cu capul acoperit de vâl. Mama e foarte credincioasă. Nu sare niciodată vreuna dintre cele cinci rugăciuni zilnice și, uneori, se așază și

4 Veșmânt tradițional mixt, alcătuit dintr-o cămașă și o pereche de pantaloni, numit shalwar kamiz (n.a.).

deschide vechiul exemplar al Coranului primit cu ocazia primei sale căsătorii. Deoarece nu știe să citească, doar privește paginile mormăind rugăciuni de neînțeles. Deseori îi cere lui Salim să-i recite pasaje din Cartea Sfântă. Cumnatele mele, în schimb, nu sunt foarte credincioase. De altfel, nu le-am văzut niciodată rugându-se.

Înainte ca toată lumea să se scoale, trebuie să frământ turtele de făină pentru micul dejun. Amestec faina cu apa într-o farfurie. Trebuie doar atâta apă cât aluatul să nu se lipească de mâini, dar să fie totuși elastic. Sunt încă pe jumătate adormită. Frământ cu gesturi mecanice terciul, care devine maleabil sub degetele mele. Apoi fac biluțe și le turtesc cu mâinile până capătă o formă rotundă frumoasă.

Îl aud pe Salim care înjură. Mă amuz în surdină. Fratele meu s-a lovit la genunchi coborând din pat. Se întinde, îmbrăcat în *dhoti*, o bucată de pânză înfășurată în jurul soldurilor, și un tricou.

Trebuie să mă grăbesc. Pun o bucățică de unt pe o placă de fier așezată deasupra focului și coc pe ea turtele. Mirosul apetisant de pâine prăjită îmi trezește pofta de mâncare. Dar să iei de pe placă turtele aurii fără să te arzi e o manevră delicată. Mâinile mele au simțit asta pe pielea lor.

Privesc cicatricele înroșite cu care m-am ales în unele dimineți când, mai mult adormită, n-am fost îndeajuns de îndemânată.

După pâine, trebuie să fac ceaiul. Dozez cu minuțiozitate lingurile de ceai negru păstrat într-o cutie de tablă. Adaug zahăr și lapte. Încălzesc și lapte proaspăt pentru copii. Gata, totul e pregătit!

Adulții sunt în picioare, încă puțin adormiți. Cei mici umblă cu pași mărunți prin curte. Cei doi frați ai mei, Arif și Tahir, se întorc abia săptămâna viitoare. Lucrează pe un șantier din Multan, cel mai mare oraș din regiunea noastră. Ne așezăm pe jos să mâncăm în jurul unei mușamale. Hina înmoaie bucăți de turtă în laptele cald

pentru fiul ei Ahmed. Zeba își alăptează bebelușul în timp ce bea ceai. Sugarul e îmbrăcat cu o mică tunică având un miros înțepător. Are fundul gol, ca toți bebelușii.

Salim abia se mișcă, va întârzia la școală. Gongui Ma îl ceartă. El se repede în camera lui și iese îmbrăcat cu uniforma de elev, pantaloni negri și cămașă albă, puțin mototolită. Hina îl ia peste picior din cauza părului des care-i stă zburlit. Gongui Ma îi udă capul cu puțină apă și-l piaptănă. Fratele meu o lasă în silă să-i așeze părul. Acum e un tânăr în toată puterea cuvântului, a crescut brusc și e foarte mândru de tuleiele fine care îi tinesc buza de sus. Dă pe gât o cană de ceai și fuge să se alătore băieților vecinilor, care-l așteaptă în stradă să meargă la școală.

După ce toată lumea a terminat de mâncat, spăl farfuriile și cănille cu apă rece. Farah și Gongui Ma pleacă să lucreze la domnul Malik. Rămân singură cu cumnatele mele. Apoi, mătur cu grijă camerele cu un mănunchi de stof. În timp ce stau pe vine, arunc o privire în spate. Cumnata Zeba mă supraveghează cu o privire răutăcioasă.

— Naziran, grăbește-te, te miști prea încet! Ce-o să ne facem cu tine?

La câteva săptămâni după căsătorie, cumnatele mele au început să-și arate adevărata față. Sunt niște scorpieri. Se plâng întruna de soarta lor și-și fac soții leneși. Chiar dacă are și ea parte de văicărelile lor neîncetate, mama e prea blândă ca să le dojenească.

Cumnata mea Zeba este deosebit de furioasă pe soțul ei. Trebuie spus că Arif are o oarecare înclinație spre alcool. Cu toate că este interzis în țara noastră, mulți bărbați beau pe ascuns la sate, își fabrică propriul vin local. Pun fructe lovite și apă într-o sticlă pe care o îngroapă în pământ. După câteva zile, amestecul se transformă în alcool.

La început, fratele meu Arif s-a apucat să bea pe ascuns împreună cu prietenii. Dar soția lui a înțeles repede ce se întâmpla după înfățișare și miros. Uneori, când se întoarce acasă, merge pieziș și gura îi emană un miros acid

de fructe stricate. Are ochii foarte roșii și începe să țipe la Zeba. Dar Zeba țipă și mai tare decât el, făcându-l *sharabi*, bețiv. Îi zice c-o să orbească sau c-o să moară otrăvit de alcoolul acela prost, ca unul dintre vecinii noștri.

Soarele s-a ridicat pe cer și, după curățenie, urmează spălatul rufelor. Trebuie să spăl rufe de tuturi. Tunicile fraților și surorilor mele sunt uzate și pline de pete. Hainele murdare ale celor mici miros a urină. Am mâinile zbârcite și roase de detergent. Întind rufe umede pe grămada de lemne. E cald și până seara se vor usca. Îmi șterg mâinile cu vâlul. Îl port în jurul gâtului, așa cum fac fetițele. Mă uit și la nepoții mei, pe care trebuie să-i supraveghez. Se distrează în curte cu jucăriile lor; au o mulțime de animale din pluș și păpuși pe care n-am voie să le ating. Mă întorc la gătit, trebuie să pregătesc repede masa de prânz.

Zeba se așază lângă mine pe un *charpoi*. Își leagăna cu piciorul bebelușul întins într-un hamac mic agățat la picioarele patului. Își dă seama că sunt obosită. Îmi zice:

— Și eu munceam la vârsta ta, Naziran. Fiecare la rândul ei. Ești cea mai tânără, așa că pe tine cad toate corvezile. E normal.

Nu reacționez în niciun fel. Continuă:

— Trebuie să fii de folos la ceva! Ți se dă de mâncare în fiecare zi, nu?

Poate să spună ce vrea, știu eu ce știu. O să-și facă mica ei ceașcă de ceai și pe urmă o să se culce iar. Spăl cartofii, tai conopida bucăți și curăț o ceapă, pe care o tai felii subțiri. Uleiul sfârâie în cratiță. Arunc în el legumele, le las să se rumenească și adaug puțină apă. Mirosul îmbietor umple curtea. O să mâncăm asta *cu roți*, turte subțiri de faină. Strivesc un cartof într-o farfurie pentru cei mici și tai rondele o banană, pentru desertul lor. Mâine e joi. E zi de sărbătoare: poate că Gongui Ma va cumpăra pui, dacă-i rămân destui bani.

După masă, în timp ce termin de spălat vasele, cumnatele mele se așază să-și facă siesta. Căldura verii e

copleșitoare. Adorm amândouă împreună cu copiii la umbra micului nostru copac. Îndată ce le văd că ațipesc, profit ca să evadez puțin. Îmi doresc tare mult să mă joc cu ceilalți copii.

N-o prea mai văd pe vecina mea Rima, pentru că acum merge la școală. Am pândit-o de mai multe ori când se întorcea. A trecut pe strada mea împreună cu un mic grup de școlărițe, fercheșe în uniforma lor frumoasă, o tunică neagră și vâl alb. N-am îndrăznit să ies, fiindcă Hina era cu ochii pe mine.

Într-o după-amiază, în timp ce cumnatele mele dormeau, am putut s-o însoțesc pe Rima la ea acasă. Prietenele ei în uniformă îmi aruncau priviri semețe. La ea în cameră, Rima mi-a scris, concentrându-se, numele cu pixul pe o foaie din caietul său. Mi-a explicat numele literelor pe care le scria: *noon, alif, zal...* Eram fermecată. Am păstrat foaia îndoită sub haine, promițându-mi să învăț și eu să scriu.

Când m-am întors acasă, am întrebat-o pe Gongui Ma dacă puteam să merg la școală. Mi-a spus că o să vorbească cu tata. M-am dus la culcare închipuindu-mă într-o uniformă frumoasă cu un vâl alb și cu un ghiozdan în mână... Fratele meu Salim merge la școala publică de când are vreo șase ani. Profesorul spune că este supradotat, chiar a sărit peste o clasă fiindcă înțelege totul înaintea celorlalți. Fratele meu vine mereu cu note bune acasă, chiar dacă mama nu-l poate ajuta la teme, căci nu știe să citească, la fel ca majoritatea femeilor, și, oricum, e surdă... Gongui Ma îl încurajează totuși, e mândră de el.

Câteva zile mai târziu, mama îmi explică prin gesturi că a abordat problema cu tata. A încercat să-l convingă, dar el nu vrea să audă de școală. Părerea lui e că studiile nu folosesc la nimic. O fată se mărită și muncește în casă. De ce și-ar pierde timpul învățând lucruri inutile? Cumnatele mele erau, bineînțeles, de acord cu el și au decretat că eram mai utilă acasă. Gongui Ma n-a insistat. Visurile mele de școală s-au pulberat. În dimineața asta,

Hina mi-a aruncat o privire perfidă și mi-a zis:

— Auzi, Naziran, cine te crezi? Vrei să ajungi savantă? Du-te să cureți pe jos și termină de spălat rufe!

N-am știut ce să-i răspund. Și nu m-am mai dus niciodată la Rima.

Închid poarta, încercând să n-o fac să scârțâie. Acum, când am evadat de-acasă după toate corvezile, mă duc să mă întâlnesc cu niște fete din sat pe marginea canalului. Pe drum, trebuie să trec prin fața școlii. Mi-e teamă de acest moment. Zăresc elevele care își recită lecțiile în cor; sunt așezate în curte, căci e prea cald în clădirea micuță din beton. Grăbesc pasul. Îmi zic că, atunci când voi avea copii, chiar dacă vor fi fete, îi voi trimite să studieze. Mă rog, dacă soțul meu va fi de acord. Va trebui să-l conving.

Mă îndepărtez de ultimele case și-mi găsesc prietenele lângă canal. Mă salută cu strigăte de bucurie. Sunt foarte ocupate. Frământă în mâini bucăți de argilă. Modelăm din pământul maleabil statuete și mici animale, oi, capre... Mă duc să caut un boț umed lângă apă, desprind o bucată de pământ pe care o frământ cu îndârjire. Argila capătă formă în mâinile mele, modelez un corp mic. Brațe, un cap... Va fi mama. Apoi, fac corpuri mai mici: copiii. Prietenele mele își compară operele și râd pentru că una dintre ele a încercat să modeleze un cal, dar membrele i se lasă sub greutatea trupului, nici măcar nu stă în picioare. Oricum, obiectele făcute din argilă trebuie lăsate să se usuce la soare ca să se întărească.

Modelându-mi mica familie din argilă, îmi imaginez niște părinți care se iubesc unul pe altul și care-și duc copiii să se plimbe la munte, într-un peisaj ca din posterul din camera lui Arif. Am auzit despre acei munți, aflați în nordul Pakistanului. Una dintre verișoarele mele a fost acolo în călătorie de nuntă cu soțul ei, un negustor din sat care vinde saci de îngrășămintă și de pesticide. A petrecut o săptămână într-un oraș care se numește Murree. Locuia la un hotel mare de unde se vedeau munții. I-a povestit lui Gongui Ma că acolo aerul este curat și e răcoare chiar în

plină vară, când, aici, regiunea noastră parcă ia foc în timpul caniculei. Vara, aerul ne arde plămânii și suntem asaltați de țânțarii care se dezlănțuie.

Pe un drumeag de lângă canal se află un grup de băieți care se joacă. Dar le resping pe fete. Oricum, le-am răspuns că nici noi nu vrem să ne jucăm cu ei. Băieții joacă crichet și se iau foarte în *serios*, strigând în gura mare când câștigă. Fratele meu Salim li se alătură uneori după-amiaza. Joacă și *kabadi*, lupta, sau *guli danda*, care se joacă lovind cu un băț o bucată mică de lemn așezată într-o gaură ovală.

După un timp, prietenele mele se satură de făcut statuete pe marginea canalului. Ele propun să ne jucăm de-a v-ați ascunselea în timp ce statuetele se usucă. Alergăm ca apucatele pe pajiști. Pământul nostru e uscat, plin de crăpături, albit de soare. Valurile de căldură se ridică din sol unduindu-se. Chiar și bivoliile sunt copleșiți de căldură și s-au refugiat la umbra copacilor. Țăranii sunt obligați să facă pauze în cursul zilei, altfel ameteșc. Femeile le aduc ploști pline cu *lassi*, iaurt lichid. Unchiul meu din partea mamei zice că e o băutură care răcorește corpul și mintea și te ajută să rezisti toată ziua.

Nimeni nu ne supraveghează. Intrăm pe o plantație de trestie-de-zahăr. E ușor să ne ascundem aici, trestiile sunt mult mai înalte decât noi. Ne răspândim pe câmp. Găsesc o ascunzătoare foarte bună și mă las pe vine, ca să nu fiu văzută. Dar una dintre fete mă descoperă imediat. Strig că a trișat, s-a făcut că închide ochii! Râdem și începem din nou să ne jucăm, până ne vlăguiește căldura. Apoi rupem trestii ca să le mestecăm tulpinile, încă nu sunt foarte coapte, dar sunt deja îmbibate cu un suc dulce, e un deliciu. În timpul recoltării, trestiile sunt tăiate cu macetele. Noi, neavând nimic tăios, smulgem planta răsucind-o până se rupe. Ne ascundem cu prada după un copac ca să nu fim prinse.

Deodată, una dintre fetele cele mai mici scoate un urlet. O lăcustă enormă a aterizat pe vâlul ei. Mă privește

împietrită. Mă apropii încet și capturez delicat insecta cu amândouă mâinile, având grijă să nu-i rup picioarele. Cu această lăcustă mare vom juca unul dintre jocurile noastre preferate. O ducem în fața uneia dintre moscheile din sat.

E ceasul siestei, nimeni nu mai e pe străzi. Așezăm lăcusta pe pragul moscheii. Dacă intră, e semn bun, înseamnă că o să plouă. Lăcusta se târăște pe jos, are un picior îndoit, poate că am strâns-o prea tare în pumn. Brusc, intră dintr-un salt în moschee. Deci o să plouă! Sărim în sus de bucurie.

În regiunea noastră, când vine musonul, e o adevărată desfătare. Ploaia e un dar al cerului. Oamenii o așteaptă cu nerăbdare. Toată lumea de-aici iubește ploaia. Îndată ce se aude cântul de *kohel*, un fel de corb care își face cuibul în acea perioadă, înseamnă că se apropie musonul. Este și anotimpul în care fructele de mango se coc până capătă un gust de miere. În regiunea noastră, ploaia cade brusc, trombe de apă se revarsă timp de câteva ore și înmoaie solul. În sfârșit, respirăm și noi după zile întregi de căldură insuportabilă. Dar, în această după-amiază, cerul rămâne îngrozitor de senin; poate că lăcusta s-a înșelat. Mă întorc acasă puțin dezamăgită, însoțită de prietenele mele.

Din nefericire, Zeba s-a trezit. Și mă așteaptă nerăbdătoare să se ia de mine. Când mă zărește în stradă, iese ca o apucată și mă palmuiește în fața celorlalte fete.

— Unde-ai fost? Obrăznicătură! Uită-te la hainele tale, ești plină de pământ! Știi foarte bine că ai treabă de făcut!

Le aruncă o privire furioasă prietenelor mele, care rămân împietrite, și le arată pumnul.

— Nu mai aveți voie să vă jucați cu Naziran! Să nu ziceți că nu v-am spus!

Fetele o iau la fugă.

Zeba mă palmuiește din nou.

— Zubieda te așteaptă de-o oră, ai uitat că trebuia să te duci la ea?

Într-adevăr, uitasem. Casa ei se află la câteva minute de-a noastră. Trei încăperi în linie deschise spre o curte. Dar curtea e mai mare decât a noastră și are și un grajd pentru bivoli și cele două capre.

Zubieda e singură. Stă culcată pe un *charpoi* lângă camera ei. Pântecele mare de sub tunică i se ridică și coboară. Sforăie, cu gura deschisă ca un pește. Cu atât mai bine, n-am s-o trezesc. Iau mătura din stof și frec cu iuteală podeaua de pământ bătătorit a camerelor. Stârnesc nori de praf. Găinile sunt închise în camera Zubiedei, într-un dulăpior. Dar s-au găinațat peste tot, căci dimineața se plimbă în voie. Torn apă ca să curăț.

Zubieda doarme adânc și din gură i se scurge un fârișor de salivă. Trebuie să spăl și vasele. Din fericire, azi nu sunt multe. Doar câteva farfurii, câni și - vai! - o cratiță cu fundul ars. Răzuiesc bine resturile de orez carbonizat până văd că reapare culoarea metalică. Când termin, am unghiile negre.

Mă întorc acasă înainte ca Zubieda să se trezească din somn. Astăzi, am scăpat de observațiile ei perfide. Nu mai suport s-o aud criticând-o pe mama, făcând-o idioată. Mă gândesc la asta în timp ce merg pe stradă. Nu Gongui Ma a hotărât să se mărite cu soțul Zubiedei. Mama n-a avut de ales.

Acasă, trebuie să pregătesc și cina. Seara e mai ușor, trebuie doar să încălzesc ce-a rămas de la prânz. Stau pe vine în fața vetrei când fratele meu Arif intră în curte zâmbind cu gura până la urechi. Patronul i-a dat o primă fiindcă e foarte mulțumit de munca lui pe șantier. În consecință, cu economiile sale, Arif a putut să cumpere un mic hotel în sat. I se spune aici „hotel”, dar nu e un loc unde dorm oamenii. E o dugheană de ceai unde oamenii stau jos, joacă cărți și discută ore în șir. Sunt mai multe în sat, dar Arif pusese ochii pe una anume. Se împrietenise cu proprietarul, un bărbat foarte în vârstă care voia să-și vândă afacerea... Arif a fost la el mai adineauri, au bătut palma, hotelul e acum al lui. Fratele meu va avea nevoie de

ajutor și-mi propune să spăl ceștile în dugheana lui. Promite să-mi dea o bancnotă de cinci rupii pe zi! Zeba e de acord să mă duc să-i dau o mână de ajutor.

— Cel puțin n-o să mai umble teleleică pe străzi obrăznicătura asta!

A doua zi după-amiază, îndată ce am terminat treaba acasă, Arif mă ia cu el. „Hotelul” lui se găsește pe marginea unei străduțe de lângă bazar. E o coșmelie din beton în care se află scaune din plastic și paturi din frânghie. Sunt și câteva șezlonguri pe terasă, în exterior. Fratele meu a instalat un televizor și un DVD-player care difuzează clipuri de melodii punjabi date la maximum. Clienții privesc distrați videoclipurile sorbind ceaiul fierbinte pe care Arif îl prepară într-o cratiță pe un reșou și savurează tocană cu carne și chifle umplute cu carne de pui.

Eu, o fetiță, sunt mândră să mă află laolaltă cu adulții. Ascult discuțiile bărbaților din sat în timp ce clătesc ceștile într-o găleată cu apă bătând în cenușiu. Țărani cu trăsături adânc săpate se plâng de secetă și de faptul că recoltele nu vor fi bune anul acesta. De plouat tot nu plouă, *Allah a uitat de noi!* La masa de alături, un măcelar cu tunică pătată de sânge, care atrage roiuri de muște, joacă cu un prieten cărți. Joacă pe sume mari. Deodată, încep amândoi să strige. Măcelarul a pierdut și nu vrea să plătească. Fratele meu intervine ca să calmeze spiritele.

Mă întorc acasă la sfârșitul zilei foarte mulțumită, strângând în mână bancnota de cinci rupii. Dar, îndată ce intru pe poartă, Zeba pune mâna pe mine și-mi cere banii. Mă împotrivesc. Îmi aruncă o privire rea, încruntată. Dacă nu-i dau banii, spune că pot să-mi iau adio de la cină. Îi întind până la urmă bancnota. Turbez. Și eu, care voiam să-mi cumpăr o păpușă din bazar!

Se apropie sărbătoarea Aid-ului! După cele 30 de zile ale Ramadanului, vom celebra acest eveniment cu o masă bună. Nu mai pot de nerăbdare. Pentru copii, este cel mai

frumos moment al anului. De Aici, ei primesc daruri, haine noi sau bancnote de mică valoare. Luna de post a trecut încet. Am impresia că sunt zilele cele mai lungi ale anului. Adulții sunt obosiți, nu au voie să bea și nici să mănânce între răsăritul și apusul soarelui. La ora patru dimineața, începe agitația. Toți sunt în picioare. Trebuie să-și umple iute burta înaintea primei raze de soare.

Fratele meu Arif rămâne acasă, își deschide „hotelul” doar seara, fiindcă nimeni n-are voie să mănânce. Ziua, moțăie în patul lui din frânghii împletite. Celălalt frate mai mare, Tahir, este acum vânzător cu normă întreagă într-o prăvălie de CD-uri din bazar. În timpul Ramadanului, clienții sunt rari, dar tot trebuie să țină magazinul deschis toată ziua. Ne povestește că se întinde pe jos în spatele tejghelei și-și face siesta așteptând să intre un eventual cumpărător. Ceea ce nu se întâmplă decât de două sau de trei ori pe zi.

Sora mea Farah și fratele meu Salim au respectat Ramadanul în fiecare zi. La patru dimineața, Salim se îndoapă, mănâncă două turte cu unt, se culcă la loc și pleacă la școală la șapte. Gongui Ma simte că are febră și, înainte să răsară soarele, își prepară un pahar de apă cu lămâie, „un leac pentru toate suferințele”, după părerea bunicii. Dacă febra nu-i scade, va trebui să mă duc eu să lucrez în locul ei în casele unde face curat și spală rufe.

Mă prefac că sunt și eu epuizată, fiindcă în acest an am anunțat că voi ține postul și toată lumea m-a felicitat. În realitate, mănânc pe ascuns. Am cedat din prima zi, mi-era prea foame. Strecor discret o bucată de turtă în mâneca tunicii și, în cursul zilei, mă duc la toaletă. Ascunsă înăuntru, smulg bucățele de turtă pe care le înghit pe nemestecate ca să mergă mai repede. Pe urmă, mi-e atât de sete, încât beau apă de la robinet în timp ce fac curat și nu mă vede nimeni.

Soția lui Tahir, Hina, nu ține Ramadanul fiindcă își alăptează bebelușul. A născut al treilea copil acum câteva luni. E o fetiță, pe nume Chandni. Hina n-a postit nici anul

trecut, fiindcă era însărcinată. Vecina noastră, Asefa, o cotoroanță care se plictisește acasă, se invită în fiecare zi în curtea noastră în timpul Ramadanului.

— Știi, Hina, zice ea, va trebui să ții postul mai târziu, în cursul anului! Altfel, asta va aduce ghinion întregii familii.

Hina încuviințează fără să zică nimic.

Fratele meu Arif încearcă să-și apere cumnata:

— Un client al hotelului meu, care studiază într-o medresă, mi-a explicat că, dacă nu poți să ții postul, e posibil să dai bani la săraci ca să compensezi.

În cursul Ramadanului trebuie oricum să plătim *zakat*, pomana despre care scrie în Coran. Așa că Arif îi propune să facă o danie la moschee mai mare decât până acum.

— N-avem bani destui nici pentru noi, cum am putea să mai dăm și la săraci? replică atunci Hina.

Adulții se ceartă deseori, toți sunt nervoși în perioada asta. Din cauza căldurii, e un adevărat chin să nu bei, iar asta le tulbură mintea. Mă simt ușurată când Gongui Ma mă trimite în bazar să fac cumpărături pentru cină. Tensiunea de pe străzi e perceptibilă. Oamenii sunt trași la față, ochii le lucesc. Spiritele se încing când o motocicletă trece prea aproape de un măgar sau când o mașină lovește o șaretă. Conducătorii coboară imediat, se insultă, se amenință cu pumnul, răcnesc amenințări. Lumea se adună foarte repede și toți trecătorii se delectează privind spectacolul, care îi face să uite câteva clipe foamea și setea ce-i chinuie.

Pe la sfârșitul după-amiezii, ne pregătim pentru întreruperea postului. Meniul e delicios: orez îndulcit, gogoși de cartofi și *samosa* umplute cu carne. Mirosul lor ne gâdilă nărilor, dar n-avem voie să ne atingem de ele. Eu și Farah aruncăm priviri înfometate spre felurile de mâncare. Nici adulții nu se pot abține să nu tragă cu ochiul la mâncăruri. Orele se tot lungesc. Punem bunătațile pe farfurii și ne așezăm în jurul lor, în cerc, privind spre cer.

Ultimele raze de soare dispar în sfârșit și chemarea la rugăciune răsună în moschei. E semnalul întreruperii postului. Conform tradiției, trebuie să mâncăm întâi o curmală. Apoi toată lumea se repede la mâncare, nu se mai aude decât zgomotul farfuriilor și al maxilarelor. Farfuriile sunt repede golite, la fel și cratița cu ceai, dispare și ultima gogoasă. Cu burta plină, frații mei se ridică să meargă la moschee și să se roage împreună cu bărbații din sat. Femeile rămân acasă. Gongui Ma se va ruga pe un covor în camera ei.

Mă duc apoi la „hotelul” fratelui meu. Arif îl deschide seara ca să recupereze ziua pierdută. Clienții fideli se înghesuie, nerăbdători să se afle între prieteni și să uite ziua care a trecut. Discută despre prețul fainii și al zahărului, care s-a dublat în timpul Ramadanului – comercianții pretind că e penurie, ca în fiecare an, dar sunt musulmani răi care profită de luna sfântă ca să-i stoarcă de bani pe oamenii cumsecade. Despre croitori, ce să mai vorbim! E luna în care lucrează cel mai mult și, ca de obicei, nu reușesc să respecte termenele de livrare a hainelor noi! Totuși, li s-a dat de trei săptămâni deja o bucată frumoasă de stofă ca să confecționeze o tunică și pantaloni bufanți! Nu vor fi niciodată gata la timp.

Îi ascult distrată în timp ce clătesc farfuriile ca să câștig rupiile nenorocite pe care Zeba mi le va confisca de cum voi ajunge acasă. Poate că, mâine fiind sărbătoarea Aici, îmi va lăsa banii de data asta... Sunt încântată că mă aflu la hotel și că evadez puțin. În serile de Ramadan, străzile sunt animate, bazarul rămâne deschis până târziu în nopte. Locuitorii se plimbă de colo-colo ca să facă ultimele cumpărături înainte de Aici. În timpul celor trei zile de sărbătoare, toate prăvăliile vor fi închise și familiile se vor reuni. Unii, încărcăți cu pachete, pleacă deja în microbuze înțesate de călători ca să ajungă la apropiatii lor din alte orașe.

Ultimele lumini s-au stins pe străzi. Mă întorc acasă împreună cu Arif, iar Zeba îmi confiscă și de data asta

bancnota. Gata, s-a terminat și ultima zi a postului. E Aici! Mi-e greu s-adorm, atât sunt de surescitată.

Dimineața, luăm micul dejun împreună, mai târziu ca de obicei. Frații mei cei mari ne dăruiesc mie și lui Farah mici monede. Dăm fuga imediat să ne cumpărăm înghețată de la negustorul ambulant care bate străzile. E ușor de găsit, căci mica lui șaretă galbenă difuzează muzică. E mereu aceeași melodie, care îi face pe copii să saliveze când o aud. Îmi cumpăr o înghețată mică cu mango, servită într-o jumătate de pahar. Farah preferă ciocolata. Ne mâncăm înghețata cu o paletă mică din lemn și ne întoarcem acasă.

Împreună cu cumnatele mele și cu mama, începem să pregătim masa de prânz. Pentru desert, Gongui Ma s-a gândit la colărezi fierți în lapte îndulcit și o salată de fructe condimentată. Mama a cumpărat și un pui, pe care negustorul l-a tăiat în fața ei. L-a golit cu cuțitul de măruntaie și le-a aruncat în stradă, un adevărat deliciu pentru pisicile vagabonde. Tăiem pasărea în bucăți înainte de a o rumeni cu ceapă. Apoi o fierbem cu orez parfumat cu mirodenii. Masa e succulentă, nepoții mei strâng pumnișori de mâncare. Adulții hăpăiesc tot. Este în mod sigur cea mai bună masă a anului.

Ospățul s-a terminat, e momentul cadourilor. Frații mei le oferă soțiilor haine noi, tunici frumoase cusute de croitori. Hina și Zeba au cumpărat animăluțe din pluș pentru copiii lor, care scot strigăte de bucurie. Eu n-am primit nimic. Nimeni nu-mi face cadouri. Gongui Ma nu mai are destui bani, a cumpărat deja mâncarea din economiile ei.

Dar domnul Malik, marele proprietar la care lucrează, i-a oferit o bucată de pânză roz cu galben ca să-și confecționeze o tunică nouă. A desfăcut-o mândră, ca s-o admire toată lumea. Cumnatele mele pipăie pânza și îi laudă finețea. Mi-ar plăcea să am și eu un veșmânt nou; port doar tunicile vechi cârpite și complet uzate ale surorilor mele. Privesc pânza aceea atât de moale cu un

aer abătut. Mama îmi surprinde privirea. Zâmbește și-mi spune prin gesturi:

— Știi, Naziran, eu n-am nevoie de haine, o să-ți fac ție o tunică nouă.

Sar în sus de bucurie. E un cadou splendid. Voi fi atât de mândră în acele haine! Cred că e cea mai frumoasă zi din viața mea. Chiar dacă cumnatele mele o ceartă pe Gongui Ma:

— Ți-ai pierdut mințile, o copilă n-are nevoie de un astfel de cadou!

Trece o săptămână, toată lumea și-a reluat munca, zilele sărbătorii Aici sunt deja departe. Fratele meu Tahir a plecat cu autobuzul la Karachi să-și aprovizioneze prăvălia cu DVD-uri și casete.

Afacerea merge bine. În această perioadă, în Pakistan există doar canalul PTV, care e puțin cam plictisitor, și clienții lui Tahir cer mereu noutăți, vor să vadă cele mai recente filme. Așa că patronul l-a trimis să cumpere stocuri de la Rainbow Center din Karachi. I-am auzit pe frații mei discutând despre asta; acolo este o piață enormă, unde se găsesc toate filmele noi. Au chiar și filme video americane cu actrițe frumoase care se dezbracă de tot în fața aparatului de filmat... Clienților prăvăliei le place mult acest gen de filme.

Locuitorii din sat sunt și fani ai superproducțiilor indiene în care joacă deseori Shah Rukh Khan, un actor musulman celebru. Filmele de la Bollywood nu sunt difuzate niciodată de televiziunea pakistaneză, pentru că suntem certați cu India. Tahir are așadar misiunea să aducă toate filmele noi care se vând bine. Trebuie să le ceară negustorilor să-i pună filmele la un DVD-player, căci sunt copii piratate, adesea de proastă calitate. Uneori, sar sau se blochează... în piața de la Rainbow Center, Tahir se va aproviziona și cu casete cu muzică tradițională. Sunt foarte apreciate de șoferii de autobuz și de taxi, clienți regulați ai prăvăliei sale.

Măine, fratele meu se va întoarce. Va aduce cu

autobuzul toată marfa. Sunt nerăbdătoare să văd ce a luat. Uneori mă lasă să văd filme punjabi în prăvălia lui. În timpul cinei, începe să sune telefonul vecinului nostru. Îl auzim din curte. Vecinul are de câteva luni o linie fixă și primește apeluri pentru familiile din cartier care n-au telefon. După câteva secunde, vecinul vine să bată la poarta noastră.

— Arif, vino încoace! Ești chemat la telefon!

Arii se întoarce încruntat după câteva minute.

— Tahir a avut un accident pe o stradă din Karachi. E la spital.

Hina, soția lui Tahir, își pierde complet capul și mama începe să suspine. Arif încearcă să le liniștească, dar pare stânjenit. Nu îndrăznește să dea detalii despre accident în fața mea și nu spune nimic precis. În pofida precauțiilor sale de limbaj, înțeleg în cele din urmă că Tahir a fost rănit la nivelul părților intime.

Când se întoarce acasă două zile mai târziu, Tahir e palid de durere. A suportat mai multe ore de călătorie, așezat în autobuz, pe un drum plin de gropi. Fiecare zdruncinătură a fost pentru el un supliciu. Merge șchiopătând până la pat, sprijinindu-se de Hina, și se întinde fără să spună o vorbă. Rămâne în camera lui săptămâni întregi, în convalescență.

Lunile trec și fratele meu Tahir e din ce în ce mai deprimat. Hina îl anunță în cele din urmă pe tata. Într-o după-amiază, acesta vine în vizită la noi. Începe o discuție importantă cu Hina. Îi ascult fără să par că o fac, spălându-l pe micul Chandni într-un lighean. Bebelușului îi place la nebunie apa și e unul dintre rarele momente în care nu urlă. Așa că pot să aud tot.

Hina șușotește cu o voce misterioasă:

— Nu mai merge mult așa. Tahir nu mai muncește, nu avem bani. Și apoi, a devenit neputincios după accident. Medicii au spus că n-are leac. Eu ce mă fac?

Tata se gândește răsucindu-și mustața. Deodată, îi propune Hinei:

— Ascultă, fata mea, o să vă divorțez și o să-ți găsesc alt bărbat.

Hina lasă capul în jos. Tata insistă:

— Trebuie să-ți refaci viața cu alt bărbat. Sunt tatăl tău și știu ce e bine pentru tine. O să-ți găsesc o partidă bună.

Într-o seară, tata vine iar pe la noi, cu mutra lui de zile rele. Se așază lângă fratele meu Tahir și-l informează pe un ton grav că a hotărât să-l divorțeze de soția lui. Tahir nu răspunde, nici măcar nu se uită la tata. Văd bine că nu e de acord, își iubește mult soția. Dar n-are de ales, tata hotărăște în familia noastră.

Eu am înțeles că tata avea un plan de la bun început. Nu-i convine că Tahir nu-i mai poate plăti cele 2000 de rupii pe lună pe care le-a negociat ca să-l însoare cu Hina. Așa că o va revinde pe Hina unui alt soț, ca să câștige bani. A găsit deja un pretendent, un negustor dintr-un sat vecin care-i oferă 50.000 de rupii (500 de euro). Dar lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Tata trebuie să obțină întâi divorțul ficei sale la tribunal; va invoca invaliditatea soțului ei. Timp de două luni, se duce în mod regulat la tribunalul districtului.

Într-o zi, se întoarce acasă cu un mare zâmbet de satisfacție pe față și fluturând documentul prețios stampilat de judecător: Hina și Tahir sunt în mod oficial divorțați. Tata a avut câștig de cauză. Se așază lângă Hina în curte.

— Am rezolvat. Viitorul tău soț e un bărbat bogat. O să trăiești confortabil.

Ochii Hinei se luminează. Tata adaugă oftând:

— Doar că noul tău soț nu vrea să-i ia în grijă și pe copiii tăi. Va trebui să-i lași aici. O să se ocupe de ei Gongui Ma.

Hina încuviințează. E de acord. Tata o face să spere la o casă frumoasă cu un bărbat înstărit... așa că toți copiii ei vor rămâne aici.

După divorțul oficial, Hina trebuie să mai aștepte

patru luni înainte de a se căsători din nou, conform tradiției islamice. Trebuie să existe certitudinea că nu e însărcinată. Lunile trec și, într-o seară, noul soț al Hinei vine în sfârșit s-o ia. Nu va fi nicio petrecere. Doar vor semna contractul de căsătorie la negustor și un mullah va fi de față pentru celebrarea religioasă a căsătoriei. Hina și-a pregătit cufărul cu toate lucrurile, și-a împăturit hainele, și-a împachetat cele câteva bijuterii. Așteaptă în tăcere.

Tata intră în curte cu un bătrân cu fața plină de riduri care merge puțin adus de spate. Ne salută cu glas tremurat, abia înțeleg ce zice: n-are niciun dinte în gură. E noul soț. Hina îi zâmbește. Va părăsi casa noastră, încântată că se va duce să trăiască în confort. Copiii au înțeles foarte bine că mama lor pleacă pentru totdeauna și i se agață de tunică. Ea îi respinge și le promite că va reveni să-i vadă curând. O văd dispărând pe stradă împreună cu bătrânul. Nepoții mei își strigă mama cu țipete sfâșietoare și-mi petrec seara alinându-i.

Zilele se scurg și seamănă între ele. Totul merge prost la noi acasă. Fratele meu Tahir a plecat să locuiască în altă casă, singur. E nefericit și îl urăște pe tata. Celălalt frate mare, Arif, trece și el printr-un moment prost. O suportă din ce în ce mai greu pe Zeba, care îi face tot timpul reproșuri și-l îndeamnă să nu ne mai ajute cu bani pe noi, familia lui. Fratele meu s-a săturat atât de mult de ea, încât se îmbată din ce în ce mai des ca să uite de supărări.

Pleacă în fiecare seară la prieteni. Când se întoarce, noaptea târziu, merge clătinându-se până în camera lui, ocărându-i pe Zeba și pe socrii lui, Zubieda și Murtaza, cărora le reproșează că-și vând fiicele fără pic de rușine. Zeba îl face bețiv și-l insultă. Gongui Ma e întristată, dar nu zice nimic. Prăvălit pe pat, fratele meu adoarme pe loc. Sforăie atât de tare încât nimeni nu poate să doarmă în casă, în fiecare seară, cheltuiește tot câștigul zilei ca să-și cumpere băutură... După câteva săptămâni de chef, Arif e plin de datorii. Trebuie să-și vândă curând hotelul. S-au

dus singurele mele momente de libertate, când spălam ceștile și-i ascultam pe clienți istorisind fel de fel de chestii din viața lor.

De când cu povestea asta, Zeba e într-o dispoziție îngrozitoare. Are pică pe toată familia. Ba chiar se duce să i se plângă tatii și amenință că va divorța și ea. Tata e somat să rezolve criza familială. O va face în felul lui. În loc să ne ajute cu bani, hotărăște ca Salim să nu se mai ducă la școală și să muncească. Un bărbat trebuie să aducă bani în casă și, deocamdată, acela nu e Arif... Așadar, acum e rândul lui Salim să asigure existența familiei. Fratele meu, elev strălucit, îl va anunța în dimineața asta pe profesorul său că nu se va mai duce la școală.

După-amiază, după ore, tata are parte de o vizită-surpriză. Salim se întoarce acasă însoțit de profesorul lui. E un bărbat scund și vioi, care poartă ochelari rotunzi. Se așază confortabil turcește pe un pat din curte, în timp ce Gongui Ma îi pregătește ceaiul. Profesorul, probabil din obișnuință, își înșiră argumentele:

— Am aflat că vrei să-l luați de la școală pe fiul vostru Salim. Știți, este cel mai bun elev al meu. Vreau cu orice preț să-și continue studiile.

Pe tata îl indispuce această discuție. Își aprinde una dintre țiğările pe care le cumpără cu bucata de la micul negustor de tutun. Oftează netezindu-și mustața și răspunde:

— Să știți, profesor *sahab*, că fiul meu va merge să lucreze ca ucenic zidar pe un șantier. Are nevoie de o meserie adevărată. Studiile astea n-o să-i dea de mâncare.

— Nu înțelegeți, faceți o greșeală. Ar fi o pierdere enormă. Dacă urmează studii, va avea o meserie bună mai târziu. Ar putea deveni și el profesor.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate, profesor *sahab*. Dar avem nevoie de bani, am mulți copii de hrănit! se lamentează tata, cu un aer dramatic. N-am de ales.

Discuția nu folosește la nimic. Profesorul pleacă

înciudat. Îl bate ușor cu palma pe spate pe fratele meu și-i urează noroc. Fratele meu va regreta toată viața că a renunțat la școală. În aceeași seară, pleacă pe un șantier împreună cu Arif, care și-a reluat meseria de zidar ca să-și achite datoriile.

Gongui Ma nu îndrăznește să se plângă de hotărârea lui tata, îi e teamă de el. Dar a doua zi, când el vine acasă ca să ne vadă, se hotărăște să-i spună tot ce are pe suflet. Tata a adus un *biryani*. E mâncarea mea preferată! Mă uit salivând cum deschide pachetul ambalat în hârtie unsuroasă. Mâncarea e caldă, aburindă. O devorează în fața noastră, sugând meticulos flecare os, fără să ne dea o fărâmă.

Gongui Ma își ia inima în dinți. Începe. Îi zice lui tata prin gesturi că nu-i o hotărâre bună că nu-l mai lasă pe Salim să meargă la școală. Mama se enervează. De ce nu face tata niciodată nimic pentru noi? Se ocupă de familia Zubiedei, care n-are nevoie să muncească! Tata nu suportă să fie criticată Zubieda. Plouă imediat cu lovituri. O lovește pe mama și mai tare decât de obicei. Îl privesc încremenită. Se aruncă asupra ei s-o sugrume. Mi-e teamă c-o omoară. Urlu.

Zeba s-a închis în camera ei, se ferește să intervină. Îl implor pe tata să se oprească, îl trag înapoi de tunică. Se ridică, cu privirea rătăcită, mă îmbrânțește și iese din casă furios. Mama se așază cu greu; buza îi sângerează. Tremură toată. Sunt revoltată. Îi spun mamei că vreau să-l ucid pe tata. Gongui Ma mă strânge în brațe și-mi răspunde prin gesturi:

— Ești o copilă. Nu poți să faci nimic.

În zilele următoare, n-o mai recunosc pe mama. Și-a pierdut orice bucurie de a trăi. De fapt, nu mai are chef de nimic. Spune iar și iar că nimic nu va merge niciodată mai bine în viața ei. Într-o dimineață, îmi cere s-o însoțesc la domnul Malik. Dar, în loc să meargă acasă la proprietar, își continuă drumul și mă duce cu ea pe malul râului Chenab, care curge pe lângă locuința cea mare. Merge cu pași

mărunți, cu privirea în gol. Când ajungem pe malul apei, Gongui Ma mă privește fix și-mi spune prin semne:

— O să ne aruncăm amândouă în apă și-așa n-o să mai suferim. Să terminăm cu toate.

Nu prea înțeleg ce se întâmplă, dar voi face ce-mi spune mama. Deodată, aud glasul puternic al domnului Malik. Așezat pe terasă, ne-a zărit cum plângeam și tremuram pe mal. Strigă la noi:

— Nu veniți să faceți treabă azi?

Mama se prăbușește la pământ. Răspund eu în locul ei. Îi repet domnul Malik ce mi-a spus mama:

— O să ne aruncăm în apă!

Domnul Malik mă privește surprins și ne poruncește să venim la el. O trag pe Gongui Ma de mână. Proprietarul ne așteaptă în vestibulul casei, nedumerit. O întreabă pe Gongui Ma:

— De ce a spus asta copila dumitale?

Mama nu îndrăznește să ridice ochii, e prea jenată. Până la urmă, mărturisește că nu mai poate să suporte violența tatălui meu și că vrea să moară, îi traduc gesturile ei domnului Malik, care mă ascultă mângâindu-și mustața. Îi propune lui Gongui Ma să se mute la el în locuința servitorilor.

— Dacă nu vrei să mai trăiești cu soțul tău, ești bine-venită aici împreună cu copiii tăi. Vei trăi liniștită laolaltă cu servitorii mei.

Sper să primească propunerea. Dar Gongui Ma răspunde că-i e prea frică de reacția tatălui meu, care ar fi în stare să ne omoare. Domnul Malik dă din cap și spune:

— Tu hotărăști. Dacă preferi să stai cu soțul tău, te voi ajuta cu bani. Servitoarele mi-au spus că trebuie să te descurci singură ca să-ți hrănești copiii.

Ne zâmbește și ne întinde o bancnotă de 100 de rupii. Mama îi mulțumește domnului Malik, cu ochii plini de lacrimi. Se apleacă și-i atinge picioarele în semn de respect. După ce terminăm treaba, ne întoarcem amândouă, tăcute, acasă.

M-am închis în toaletă. Mă privesc cu atenție într-o oglindă mică, în raza de soare care trece prin acoperișul de tablă ondulată. Mă strâmb examinându-mă din toate unghiurile. Sunt o tânără de 13 ani acum, aproape o femeie. Îmi acopăr părul și-mi trag o parte a vălului peste piept când ies din casă.

În oglindă, îmi par destul de drăguță. Am ochi migdalați, gene lungi, o gură bine conturată și pielea albă. Tenul deschis este important. Bărbaților nu le plac femeile cu tenul măsliniu. Dar n-am iubit, sunt o fată respectabilă. Gongui Ma e mândră de mine, fiindcă sunt ascultătoare și aproape că nu ies din casă.

Cele două surori mai mari au plecat de mult. Pe scumpa mea soră Farah au măritat-o anul trecut. Am simțit că mi se sfâșie inima când a plecat. Am plâns strângându-o în brațe din toate puterile. Tata a vândut-o pe 50.000 de rupii (500 de euro) unui locuitor dintr-un sat îndepărtat, unul care cred că are cu zece ani mai mult decât ea. A fost o petrecere grozavă, plătită de soț, cu mulți invitați, muzicanți și masă mare... Dar eu nu reușeam să mă bucur, eram prea tristă la gândul că voi fi despărțită de sora mea. Farah a plecat în satul socrilor. Iar eu am rămas singură; acum n-are cine să mai râdă de felul în care o imitam pe Zubieda cum hohotește smulgându-și părul. Îi aștept cu nerăbdare vizitele rare. M-am gândit deseori să fug. Dar unde să mă duc? O fată nu poate să trăiască singură, fără familia ei. Și apoi, mama ar fi mult prea nefericită.

Visez cu ochii deschiși, spălând vasele, când atenția mi-e atrasă deodată de sunetul înăbușit al unei discuții. Cina s-a sfârșit și, în curte, tata vorbește încet cu Zeba. Prind frânturi de fraze în care prenumele meu se repetă de câteva ori. Traversez curtea cu brațele încărcate cu vase și mă apropiu de ei cu un aer nevinovat, dar Zeba și tata tac când mă zăresc. În cele din urmă, tata pleacă fără să-mi adreseze un cuvânt. Totuși, sunt sigură că vorbea despre căsătoria mea...

O să părăsesc în sfârșit casa! Seara, în pat, abia

reuşesc să adorm, foarte surescitată. Îmi imaginez deja chipul bărbatului care mă va duce departe de-aici. Nu e un bătrân ştirb, cocoşat de povara anilor. Nu. Logodnicul meu seamănă cu un actor de cinema pe care l-am văzut pe carcasa unui film pe DVD în prăvălia fratelui meu Tahir. Un bărbat elegant, cu sprâncene groase, cu privire pătrunzătoare şi mustaţă fină. Plutesc pe un nor, străbat în vis câmpuri cu flori de muştar de un galben auriu, livezi de manghieri cu fructe dulci ca mierea. Zbor până în acel sat unde locuieşte preaiubitul meu.

A doua zi, pândesc cel mai mic semn, cea mai mică frază. Când se întoarce acasă de la dugheana lui de fructe, tata face un ocol pe la noi. Intră răsucindu-şi mustaţa, cu un zâmbet triumfător pe buze. În timp ce-şi bea ceaiul, mă anunţă că mi-a găsit un soţ. Un bărbat din alt sat, la trei ore de mers cu maşina. Îl cheamă Adil şi are 22 de ani.

Adil e unul dintre verii îndepărtaţi ai soţului lui Farah. Părinţii îi căutau o soţie şi socrul surorii mele le-a vorbit despre mine. Tata îmi povesteşte că tatăl lui Adil a venit să-l viziteze la bazar. Au băut ceai şi au stat de vorbă. Tata i-a lăudat calităţile mele şi a făcut o ofertă. Tatăl lui Adil a plecat spunând că se va gândi. În dimineaţa asta, a sunat. Se pare că negocierea a mers bine, deoarece tata e bine dispus. La plecare, îmi şopteşte că Adil va veni curând să ne viziteze.

Conform tradiţiei, părinţii aleg soţii şi soţiile copiilor şi aceştia trebuie să se supună voinţei lor. Ca şi mine, Adil n-a avut probabil niciun cuvânt de zis. În general, părinţii aleg cu grijă viitorul ginere sau viitoarea noră, nu-şi căsătoresc copilul cu o persoană, ci cu un clan, e o alianţă strategică. Familia socrilor trebuie să aibă un statut social cel puţin echivalent, să aibă reputaţie bună... în ceea ce mă priveşte, sunt sigură că tata a căutat, ca de obicei, mai ales oferta mai mare. Voi afla mai târziu că i-a cerut 40.000 de rupii (400 de euro) tatălui lui Adil. Aşa că m-a vândut. Dar, oricum, căsătoriile din dragoste se întâmplă doar în filmele pe care le văd la televizor.

Zaira, vecina noastră, a venit pe la noi și folosește prilejul ca să ne spună povestea unei tinere din satul său natal care a fugit cu iubitul ei. Au plecat să se căsătorească în secret la Lahore, capitala provinciei noastre. Gongui Ma și Zeba plesnesc din limbă, în semn de dezaprobare.

— Familia fetei îi caută acum peste tot! exclamă Zaira. Dacă sunt găsiți, riscă moartea, și-au dezonorat clanul! Se va sfârși cu o *karo-kari*, crima de onoare.

Zeba nu e de acord:

— Depinde de familii, unele încearcă să aranjeze lucrurile. Părinții pot să apeleze totuși la *panchayat*, sfatul bătrânilor satului, ca să rezolve o poveste de felul ăsta.

— Bătrânii au întotdeauna ultimul cuvânt, recunoaște Zaira. Uneori, hotărâsc să accepte căsătoria. Alteori, pronunță pedeapsa cu moartea. Iar bărbații din familie trebuie să ducă sentința la îndeplinire...

Mama îmi face semn să n-ascult poveștile astea. Eu mă gândesc doar la Adil. Va veni curând la noi și neliniștea mă face deja să simt un gol în stomac.

Zilele trec. Noaptea, îmi visez noua familie. Oricum, nu poate să fie mai rea decât a mea. Dar îmi dau seama și că voi fi despărțită de fratele și de mama mea. Gândul de a mă afunda în necunoscut, departe de locurile familiare ale copilăriei mele și de oamenii care mă iubesc, începe să mă îngrijoreze. E înspăimântător. Mai ales că entuziasmul lui Gongui Ma pare să scadă. S-ar zice că-i e teamă pentru mine.

Astăzi e vineri, ziua vizitei atât de așteptate a lui Adil. M-am spălat nerăbdătoare dimineață cu o găleată de apă rece la toaletă. Am îmbrăcat o tunică curată și mi-am pieptănat părul cu grijă. Aștept în picioare, nefiind în stare să stau jos. Mă agită de colo-colo, mătur curtea încă o dată. Un sentiment brusc de teamă pune stăpânire pe mine. Am recunoscut vocea tatălui meu în stradă. Îmi țin răsufierea. Intră în sfârșit pe poartă, însoțit de un tânăr.

E Adil. Mă uit la el cu coada ochiului. Are trăsături

fine, încadrate de un păr des, pieptănat cu ulei de muștar, ca să lucească. Mustața scurtă formează un arc de cerc deasupra buzelor, iar ochii mari și negri îi strălucesc, așa cum îmi imaginam. Adil e foarte politicos, îi salută pe frații mei și se așază pe un pat din frânghii împletite. Nu trebuie să mă uit drept în ochii lui, ca să arăt că sunt fată bine-crescută.

El se prefacă că nu mă privește, dar trage cu ochiul pe ascuns. Asta mă tulbură rău de tot. Stă de vorbă cu tata. A adus brățări colorate pentru mine și dulciuri pentru părinți. Zeba profită ca să ceară și alte cadouri, ba chiar îi spune să cumpere șampon pentru noi data viitoare. Șamponul e un produs de lux, e scump. Dar ce scorpie... Mi-e rușine cu cumnata mea.

Aduc ceai și bucățele de zahăr pe o tavă, ținând privirea în jos. Adil discută câteva minute cu frații mei. Bea repede ceaiul și ne anunță că nu mai poate să stea. Trebuie să cumpere saci cu grâu de însămânțat pentru ogoarele tatălui său. Ne salută pe toți foarte politicos și pleacă, ducând cu el toate speranțele mele... Sunt deja îndrăgostită de el. Tata îl însoțește până la poartă. E foarte entuziasmat și-mi tot spune că mi-a găsit o partidă bună. Pentru tata, asta înseamnă un viitor ginere care îi va plăti traiul un timp.

Tata stă mult timp la telefon în zilele următoare. Organizează probabil ceremonia căsătoriei cu familia lui Adil. Vom celebra *niqa*, semnarea contractului, prima etapă a căsătoriei. După *niqa*, urmează *ruksati*, o ceremonie ce are loc la familia miresei, apoi *walima*, care celebrează sosirea miresei la socrilor ei. Familia mea și cea a lui Adil au invitat mai bine de o sută de persoane. Trebuie cumpărate toată mâncarea și băuturile pentru primirea lor. Asta costă mult, dar tata a negociat bine, va plăti familia viitorului meu soț.

Azi e ziua cea mare. N-am dormit toată noaptea. Mama și surorile mă pregătesc întreaga zi pentru *Mendi*, sărbătoarea pudrei henna, care va avea loc diseară. Mama

mi-a uns părul cu ulei de muștar și l-a descurcat înainte de a-l împleti într-o coadă. Apoi mi-a frecat tot corpul cu *multani mud*, o pastă de argilă care face pielea foarte catifelată. Pe urmă m-a ajutat să-mi epilez subsuorile, picioarele și pubisul.

Îmbrac o rochie galben-aurie și un vâl asortat, culoarea tradițională pentru *Mendi*, împrumutate de la Zaira. Urmează etapa machiajului – trebuie pus mult, pentru a înfrumuseța fața miresei. Bătrânele mele mătuși supraveghează operațiunea. Îmi dau sfaturi pentru noaptea nunții și pentru viața conjugală.

— Trebuie să fii ascultătoare cu soțul tău, trebuie să dai dovadă de răbdare! Lasă-te în voia lui când o vrea să se culce cu tine.

Alta insistă:

— Când vei ajunge în noua ta familie, important e să te înțelegi bine cu soacra, trebuie să fii serviabilă și amabilă cu ea.

În cursul serii, celebrăm în fine *Mendi*. Toate fetele din familia mea se adună la Gongui Ma. Sunt vreo douăzeci, îmbrăcate cu rochiile lor cele mai frumoase, acoperite de bijuterii și machiate ca niște prințese. Bătrânele hăpăie orezul îndulcit cu șofran, o mirodenie scumpă, folosită doar la bucatele de sărbători. Nu mă simt în apele mele. Noroc că e și Farah cu mine. Ea mă liniștește:

— Logodnicul tău, Adil, are o reputație bună, e un om amabil și vei fi cu siguranță foarte fericită cu el.

Împreună cu celelalte surori, îmi împodobește mâinile și picioarele cu desene delicate făcute cu henna. Mă foiesc pe scaun. Farah mă admonestează: nu trebuie să mă mișc, ca să nu stric desenele. Și durează groaznic de mult până se usucă... Henna trebuie să capete o nuanță închisă. E un semn bun, înseamnă că viitoarea mireasă va fi iubită de soacră.

Vecina ne-a împrumutat și un magnetofon care difuzează cântece ritmate ce-ți sparg timpanele.

Nemișcată ca o statuie, le privesc pe femeile care dansează lasciv, cu brațele în sus, mișcându-și șoldurile ca în filmele de la Bollywood. Nepoatele mele sunt dezlănțuite, aleargă în toate direcțiile. Așteptasem atât de mult acest moment și uite că am un nod în gât și simt cum mi se strânge inima de teamă.

Urmează să sosească familia lui Adil. Au călătorit toți împreună cu același autobuz și ajung în grup la noi. Femeile ni se alătură în curte, în frunte cu viitoarea mea soacră, scundă și subțirică, îmbrăcată cu o tunică aurie. O salut cu respect. Ea mă îmbrățișează și zice că mă consideră deja fiica ei. Cumnatele mele se prezintă și ele. Nu reușesc să memorez toate numele, încerc să le rețin fețele. Ele îmi spun că sunt nerăbdătoare să vin să locuiesc cu ele în sat, căci de acum înainte sunt sora lor.

Sunt puțin amețită cu atâta lume în jurul meu. Femeile se așază și încep un concurs de cântece tradiționale. Cele din familia mea intonează un refren comic, îl ironizează pe viitorul meu soț. Apoi e rândul cumnatelor mele să răspundă pe același ton, glumind pe seama noastră. Râd din toată inima, pândind totodată silueta lui Adil pe stradă. Îl zăresc împreună cu tatăl lui, un bărbat în vârstă cu un turban mare alb pe cap.

Adil e îmbrăcat cu o tunică albă foarte elegantă, poartă o tichietradition ăla pe cap și ghirlande de flori în jurul gâtului. Bărbații se îndreaptă spre corturi, ridicate pe un câmp din apropierea casei noastre. Acolo are loc *Mendi* pentru Adil. Bărbații vor dansa între ei, vor asculta muzică și se vor ospăta.

Henna s-a prins în sfârșit. Îmi îndepărtez cojile uscate de pe mâini și picioare. Farah freacă desenele cu ulei și zeamă de lămâie, ca să se impregneze bine pigmentii. Palmele și picioarele îmi sunt împodobite cu curbe și linii bătând în portocaliu, rezultatul e splendid. Semn bun, soacra mă va avea la inimă... Noaptea târziu, mergem în sfârșit la culcare. Casa e plină, invitații dorm în curte pe rogojini și pe paturi.

A doua zi dimineață, trebuie să mă pregătesc pentru ceremonia *niqa*. La ea vor lua parte peste o sută de invitați. Zubieda, într-o rochie cu paiete strânsă pe corp, îmi face semn s-o însoțesc în camera mea. Mi-a adus ținuta pentru *niqa*, care este scoasă pentru fiecare ceremonie. E rochia pe care au purtat-o surorile mele vitrege și verișoarele mele. E uzată, dar nu se prea vede. Zubieda mi-o așază pe pat, apoi desface mici pachete de hârtie. Scoate bijuterii aurite, coliere, brățări și cercei... Când îi mulțumesc, mă avertizează tăios că le vrea înapoi imediat după ceremonie. Îmi ordonă să mă grăbesc.

Farah mă ajută să îmbrac noua ținută, o fustă groasă brodată și o cămașă de culoare purpurie. Ea mă înfășoară apoi într-un văl mare și roșu, tivit cu fir aurit. Îmi fixează pe frunte un pandantiv, cu ajutorul unor agrafe prinse în păr, și mai adaugă machiaj. Mulțumită de opera ei, îmi întinde o oglindă mică. Imaginea mea e surprinzătoare. Am impresia că văd altă femeie. Am buzele stacojii, ochii alungiți cu o linie neagră și fața acoperită de pudră albă, pentru deschiderea tenului. Farah mă asigură că sunt superbă. Mă însoțește afară ținându-mă de mână.

Mă așez în curte, înconjurată de femei. Schimbul de consimțăminte se face separat, conform tradiției. Mullahul l-a obținut deja pe al lui Adil cu câteva minute înainte, în cortul în care se află bărbații. Acum e rândul meu. Mullahul intră la noi cu pași mici și se așază pe un scaun lângă mine. Are o barbă lungă și căruntă și ochelari rotunzi cu lentile groase. Tot înclinând capul spre pământ pentru rugăciuni, a căpătat pe frunte o mică umflătură. Mullahul rostește o rugăciune. Mă întreabă dacă sunt de acord să mă căsătoresc, încuviințez cu o voce tremurătoare. Îmi prezintă contractul. Nu știu să citesc, așa că înmoi prima falangă a degetului arătător într-o călimară și semnez cu amprenta digitală. Adil a făcut la fel pe document. Gata, sunt soția lui!

Însoțită de apropiații mei, merg ca o somnambulă, cu capul plecat sub vălul care îmi ascunde fața, până la cortul

ridicat pe câmpul de lângă casă.

Ajungem la cortul mare împodobit cu ghirlande de flori. Când intru, frații mei îmi țin întinsă deasupra capului o bucată de pânză stacojie. Invitații stau pe scaune din plastic și eu mă așez în fața lor, pe o mică estradă, împreună cu Adil. Simt că e la fel de încordat ca mine. Sunt atât de emoționată, încât mi se încețoșează vederea.

Apropiatii se perindă prin fața noastră; fiecare ne pune în gură, când îi vine rândul, o bucată de ceva dulce ca să ne ureze căsnicie fericită. Ne oferă daruri, pe care le așază pe o masă de lângă estradă: veselă, pături, pahare, haine, produse cosmetice, obiecte pentru casă...

În aceeași seară, în cortul mare, celebrăm *ruksati*. E ora mesei atât de așteptată de invitați. Aceștia se înghesuie în jurul bucatelor aburinde așezate pe un bufet. Bărbații și femeile se așază cu farfuriile pline la mese separate. Toți se reped cu lăcomie asupra mâncării: *halim*, o pastă fină făcută din carne, făină și linte cu mirodenii, *korma*, un curry de pui cu iaurt, și mâncarea mea preferată, *biryani*. Iar ca desert, *halwa*, un preparat foarte hrănitor făcut cu griș, zahăr, unt, nuci și ornat cu dulciuri aurii, *savaya*, fidea fiartă în lapte cu zahăr, decorată cu fructe uscate, *kiir*, *orez* cu lapte dulce, cu cardamom. Nu sunt în stare să înghit nimic.

Petrecerea e în toi; muzicanții, îmbrăcați în tunici scânteietoare, cântă muzică tradițională, așezați pe estradă lângă noi. Apoi, actori ambulanți înveselesc seara. Intonează cântece comice care îi ironizează pe politicieni și pe seniorii feudali. Spun glume și joacă scheciuri care stârnesc râsul spectatorilor. Seara trece ca într-un vis. Sunt femeie măritată. Voi fi trimisă la soțul meu. A doua zi, voi pleca pentru totdeauna la familia lui.

Căldura e sufocantă. Pasagerii microbuzului miros a transpirație și a grăsime. Încerc să deschid fereastra mea, dar e stricată. Casetofonul microbuzului funcționează însă destul de bine. Se repetă, la volum maxim, aceeași casetă de la începutul călătoriei. Mergem deja de o oră încheiată.

Un șirag de mătănii din plastic maro se leagănă atârnat de oglinda retrovizoare. Cele trei surori ale mele, așezate pe aceeași banchetă, sunt pe jumătate ațipite. Capetele li se clatină la fiecare zdruncinătură. În dimineața asta, am părăsit pentru prima dată casa copilăriei mele. Mama nu și-a putut reține lacrimile când am urcat în autovehicul, dar șoferul nu mai avea răbdare.

— Haideți, doamnelor, urcați, avem trei ore de mers!

Am văzut-o pe mama devenind mică de tot în depărtare în fața casei.

Acum, suntem pe drum spre satul socrilor mei. Peisajul se perindă prin fața ferestrei. Pământul e roșu ca sângele, presărat cu mici oaze de palmieri verzi în care se leagănă ciorchini de curmale. Coșurile cărămidărilor scot un miros de pământ ars. Îmi șterg fața cu vâlul. Panglica asfaltată a șoselei trece prin mijlocul lanurilor aurii de muștar. Țărânci cu tunici roșii și roz strălucind în soare smulg buruienile în grădinile de roșii și castraveți; altele, aplecate, taie brațe întregi de iarbă înaltă pe pășuni.

Șoferul îi spune bancuri deocheate unui pasager și râd amândoi în hohote. Sunt jenată, nu-mi place să aud vorbindu-se despre astfel de lucruri. Ieri-seară, Adil a venit să doarmă cu mine. Era noaptea nunții mele, dar Zeba se culcase pe un *charpoi* în camera mea. Sunt sigură că a făcut-o intenționat, ca să ne necăjească. Așadar, nu s-a întâmplat nimic. În dimineața asta, sora mea cea mare Mariam m-a pus să fac baie, așa cum se face după ce ai avut o relație sexuală, ca să te purifici. Sora mea m-a întrebat cum a fost noaptea și eu am mormăit ceva. N-am îndrăznit să-i spun că eram încă virgină și m-am dus să mă spăl. Adil și familia lui au plecat foarte devreme azi-dimineață.

Microbuzul gonește pe șosea. Mai departe, trecem prin livezi de manghieri, arbori lăți și scunzi, împodobiți cu frunze mari și verzi. Femei cocoșate sub povara unor legături enorme de trestie-de-zahăr încarcă fără încetare camioane mari. Copiii lor sunt cățarați pe prețioasa

încărcătură. Monștrii de metal pleacă apoi s-o livreze la uzinele care extrag zahărul. Camioanele ocupă toată lățimea drumului, ceea ce îl enervează pe șoferul nostru. Nu poate să le depășească, trebuie să meargă încet. Potrivit tatălui meu, trestia-de-zahăr a devenit produsul cel mai rentabil în ultimii ani; unii proprietari chiar renunță pentru ea la bumbac, cultura tradițională din regiunea noastră.

Șoferul bombăne și claxonează ca un apucat. Suntem blocați de un tractor care trage cu greu o remorcă încărcată cu o claie uriașă de fân, ca o burtă obeză așezată pe roțile. La marginea ogoarelor, țăranii au săpat bălți unde sunt crescuți pești. Peștii sunt o mâncare delicată și costisitoare. Sunt mâncați pane și prăjiți în ulei. Am gustat o singură dată, la o nuntă. Nu mi s-a părut ceva foarte bun: peștele avea un gust de pământ și era plin de oase.

Microbuzul reduce viteza la intrarea într-un sat, ca să ia alți călători. Pe marginea drumului, tineri infirmi folosesc prilejul ca să bată în geamurile microbuzului și să ceară pomană. Șoferul le aruncă niște mărunțiș și spune că asta o să-i poarte noroc pentru restul traseului.

Părăsim împrejurimile micii așezări. Țăranii se deplasează în șarete trase de măgari care merg cu pași mici și repezi. Copitele lor obosite fac un zgomot sec pe asfalt. O cămilă, cu pas lent și măsurat, trage un car din lemn. Camioane multicolore trec în mare viteză, încearcă să depășească pe toată lumea, strecurându-se printre vehicule. Tresar. Microbuzul nostru a virat brusc într-o parte. Era cât pe ce să dea peste un bărbat fără picioare, care se deplasează pe mijlocul drumului într-un scaun cu roțile acționat de o manivelă. N-a avut timp să se dea la o parte pe marginea șoselei. Reducem iar viteza. O cireadă de boi s-a răzlețit printre vehicule. Traficul se oprește.

Adorm, blestemând fereastra care nu se deschide. Când mă trezesc, trecem prin alt oraș. Câteva femei purtând burka albe sau negre în formă de clopot își fac cumpărăturile printre tarabele cu legume proaspete. Un

măcelar, așezat turcește pe o estradă de lemn, taie mărunt carne de oaie. Carcasele agățate în aer liber în fața prăvăliei sale sunt pline de muște. Ricșe⁵ albastre și verzi scot detunături și fum negru de ulei.

În bazar, fațadele din lemn sculptat ale locuințelor vechi dispar în spatele unor îngrămădiri de fire electrice. La ieșirea din acest oraș, mergem o vreme pe un drum de pământ. Șoferul se întoarce în sfârșit spre noi. Ne spune că am ajuns. Zăresc intrarea în noul meu sat. Case mici de lut ocru se ridică între lanurile de grâu. Pe pereții lor se usucă baligi de bivoli turtite. Domnește un calm impresionant, după vacarmul drumului și al claxoanelor.

Un grup de copii, care se jucau la intrarea în cătun, aleargă după microbuz scoțând strigăte de bucurie. Sunt nepoții lui Adil. Ei îi arată șoferului drumul pe străduțe. În bazar, toți locuitorii se uită la noi curioși; știu probabil că Adil își așteaptă soția. Microbuzul își continuă mersul pe un drumeag îngust de pământ presărat cu gropi care serpuiește printre câmpuri pline de verdeață. Chiar la capăt, virează la dreapta în fața unei case de chirpici. Trebuie să coborâm aici, mașina nu poate merge mai departe.

Îndată ce cobor din microbuz, sunt asaltată de familia lui Adil. O mică trupă entuziasmată care se înghesuie în fața mașinii. Se află acolo toți cumnații mei cu familiile lor, mătușile, unchii, verii și o droaie de copii care aleargă în toate direcțiile. Femeile mă prind din urmă și-mi pun la gât coliere din flori de iasomie. Adil și unul dintre frații lui îmi scot cufărul din portbagaj.

Copiii formează un cortegiu și mai mergem așa câteva zeci de metri pe o potecă mărginită de case mici. La capătul drumului, ajungem într-o curte. Acolo ne așteaptă părinții lui Adil. Îi recunosc pe femeia scundă și subțirică și pe bătrânul cu turban alb. Ne salută cu căldură. Mor de sete și cer de băut. Una dintre cumnatele mele ne servește apă rece în pahare mari din metal.

5 Triciduri cu motor (n.a.).

Kirane, mama lui Adil, mă trage de braț. Vrea să-mi arate casa, o construcție mică din cărămidă, cu un fronton din piatră sculptat cu ramuri înfrunzite. Acoperișul este susținut de trei coloane cu baza rotunjită în formă de amforă. Locuința are două încăperi mici care sunt doar tencuite, fiecare cu câte o fereastră protejată de bare de fier ce dă spre curte. Încăperea din stânga este a socrilor mei, iar cealaltă va fi a mea și a lui Adil.

Camera mea este mobilată cu două paturi din frânghii împletite și etajere pe care sunt frumos așezate farfurii și pahare din metal. Deasupra, imagini colorate reprezintă Meca și Coranul, marginile lor fiind decorate cu porumbei și flori. Alte două postere sunt afișate pe peretele din fund: un manechin în rochie de mireasă, într-o poză languroasă, și o reclamă la un săpun, cu o mamă și fiica ei. Încăperea este curată și bine întreținută; au făcut probabil curat cu mare grijă pentru venirea mea.

În curte, în fața camerei mele, un pătul mare pentru grâne este instalat lângă perete. Alături, se află o nișă mică din chirpici care adăpostește găinile. Nu există toaletă. Sătenii se ușurează pe câmp. N-au nici curent electric și, ca să se spele, trebuie să meargă până la pompa de apă de lângă cimitir. Dincolo de curte sunt câmpuri irigate de canale și pășuni cât vezi cu ochii. Un bou și câteva capre sunt legate cu frânghii de o troacă. Atmosfera e tihnită, senină.

Soacra mea, Kirane, îmi prezintă apoi întreaga familie a lui Adil. Trăiesc unii lângă alții, în locuințe cu o singură încăpere. Chiar lângă casa lui Adil se află casa lui Javed, un văr, precum și cea a lui Fawad, unul dintre frații mai mari ai lui Adil, și a soției lui, Shirin. Au patru copii. De cealaltă parte locuiesc ceilalți trei frați ai lui Adil și familiile lor, precum și mătuși, unchi și veri. Iar în spatele casei mele, la câteva zeci de metri, se găsește cimitirul satului. Mormintele rotunjite sunt umbrite de pâlcuri de copaci răzleți.

Ne întoarcem la Adil. Femeile gătesc în curte, pe o

mică vatră în care focul e alimentat cu baligă de bivol. Masa este excelentă, cartofi și carne de vită tocată. Încerc din nou să rețin numele fiecăruia, va trebui să mă orientez repede în vălmășagul de fețe noi. În orice caz, satul îmi place. Mă simt bine aici și cred că în sfârșit voi fi fericită. Totuși, mi-e greu să-mi închipui că-mi voi petrece în acest loc tot restul zilelor.

Adil este foarte ocupat cu pregătirile: seara are loc alt mare ospăț, *walima*, care celebrează sosirea tinerei mirese în noua sa familie. Îmbrac o rochie stacojie, pe care mi-o împrumută Kirane, cu un vâl asortat care-mi acoperă capul și cade de fiecare parte. Tot satul s-a adunat pe un câmp din fața casei părinților lui Adil. Muzicanți în ținută portocalie strălucitoare, cu turbane de aceeași culoare, își pregătesc instrumentele numite *dhol*, tobe mari ce se poartă în bandulieră. Mulțumită unui generator de curent, care duduie și se zguduie în noapte, ghirlande de becuri luminează curtea.

Sunt mirată, căci bărbații și femeile nu sunt despărțiți, ci mănâncă și dansează unii lângă alții, în timpul mesei, socrul le propune invitaților care vor să vadă chipul miresei să plătească 20 de rupii! O tradiție amuzantă. Mă ascund cu modestie sub vâlul roșu tivit cu o panglică aurie, în timp ce unii aruncă bancnote la picioarele mele. Sunt regina petrecerii, îmbrăcată și ferchezuită ca o prințesă... întreaga familie mă onorează.

Surorile mele fac o glumă obișnuită la căsătorii: fură un pantof de-al lui Adil și-i cer bani ca să-l dea înapoi. El le întinde un pumn de bancnote râzând. Unul dintre frații lui Adil hotărăște să facă la fel cu mine, dar eu n-am bani, am venit aici cu mâinile goale. Cumnatul meu nu înțelege, e dezamăgit. Petrecerea e în toi și se termină târziu în noapte.

Îmi voi petrece a doua noapte cu soțul meu. De data asta, în noua mea cameră, devin cu adevărat soția lui Adil. A doua zi dimineată, surorile mele pleacă înapoi în sat. Mi se strânge inima, căci acum voi fi singură. Surorile îmi

urează noroc și promit să mă viziteze curând. Microbuzul se îndepărtează pe drum stârnind dăre de praf. Fac parte acum din altă familie, voi începe o viață nouă.

Mă întorc acasă pe jos, împreună cu Adil. Nu mă orientez încă foarte bine pe străduțe. Soțul îmi arată locuințele, numindu-mi fiecare locuitor. Acasă mă așteaptă soacra mea, Kirane. Zâmbetul din ajun a dispărut. Mă întreabă:

— Naziran, de ce nu i-ai dat bani cumnatului tău ieri-seară?

Bâigui că tata nu mi-a dat nimic înainte de plecare, nici bani, nici cadouri. Mă simt stânjenită, văd fețele devenind serioase. Adil nu zice nimic. Euforia petrecerii s-a risipit cu iuțea.

Coșmarul începe de a doua zi. Soacra mea, Kirane, și-a schimbat complet atitudinea. Îmi face tot timpul observații neplăcute. De dimineață, în timpul mesei, se arată foarte rece cu mine.

— O fată proaspăt căsătorită trebuie să vină cu brațele încărcate de cadouri pentru viitoarea ei familie. Tu n-ai adus nimic! Noi te-am onorat totuși pregătind o petrecere mare!

Răspund cu privirea plecată spre ceașca de ceai:

— Îmi pare rău, dragă mamă, e vina tatălui meu, nu mi-a dat bani.

Kirane dă din cap și replică:

— Tatăl tău n-are pic de stimă față de noi. Nu ne respectă.

Le aruncă o privire celorlalți, care încuviințează. Adil se ferește să-mi ia apărarea.

— Foarte bine. Dacă asta e situația, treci la muncă! Azi o să faci curat în casă! poruncește Kirane. Am plătit destul de mult ca să te avem, acum ai tot interesul să te faci folositoare!

În satul meu, le-am auzit deseori pe vecine vorbind despre soacre. După spusele lor, soacrele se plâng tot timpul de noră că n-a adus dota așteptată sau că e leneșă

și abia se mișcă. Asta pare să fie soarta tinerelor proaspăt căsătorite. Sora mea Mariam chiar avea o teorie în această privință: zicea că soacrele își iau astfel revanșa. Când erau proaspăt căsătorite, au fost și ele persecutate de familia soțului. Așa că, atunci când ajung bătrâne și respectate, profită de poziția lor de forță ca să le umilească pe nou-venite.

Totuși, la petrecerile prilejuite de căsătorie, Kirane s-a arătat amabilă cu mine, îmi spunea „draga mea fiică”, pretindea că era nerăbdătoare să vin să locuiesc cu ea. Dar îmi dau seama că această bătrână mărunțică e un adevărat tiran. Și copiii ei îi dau ascultare. Trebuie să suport legea clanului. Trăim în familie, toți se supraveghează și se amestecă în treburile celorlalți. Cumnații mei mă privesc de sus și unul dintre ei mă întreabă cu dispreț:

— Tatăl tău ne-a luat banii și tu nu ne dai nimic?

Singurul care se poartă amabil cu mine aici e tatăl lui Adil. Ca majoritatea bătrânilor, poartă pe umeri o cuvertură subțire. E patriarhul clanului. Mă privește un moment cu blândețe și murmură:

— Nu trebuie să-ți faci griji, o să te obișnuiești cu traiul de-aici.

După masă, fac ordine în casă, apoi mă refugiez în camera mea și-mi desfac bagajele. N-am mare lucru. Câteva haine împăturite cu grijă în cufăr, obiecte de toaletă și două brățări din aur, pe care Adil mi le-a oferit cu ocazia ceremoniei *niqa*. Mă simt nenorocită. Încep să înțeleg de ce-i era teamă mamei. Știa că voi da de necaz pentru că n-aveam dotă.

Dar cel mai rău e soțul meu. Îmi vorbește toată ziua cu răceală și doar atunci când e obligat. În seara asta, îl aștept în camera mea ore în șir. Nu vine.

Muncesc fără răgaz de dimineața până seara. Devine o rutină. Dimineața, mă trezesc pe la ora patru, îmi fac rugăciunile și pregătesc micul dejun: ceai, pe care îl fierb pe focul din curte, și turte de făină. Apoi mă duc în staulul din fața casei să mulg vaca și cele două capre. Umplu

recipiente mari cu lapte proaspăt pe care le duc apoi în casă, la umbră. Lăptarul va veni mai târziu să le ia cu motocicletă.

Pe urmă, merg de-a lungul unui mic canal timp de câteva zeci de minute și tai iarbă proaspătă de pe câmp cu maceta. Aduc brațe grele de iarbă, ca să hrănesc animalele. După aceea, adun ouăle de la găini. Curăț cotețul mic din curte și pun paie curate pentru păsări. Strâng apoi hainele murdare ale întregii familii, ca să le spal într-un hârdău mare la râu.

La ora opt, după ce am terminat cu aceste corvezi, mă duc să muncesc la ogoarele cu grâu sau în grădina de zarzavat. Apoi, împreună cu toate femeile, mă întorc acasă, pentru a pregăti masa de prânz. De cele mai multe ori, eu și Rubina, una dintre surorile lui Adil, ne ocupăm de această masă. Îmi place mult Rubina, mă privește ca pe o soră și am devenit foarte apropiate. Gătim des linte sau conopidă fiartă în ulei de bumbac, împreună cu turte de făină.

Când mâncarea e gata, trimitem un copil la câmp să-i anunțe pe bărbați. După ce mâncăm, ne ducem să adunăm lemne. Trebuie să găsim crengi bine uscate pentru foc. Asta ne ia toată după-amiaza. Ne întoarcem acasă cu legăturile de lemne și gătim cina. Apoi, mă duc la culcare, epuizată, cu trupul frânt de oboseală. Abia s-a lăsat noaptea. Adil tot nu vine să doarmă cu mine.

În seara asta, după cină, intră în cameră să se schimbe, fără să-mi adreseze niciun cuvânt. Îl privesc îmbrăcându-și tunica. Trebuie să mă hotărăsc să-i vorbesc. Îl întreb cu glas spăsit ce-l nemulțumește. Se întoarce spre mine exasperat. Mă ghemuiesc în pat. Soțul meu se arată iritabil și agresiv. M-a palmuit deja o dată pentru că nu-i aranjasem corect hainele. La început, credeam că era supărat pentru că nu adusesem nimic pentru familia lui când venisem. Dar comportamentul lui e ciudat. Adil se așază pe patul lui din frânghii împletite și mă privește cu răceală. Îmi zice:

— Chiar vrei să știi adevărul? Sunt îndrăgostit de altă femeie. Nu voiam să mă însor cu tine, tata a pus la cale căsătoria asta. Nu mă interesezi!

Aceste cuvinte îmi străpung inima. Soțul meu are o amantă. Nu mă iubește. Nu mă va iubi niciodată. Îndrăznesc totuși să-l întreb, cu voce tremurătoare, cine e acea femeie. Îmi răspunde:

— O cheamă Shanaz.

Scotocește într-o cutie de pe etajeră și scoate o fotografie într-o folie din plastic.

— Uite ce drăguță e!

Simt că mi se urcă sângele la cap. O recunosc pe una dintre vecinele pe care le întâlnesc din când în când în sat, o tânără careâși ferește privirea. Nu e foarte drăguță.

— Atunci de ce nu te-ai însurat cu ea, dacă-ți place atât de mult?

Adil mormăie că părinții lui n-o prea plac pe Shanaz. O consideră o târâtură care se culcă cu toți bărbații din sat...

— Deci la ea te duci seara?

Adil părăsește încăperea fără să mă privească.

Am impresia că pământul îmi fuge de sub picioare.

În cursul zilei, îmi iau inima în dinți și mă duc la Shanaz. O zăresc stând pe vine în curtea ei, ocupată să jumulească o găină.

O salut. Pare surprinsă să mă vadă. Arunc o privire în jur. Nu e nimeni care să ne audă, doar niște copii care se joacă alergând după găini. Mă înfig în fața ei și o anunț că am aflat de relația dintre ea și Adil. Ea nu se pierde, mă privește cu răceală și-mi răspunde cu un zâmbet ironic:

— Să știi că Adil va fi iubirea mea pe vecie, tu ești cea care trebuie să plece! Vezi bine că n-ai nicio șansă cu el.

Replic cu o voce pe care o doresc nepăsătoare:

— Acum e soțul meu, e al meu, trebuie să-l lași în pace!

Plec în fugă. Blestemată fată! Lacrimi mari mi se

rostogolesc pe obraji. Pe potecă, înainte de a ajunge acasă, îmi șterg fața cu o parte din vâl, ca să nu observe nimeni că am plâns. Încerc să mă comport normal în fața Rubinei, care mă însoțește la adunat lemne, dar mă gândesc tot timpul la vizita făcută lui Shanaz. Mintea mi-e în altă parte. Sunt nerăbdătoare să rămân între patru ochi cu Adil, ca să avem odată o explicație.

Aștept sfârșitul mesei de seară. Obsedată de povestea asta, abia dacă răspund când mi se adresează cineva. În sfârșit, suntem amândoi în cameră. Trag aer adânc în piept. Îi povestesc lui Adil că am fost la Shanaz și că i-am cerut să nu se mai apropie de el. Strâng din dinți așteptând reacția lui Adil. El e puțin mirat, dar ridică din umeri zâmbind. În cele din urmă îmi răspunde:

— Eu și Shanaz ne cunoaștem dintotdeauna și ne vom iubi toată viața. De fapt, vezi tu, e simplu: nu putem trăi unul fără celălalt!

Urlu că, dacă nu mă iubește, prefer să mor. Alarmată de strigăte, soacra mea, Kirane, dă buzna în camera noastră. E trasă la față și ne întreabă ce se întâmplă, cu o voce adormită. Adil se calmează imediat și tace. Plângând, îi explic soacrei mele întreaga poveste, iubirea secretă a lui Adil, vizita mea la Shanaz, Adil care m-a anunțat că o va iubi întotdeauna pe fata aceea... Soacrei mele îi e foarte teamă de bârfe și mă asigură că lucrurile se vor aranja. Își ceartă fiul în fața mea și-i spune de mai multe ori că are tot interesul să se poarte bine cu mine. Suntem căsătoriți și acum sunt soția lui. Pe urmă, se duce înapoi în camera ei să se culce. Adil turbează, dar păstrează tăcerea, iese și se duce să doarmă afară pe un *charpoi*. Mă lasă singură.

În zilele următoare, Adil mă insultă de câte ori are ocazia. Îmi tot spune că sunt o femeie rea și că va avea necazuri din cauza mea. Kirane mă supraveghează și ea în permanență. Nu pot nici măcar să mă destăinui Rubinei, care e sora lui Adil și-i va ține partea. Singura căreia i-aș putea povesti necazurile mele este o verișoară îndepărtată a familiei mele, care locuiește la câteva case de noi. O

cheamă Roxana; n-o cunosc foarte bine, dar poate că ea mă va asculta.

Mă duc să o vizitez într-o după-amiază. Roxana locuiește împreună cu soțul ei la socri. E o femeie frumoasă la vreo 20 de ani, cu trăsături fine și părul buclat. Mă primește cu bucurie și-mi propune pe șoptite s-o însoțesc la adunat lemne. Avem nevoie de un pretext ca să ne îndepărtăm de urechile indiscrete. Soacra ei ne face semn să ne grăbim.

Mergem o jumătate de oră și ne așezăm pe un câmp, în spatele unei căpițe de fân. Îmi dau seama că și Roxana vrea să-mi vorbească. Se simte foarte singură. Cumnatele și soacra îi fac viața grea. Îi reproșează că n-a adus o dotă suficientă când s-a căsătorit. Dar Roxana are mai mult noroc decât mine, cu tot necazul ei. Soțul său, Adnan, e foarte atașat de ea. Îi ia întotdeauna apărarea. Doar că nu e prezent în cursul zilei...

Adunăm în grabă crengi uscate și ne întoarcem fiecare la casa ei.

Când ajung acasă, e târziu deja. Adil s-a întors de la câmp. Mă așteaptă furios. Mă trage de braț în cameră și mă privește amenințător.

— Am aflat că ai fost la Roxana. De ce te-ai dus acolo? Sunt sigur că curvășărești cu bărbatul ei. Ești o târâtură!

Izbucnesc în lacrimi și-i răspund că am fost doar să-mi văd verișoara. Adil e foc și pară, îl face cum îi vine la gură pe Adnan, soțul Roxanei. Îmi zice că Adnan e un crai și că e cunoscut pentru faptul că se culcă cu nevestele altora. Nu l-am văzut niciodată pe Adil în halul ăsta, furios la culme. Sunt umilită. Cred că lui Adil îi e teamă să nu spun la toată lumea povestea iubirii lui secrete. Caută un pretext să mă țină închisă în casă. L-a găsit. De acum înainte, îmi interzice să mai ies fără el. Mă însoțește peste tot când poate sau îi cere Rubinei să mă supravegheze.

Sora mea Farah vine să mă viziteze săptămâna asta și stă la mine o după-amiază întreagă. E o gură de oxigen.

Sunt foarte fericită că o revăd. Farah e plină de vioiciune. E însărcinată cu primul copil. Anul trecut, a pierdut sarcina, dar de data asta a fost să se roage la mausoleul de la Uch Sharif. Poartă la gât o amuletă pe care i-a dat-o un *Pir*, un om sfânt de la mausoleu. Îmi spune că e un *tavis* special pentru protejarea bebelușului. I se vede bine burtica, Farah e splendidă.

Îmi pune întrebări entuziasmată, vrea să știe cum e viața mea în noua familie. Dar Adil veghează, se ține după mine ca o umbră. Stă cu noi toată ziua ca să urmărească tot ce spun. Nu pot să-i mărturisesc surorii mele disperarea, angoasele și tristețea care mă copleșesc. Nici n-a plecat bine Farah și Adil devine din nou rece și distant.

— Păi tot n-ai rămas gravidă, Naziran? Nu știi cum trebuie să faci?

Tresar. E Rafiq, unul dintre cumnații mei. Un bărbat matur, cu privirea perversă. Aprind cu grijă focul în curte cu surcele uscate. Nu-l bag în seamă. Oricum, ce-aș putea să-i răspund?

Au trecut luni de zile de când m-am căsătorit cu Adil și pântecul meu a rămas deznădăjduitor de plat. În regiunea noastră, când doi tineri se căsătoresc, familia se așteaptă la un bebeluș într-un an. Dar cum aș putea să am un copil, când soțul meu nu doarme aproape niciodată cu mine? Presupun că se vede în continuare pe ascuns cu Shanaz. Totuși, trebuie să-i dăruiesc neapărat un fiu lui Adil. Asta așteaptă toți de la mine.

Atmosfera de acasă se înrăutățește tot mai mult. În ultima vreme, nu doar Rafiq mă ia în râs, ci și femeile îmi fac observații pline de subînțeleșuri, iar Kirane își manifestă în gura mare deznădejdea că n-are încă un nepot. Îmi vine să izbucnesc în lacrimi când văd un bebeluș. Aș vrea tare mult să am un copil al meu, un micuț pe care să-l pot dezmierda. Nu m-aș mai simți atât de singură. Odată ce aș deveni mamă, aș fi respectabilă și importantă pentru familia soțului meu.

Intru în camera mea și iau telefonul mobil al lui Adil,

care a rămas pe etajeră. Soțul meu a plecat în bazar cu unul dintre nepoții lui, să cumpere pesticide. Desfac o foaie pe care fratele meu Salim mi-a notat numărul lui de telefon. Deslușesc una după alta cifrele și le formez. Salim răspunde imediat. Șoptesc în telefon:

— Salim, te rog, trebuie să vii să mă iei și să mă aduci înapoi acasă, nu mai pot.

— De ce? Ce-i cu tine, Naziran?

— E din cauza lui Adil. O să-ți povestesc, vino, te implor.

Înainte să închid, Salim îmi promite că va găsi o soluție. Seara, când vine acasă, îl sună pe Adil:

— Te rog, adu-o pe sora noastră să ne viziteze în sat, vrem s-o vedem, ne e dor de ea. Gongui Ma întreabă de ea în fiecare zi.

Adil acceptă. Recoltarea bumbacului s-a terminat, așa că va profita ca să meargă în marele oraș Multan pentru cumpărături. Propune să venim chiar a doua zi. Vom lua autobuzul dimineța devreme. Înainte de a ajunge la strada principală, îmi acopăr nasul și gura cu o parte din vâl. Sunt femeie măritată, trebuie să fiu decentă. Adil abia dacă vorbește cu mine în cele trei ore cât durează drumul. Străbat în sens invers traseul în cursul căruia, proaspăt căsătorită, visam la noua mea viață.

Când recunosc împrejurimile satului meu, inima îmi tresaltă în piept. Casa domnului Malik, livezile de manghieri ale vecinului, moscheea unde ne jucam cu lăcuste... Revederea acelor locuri familiare mă liniștește în ciuda amintirilor neplăcute. Sunt înapoi acasă, în satul copilăriei mele. Coborâm în stație și mergem mai departe pe jos până la casa lui Salim și a mamei mele. Simt cum mi se strânge inima în fața porții din fier a fostei mele case.

Îl zăresc în curte pe tata, așezat pe un *charpoi*. Mă mir că e acolo. L-a anunțat probabil Salim despre sosirea mea; nu credeam că va veni să mă vadă la Gongui Ma. Dar tata abia dacă mă salută, clocotește de furie. Nu intrăm bine în curte și se ridică, se proțăpește în fața lui Adil și-l

pălmuieste. Adil n-are timp să înțeleagă ce i se întâmplă, rămâne stupefiat în fața tatii, care răcnește:

— De ce te porți așa? N-ai pic de respect! Ți-am dat-o pe fiica mea și așa te porți cu ea? O să vă divorțez!

Așadar, povestea lui Adil și a vecinei a ajuns până la urechile tatălui meu... Cu siguranță Roxana a transmis știrea familiei mele. Salim încearcă să-l calmeze pe tata, care se așază la loc, tremurând de furie. Fratele meu îi spune lui Adil că ar face mai bine să plece. Adil se răsucesce pe călcâie și pleacă furios, umilit.

O zăresc pe Gongui Ma în camera ei. A asistat tăcută la toată scena. Mă arunc în brațele ei. Ce fericire să-mi revăd mama! îi spun că mi-a fost tare dor de ea, că aș vrea s-o am întotdeauna lângă mine. Tata ne observă și mormăie că ar fi bine ca Adil să nu mai pună piciorul aici.

Gongui Ma încălzește pentru mine ce-a mai rămas de mâncare. Povestesc necazurile pe care le am în familia soțului meu, crizele de nervi ale lui Adil, atitudinea soacrei mele, observațiile cumnaților... Mama dă din cap, mă înțelege, știe ce trăiesc. Dar Salim murmură că totul se va aranja, că e destul să am răbdare. Oricum, nu pot să mă întorc la mama, n-au destui bani pentru a-i hrăni pe toți. Nepoții mei merg acum la școală cu toții, inclusiv fetele. Și asta costă mult.

A doua zi dimineată, tata vine din nou. Se așază în fața mea în curte, aprinde o țigară și-și răsucesce mustața cu un aer gânditor. Trage lung din țigară și-mi spune cu o voce gravă că a chibzuit bine. S-a hotărât, vrea să divorțez și să mă întorc acasă. A făcut o greșală căsătorindu-mă cu Adil. Las capul în jos. Nu-mi fac iluzii. Nu-l preocupă fericirea fiicei sale. Presupun că se gândește deja să mă vândă altui soț... A găsit un pretext bun să mai bage niște bani în buzunar. Îl implor pe tata să încerce să aranjeze lucrurile.

Mobilul tatii sună în timp ce stăm de vorbă. E Imtiaz, un văr de-al lui Adil. Vorbește atât de tare la telefon, încât aud tot ce spune. Imtiaz îl imploră pe tata să revină asupra

hotărârii sale. Dacă mi-aș părăsi soțul, ar fi o adevărată dezonoare pentru familia lui Adil, explică el. Și apoi, bineînțeles, o mare pierdere financiară... Au plătit totuși destul de mult pentru căsătorie, nu?

Vărul îl asigură pe tata că Adil își regretă mult atitudinea, vrea să mă întorc la el. Nu închide bine Imtiaz și sună socrul meu. Îi promite lui tata că va avea el însuși grijă să fiu bine tratată. Tata dă din cap. La urma urmei, poate n-avea încă în vedere nicio ofertă ca să mă recăsătorească, așa că de ce să-și complice viața?

După câteva zile petrecute la mama, mă întorc deci la familia soțului meu. O părăsesc pe Gongui Ma cu inima sfâșiată. Îmi promite că se va ruga pentru mine la mausoleul din sat. Îndrăznesc să sper că Adil se va schimba cu adevărat, dar mi-e greu s-o cred. Sunt îngrijorată pentru ce mă așteaptă. Pe drum, mă gândesc la viața mea din ultimele luni; am făcut totuși multe eforturi, mă ocup bine de casă, muncesc din greu. Și apoi, îl iubesc pe Adil. În adâncul inimii, vreau un singur lucru: să mă iubească și el.

Când intru în sat, soacra mă primește cu un zâmbet mios.

— Draga mea fiică, sunt așa fericită că te văd! Începuserăm să-ți simțim lipsa.

Socrul meu e așezat în fața camerei sale. Îmi cere să mă apropiu. E singurul pe care îl revăd cu plăcere. Își așază mâna pe capul meu ca să-mi dea binecuvântarea, eu mă aplec și-i ating piciorul în semn de respect. Intru în camera mea foarte temătoare. Încă nu l-am văzut pe Adil. În timp ce-mi așez lucrurile, cumnatele mele se perindă una după alta. Mă îmbrățișează și-mi spun că sunt încântate că m-am întors. Rubina mă prinde de mâini și-mi zice:

— Naziran, dacă Adil se mai poartă vreodată rău cu tine, să vii să ne spui! Poți să te bizui pe noi!

Dau din cap în tăcere, întrebându-mă de ce înainte n-au făcut nimic pentru mine. Soacra mea, Kirane, apare în prag; le face semn să iasă, vrea să-mi vorbească între

patru ochi. Se așază pe patul meu și mă întrebă cu un aer scrutător:

— Spune-mi, Naziran, de ce nu ești însărcinată? Înțelegi, asta e o adevărată problemă pentru familie. Dacă-o ții tot așa, va trebui să-l însor pe Adil cu altă femeie...

Sunt consternată. Hotărăsc să-i răspund cu toată sinceritatea.

— Dragă mamă, Adil nu împarte patul cu mine aproape niciodată. Cum aş putea să rămân însărcinată?

Kirane dă din cap cu gravitate, își lovește ușor genunchii cu palmele bătătorite; văd bine că e stânjenită.

— Bine. Fii liniștită, mă duc să vorbesc cu fiul meu.

Restul zilei, muncesc la câmp cu celelalte femei, care se poartă uimitor de bine cu mine. Ne întoarcem seara cu legăturile de vreascuri și pregătim cina. Sadia, soția lui Rafiq, fratele cel mare al lui Fawad, vine la noi să împrumute ulei. Locuiește câteva case mai încolo. E o mare vorbăreață, iar astăzi e foarte bine dispusă. Ne povestește surescitată ultimele peripeții ale soțului ei.

Întreaga familie știe foarte bine că Rafiq are obiceiul să joace cărți și să se îmbete seara cu prietenii. Și, de fiecare dată când se întoarce acasă, își bate nevasta. Sadia nu mai putea. Așa că s-a dus împreună cu una dintre surorile ei la Bahawalpur, un oraș din regiune, până unde se fac câteva ore pe drum. A spus că mergea în pelerinaj la mormântul unui sfânt. În realitate, auzise de un *Pir*, un vraci, care locuia acolo de câțiva ani. Un om foarte puternic, specializat în farmece. Acel *Pir*, un vrăjitor cu ochii încercânați cu khol, a primit-o pe Sadia și a ascultat-o cu atenție. Ea e atât de vorbăreață, încât trebuie să-i fi luat ore întregi...

Vrăjitorul i-a confecționat apoi un *tavis* foarte special. I-a cerut să-l așeze pe ascuns sub salteaua lui Rafiq și să aștepte să vină la culcare. Sadia i-a dat 150 de rupii celui *Pir* și s-a întors acasă. Seara, a pus acel *tavis* sub saltea. Când Rafiq s-a dus la culcare îmbibat de alcool, a adormit buștean. În mijlocul nopții, Sadia a fost trezită de un urlet

îngrozitor. Era Rafiq, care alerga prin cameră ca un apucat, jura că patul îi ardea, apoi a fugit afară strigând: „Foc! Foc!”

Povestea Sădi ei ne-a făcut să râdem cu lacrimi. Ni-l imaginam pe solidul Rafiq în izmene, urmărit pe pajiște de flăcări imaginare. Sadia ne asigură că astăzi soțul ei a fost atât de rușinat, încât n-a îndrăznit să-i facă nicio muștrare toată ziua. Ba chiar i-a promis că n-o să mai iasă seara. Sadia jubilează, încântată la culme de succesul amuletei, îmi zic că ar trebui să mă duc să-l consult și eu pe *Pir*. Poate ar fi în stare să-i facă o vrajă lui Adil. Există probabil farmece magice care ar putea să-l facă să se îndrăgostească de mine.

Îi zărim în depărtare pe bărbații care vin de la câmp; merg agale pe potecă de-a lungul unui mic canal. O salutăm pe Sadia, care pleacă acasă cu uleiul, și desfăcem mușamaua pentru cina servită pe jos în curte. În timpul mesei, Adil îmi evită privirea, pare stânjenit. Întreaga familie pleacă la culcare. Mă duc să mă întind în camera mea, trăgând cu urechea la zgomotele de afară. Adil intră cu pas șovăitor.

— Naziran, chiar îmi pare rău.

Se așază la picioarele mele.

— Îți promit că nu mai simt nimic pentru Shanaz. Ești soția mea și te iubesc mai mult decât orice.

Din seara aceea, Adil vine să doarmă cu mine în toate nopțile. Sunt sigură că așa i-a cerut Kirane.

Mirosul de turte coapte mă dezgustă. Mi se face greață în dimineața asta când pregătesc micul dejun. Alerg până la șanțul din spatele casei. Stau acolo un timp, îndoită. Am stomacul gol și nu reușesc să vomit. Deodată, mi se face din nou greață, stomacul mi se contractă. Sufăr de boala asta ciudată de câteva zile. Și de alte simptome îngrijorătoare. Sâni mi s-au făcut tari ca piatra și mă simt epuizată. În fiecare seară, mă prăbușesc în pat și mă cufund într-un somn de plumb.

Soacra mea, Kirane, mă observă intrigată când mă

întorc în curte. Mă întreabă ce am.

— Îmi vine să vomit. Nu înțeleg de ce, dar mi se face greață din cauza mirosului ăstuia de ulei.

Kirane îmi aduce semințe de fenicul să ronțai ca să-mi treacă senzația neplăcută de greață. Se uită la mine cu atenție.

— Ai avut menstruație?

— Nu, întârzie. Poate mi s-a dereglat organismul...

Soacra mea dă din cap.

— Am observat că te-ai schimbat la față. Știu de ce anume suferi. Ești însărcinată.

Nu îndrăznesc să cred. Rugăciunile mele au fost deci auzite! Acum câteva săptămâni, m-am dus împreună cu Rubina la mausoleul sfânt de la Uch Sharif. Este o clădire veche, decorată cu pietre cadrilate albe și albastre, având deasupra un dom parțial distrus. În interior, am pipăit pânza verde cu nuanțe aurii care acoperă mormântul sfântului, pe care l-am înconjurat de câteva ori. M-am rugat din toate puterile, chiar am implorat, ca Dumnezeu să-mi dea un copil. Vreau ca Adil să fie mândru de mine, vreau să fiu mamă. La plecare, i-am dat chiar câteva bancnote, vreo 100 de rupii, economiile mele, paznicului mausoleului, care a rostit o rugăciune pentru mine.

Toată ziua, nu mă mai gândesc decât la acel bebeluș din pânțelele meu. Copilul e probabil cât un bob de grâu, nu-l simt mișcând. Totuși, n-aș putea să mai păstrez secretul încă o săptămână, în aceeași seară, Adil își dă seama că sunt într-o stare ciudată. Nu mai rezist, îi dau vestea când vine la mine în cameră. E încântat, se vede deja traversând satul cu fiul lui în brațe...

A doua zi dimineață, toată familia a aflat. Nici soacra mea nu și-a ținut gura. Kirane chiar îmi mărturisește că i-a poruncit lui Adil să nu mă mai lovească, fiindcă ar fi rău pentru copilul pe care îl port în pânțele. Oricum, Adil se poartă acum amabil cu mine. Cumnații și cumnatele mele se arată plini de atenții. Sunt în sfârșit o persoană importantă pentru familie. Voi fi mamă.

Într-o dimineață, Adil vine acasă cu un teanc de bancnote. A vândut recolta noastră de grâu la un preț bun și vrea să-mi facă un dar.

— Naziran, spune-mi, ce ți-ar face plăcere?

E ceva la care visez de când am ajuns aici... îi răspund:

— Ai putea să tragi curent electric în camera noastră.

Cele mai multe case din sat au deja curent electric. Îmi invidiez vecinii care au lumină seara, ventilatoare în timpul caniculei și chiar televizor. Dar când Adil le spune despre planul meu, socrii ridică din umeri. Cumnatul meu Rafiq spune ironic:

— De ce să-ți tragi curent, Adil? E ridicol! Cine se crede nevasta ta? Adică, dacă vine dintr-un sat mai mare decât al nostru, doamna are gusturi de lux? Te duce cu preșul, bietul de tine!

Dar Adil le ține piept părinților. Angajați de la compania de electricitate vin să tragă cabluri în casă. Avem acum un bec în tavan ca să ne lumineze seara și o priză în cameră, lângă etajeră. În perioada căldurilor sufocante ale verii, vom putea chiar să cumpărăm un ventilator ca să ne răcorim. Vara, singura modalitate de a suporta căldura este să bei *tukh malanga* moțând la umbră. *Tukh malanga* sunt niște semințe mici și negre pe care le punem la încolțit în grădină. Când le acoperi cu apă, obții o băutură vâscoasă și răcoritoare. Dar nimic nu face cât un ventilator!

Adil instalează și o pompă de apă în fața curții noastre. Căratul apei este epuizant, trebuie adusă de lângă cimitir. M-am săturat să fac traseul ăsta de câteva ori pe zi. Două săptămâni mai târziu, după lucrări, avem în fine un robinet la care vine apă dintr-un puț subteran aflat la zece metri de casă. Alt mic lux care mă umple de bucurie: un tranzistor pe care Adil mi l-a cumpărat din bazar. Merg cu baterii.

Lunile trec și pântelele meu s-a mărit atât de mult, încât nu-mi mai văd picioarele. Simt loviturile copilului

când mă întind pe pat seara. Kirane are grijă de mine ca de fiica ei. În timpul meselor, când avem carne, împinge spre mine bucățile mari. Mă servește cu pahare de lapte proaspăt și uneori chiar cu *halwa*. Soacra mă protejează ca pe un obiect prețios.

Dar, chiar însărcinată, trebuie să muncesc în fiecare zi la câmp. Burta mă jenează din ce în ce mai mult și mi-e greu să mă aplec ca să adun lemne. Trebuie să fac pauze ca să-mi trag sufletul.

Mă deplasez cu greu. Când Salim mă anunță că se va căsători, mă simt foarte frustrată. Nu sunt în stare să călătoresc cu autobuzul și nu voi putea să asist la nunta lui din satul meu natal. Totuși, sunt nerăbdătoare să-i văd pe el și pe logodnica lui. Mi-au promis să mă viziteze după nașterea copilului.

Într-o zi, pe când tai iarbă pentru vacă, simt dureri cumplite. Pântecele mi se face tare ca piatra, apoi se destinde. Și asta se repetă. Sunt îngrozită. Am auzit multe povești în sat despre femei moarte dintr-o pierdere a sarcinii. Se pare că femeile se golesc de sânge și pruncul moare în pântece. Las jos lemnele și mă întorc acasă cu pași mici, îndoită de durere. Sosesc gâfâind.

Kirane vine în fugă. Sunt panicată, îi spun că bebelușul e pe cale să moară. Soacra mă liniștește. Acele dureri, îmi explică ea, sunt semn că pruncul urmează să iasă. Mă întinde în camera mea pe patul din frânghii împletite și-mi masează picioarele. Contracțiile durează o zi interminabilă. A doua zi după-amiază, durerea devine din ce în ce mai frecventă. Am impresia că sunt sfârtecă de vie, aș vrea să mor. Transpir atât de mult, încât hainele îmi sunt ude. Kirane îmi spune că momentul e aproape. Se duce s-o anunțe pe *dai*.

Dai este moașa satului, cea care a adus pe lume toți copiii cumnatelor mele. Voi naște acasă. Oricum, nimeni nu duce o femeie însărcinată la spital, e mult prea departe și nu se obișnuiește. *Dai* sosește în sfârșit, gâfâie, e o femeie bătrână care nu mai are mulți dinți în gură. Mă privește cu

ochii ei pătrunzători și-mi pipăie pânțele. „Trebuie să mai așteptăm, copilul nu e pregătit”. Cere să mi se prepare o băutură cu plante speciale. Încerc s-o înghit, crispată de durere. *Dai* mă îmbărbătează, ceaiul ăsta va ajuta partea de jos a pântecelui să se deschidă. Nu trebuie să-mi fac griji, știe ce trebuie făcut ca să iasă copilul.

Sunt epuizată, tremur din tot corpul. Am pierdut noțiunea timpului. Îi aud pe bărbați discutând afară; încerc să nu țin, dar mă doare foarte tare, durerea îmi sfâșie abdomenul. Totul durează de o veșnicie. Am impresia că nu voi supraviețui acelei nopți. *Dai* e lângă mine, îmi masează picioarele ca să mă relaxeze.

Cumnatele se află și ele în jurul meu; l-au anunțat pe Salim în ajun, trebuie să sosească în curând, în zori, contracțiile devin din ce în ce mai puternice. Îmi vine brusc să împing. *Dai* îmi spune că vine copilul. Mă apasă puternic pe pânțe. Simt capul ieșind. *Dai* apucă imediat copilul, îl vâd atârănând, vânăt, în mâinile ei. Copilul scoateunț ipăt. E viu.

Dai taie cordonul cu un brici și freacă viguros bebelușul într-o bucată de pânză umedă, ca să-l curețe, apoi îl masează cu ulei de muștar ca să se destindă. Pe urmă, pune puțină miere între buzele copilului, în semn de bun-venit, și începe să scotocească în geanta ei din plastic. Scoate o cutie care conține pudră de antimoniu. Trasează o linie neagră sub fiecare dintre ochii bebelușului ca să-l apere de duhurile rele și să-i asigure o vedere bună mai târziu. Îi pune și brățări negre, ca să alunge deochiul, apoi îmi întinde copilul. E un prunc mititel, cu pielea brun-roșcată, cu ochi mari și negri și un puf fin pe corp. Știu că nu va fi nicio petrecere pentru nașterea copilului meu. E fată.

Dai își curăță instrumentele și aruncă praf pe jos ca să absoarbă sângele care a curs pe pământ. Soacra mea, care a stat afară, bagă capul pe ușă. O întreabă surescitată pe *dai* dacă e băiat. *Dai* răspunde că nu. Kirane se schimbă la față. Indiferentă față de suferința mea, mă întreabă,

sarcastică:

— Pentru asta am avut atâta grijă de tine? Pentru asta te-am hrănit și te-am îngrijit bine? Așa ne mulțumești!

Și, fără să se uite măcar la copil, iese grăbită în curte blestemându-mă în gura mare. Socrul meu, Mumtaz, însoțit de cumnate, intră și el. Vine să rostească o rugăciune la urechea bebelușului. Asta e tradiția pentru copiii musulmani. Apoi, cumnatele părăsesc încăperea una câte una. Rămân singură un moment. Din fericire, sosește Salim împreună cu soția lui Sakina. Ea intră, se așază și vrea să știe cum mă simt. O întreb ce spune familia soțului meu afară. Îmi răspunde cu tristețe:

— Sunt toți foarte dezamăgiți. Sperau să fie băiat. Zic că n-ai noroc.

Sunt epuizată și încep să plâng în tăcere. Sakina încearcă să mă îmbărbăteze:

— Mă duc să-ți aduc de mâncare. Sigur ți-au gătit ceva bun.

Îleșind, Sakina e surprinsă văzând că nimeni nu mi-a pregătit de mâncare. Conform tradiției, o femeie care tocmai a născut este hrănită cu ficat de pasăre fript, ca să-și recapete puterile după ce a pierdut mult sânge. I se mai dau tomate și supă de pui. Soacra mea n-a pregătit nimic din toate astea. Salim se duce în bazar să-mi cumpere carne de pui, unt și lapte proaspăt. Soția lui îmi pregătește o supă consistentă și revigorantă. Mă forțează să o înghit. Adorm în cele din urmă, copleșită de oboseală și încă stupefiată de reacția familiei soțului meu.

Când deschid ochii, câteva ore mai târziu, Adil e în cameră. Îmi spune că fratele meu a plecat înapoi la șantierul lui, împreună cu soția. Îmi aruncă o privire plină de reproș arătând spre bebeluș. Știu că spera să aibă băiat. Comandase din bazar pachete cu dulciuri să le împartă familiei și prietenilor pentru a sărbători nașterea fiului său. Dar o fată! Nu vrea nici măcar s-o ia în brațe.

Familia e consternată, Kirane nu vorbește cu mine toată ziua. Dar știu ce gândește. Când se naște un băiat, i

se sărbătorește venirea pe lume, iar în cea de-a șaptea zi, familia se adună pentru circumcizie, vin muzicanți să cânte, iar invitații îi dau copilului lingurițe cu lapte.

Cumnatul meu Rafâq mă ironizează prin fereastra camerei.

— Naziran, zău că n-ai noroc! Nu numai că ai venit aici cu mâinile goale, dar ai mai și adus pe lume o fată. Mare necaz!

N-am ce să răspund. Adil nu-și bagă în seamă copilul toată ziua și-mi zice să mă descurc singură, îi cer Rubinei să se ducă să-mi vândă bijuteriile, cele două brățări de aur pe care le port la picioare. Mi le desface și le duce în bazar. E singura mea avere. Voi avea cu ce să cumpăr haine pentru copil. Rubina vine de la piață cu o mică sacoșă din plastic, din care scoate niște tunici mititele de bumbac.

Îmbrac bebelușul cu o tunică, îi pun o bucată de pânză între picioare și-l înfășor într-un scutec bine strâns. Fiica mea e adorabilă, nu plânge aproape deloc. Afară, în curte, aud vecini care au venit să mă viziteze și să afle ce face bebelușul. Kirane îi repede, mă ocărește în fața lor că am dat naștere unei fete și le spune că nu merită osteneala să mă felicite.

La doar patru zile după ce am născut, Kirane vine și-mi poruncește să mă scol când încă nu s-a crăpat de ziuă:

— Ei, Naziran, crezi c-ai să te odihnești ca și cum ne-ai fi dăruit un băiat? Ce-ți închipui? Treci iar la muncă!

În ciuda stării mele și a durerii care îmi chinuie încă pântecul, mă ridic cum pot din pat. Conform tradițiilor noastre, femeile se odihnesc 40 de zile după naștere. Dar Kirane e de altă părere. Reîncep deci munca, forțată, constrânsă. Trebuie să spăl rufe, să pregătesc masa, să fac curat în casă. După ce termin aceste sarcini, îndoită de durere, plec să muncesc la câmp. Îmi iau cu mine flica în brațe. Doarme, înfășurată într-o cuvertură.

Lângă grădina de zarzavat, meșteresc un hamac pentru pruncul meu. Înnod capetele vâlului de o creangă

de copac și-mi așez copilul în acest leagăn confortabil și umbros. Între două șiruri de buruieni pe care trebuie să le smulg, fac pauze să-mi hrănesc fetița. E un bebeluș cuminte, care mănâncă bine. Dar, uneori, începe să plângă după ce a supt, o doare stomacul. Îi fredonez atunci cântece de leagăn masându-i burtica. Mă simt liniștită când o strâng în brațe. Totuși, trebuie să-i dăruiesc un fiu lui Adil. Următorul copil trebuie să fie băiat.

După șase zile, îi dăm un nume fetiței. Adil vrea neapărat s-o cheme Hina. Mie nu-mi place prenumele ăsta, îmi amintește de cumnata mea, dar îl las să aleagă. Pe măsură ce zilele trec, ajunge totuși să se atașeze de copilă. Vine s-o legene când sunt prea obosită.

Acasă a reînceput coșmarul. Adil mă face să plătesc decepția de a nu-i fi dăruit un fiu. Lovituri, insulte... Soacra îmi adresează întruna reproșuri, i se pare că sunt prea înceată. Plâng deseori, sunt din ce în ce mai deprimată. După ziua de muncă, izbucnesc în hohote de plâns în spatele zidului de incintă, pe marginea șanțului.

Într-o dimineață, stau pe vine în curte și diluez pesticide cu apă într-un lighean. După ce acea supă chimică va fi gata, Adil va turna amestecul într-o canistră din plastic care se prinde pe spate cu niște curele. Sub rezervor, un furtun lung permite stropirea semințelor din mers. Adil e așezat lângă mine, așteaptă cu nerăbdare să termin. Îi arunc o privire, vreau să-l întreb ceva.

— Se apropie nunta cumnatei tale, nu-i așa? Ai putea să-mi cumperi o tunică nouă pentru ceremonie? N-am haine decente.

Adil îmi aruncă o privire rea și răspunde:

— N-ai decât să-i ceri tatălui tău, care nu mai poate de generos ce e!

Izbucnesc în lacrimi.

— Ești nedrept. Acum, când ești soțul meu, tu trebuie să te ocupi de mine.

— Taci și termină treaba.

Cu ochii închețoșați de lacrimi, amestec mai departe.

Adil are impresia că mă mișc prea încet.

— Porți ghinion! M-am săturat să te aud bocind tot timpul! Dă-i zor!

Mă pălmuieste. Mă zbat. Atunci, apucă o bară grea de fier din magazia de unelte și mă lovește în cap. Urlu, mi-a spart capul, e plin de sânge peste tot și nu mai văd nimic. Pierd mult sânge, mă clatin pe picioare și mă duc să mă prăbușesc în camera mea. Nimeni nu reacționează, nimeni nu intervine. Când îmi vin în simțiri, tamponez rana cu o bucată de pânză ca să opresc sângele și-mi spăl fața cu apă.

Lucrurile nu pot să mai continue așa, trebuie să fug din acest sat. Vreau să mă întorc la mama. Afară nu se mai aude niciun zgomot. Bărbații au plecat să răspândească pesticidele pe câmp. Scot o bancnotă de 100 de rupii pe care o ascusesem sub saltea și o iau în brațe pe micuța Hina. Mă îndepărtez pe cărare sperând să nu mă vadă nimeni. Tremur din tot corpul când ajung la drumul principal. Aștept câteva minute, inima îmi bate de să-mi spargă pieptul. Durerea îmi bubuie în cap la nivelul răni. Trece un microbuz, se oprește în dreptul meu. Urc.

În acel moment, Adil se ivește pe cărare și-i face semn șoferului să nu pornească. Intră în microbuz și mă dă jos cu forța. Cobor înspăimântată, cu bebelușul în brațe. Pasagerii fac haz, fericiți că au spectacol. Adil mă duce înapoi acasă fără să spună nimic. Mă închide în cameră. Îmi zice că, dacă mai încerc vreodată să fug, o să mi se întâmple o nenorocire. În contractul nostru de căsătorie există o clauză islamică, *haq meher*, o sumă pe care soțul trebuie să i-o plătească soției în caz de despărțire. Dacă-l părăsesc pe Adil ca să mă întorc la părinți, trebuie să-mi plătească 5.000 de rupii. Sunt sigură că de asta vrea să rămân cu el.

Aștept cu nerăbdare sosirea surorii mele Farah, care trebuie să mă viziteze. Vrea să-și vadă nepoata. Sosește gătită și pregătită să-mi spună o sumedenie de povești despre sat și familie. Mi-a adus un cadou, haine noi. Las

pachetul în camera mea și-i pregătesc un ceai. Farah îmi spune că mamei îi e foarte dor de mine. Îi surâd cu tristețe; nu îndrăznesc să-i vorbesc despre problemele mele, pentru că nu vreau ca Gongui Ma să se îngrijoreze. Sora mea îi fredonează un cântecel fiicei mele, care se foiește pe genunchii ei.

Spre seară, trebuie s-o conduc până la ieșirea din sat ca să ia autobuzul înainte de lăsarea nopții. După plecarea ei, îmbrac hainele frumoase pe care mi le-a adus, pantaloni bufanți galben-pal, tunică verde și voal ocru brodat cu perle mici. Îmi dau și cu ruj pe buze. Vreau să mă fac frumoasă pentru soțul meu. Când ies din cameră, soacra mă măsoară din cap până-n picioare, suspicioasă. Dar nu face niciun comentariu.

Tocmai o culc pe Hina în leagăn când Adil se întoarce de la câmp. O aud pe soacra mea apostrofându-l în curte:

— De ce-i cumperi haine nevastei tale? N-are nevoie de hainele alea frumoase!

Adil intră valvârtej în camera mea, mă vede îmbrăcată cu tunică nouă și strigă:

— Ai un ibovnic, el ți-a făcut cadou hainele astea!

Îl implor să se calmeze. Bebelușul, care tocmai adormise, începe să plângă.

— Nu te enerva! Le-am primit cadou de la sora mea!

Dar nu vrea să mă creadă. Își apucă pantoful și mă lovește din toate puterile. Mă ghemuiesc la pământ până se liniștește.

10

Hina gângurește ca o mică *kohel*, pasărea care anunță musonul. Îi masez trupușorul durdului cu ulei de porumb; asta o destinde înainte de culcare, împlinește curând trei luni și e drăguță foc. Îi frec și capul cu puțin ulei, ca să-i lucească perișorul care-i crește din nou. Conform tradiției, i-am ras capul la câteva săptămâni după naștere. Îi pregătesc apoi terci din făină de grâu, lapte, sare și miere, îi dau asta, dar și banană coaptă strivită, ca să doarmă bine. Pe când o hrănesc, în cameră sună dintr-

odată mobilul lui Adil. Răspund cu fetița în brațe. Mă sună fratele meu. Salim e cuprins de panică.

— A dispărut Gongui Ma! A plecat la piață să facă cumpărături în după-amiaza asta, dar s-a lăsat noaptea și nu s-a mai întors. O căutăm peste tot!

Inima e gata să-mi sară din piept. Cum e posibil ca mama să nu se întoarcă seara acasă? Toți frații și toate surorile mele sunt foarte îngrijorați. Trebuie să fi pățit ceva. Salim promite să mă sune din nou de îndată ce va avea vești. O implor pe soacra mea să mă lase să plec la fratele meu, vreau s-o caut pe mama împreună cu el. Kirane îmi răspunde cu răceală:

— Îmi pare rău pentru tine, Naziran, dar nici nu poate fi vorba, ai prea multă treabă de făcut acasă.

Mă agit ca un leu în cușcă, nu dorm toată noaptea, bolnavă de îngrijorare. Ce-a pățit Gongui Ma? îmi imaginez ce-i mai rău. Și dacă a murit? Înecată în râu sau căzută într-un șanț? A doua zi dimineată, epuizată de o noapte albă, îi cer voie lui Adil să-mi sun fratele. Îmi întinde mobilul lui.

Salim n-a dormit nici el. Îmi spune că a cutreierat tot satul împreună cu cei doi frați mai mari în căutarea mamei. Au cercetat cu de-amănuntul bazarul, au bătut la uși, i-au întrebat pe toți negustorii. Nimeni n-a văzut-o pe mama. I-au întrebat pe vecini, pe apropiați, pe toți trecătorii. Degeaba. Nicio veste. Gongui Ma a dispărut.

Mă consum toată ziua așteptând. Salim mă sună seara. Dar vocea fratelui meu e descurajată, abătută. Îmi povestește că a fost la comisariat ca să semnaleze dispariția mamei. Polițiștii l-au ascultat cu un aer zeflemitor și au decretat că nu pot să facă nimic pentru el. Oricum, n-ar mișca niciun deget pentru o țărancă dispărută. Ce le pasă lor? Ba unul dintre ei chiar a sugerat, rânjind, că mama a fugit probabil cu un iubit. Fratele meu a ieșit din comisariat furios. Poate că, dacă ar fi avut cu ce să-i plătească gras, asta i-ar fi motivat.

În disperare de cauză, fratele meu hotărăște a doua

zi să consulte un mullah din satul lui. Un bătrân despre care se știe că are viziuni. Mullahul îl primește cu căldură și-l pofteste să se așeze pe un pat din frânghii împletite din curtea casei sale. Salim îi spune toată povestea. Mullahul tușește încetișor și-l întreabă cum o cheamă pe mama. Îi scrie literele prenumelui pe o bucată de hârtie și începe să facă tot felul de calcule complicate ca să ajungă în cele din urmă la o cifră rotundă, pe care o interpretează ca fiind cifra norocoasă a mamei.

Apoi, se concentrează. Închide ochii. După câteva secunde, îl anunță pe Salim, cu o voce misterioasă, că reușește s-o distingă pe mama. E singură, așezată pe marginea unui drum, și cerșește. Mullahul oftează, redeschide ochii și ia din nou o bucată de hârtie. Scrie pe ea niște surate din Coran, apoi îndoaie hârtia de câteva ori până ajunge mică de tot. O strecoară după aceea într-un mic medalion din plastic. Mullahul îi spune lui Salim că trebuie să păstreze cu sfințenie amuleta la el. Asta o va face pe mama să se întoarcă foarte repede. Apoi cere 500 de rupii (5 euro), înainte de a-l binecuvânta pe fratele meu.

— Allah să te aibă în paza lui!

Salim se întoarce acasă, sperând ca talismanul să-și facă efectul. Acolo îl așteaptă unul dintre frații mamei. E un bărbat scund, vânjos, cu fața mare. Vrea să vorbească cu Salim.

— Sunt sigur că tatăl tău a vândut-o pe Gongui Ma, spune unchiul meu. De vreme ce și-a vândut ficele, e în stare să-și vândă și nevasta! Trebuie să te întorci la comisariat și să faci plângere împotriva lui.

Salim ezită. Nu e convins că polițiștii ar fi dispuși să-l ajute. Și apoi, nu e ușor să-ți acuzi tatăl. S-ar putea afla în sat, ar fi o rușine pentru familia noastră... Salim îi mulțumește unchiului pentru vizită și îi spune că se va gândi. Își ia inima în dinți și se duce la tata în bazar. Murtaza stă la taraba lui de fructe și se schimbă la față când îl vede pe fratele meu. Salim îl întreabă:

— Nu știi cumva unde e mama?

— Nu. Nu știu, nu știu nimic. Habar n-am!

Tata pare brusc foarte ocupat și-l pofteste să plece. Salim se întoarce acasă intrigat. Acum are bănuieli, dar nu reușește să se hotărască să facă plângere.

A doua zi, la fratele meu vine un vecin plin de intenții bune. Îi recomandă să se ducă să consulte alt mullah din regiune, un om înzestrat cu puteri mari. Ar fi ajutat deja la găsirea câtorva persoane dispărute. Salim ia autobuzul ca să-l întâlnească pe mullahul respectiv, care locuiește într-un sat mic, la distanță de o oră de mers cu mașina. Mullahul e un bărbat gras, blând și sigur pe el. Tronează pe un *charpoi*, în curtea unei căsuțe din chirpici, înconjurat de discipoli tineri. După ce Salim îi explică problema lui, mullahul îl ia peste picior. Se laudă că a rezolvat cazuri mult mai complicate.

— Bineînțeles că pot să te ajut. Dar, ca să fie ceva eficient, trebuie să plătești... Te va costa 2000 de rupii (20 de euro).

Salim ezită. E vorba de mulți bani. A luat în buzunar toate economiile înainte de plecare, pentru orice eventualitate. Fratele meu îi întinde până la urmă micul teanc de bancnote înfășurate cu grijă într-o pungă din plastic. Mullahul mormăie de mulțumire. Se concentrează. Deschide un exemplar vechi din Coran, răsfoiește paginile îngălbenite și se oprește la un pasaj pe care pare să-l fi remarcat dintre toate. Scandea o rugăciune cu voce răgușită.

Apoi pune jos cartea și-i cere unuia dintre discipoli să-i dea un săculeț cu mărgelile, pe care le rulează în mâini. Suflă deasupra și le bagă într-o punguță. Este un *tavis* special. Mullahul îi descrie lui Salim, pe un ton enigmatic, procedura de urmat: punguța trebuie agățată de palele unui ventilator, care trebuie pus apoi în funcțiune câteva minute. Asta îi va produce amețea mamei.

Ea își va veni în simțiri brusc și va găsi drumul spre casă.

— Efectul este imediat, îl asigură mullahul pe un ton

blajin.

Fratele meu pleacă cu speranța în suflet. După ce ajunge acasă, Salim agață acel *tavis* de ventilatorul din camera lui cu o sfoară și pornește aparatul. Așteaptă până a doua zi, pândind cel mai mic zgomot la poarta casei, scrutând siluetele trecătorilor de pe stradă. Dar nu se întâmplă nimic. Zilele trec și nu apare niciun rezultat. Fratele meu este enervat, fiindcă a plătit o avere pentru *tavis*.

Mă întreabă la telefon ce altceva am mai putea face. N-am nicio idee. Tata e mut ca peștele. După câteva zile, Salim își oprește căutările. Sunt disperată, dar nu există niciun mijloc de a o găsi pe mama. Salim trebuie să plece pe un șantier în Afghanistan. Unul dintre patronii lui i-a propus să lucreze în Kandahar. Lucrarea va fi bine plătită, dublu față de Pakistan, fiindcă orașul e periculos. Acum sunt îngrijorată și pentru mama, și pentru fratele meu.

Din fericire, viața e mai senină în sat. Adil se arată binevoitor cu mine de la dispariția mamei. Nu mă mai lovește și încearcă să-și stăpânească accesele de furie. M-am obișnuit cu caracterul lui instabil și dispozițiile sale schimbătoare. Știu că nu trebuie să-i răspund când are o zi proastă. Ba chiar încearcă să-mi facă plăcere oferindu-mi mici cadouri, brățări sau dulciuri. În cele din urmă, s-a atașat mult de micuța Hina și uneori se duce să-și vadă vecinii cu fiica în brațe.

După câteva luni, îl anunț pe Adil că aștept un alt copil. De data asta, am recunoscut imediat primele simptome. Am preferat să nu spun nimic și să aștept să mi se umfle burta. Nu pot s-o mai ascund acum, mă simt strânsă în tunica totuși destul de largă. Kirane a ghicit de mult, dar am implorat-o să nu spună nimic. Iată că am în sfârșit în pânțele fiul atât de așteptat... Când îi spun, soțul meu își ascunde bărbătește emoția, dar știu că e nebun de bucurie.

Totuși, foarte repede, în vreme ce burta mi se rotunjește, sănătatea lui Adil se deteriorează. Am remarcat

primele semne ale bolii într-o seară. Adil a început să tușească fără să-și poată trage răsuflarea minute întregi. Mi-am zis că era din cauza răspândirii pesticidelor, căci acele produse atacă plămânii, provoacă astm, sufocări și boli ale pielii. Acum, Adil se trezește noaptea scuturat de accese de tuse care-l vlăguiesc. Este extenuat în fiecare dimineață și-mi cere să-i gătesc supe de pui înainte de a pleca la câmp. Degeaba. îl văd cum e tot mai slăbit de la o zi la alta, are tenul foarte palid și ochii galbeni. Se simte atât de rău, încât fratele său Rafiq îl duce să-l consulte un medic la Jalalpur, un oraș din regiunea noastră.

Doctorul l-a auscultat și îi face imediat o radiografie. După ce o examinează, spune că Adil a contractat tuberculoză. Soțul meu trebuie să ia zilnic medicamente scumpe luni în șir ca să se vindece. Seara, mă strânge în brațe și murmură, spre marea mea tulburare:

— Singura mea speranță este să am un fiu. Am impresia că mi-a mai rămas doar puțin timp de trăit.

După câteva săptămâni, Adil trebuie să meargă din nou la medic în Jalalpur, căci starea nu i s-a ameliorat, în pofida comprimatelor. Vrea să-l însoțesc. Un vecin i-a vorbit despre un cabinet medical de acolo care dispune de un aparat ce-ți permite să vezi bebelușul în pântecul mamei și să afli sexul copilului. Mă cuprinde brusc spaima. Și dacă ar fi tot o fată... Nici nu vreau să mă gândesc la așa ceva. Bâigui:

— Nu e o idee bună, Adil. Nu mă simt în stare să petrec ore întregi așezată într-un autobuz, cu burta mea mare...

Dar el insistă. îl însoțesc cu reticență. Tot drumul, mă rog la Dumnezeu din toate puterile. Te rog, fă să fie băiat. Un fiu.

În stația de autobuz, întrebăm cum putem ajunge la acel medic. Nici eu, nici Adil nu știm să citim firmele și panourile. Un negustor de suc de trestie-de-zahăr ne îndrumă spre cabinetul cu „ultrasunete”, situat într-o clădire mică din beton, în fundul bazarului. Intrarea

clădirii e lugubră. Ne așezăm pe niște scaune din plastic într-o săliță și ne așteptăm rândul. Femei ce poartă burka sunt însoțite de bărbații lor. Ne uităm unii la alții. O infirmieră strigă în sfârșit numele lui Adil. Ea mă ajută să mă întind pe un pat din metal din cabinet.

Medicul intră în încăpere. E un bărbat cu tâmpile cărunte și voce blândă. Îmi cere să-mi ridic tunica. Sunt foarte jenată, căci e rușinos să-ți arăți o parte din corp așa în fața unui bărbat. Dar Adil e cu mine. Medicul pune o cremă pe un mic aparat și îl plimbă pe burta mea. Forma bebelușului se conturează pe ecran în alb-negru. Medicul privește cu atenție imaginea. Îmi țin răsuflarea. Sentința cade brusc.

— Nu e nicio îndoială, e fată.

Simt că-mi stă inima. Adil se schimbă la față.

— Ești blestemată, nu e cu putință!

Medicul îl privește înțelegător, dar continuă examinarea. Îmi ia tensiunea cu un instrument care se umflă în jurul brațului. Apoi îmi prescrie medicamente, îmi spune că trebuie să iau neapărat fier. La ieșirea din cabinet, Adil aruncă rețeta în stradă. Se dezlănțuie:

— Nu voi cumpăra aceste medicamente, nu vreau fata asta, mă doare-n cot de pruncul ăsta! Ești piază rea!

Ne întoarcem în sat cu autobuzul. Adil nu-mi vorbește tot drumul. Acasă, își anunță familia că sunt într-adevăr o femeie rea, pentru că aștept încă o fată. Ce ghinion! Mă închid în camera mea. Nu mai am chef de mâncare, sunt prea descurajată. Cumnatele mele discută în curte. Le aud șușotind dincolo de fereastra camerei.

Sunt disperată. Hotărâsc să mă duc la verișoara Roxana, confidenta mea. Roxana e în camera ei. Mă pofteste să intru și mă întreabă de ce arăt atât de rău. Încep să-i povestesc despre ecografie, despre reacția lui Adil... și izbucnesc în lacrimi înainte să pot termina. Roxana mă privește cu bunăvoință.

— Nu te chinui. Oricum, soarta noastră e în mâinile lui Dumnezeu. N-avem ce face.

Mă întreabă dacă vreau să mănânc ceva, dar îi spun c-am mâncat. Roxana ridică ochii spre cer și-mi răspunde:

— Știu foarte bine cum e Adil, sunt sigură că nu ți-a dat nimic de mâncare!

Încălzește ce i-a rămas de la masă pe vatra din curte și-mi pregătește o farfurie. Mă străduiesc să mănânc cu ea, chiar dacă n-am nicio poftă. Îi spun că Adil a aruncat rețeta. Roxana oftează. Îmi aduce din dulapul cu alimente linte și fructe proaspete.

— Uite, astea o să-ți dea puteri. Trebuie să ai grijă de tine.

Îi mulțumesc cu lacrimi în ochi și duc alimentele acasă. Când intru, Adil mă așteaptă în cameră. Se uită la mine și-mi ia pachetul din brațe.

— Cum se face că ai bani să cumperi linte?

Adil știe că n-am o para. El îmi ia tot salariul direct de la marele proprietar când mă duc să muncesc pe câmpul de bumbac. Se enervează.

— Ai un ibovnic, nu-i așa? El îți face cadouri?

Am obosit să tot aud aceste reproșuri.

— Spui prostii. Verișoara Roxana mi le-a dat; ei, cel puțin, i-a fost milă de soarta mea.

Adil continuă să bombăne singur. Nu îndrăznesc să-l contrazic, fiindcă e din ce în ce mai bolnav. Toate economiile noastre s-au dus pe consultații și medicamente. Adil chiar a fost nevoit să vândă o parte din pământul lui ca să poată plăti doctorul. Constată însă că pastilele n-au niciun efect. Mullahul din sat îi scrie surate din Coran pe o bucată de hârtie pe care Adil trebuie s-o așeze pe fundul unui pahar. îl umple apoi cu apă și-l bea pe nerăsuflăte. Tot degeaba.

În fiecare seară, mă rog pe ascuns lui Dumnezeu să-l vindece pe Adil. E soțul meu. În ciuda defectelor sale, el e tot ce am. Chiar dacă doctorul mi-a explicat că e contagios, am grijă de Adil, îi masez picioarele ca să-l destind și-i gătesc supe de pui. În unele seri, Adil mă imploră să nu mă apropii de el, îi e teamă să nu iau și eu boala. Eu însă

vreau un singur lucru, să se vindece. Ce dacă mă îmbolnăvesc!

Nici veștile din satul meu natal nu sunt bune. De când a dispărut Gongui Ma, tata e suferind. Vecinii îl iau în râs când trece pe stradă:

— Ce-ai făcut, Murtaza, ți-ai vândut nevasta și-acum te-a pedepsit Dumnezeu! Așa-ți trebuie!

A ajuns de râsul satului. Exasperat, tata a hotărât să părăsească regiunea. A plecat la Lahore, capitala provinciei Punjab, ca să vândă fructe cu o cărucioară. Dar, într-o dimineață, s-a întors în sat într-o stare îngrozitoare. Se pare că e numai piele și os și că trebuie să meargă cu baston, ca un bătrân. Stă în pat cea mai mare parte a timpului și n-are putere nici măcar să se ducă în bazar.

Câteva zile mai târziu, îmi telefonează Zubieda. E isterică. Urlă în telefon. Înțeleg că Murtaza a murit. Nu mă așteptam să dispară atât de repede. Iau imediat autobuzul împreună cu Adil spre satul meu. Când ajung, familia este deja adunată. Tata trebuie să fie îngropat chiar în acea zi, conform tradiției noastre musulmane. Surorile, verișoarele, unchii și mătușile mele, prietenii și vecinii plâng și se tânguiesc. Zubieda își smulge părul și-și rupe vâlul.

Zeba îmi povestește ultimele momente de viață ale tatălui meu. În acea dimineață, tata i-a zis Zubiedei:

— O să mor, vreau să cer iertare întregii familii.

Mama mea vitregă a fost cuprinsă de panică. L-a sunat pe fratele meu Salim în Afghanistan. Lucrează tot acolo, pe un șantier din Kandahar. Vocea lui era îndepărtată și nu se auzea bine. Când a aflat ce dorea tata, fratele meu a răspuns:

— Nu vreau să te iert, tată, ai făcut prea mult rău. Ai distrus viața surorilor mele, a mamei mele, a tuturor.

Murtaza l-a implorat:

— Te rog, fiule, trebuie să vii, sunt pe moarte!

Salim a închis. După aceea, tata a cerut mâncare. Zubieda i-a adus pui, pe care îl tăiase în bucăți mici de tot.

Tata a luat câteva înghițituri și a împins farfuria într-o parte. Apoi a închis ochii și a murit.

Trupul lui neînsuflețit odihnește în curte pe un pat din frânghii împletite. Frații mei l-au spălat și l-au înfășurat într-un giulgiu alb. Doar capul îi e descoperit. Am un șoc când văd fața lui Murtaza, i-au dispărut deja trăsăturile familiare. Doar bărbații vor merge la cimitir, femeile n-au dreptul să asiste la funeralii, ele rămân la distanță. Procesiunea bărbaților se pornește, ducând pe brațe patul în care se află trupul neînsuflețit. Toți merg în tăcere.

Cadavrul înfășurat în cearșaf alb este coborât într-un mormânt. Cioclul îl acoperă cu pământ până formează o ridicătură rotunjită în care înfige o stelă de piatră. Mullahul din cartier, cel care mi-a oficiat căsătoria, rostește rugăciunea morților cu fața spre Meca, împreună cu bărbații prezenți. S-a terminat. Procesiunea se îndreaptă în tăcere spre casă.

În ziua aceea, am plâns mult împreună cu surorile mele. Chiar dacă Murtaza ne făcuse viața grea, era tatăl nostru. Mă gândesc și la mama, îmi imaginez uneori că e încă în viață, deși îmi vine greu să mă conving de asta. Tata a luat secretul cu el în mormânt. Acum, nu mai am părinți. Sunt orfană. Mi-a rămas doar Salim.

Fratele meu trebuie să sosească din Afghanistan curând. Când Zubieda i-a adus la cunoștință moartea lui tata, și-a lăsat imediat munca și a pornit la drum. Călătoria de la Kandahar durează două zile. Ca să ajungă în Pakistan, fratele meu e nevoit să treacă frontiera în Chaman, o zonă populată de talibani și contrabandiști, apoi să ajungă în marele oraș Quetta și, a doua zi, la Multan. Când Salim sosește în sfârșit acasă, plin de praf și frânt de oboseală, mama mea vitregă devine isterică. Se aruncă asupra lui, îl lovește cu pumnii, îl acuză, cu mâna ridicată spre cer:

— Din vina ta a murit tatăl tău, tu i-ai dat lovitura de grație pentru că n-ai vrut să-l ierți! L-ai făcut să moară de

durere!

Fratele meu regretă, încearcă s-o liniștească. Îi promite Zubiedei să plătească el cheltuielile cu înmormântarea. Dar mama mea vitregă nu se calmează. Îl consideră vinovat pentru nenorocirea ei. Iar aceasta e mare: este singură acum, nu mai are soț. Fiii ei vor fi obligați să se ocupe de ea.

După câteva zile, mă întorc în satul lui Adil. Mă simt atât de îngreunată din cauza sarcinii, încât abia pot să mă deplasez. Într-o seară, întinsă pe un *charpoi*, simt mișcări bruște în pânțece. Durerea e din ce în ce mai puternică, am lacrimi în ochi. Bebelușul își anunță venirea pe lume. Rubina se duce s-o anunțe pe *dai*. Spre deosebire de data trecută, contracțiile durează doar câteva ore. *Dai* mă apasă pe pânțece și gata. Cea de-a doua fiică a mea vede lumina zilei.

O voi numi Fizza. De data asta, eu aleg numele. Oricum, Adil nu vrea nici măcar s-o vadă. Mi-a spus în mod repetat că această fată e numai a mea. Nu vrea să audă de ea. Epuizată de naștere, îmi vine să plâng în hohote. Îl întreb pe Dumnezeu:

— Ce-ai făcut din mine? Nu mai am tată, nici mamă și încă nu am niciun fiu. De ce sunt pedepsită astfel? Ce rău am făcut?

Zilele trec și toate se aseamănă. O oboseală covârșitoare pune stăpânire pe mine. Nu mai am chef de nimic. Mă ocup de fiica mea, dar cu gesturi mecanice.

Într-o seară, mă sună Salim; e în culmea bucuriei. Îmi spune că vărul nostru Shabaz, care e profesor la Multan, a citit un articol ciudat în ziarul local. Articolul vorbește despre mama și chiar e ilustrat cu o fotografie a ei. Potrivit celor scrise în ziar, Gongui Ma își caută familia. Ar fi găzduită de un binefăcător, care își dă numărul de telefon în articol. Fratele meu o să plece imediat să-l întâlnească la Multan.

Salim mă sună din nou în aceeași seară. S-a dus și a luat-o pe mama de la binefăcătorul din Multan. La trei ani

de la dispariția ei, mama s-a întors acasă. Anunț familia soțului și Adil acceptă să mă ducă la fratele meu împreună cu fetele noastre. Îi explic Hinei că mergem s-o vedem pe Gongui Ma, bunica ei, care dispăruse. Mă privește cu ochi mari.

În autobuz, încerc să-mi imaginez ce i s-a putut întâmpla mamei. Poate își pierduse memoria și rătăcise toți acești ani, umblând pe marginea drumurilor. Poate tata chiar o vânduse. Dar cui? A fost cumva maltratată? Nu îndrăznesc să mă gândesc la ce e mai rău. Întrebările astea mă chinuie până în sat.

Mama nu s-a schimbat. O zăresc, foarte vioaie, în curtea fostei mele case, ca și cum m-aș fi despărțit de ea cu o zi în urmă. A îmbrăcat o tunică albă nou-nouță. Mă strânge atât de tare în brațe, încât nu mai pot să respir. Izbucnesc în lacrimi sărutând-o.

— Nu-mi vine să cred, mamă. Nu speram să te mai văd pe pământ!

Gongui Ma plânge de bucurie văzându-și nepoatele pe care nu le cunoștea. Hina e puțin intimidată, se ascunde după picioarele mele. O așez pe Fizza în brațele bunicii ei, care o sărută cât poate. Ne așezăm împreună în curte. O întreb:

— Povestește-ne, mamă! Unde ai fost?

Mi-e puțin teamă de ce-o să ne zică. Îmi explică prin gesturi că nu vrea să se mai gândească la asta, sunt amintiri urâte. I-a spus deja totul lui Salim. Așa că-mi povestește el.

11

Gongui Ma a fost răpită în ziua în care s-a dus în bazar la cumpărături. Bărbați înarmați, pe care nu-i cunoștea, au forțat-o să urce într-o mașină. I-au pus un căluș în gură și i-au făcut o injecție. Și-a pierdut cunoștința. S-a trezit într-o casă ciudată, supravegheată de gărzi. O casă plină cu femei și copii. Unii erau handicapați, le lipseau picioarele sau brațele; alții erau orbi sau diformi. O bătrână chioară, prizonieră și ea, i-a explicat mamei că

toți cei de acolo fuseseră vânduți de familiile lor. Asta trebuie să i se fi întâmplat și ei, a asigurat-o pe mama. Fiind surdă, Gongui Ma nu prea înțelegea ce se întâmpla, nici măcar nu știa în ce oraș se afla.

Dar a priceput repede noua ei muncă. În fiecare dimineață, bărbații din bandă o duceau pe o stradă împreună cu alte femei. Trebuiau să cerșească, pe marginea drumului, până la apusul soarelui. Seara, temnicerii le aduceau înapoi acasă și le luau banii. Asemenea celorlalți cerșetori, mama era bătută în fiecare zi, căci bărbații din bandă nu erau niciodată mulțumiți de banii aduși. Gongui Ma încerca să-și dea toată silința, implorând trecătorii în numele Domnului, ca să capete câteva rupii în plus în fiecare zi. Și toate astea, ca să fie hrănită cu orez prost, deseori negru de mucegai...

Gongui Ma pierduse noțiunea timpului și speranța că va mai putea fugi vreodată. În cursul zilei, nu putea să evadeze. Cerșetorii erau supravegheați de la distanță de oamenii bandei. Dar seara, mama se ducea să-l implore pe temnicerul care păzea ușa, un tânăr timid. Îl ruga stăruitor prin gesturi s-o lase să plece ca să se întoarcă la copii. Într-o noapte, gardianului i s-a făcut milă. A deschis ușa fără să facă zgomot și i-a făcut semn mamei s-o ia repede din loc.

Gongui Ma a plecat în fugă și a rătăcit singură pe străzile întunecoase până când a zărit lumină. Era o prăvălie de CD-uri deschisă încă la acea oră târzie. Disperată, a intrat. Vânzătorul a fost intrigat de apariția acelei bătrâne stranie, cu privirea rătăcită, care tremura din tot corpul. Omul a înțeles că avea nevoie de ajutor. A închis prăvălia și a luat-o cu el pe Gongui Ma.

Mama n-avea altceva de ales decât să se încreadă în acel necunoscut. După ce a ajuns acasă la familia lui, s-a simțit liniștită. Soția binefăcătorului său i-a împrumutat haine curate. A doua zi, negustorul a dus-o pe mama la biroul ziarului local. Gongui Ma nu era în stare să explice unde era satul ei. Jurnaliștii erau uluiți. Atunci au propus

să-i publice fotografia în cotidian. Articolul a apărut a doua zi și vărul nostru Shabaz l-a citit din întâmplare. Ce noroc incredibil!

Mă întreb dacă tata se afla cu adevărat în spatele acestei răpiri. A primit oare bani în schimbul lui Gongui Ma?

Cu ocazia călătoriilor cu autobuzul în regiune, am remarcat prezența acelor cerșetori pe marginea drumurilor, la intrarea în sate. Bătrâni fără picioare, ghemuiți în praf, femei chioare, copii cu brațe strâmbe... Toți întind mâna, cu un aer implorator, când trece vreun vehicul. Probabil că sunt și ei victimele aceleiași mafii care îi exploatează pe cerșetori.

— E ceva foarte obișnuit! a exclamat fratele meu. Am auzit povestea unui copil schilod care a dispărut misterios din satul lui. Poate a fost răpit, ca Gongui Ma.

Mama vrea să profite de fericirea de a fi împreună cu familia și propune să pregătească masa. Salim a cumpărat o capră ca să sărbătorească întoarcerea mamei. Îi taie gâtul în curte și așteaptă să se golească de sânge. Soția lui, Sakina, îl ajută apoi să tranșeze animalul. Toți vecinii vin s-o viziteze pe mama; unii îi aduc haine sau dulciuri.

Acum, că Gongui Ma s-a întors, tristețea mi s-a risipit. Vreau s-o mai păstrez puțin lângă mine. Îi propun să stea câteva zile în satul părinților lui Adil. Acceptă și promite că va veni curând la noi.

La întoarcerea acasă, fac curățenie în camera mea, pun flori și postere colorate. Adil a hotărât să facă și el un efort. Când vine mama, chiar îi oferă două tunicii noi, pe care le-a cumpărat din bazar. Toți membrii familiei se fac luntre și punte s-o primească bine pe mama; au tăiat și ei o capră pentru masă.

A doua zi, Adil hotărăște să ne ducă cu autobuzul în micul oraș din vecinătate. Vrea să facă poze de familie la atelierul unui fotograf. Mama îmi sugerează să mă machiez, dar Adil spune că sunt foarte drăguță. Pretinde că n-am nevoie. Îmi șoptește:

— Îmi pare rău că te-am lovit, nu meritai. Ești o femeie bună. Sunt norocos să te am.

Îmi rujez totuși puțin buzele. Îmbrac o tunică aurie cu broderii roșii, confecționată dintr-un material fin și strălucitor. Îmi pun și brățări roșii și verzi la încheieturile mâinilor. Gongui Ma îmi netezește părul și-l împletește într-o coadă lungă ce cade pe spate. O îmbrac pe Hina cu o rochiță roz. Adil e foarte elegant, poartă o tunică de un alb strălucitor.

După un drum scurt cu autobuzul, sosim puțin încordați la fotograf. În fundul încăperii se află studioul, decorat cu un poster. Munți, care se pierd într-un cer albastru, având la poale un lac turcoaz. Fotografia ne așază cu grijă în fața decorului. Apoi, pune la picioarele noastre buchete de flori din plastic. Am capul descoperit și umerii drapați în vâlul ce-mi cade până la picioare. Mă concentrez. Iau un aer serios și demn.

În ziua aceea, facem două fotografii. Una cu mine și Adil, care o ține în brațe pe Hina, alta cu mama mea. În timp ce așteptăm pozele, fotografia comandă pentru noi ceai cu lapte la tânărul vânzător ambulant de ceai. Adolescentul ne servește în ceșcuțe ciobite, pline cu un ceai fierbinte foarte dulce. Fotografiile sunt gata. Arătăm ca o familie de nabab! Adil e mulțumit. Îi arăt fotografia Hinei, căreia nu-i vine să-și creadă ochilor. Întinde degetul:

— Asta e Hina!

Adil îl plătește pe fotograf. Apoi, după ce ieșim, ne întinde mamei și mie bancnote mici drept cadou. Îi mulțumim.

Mama e plină de entuziasm. Hotărăște să facă cumpărături în bazar. Vrea să gătească cina pentru toți. Cumpără ardei, conopidă, cartofi și portocale bine coapte pentru Hina, care le adoră. A doua zi dimineată, Gongui Ma trebuie să plece.

După-amiază, fratele meu Salim vine cu autobuzul s-o ia pe mama, care se va întoarce să locuiască cu el în satul natal. Aș fi vrut s-o țin lângă mine, dar ar fi o povară

inacceptabilă pentru familia soțului meu. S-au arătat amabili cu ea timp de câteva zile; totuși, dacă ar trebui să locuiască aici, ar fi altă poveste. Mama are fii și, conform tradiției, ei trebuie să-i poarte de grijă. Nu eu.

Gongui Ma pleacă deci să locuiască la Salim, care stă într-o casă mică din beton împreună cu soția și băiețelul lui. Cealaltă încăpere este ocupată de fratele meu mai mare Tahir, cel cu accidentul, și de cei doi fii ai lui, care acum sunt mari.

12

Adil se scoală încă o dată în crucea nopții și iese în curte clătinându-se. îl aud dregându-și glasul și scuipând pe jos. Accesele de tuse îl trezesc noapte de noapte. Boala a revenit, iar el se simte tot mai slăbit. Am observat în ultimele zile că obosește când muncește la câmp și trebuie să se odihnească după fiecare efort.

Îmi dau seama cât de mult a slăbit după cum atârnă hainele pe el. În zori, vorbesc despre asta cu soacra mea, Kirane. Și ea e îngrijorată. Vede bine că fiul i se prăpădește. îl imploră pe Adil să se ducă din nou la medicul din Jalalpur. Adil acceptă posac. Înțelege foarte bine că boala i se agravează.

După-amiază, se întoarce acasă abătut. Doctorul i-a dat un tratament care ar fi trebuit să-l vindece în câteva săptămâni. Dar Adil nici măcar nu a cumpărat medicamentele. Și mormăie:

— Sunt aceleași comprimate pe care mi le-a prescris ultima oară, nu-s bune de nimic! Sunt sigur că doctorul nu mi-a spus adevărul despre starea mea de sănătate.

Încerc să-l liniștesc, în timp ce-i prepar supă de pui, ca să-i dea putere.

— Nu-ți face griji, o să te faci bine.

— Cum poți să spui asta? răbufnește el furios. Ce știi tu? Ești medic? Simt că am probleme cu rinichii, am palpitații. Și uită-te la ochii mei, s-au făcut galbeni!

Las capul în jos, prefer să nu insist. Îi întind un bol de supă, pe care o înghite cu greu.

Pe la mijlocul nopții următoare, se trezește lac de sudoare, scuturat de tremurături. Îi ating fruntea - are febră mare, delirează. Îi zic să stea întins și-i pun pe cap o cârpă umedă, cum le fac fetelor când au temperatură.

— Naziran, mi-e groaznic de rău, te implor, cheamă un doctor.

— Nu-i nevoie, o să-ți treacă, mâine te vei simți mai bine.

Adil se agită, îl sun pe mobil pe doctorul din Jalalpur. Îl trezesc din somn, dar acceptă să vină. Sosește după o oră cu valijoara lui. Îl examinează pe Adil cu un aer grav. Îmi cere să-i dau regulat să bea apă și-i face o injecție în braț, ca să-i scadă febra. Altceva n-are ce să-i facă.

Noaptea, Adil geme întruna, respiră greu. Stau trează lângă el. Între două momente de epuizare, geme:

— M-am purtat urât cu tine, iartă-mă. Nu cred să mai apuc ziua de mâine.

Încerc să nu-mi arăt îngrijorarea.

— Nu spune asta, Adil, o să te vindeci.

Ies din cameră ca să nu mă vadă plângând. Îi fac un suc de mere în curte. Lacrimile îmi încetează vederea, dar îmi șterg ochii înainte să mă întorc la căpătâiul lui. Îi întind paharul.

— Bea, ca să-ți refaci forțele!

Îa cu greu o înghițitură, dar o dă afară imediat într-un acces de tuse. Adil e palid ca moartea. Murmură:

— Să ai grijă de copii când n-o să mai fiu.

O spaimă cumplită mă strânge de gât. Mă duc s-o previn pe soacra mea, care doarme în camera vecină. Când vede starea în care se află fiul ei, Kirane începe să plângă. Adil îi cere mamei sale să doarmă lângă el. Ne petrecem noaptea veghindu-l.

În zori, Adil se plânge că-l doare abdomenul, că suferă îngrozitor. Aduc ulei de muștar ca să-l masez. Mușchii feței i se contractă în timp ce îi întind lichidul vâscos pe burtă. După masaj se simte ceva mai bine.

— Odihnește-te acum, Adil. Eu mă duc la câmp, că

am treabă, dar mă întorc la prânz.

Mă privește cu ochi rugători.

— Rămâi cu mine! Nu știu dacă o să mă mai găsești în viață.

Cuvintele lui îmi străpung inima. Hina s-a trezit. Se scoală și vine cu pași mărunți la căpătâiul tatălui ei. E îngrijorată.

— *Abba*, tată! Ești bolnav?

Adil îi mângâie încetișor părul.

— Ai mâinile reci, *abba*!

Aud zarvă în curte. Kirane a alertat familia. Toată lumea intră și se înghesuie în cameră, privindu-l pe Adil. Un văr aduce o mâncare de pui, preparată de soția lui pentru el. Nu reușește să mănânce, e galben la față. Respiră greu.

Rubina, cumnata mea, dă fuga să anunțe un vecin care are mașină. Acesta acceptă să-l ducă pe Adil la spital. Înainte să plece, soțul meu o îmbrățișează pe Hina. Îi promite, oftând, să-i aducă haine frumoase când se va întoarce. îl așezăm, întins de bine, de rău, pe bancheta din spate. Vreau să-l însoțesc, dar Zeba refuză.

— Stai cu copiii tăi, Naziran!

Sunt furioasă. Insist, dar Zeba ridică ochii la cer și mă asigură că totul va fi bine. Cu ochii aproape închiși, Adil îmi strânge mâinile în mâinile lui reci ca gheața. Mă imploră să nu plâng. Se va întoarce repede. Mașina se îndepărtează.

Alerg la mausoleul de lângă cimitirul din sat. Mă rog. îl implor pe Dumnezeu să-mi vindece soțul - îl implor din toate puterile. La întoarcere, ne cheamă cumnata mea. Soțul meu a murit în mașină.

Leșin.

Sunt în stare de șoc în cele trei zile cât țin funeraliile. Rubina nu mă lasă o clipă singură. Lumea s-a prăbușit sub picioarele mele. Nu reușesc nici măcar să plâng. Strâng pumnii până se fac albi. Sunt scuturată de spasme, mă sufoc. Accese de convulsii mă epuizează complet.

Vecinii vin să transmită condoleanțe. Nu sunt în stare să le mulțumesc. Totul e ca într-un coșmar, iar eu sunt ca în transă, absentă. Socrii taie capre ca să-i hrănească pe toți apropiații care s-au adunat. Imaginile se perindă sub ochii mei, aud voci, dar nu le înțeleg.

După câteva zile, ușor-ușor încep să-mi vin în fire. Întoarcerea la realitate e violentă, brutală. Sunt văduvă. Nu mai am pe nimeni care să mă protejeze și să mă susțină. Și trebuie să mă ocup de copii. De la moartea lui Adil, le cocoloșesc pe fete ca o cloșcă. Hina și Fizza sunt tot ce mi-a mai rămas. Acum, când soțul meu a murit, singura mea dorință e să mă întorc să trăiesc cu mama în satul meu. Nu vreau să rămân în această familie. M-am gândit bine și-i explic soacrei mele, Kirane, că am de gând să iau copiii și să plec.

— Nu poți să pleci acum, Naziran, spune ea scuturând din cap. După moartea soțului, văduvele trebuie să rămână cu familia lui timp de patruzeci de zile, doar știi bine că așa e tradiția.

Accept așadar să rămân, în memoria lui Adil. Oricum, poate că m-am hotărât prea repede. Nici măcar nu sunt sigură că pot să trăiesc împreună cu Gongui Ma, sub acoperișul fratelui meu. N-am de unde ști dacă va accepta să aibă de hrănit trei guri în plus... în schimb, soacra mea are tot interesul să ne țină aici, pe mine și pe fete. După moartea lui Adil, i-am moștenit pământul.

Totuși, Kirane vrea să mă convingă de generozitatea ei. Nu pierde nicio ocazie să-mi atragă atenția că sunt văduvă:

— Trebuie să muncești din greu, căci acum ești o povară pentru familie!

Îmi poruncește să mă întorc la câmp cu Fizza, pe care încă o alăptez. E vremea recoltării bumbacului, iar munca e istovitoare. Kirane are o idee:

— Ai putea lăsa copila la Muhtara - locuiește aproape de noi.

Muhtara e soția lui Faiz, un frate al lui Adil care mai

toată ziua joacă cărți. Muhtara e o femeie scundă, blândă și ștearsă. Să tot aibă vreo 20 de ani. E căsătorită de cinci ani, dar încă n-a avut copii. Mă primește cu amabilitate.

— Nu-ți face griji, Naziran, o să am grijă de Fizza. Mergi liniștită!

Pare încântată să se ocupe de micuță. Mă alătur femeilor care culeg florile albe de bumbac în coșuri mari. Când soarele ajunge în înaltul cerului, facem o pauză, epuizate, la umbra unui tufiș. Tresar, căci dintr-odată îmi dau seama că am uitat de ora la care trebuia să-i dau fetei să sugă. Alerg într-un suflet la Muhtara, ajung gâfâind, dar n-o aud pe Fizza plângând. Intru la cumnata mea. Mi-o arată pe Fizza dormind într-un coș.

— I-am dat să bea lapte de vacă, pentru că-i era foame. Faiz i-a cumpărat un biberon din bazar. A mâncat foarte bine, iar acum doarme.

Când mă întorc acasă cu bebelușul, soacra îmi atrage atenția:

— Să știi, Naziran, că atunci când un bărbat moare, văduva lui nu trebuie să hrănească un bebeluș. Asta e tradiția, așa că vei putea să muncești. S-o lași deci pe Fizza la Muhtara, iar ea îi va da lapte de vacă în lipsa ta.

Preferam să-mi iau bebelușul cu mine la câmp, dar nu mă pot împotrivi voinței soacrei mele. Prin urmare, îmi fac un obicei din a-mi lăsa peste zi flica la Muhtara, până la sfârșitul recoltatului. Abia aștept să se termine, ca să mă pot bucura în sfârșit de cea mică. Dar Kirane a hotărât altfel...

După ce s-a terminat recoltarea bumbacului, sunt epuizată și mă doare spatele. Mă odihnesc în pat împreună cu Fizza. Kirane vine, se așază lângă mine și-mi zice:

— Acum, Naziran, ești văduvă și nu mai poți hrăni doi copii. Ce se va întâmpla cu ficele tale?

O asigur că am să mă descurc, că voi munci și mai mult.

— Fată dragă, îmi răspunde ea, m-am gândit că ar fi mai bine ca pe Fizza să i-o dai Muhtarei. Am vorbit cu ea și

e de acord. Știi cât de mult suferă că nu are copii.

Simt că mi se strânge inima.

— Nu se poate, încerc eu să mă apăr, Fizza e prea mică, are nevoie de mama ei. Nu pot s-o dau!

Ea mă fixează cu severitate și spune:

— Știi foarte bine că avem un obicei: când o femeie e stearpă, altă femeie din familie îi oferă un copil de-al ei.

— Dar eu am doar doi copii, Kirane! De ce nu-i ceri Rubinei, care are șase?

— Rubina nu e văduvă. Tu ești prea săracă, n-ai cum să crești doi copii. Fii fără grijă, c-ai să uiți repede de fiica ta.

Nu vreau să-mi sacrific copilul. Fizza mea e prea mică. Soacra îmi strigă că oricum n-am de ales. Și pleacă luând cu ea coșul în care doarme Fizza. Strig în curte că vreau să-mi păstrez fata, însă Kirane a plecat deja. Mă întorc în camera mea și mă prăbușesc.

Sunt pierdută. Încerc să mă gândesc la ce e mai bine pentru fetele mele. La urma urmei, poate Kirane are dreptate. Cum aș putea să am grijă de doi copii, când nu mai am soț? Poate Fizza va fi mai fericită la Muhtara. Însă durerea de a fi despărțită de bebelușul meu e cumplită. Parcă mi s-a smuls inima din piept.

În aceeași seară, nu reușesc să mă împac cu gândul că micuța nu va dormi lângă mine. Mă dor tare sânii, sunt încă plini cu lapte. O implor pe Kirane să mă lase să-mi mai alăptez puțin fiica, până se oprește laptele. Nu vrea. Îmi întinde baligi uscate de bivoliță pe care le-a dezlipit de pe pereți.

— Uite, ia astea și pune-le pe piept. O să oprească laptele.

Fac întocmai. Dar nu reușesc să-mi revin. Nu închid un ochi toată noaptea și, la cea mai mică mișcare, durerea îmi umple ochii de lacrimi. Chinul e cu atât mai mare cu cât o aud pe micuța mea Fizza plângând la Muhtara, care locuiește în apropiere. Plânsul bebelușului meu înfometat face să mi se umple sânii cu lapte. Și nu am voie s-o

alăptez.

A doua zi nu-mi doresc altceva decât să-mi strâng fiica în brațe. Îmi întreb soacra, care se întoarce de la Muhtara, ce face fiica mea. Mormăie că bebelușul refuză biberoanele. Micuța plânge tot timpul. Muhtara e exasperată, nu mai știe ce să facă. Veștile astea îmi sfâșie inima. Știu că Fizza mă cheamă și vrea să-și simtă mama lângă ea. E un adevărat supliciu. Kirane îmi interzice totuși să mă duc la ea. Are altă soluție. Cheamă în ajutor o verișoară tânără necăsătorită.

— Ca să înțarci un bebeluș de la laptele mamei, îi dai să sugă sânul unei tinere virgine, mă asigură ea. Asta îl potolește.

Seara, verișoara, o adolescentă de vreo 15 ani, se întoarce înciudată. Copila tot plânge.

Sânii mă dor atât de tare, încât mă duc să plâng în tăcere lângă șanțul din spatele casei. După două zile, bebelușul chinuit de foame acceptă în cele din urmă biberoanele. Mi-e tare dor de ea și hotărâsc să găsesc o modalitate de a o vedea. Când plec să muncesc la câmp, mă dau pe după un boschet, apoi fac un ocol și mă întorc în sat evitând casele, în felul ăsta, Kirane nu mă poate vedea.

Mă duc pe ascuns la Muhtara. Cumnata mea e uimită când mă vede, dar îmi dă voie să iau bebelușul în brațe. Micuța mă recunoaște imediat, simt că se destinde. O dezmierd pe Fizza mea, îi absorb mireasma, o acopăr cu sărutări. O implor pe Muhtara să nu-i spună nimic soacrei mele. Îmi promite să păstreze secretul. Totuși, nu vrea să spele scutecele murdărite de Fizza, o dezgustă. Îi propun s-o fac eu. Acceptă ușurată.

Îi arăt cum trebuie să aibă grijă de bebeluș, cum să-i schimbe delicat hainele și să-i maseze trupușorul cu ulei. Muhtara e cam neîndemânatică, însă își dă osteneala. Dar simt lipsa copilei mele, absența ei e un adevărat calvar.

De acum, în fiecare după-amiază fac un ocol ca să merg la Muhtara și să-mi strâng fiica în brațe, îi spăl

hăinuțele în râu odată cu cele ale familiei și, pe ascuns, i le înapoiez cumnatei mele, curate. Muhtara nu e geloasă, dar îmi îngăduie să-mi dezmiard fiica doar în prezența ei. Uneori e îngrijorată:

— Când va crește, Fizza nu trebuie să afle adevărul. Altfel vor fi probleme. Poate mă va respinge.

O liniștesc - nu-i voi spune nimic.

Într-o zi, îmi dau seama că soacra mea bănuiește ceva. Mă privește ciudat. În momentul în care plec la câmp, o observ urmărindu-mă de la distanță. Mă ascund după un boschet. Mă las pe vine și o pândesc prin iarba înaltă. Kirane se uită după mine în toate direcțiile. Dar nu mă vede și face cale-ntoarsă. Am avut emoții. Fac ocolul ca să ajung la Muhtara. Cumnata îmi jură că și-a respectat cuvântul. Și Kirane încetează curând să mă mai spioneze. Nu mai trăiesc decât pentru cele câteva momente în care pot, zi de zi, să-mi alint în taină copila.

Trei luni mai târziu Muhtara rămâne însărcinată. Oamenii din sat spun că Dumnezeu a răsplătit-o pentru că a avut grijă de Fizza. Când aflu de sarcina ei, sper din nou. Acum, că va fi mamă, Muhtara va putea să-mi înapoieze fiica. Când ajung la ea îi spun că vreau să-mi iau fata înapoi. Muhtarei nu-i cade bine. Desigur, se aștepta să-i cer asta, însă nici nu-i trece prin gând să se despartă de Fizza. Înțeleg repede de ce - e foarte superstițioasă.

— Să știi că prefer s-o țin pe Fizza la mine. Îmi poartă noroc. Mulțumită ei am rămas în sfârșit însărcinată.

O implor, dar nici nu vrea să audă. Fizza e talismanul ei, trebuie să rămână lângă ea. Mă hotărâsc să vorbesc cu soacra mea.

— Kirane, Muhtara trebuie să-mi dea fiica înapoi. După ce i se va naște copilul, o va da la o parte pe Fizza. O va neglija. Nu e bine pentru micuță.

— De ce insiști, Naziran? oftează soacră-mea. Nu poți avea grijă de doi copii, știi foarte bine.

Se încruntă și-mi face semn să nu mai deschid subiectul. Eu însă vreau să-mi iau înapoi copila, îl sun pe

fratele meu Salim de pe mobilul Roxanei, verișoara mea. Îi explic situația.

— Naziran, ai doar doi copii, de ce ai dat-o pe Fizza? răbufnește el furios. Nu trebuia să accepți. Familia asta e vrednică de dispreț. Nu sunt cinstiți cu tine. De ce ești atât de naivă? Nu te pot ajuta. Descurcă-te.

Dacă el nu poate să facă nimic, eu pot măcar să merg să-l văd. Îi răspund:

— Perioada mea de doliu s-a terminat. Am să-ți fac o vizită.

Salim promite să mă primească la el oricând doresc și închide. Îi cer soacrei mele permisiunea să fac această călătorie. Acceptă, cu condiția ca fiicele mele să rămână în sat, iar ea să mă însoțească. Îi e teamă probabil că n-am să mă mai întorc. Pe drum, o observ cu coada ochiului. Mă întreb ce clocește. Nu e ca de obicei, am impresia că-mi ascunde ceva.

Când ajung acasă la fratele meu simt că trăiesc din nou. Sunt pe un teren familiar, mă simt protejată. Mariam, sora mea cea mare, este și ea acolo – stă săptămâna asta cu copiii la fratele meu. Când Salim se întoarce de la muncă, aruncă o privire încruntată spre Kirane și șoptește:

— Ce caută soacră-ta aici?

Îi explic că m-a lăsat să vin cu condiția să mă însoțească. Fratele meu bombăne.

În timp ce Mariam ne servește ceaiul, Salim aduce cadouri cumpărate din bazar. Sunt haine noi pentru fetele mele, o tunică mică, albă, pentru Hina, cu un vâl asortat, și o vestă micuță pentru Fizza. Îi mulțumesc din toată inima.

Fratele meu se așază cu noi și, fără ocolișuri, o întreabă pe soacra mea:

— De ce i-ați luat-o surorii mele pe Fizza? Credeți că n-a suferit destul pentru că și-a pierdut soțul?

Soacra mea se arată mirată.

— Păi, am dat-o pe Fizza nurorii mele cu învoirea lui Naziran. Nu e nicio problemă.

Las ochii în jos, consternată. Salim se uită la soacra

mea exasperat.

— Vreau ca Naziran să vină să locuiască la mine împreună cu copiii. Nu e tratată bine la voi.

— Cum poți să spui așa ceva? izbucnește soacră-mea. Doar facem tot ce se poate pentru ca sora ta să fie fericită. O consider ca fiind propria fiică!

Sora mea Mariam, care tăcuse până atunci, sare înfuriată:

— De ce Naziran nu are voie să ne telefoneze? O tratați ca pe o sclavă! Vă face toată treaba! Ați văzut în ce hal arată?

E adevărat că sunt slabă. Arăt rău la față și nu mănânc mai nimic. Ascult ce se întâmplă ca și cum aș fi absentă, chiar și propria soartă mi-a devenit aproape indiferentă. Kirane vrea să ne asigure că totul va fi bine:

— Naziran n-o să mai meargă la câmp. Va face doar treaba din casă, nu vă faceți griji.

Salim o observă uimit. Kirane încearcă să pună capăt brusc discuției și se ridică să taie fructele de mango pe care le-a adus. Profit de situație și-i povestesc lui Salim că, de la moartea lui Adil, familia lui mă supraveghează tot timpul. Sunt sigură că pun ceva la cale.

Abia am terminat de băut ceaiul, când Salim primește un telefon ciudat. E Shirin, soția lui Fawad, unul dintre frații lui Adil.

— Vă implor, n-o lăsați pe Naziran să se întoarcă la socrii ei, îi șoptește ea în telefon. Vor s-o mărite cu soțul meu, Fawad.

Salim închide consternat. Îmi spune ce se pune la cale în fața soacrei mele, care nu scoate un cuvânt. Se comportă de parcă n-ar fi auzit nimic. Salim se ia de ea:

— Așadar îți bați joc de noi? Ce puneți la cale?

— Ei, sunt doar niște zvonuri, răspunde Kirane pe un ton mios. N-aș face niciodată așa ceva! Pur și simplu Shirin a cam luat-o razna.

După care, văzând scepticismul fratelui meu, încearcă să argumenteze:

— Oricum, Naziran tot va trebui să se mărite. E încă tânără și frumoasă. Dacă i-am putea găsi un alt soț, ar fi mai bine pentru ea. O femeie nu poate să supraviețuiască singură, are nevoie de un bărbat s-o întrețină.

— Sora mea se poate recăsători dacă dorește, spune Salim dând din cap. Dar cu un bărbat din alt sat, nu din familia voastră. Nu e fericită la voi.

Și atunci soacra mea face o adevărată scenă. Se așază în genunchi și-și pune vâlul la picioarele fratelui meu în semn de respect.

— Îmi pare rău dacă până acum a fost nefericită la noi. Îți promit că de acum înainte va fi tratată așa cum se cuvine. O consider ca fiind propria fiică! Îi vom da să mănânce carne în fiecare zi. N-o vom forța nicicând să se recăsătorească!

— Ești mai în vârstă decât mine și te respect, oftează Salim. Sper că spui adevărul.

Văzând că fratele meu pare să cedeze, Kirane promite, ușurată:

— Bineînțeles că va fi alegerea ei! Dar va fi un noroc pentru ea să găsească un soț dispus să ia o văduvă cu două fete! Trebuie să se gândească bine la asta!

Salim încuviințează, după care se ridică și se duce să cumpere un pui din bazar, pentru cină. Mariam se agită la vatră, încercând să fiarbă orezul.

Rămân singură cu soacra mea. Aruncându-mi o privire ucigătoare, Kirane îmi zice:

— Te previn. Dacă rămâi la fratele tău, nu-ți vei mai vedea niciodată fetele. N-am să ți le dau înapoi. Și n-ai niciun interes să te plângi familiei tale. Ne întoarcem imediat acasă - spune-le că nu ți-e foame.

Îmi mușc buza și mă simt cuprinsă de frisoane. Mariam vine să se așeze lângă noi. Kirane îi zâmbește cu expresia ei dulceagă și-i zice:

— Nu rămânem la masă, îmi pare rău. Plecăm acum, ca să nu ne prindă noaptea.

Kirane îmi face semn să mă ridic și părăsim casa.

Pe drumul de întoarcere, soacră-mea îmi jură că nu va avea loc nicio căsătorie, dar nu cred în promisiunile ei frumoase. După moartea lui Adil, cei trei cumnați ai mei, care sunt toți căsătoriți, au început să se învârtă pe lângă mine ca albinele în jurul mierii. Comportamentul lor, altă dată distant, s-a schimbat imediat. Discret, fiecare a încercat pe rând să mă seducă. Încă șocată de moartea lui Adil, atitudinea lor mi s-a părut rușinoasă.

Pe lângă asta, sunt mult mai în vârstă decât mine. Și-a încercat șansa chiar și Tahir, care ar putea să-mi fie tată. Ceilalți doi, Rafiq și Faiz, își petrec timpul bând și jucând cărți. Doar Fawad e un om corect. Dar nici nu mă gândesc la o nouă căsătorie. Mintea mea e tot la Adil. Și nici nu-mi pot închipui că familia soțului meu ar putea să-mi impună un nou soț, când abia au trecut câteva luni de la moartea lui.

Când ajungem în sat, în timp ce îmi aranjez cadourile primite de la fratele meu, Shirin, soția lui Fawad, se strecoară în camera mea. Îmi strigă:

— De ce te-ai întors? Familia tocmai îți organizează căsătoria cu soțul meu! Vrei să-mi distrugi viața?

Rămân cu gura căscată. Mi se pare că trăiesc un coșmar. Oare îndrăznesc să-mi facă așa ceva? Les tremurând în curte și o caut temătoare pe Kirane. E în camera ei, discutând cu Fawad. Îi povestește vizita la fratele meu:

— Nevasta ta l-a anunțat pe Salim la telefon. I-a povestit tot. Mi-a fost foarte greu să-l conving că nu-i adevărat.

Când mă zărește, se întunecă la față. Îmi întinde mobilul lui Fawad.

— Sună-ți acum fratele și anunță-l că te căsătorești cu Fawad. Jură-i c-o faci din proprie voință. Altfel, te trimit înapoi la mama ta și n-o să-ți mai vezi niciodată copiii. Vei muri de durere departe de fetele tale.

Refuz să iau telefonul și mă închid în camera mea.

Izbucnesc în plâns. Cumnata Rubina vine să se așeze lângă mine. Sigur mama ei a trimis-o să-mi vorbească. Rubina mă întreabă calm:

— De ce nu accepți căsătoria asta? La urma urmei, nu e chiar atât de îngrozitor. E un lucru bun pentru tine să ai un nou soț. Cine te-ar lua, cu două fete?

Urlu că nici nu poate fi vorba de așa ceva. O implor, în memoria lui Adil, să nu-mi pună cuțitul la gât.

— Foarte bine, răspunde Rubina cu răutate. Vedem noi mâine! Până atunci, du-te să pregătești cina. Oricum, fetele tale dorm în seara asta la Muhtara.

Mâinile îmi tremură când prepar cina. După ce masa e gata, mă întorc în camera mea. N-am niciun chef să mănânc cu familia socrilor mei. Mă duc la culcare plângând. Dar nu pot să dorm.

Dimineața, mă trezesc epuizată, cu ochii roșii, umflați de lacrimi. Pregătesc micul dejun și fac curat fără să vorbesc cu nimeni. Rubina vine și ea în curte și-și toarnă o ceașcă cu ceai. Se uită la mine și mă întreabă:

— Ei, ți-a fost noaptea un sfetnic bun? Te-ai hotărât să te măriți?

Răspund că tot nu sunt de acord. În acel moment, Kirane iese din camera ei. Are părul ciufulit. Strigă la mine:

— Ești o piază rea, ești văduvă și n-ai bani. Cu toate astea, eu mă străduiesc să te ajut cum pot mai bine și uite cum te porți! Ar trebui să-ți fie rușine!

Fug în camera mea.

În zilele următoare, mă izolez în tăcere. Nu vreau să mă supun. Fawad se ține după mine. Când Shirin e ocupată, vine să-mi facă complimente. Îmi oferă mici cadouri, brățări colorate și haine pe care le arunc pe jos în fața lui. Într-o dimineață, pe când stau pe vine în fața vetrei ca să fierb apa pentru ceai, se apropie să-mi șoptească la ureche vorbe dulci. Nu-l bag în seamă. Atunci mă cuprinde cu brațele. Îl resping furioasă:

— Cum poți să-i faci asta lui Shirin? N-ai niciun pic

de respect pentru soția ta?

Face haz.

— Shirin? Ai văzut ce urâtă e? Și apoi, e leneșă, nu face nimic ca să ne ajute familia, pe când tu ai toate calitățile.

Shirin are probabil 35 de ani și patru copii, dintre care fiul cel mare, de 22 de ani, e deja căsătorit. Fawad are vreo 40 de ani, dublul vârstei mele. Părul cărunț, ondulat e pieptănat cu ulei de muștar. Poartă pe degete inele mari, fără valoare. Nu-mi place deloc. Dar sunt curioasă. îl întreb:

— De ce-mi faci complimente?

— Sunt îndrăgostit de ține de când ai venit în familia noastră...

Sunt sigură că mama lui îl pune să-mi vorbească așa. Fawad e cel mai puțin leneș dintre toți frații. Probabil pentru asta l-a ales soacra mea să mă ia de nevastă. Poate să susțină financiar două soții. Dar eu nu vreau să mă supun. îl trimit la plimbare. Se îndepărtează furios. O zăresc pe Kirane trăgând cu ochiul la noi pe fereastră. Iese din camera ei, cu mobilul în mână. îl sună în fața mea pe Salim. Îi vorbește foarte tare, ca să aud ce spune.

— Căsătoria cu Fawad e aranjată, Naziran a acceptat până la urmă, e foarte fericită!

Îmi întinde mobilul cu un aer autoritar. Bâigui în telefon. Nu îndrăznesc s-o contrazic pe Kirane, care mă fulgeră cu privirea. Simt amenințarea care planează asupra mea. Știu că e în stare să-mi fure copiii. Mi-a dovedit-o deja. Vocea lui Salim se aude slab la telefon:

— Nu sunt de acord cu hotărârea ta, dar voi veni vineri să negociez cu familia fostului tău soț. Voi cere o clauză în contractul de căsătorie, ca să primești o pensie dacă te desparți de Fawad.

Mă întorc. Cumnata Rubina s-a proțăpît în spatele meu. A auzit ce-am vorbit. Strigă în telefon:

— Ceremonia are loc azi. Dacă vrei să asști, trebuie să vii imediat.

Protestez:

— Dar face trei ore pe drum, fratele meu nu va putea să ajungă la timp!

Salim se enervează:

— Nu accepta să aibă loc azi căsătoria. Așteptați să ajung eu, vineri! Altfel, poți să uiți că ai un frate!

În acel moment, Rubina îmi smulge telefonul și-l oprește. Fug în camera mea și trântesc ușa.

Mă prăbușesc pe pat în hohote de plâns. Lucrul de care mă temeam e pe cale să se întâmple. N-am putut face nimic ca să mă apăr.

După zece minute, aud vocea mullahului din satul nostru.

— *Salaam alaikum!* Mirii sunt pregătiți?

— Luați loc. Merg să-i aduc, răspunde soacra mea.

Kirane intră în camera mea și-mi vorbește încet:

— Naziran, scoală! Lasă smiorcăitul! Ai văzut ce mutră ai? Să-i spui mullahului că te măriți de bunăvoie, altfel n-o să-ți mai vezi niciodată fetele. Ai înțeles?

Kirane îmi întinde o tunică roșie veche luată din cufărul ei. Roșu, culoarea căsătoriei. Dar și culoarea vântului de nisip roșu care se stârnește când e ucis un om nevinovat, potrivit credințelor din regiunea noastră.

— Îmbracă asta! îmi poruncește ea. Mă duc să vorbesc cu Shirin. Are tot interesul să stea cuminte în timpul ceremoniei.

Rubina intră și ea și-mi șoptește:

— Dacă mullahul te întreabă unde îți e familia, trebuie să răspunzi că părinții tăi erau prea ocupați și n-au putut să vină azi. Oricum, nu vom avea invitați.

Ies amândouă. Sunt prinsă în cursă. Mă ridic ca un automat. Ignorând consecințele, hotărâsc să îmbrac tunică neagră de doliu, ca semn al dezacordului meu. Îmi pun vâlul negru și mă așez pe patul din frânghii împletite.

Kirane intră din nou în încăpere. Îmi aruncă o privire furibundă, dar nu îndrăznește să facă vreo observație. Ușa e deschisă, mullahul ar putea să ne audă. Soacra aranjează

repede camera, aruncă hainele care zac în dezordine în cufărul meu. Apoi, pe un ton de falsă veselie, i se adresează mullahului, arătându-i patul:

— Veniți, intrați, luați loc! Iat-o pe viitoarea soție!

Mullahul e un bătrân uscățiv. Pe cap are un turban alb. Nici măcar nu se uită la mine. Nu știu dacă-și dă seama că sunt copleșită de durere. Apoi, intră cumnații și cumnatele și se așază pe jos în tăcere. Mullahul simte, probabil, că atmosfera e apăsătoare. Poate refuză să officieze...

Fawad vine și se așază lângă mine. Nu-l bag în seamă. Mă dezgustă. Îmi vine să vomit când îi simt mirosul de transpirație.

Mullahul mă întreabă:

— Ești pregătită pentru căsătorie?

Cu voce sugrumată, murmur că „da”.

— Dar unde sunt părinții tăi?

— Tata a murit, și fratele meu nu locuiește aici.

— Bun... Te căsătorești de bunăvoie cu Fawad? mormăi „da”, plecând capul.

Mullahul îi pune întrebarea și lui Fawad, care răspunde și el „da”.

Îl aud ca într-un coșmar pe mullah întrebându-l pe Fawad dacă a prevăzut o pensie. Kirane oftează și răspunde în locul lui:

— Avem mult respect pentru Naziran, dar fiul meu n-are posibilități.

— Foarte bine... vom face deci un contract simplu.

Mullahul îmi întinde actul de căsătorie. Apăs pe hârtie, tremurând, degetul înmuiat în cerneală. Gata, sunt din nou căsătorită. Sunt în mod oficial soția lui Fawad.

Mullahul ne felicită. Apoi, se ridică și, înainte să se îndepărteze, Fawad îi strecoară o bancnotă de 100 de rupii ca să-i mulțumească.

Kirane îl sună pe Salim să-l anunțe că m-am măritat. Îmi dă telefonul. Fratele meu mă insultă, îmi spune că nu mă mai consideră sora lui și închide. Sunt distrusă. Nimeni

nu se va îndura de mine! Rafiq îmi zice:

— Dacă m-ai fi ales pe mine în locul lui Fawad, ai fi fost mai fericită!

Nu-i răspund. M-au prins în capcană. Nu mai am acum nicio portiță de scăpare. Singurul lucru pe care-l pot face este să refuz consumarea căsătoriei. În seara nunții mele expeditiv, Kirane a luat-o pe Hina cu ea, ca să fiu singură în camera mea. Știu că Fawad va veni la mine. Stau ghemuită în patul meu din frânghii împletite, când îi aud pasul greoi apropiindu-se.

— Draga mea soție, iată-mă! Am venit să dorm cu tine 1 exclamă el cu o privire libidinoasă.

— Nici nu poate fi vorba. Ieși de-aici imediat! mă aud răspunzând cu fermitate.

Fawad se sprijină de perete, dezamăgit. Sunt mânioasă foc.

— De ce ai permis căsătoria asta, Fawad?

— Mi-ai plăcut de la început, de când ai venit la noi.

— Dar eu nu te plac! îi aparțin lui Adil și numai lui!

Fawad părăsește camera oftând și se întoarce la Shirin.

A doua zi dimineată, îmi descopăr căprița preferată moartă în fața ușii. Adil și cu mine o botezaserăm Ciuci; era preferata lui, se ducea chiar el să-i taie iarbă proaspătă. Eu o ajutasem pe mama lui Ciuci să nască într-o noapte, în staul.

Ciuci devenise o iadă domesticită, care venea să se plimbe prin camera noastră și se ținea după noi peste tot. După moartea lui Adil, mă atașasem și mai mult de ea, fiindcă-mi amintea momentele frumoase petrecute cu soțul meu. Și o găsesc zăcând țeapănă în curte! De durere, mă închid în camera mea. O aud pe fereastră pe Rubina sușotindu-i soacrei mele:

— Shirin a otrăvit-o pe Ciuci ca să se răzbune pe Naziran...

Când Fawad vine și el în curte, Kirane îl întreabă cum a fost noaptea. Fawad îi răspunde că am refuzat să împart

patul cu el. Kirane bombăne:

— Va trebui să cedezi, Naziran. Acum ești soția lui, Fawad are toate drepturile asupra ta.

Stau în camera mea trei zile la rând. Continui să port tunică neagră. Nu mă duc să lucrez la câmp. Refuz să mă așez la masă cu familia.

Rubina vine să mă vadă de mai multe ori, dar îi spun că nu mi-e foame. Fawad se prezintă în camera mea în fiecare seară, dar îl resping plângând.

În dimineața celei de-a patra zile, sunt la capătul puterilor.

Micuța Hina e îngrijorată, se învârteste în jurul patului și se ghemuiește lângă mine.

— Ești bolnavă, Ma? O să mori, ca tata?

O iau în brațe.

— Nu, scumpa mea, o să fie bine. Ma e doar obosită.

Îngrijorarea fiicei mele mă tulbură profund. Nu pot să o părăsesc. Hotărâsc să mă ridic. Mă duc în curte să fac ceai. Cumnatele stau turcește pe jos și-și hrănesc copiii. Rubina mă felicită:

— Ți-e mai bine, Naziran? Vino să mănânci ceva!

Îmi întinde o turtă de făină. O mănânc pe toată, fără poftă, bând ceaiul cu lapte îndulcit. Rubina mă servește. Nu vorbesc. Dar nu are de gând să mă lase în pace.

— Naziran, acum ești măritată. Știi că trebuie să te culci cu Fawad...

Vestea s-a răspândit repede în rândurile familiei. Celelalte cumnate încuviințează. Fiecare își spune părerea:

— Ești soția lui, trebuie să-i dăruiești corpul tău!

— Nu-l poți refuza!

Încerc să mă prefac indiferentă. Dar insistă atât de mult încât, după o clipă, le răspund:

— Îi aparțin lui Adil. Am fost a lui, sunt a lui și voi fi întotdeauna a lui. Fawad mă dezgustă.

Kirane vine să pună și ea sare pe rană:

— Dacă refuzi, o să fii pedepsită, mititico! Ești o proastă, trebuie să te supui soțului tău și punct!

Îi arunc o privire furioasă. Simțindu-mă întremată de pâine și de ceaiul dulce, mă duc în grădina de zarzavaturi. Vreau să fiu liniștită, n-am chef să stau de vorbă. O iau cu mine pe micuța Hina. Ne lăsăm pe vine și-i arăt cum se smulg buruienile care sufocă legumele. Îi arăt plantele: tomatele încă verzi, frunzulițele de păstârnac, conopidele...

Deodată, o văd ivindu-se pe Shirin, prima soție a lui Fawad. Se uită lung la mine și zice:

— Ia uite-o pe Naziran! Ești mulțumită că mi-ai furat soțul?

Protestez. Izbucnește într-un râs plin de răutate:

— Știu foarte bine că Fawad vine la tine în fiecare seară. Crezi că sunt idioată? Ai grijă! S-ar putea să te pască o nenorocire! Și pe fiica ta la fel!

Scuipă pe pământ spre mine, apoi îmi întoarce spatele și pleacă la ea. Hina mă privește înspăimântată.

— Ma, o să ne omoare și pe noi, ca pe Ciuci?

Îi spun să fie liniștită, fiindcă nu poate să ne facă nimic.

Aștept să se îndepărteze Shirin pe cărare ca să mă întorc în curte. Hina aleargă la bunica ei, care strivește frunze de spanac. Înainte să pot deschide gura, copila repetă ce ne-a spus Shirin. Kirane se ridică exasperată. Se îndreaptă spre casa lui Shirin, aflată la câțiva metri de a noastră. Răcnește:

— Shirin! Cine te crezi? Naziran e soția lui Fawad. Are dreptul să vină la ea!

Știu că Shirin s-a întors acasă. A auzit-o foarte bine pe Kirane, dar stă ascunsă. Soacra mea revine în curte. Se răstește la mine:

— Iar tu ai tot interesul să te culci cu bărbatul tău! Altfel, tot satul o să afle și va fi o rușine pentru familia noastră!

Mă întorc în camera mea și hotărâsc ca de data asta să nu mai ies. Nu vreau să mai suport agresiunile lui Shirin, observațiile soacrei mele, vizitele nocturne ale lui Fawad.

Rubina bate la ușă. Pune o ceașcă cu ceai și o bucată de pâine pe cufărul meu. Apoi, îmi spune direct:

— Naziran, destul! Nu mai mănânci nimic de aproape o săptămână. În sat s-au iscat zvonuri. Oamenii spun că ți-ai pierdut mințile.

Mă întorc în pat, cu fața la perete. Nu vreau să-i vorbesc și mă doare-n cot de ce se spune în sat. Oricum, am impresia că sunt deja moartă. De fiecare dată când m-am ridicat din pat, am amețit și mi-am pierdut cunoștința. Am convulsii. Puterile m-au părăsit. Am început să aiurez. Nici prezența micuței mele Hina nu reușește să-mi mai dea curaj.

Fawad începe să se îngrijoreze pentru sănătatea mea. Îl aud vorbind în curte cu Kirane. Vrea să mă ducă la un medic. Kirane e de acord. Să nu se spună în sat că și-a lăsat nora să moară... Fawad merge să îl anunțe pe vecinul care are mașină.

Nu sunt în stare să merg, iar Fawad mă duce în brațe până la mașină. Mă întinde încetișor în partea din spate. Mă prăbușesc pe banchetă, capul îmi atârână în gol. Fawad îmi sprijină cu grijă capul de portieră și-mi strecoară o pernă sub ceafă. Pumnii îmi sunt atât de strânși, încât mă dor. Fawad urcă în față împreună cu vecinul. Îmi dau seama că plânge.

— Ai văzut ce slabă e? Ca un schelet... murmură el.

Vecinul nostru răspunde:

— De ce plângi, Fawad? Tu ești de vină că nevastă-ta e în starea asta, înseamnă că ai tratat-o rău.

Fawad își trage nasul.

— Nu e vina mea. Mama și surorile mele m-au obligat să mă însor cu ea și Naziran n-a suportat această căsătorie.

Pe drum, în ciuda zdruncinăturilor, leșin de câteva ori. Îmi vin în fire când ajungem la doctor. Sunt întinsă pe un pat din metal. Fawad vorbește cu medicul:

— Nu mai mănâncă, se prăpădește văzând cu ochii,

are convulsii. Vă dați seama despre ce boală ar putea fi vorba?

Medicul îmi ia tensiunea. E foarte mică. Îi explică pe un ton tăios lui Fawad:

— Soția dumată are probleme psihologice, simptome de anxietate, de depresie.

Fawad e încurcat. Îl întreabă ce poate să facă.

— Ar trebui s-o duci la Bahawalpur, răspunde medicul. E acolo un spital care se ocupă de bolnavii mintal.

Plecăm din nou cu mașina. La Bahawalpur, un infirmier mă așază pe o targă. După mai multă vreme, doi medici vin să mă examineze. O infirmieră îmi cere să ridic brațul, ca să-mi ia tensiunea. N-am putere, nu reușesc să mă mișc.

O aud șoptind:

— E scheletică, nu reușește nici măcar să ridice brațul.

— Nu folosește la nimic s-o internăm aici. O să moară, zice o voce de tânăr.

Alt medic, mai în vârstă, îl întreabă pe Fawad pe un ton furios:

— De ce e nevastă-ta în starea asta? Ce i-ai făcut?

Fawad mormăie că sunt deprimată și că de la căsătorie nu mai vreau să mănânc. Medicul îi răspunde:

— Trebuie să-și recapete dorința de viață. Altfel, o să moară. Trebuie s-o hrănești bine și nu cumva s-o forțezi să facă ceva.

Îi face semn infirmierei.

— Îi vom pune perfuzii toată ziua, ca s-o rehidratăm. Mai mult nu putem face.

Seara, Fawad mă duce înapoi cu mașina.

Când intrăm în sat, mă simt puțin mai bine. Micuța Hina mă așteaptă neliniștită. Zărindu-mă stând pe patul din frânghii împletite din camera mea, e ușurată să vadă că mi-am recăpătat puterile. Exclamă:

— Ma poate acum să stea pe pat! Ma, spune ceva!

Tot nu pot să vorbesc. Fetița se posomorăște. Îi fac

semn să mă lase să dorm.

A doua zi, Rubina îmi aduce la cunoștință că Muhtara, cea care o crește pe Fizza, a născut în sfârșit.

— O fetiță. Dar, mă rog, e mai bine decât nimic! I-au trebuit cinci ani ca să rămână însărcinată! exclamă ea. Al doilea va fi cu siguranță băiat, dacă vrea Dumnezeu.

Rubina mă ajută să beau o ceașcă de ceai cu lapte în care a pus mult zahăr, ca să capăt puteri. Nașterea fiicei Muhtarei nu mă prea bucură. Mi-e teamă pentru micuța mea Fizza, care locuiește tot la ea. Acum, când Muhtara are propriul copil, o va da la o parte pe-a mea. Gândul că Fizza ar putea fi prost tratată mă disperă. E atât de mică! în ziua aceea, încerc să mă hrănesc și să beau ceai de câteva ori, ca să-mi revin. Rubina îmi prepară supă de pui, foarte hrănitoare.

După vreo zece zile, puterile îmi revin treptat, îi cer Hinei s-o aducă pe surioara ei de la Muhtara.

Doresc să-mi văd bebelușul, vreau să mă bucur de ea acum, că sunt în stare să mă ridic. Aud râsete de fetițe în spatele ușii, iar Fizza vine cu pași mărunți spre mine. Îmi spune și „mama”, spre marea mea surprindere. Așadar, n-a uitat. Dar lucrul de care mă temeam e pe cale să se producă. Hina îmi povestește ce a văzut la Muhtara:

— Fizza scâncește întruna! Și Muhtara se enervează și o bate!

Biata Fizza se simte probabil neglijată de la venirea pe lume a bebelușului. Asta îmi frânge inima. Nu numai că Muhtara mi-a luat copila, ci acum o mai și bate. Îmi jur că-mi voi lua fiica înapoi într-un fel sau altul de îndată ce-am să mă simt mai în putere. Ca în fiecare zi, Hina cere fotografia tatălui ei, care e agățată pe peretele camerei mele. E un portret al lui Adil pe un fundal albastru decorat cu flori. Arată atât de tânăr acolo! Privește spre obiectiv cu un aer serios. Mi se pare seducător, cu mustața lui fină și ochii mari, migdalați. Cum aș putea să-l suport pe bătrânul Fawad? îi întind Hinei fotografia. O aud gângurind. Îi vorbește cu glas tare tatălui ei, îi spune povești, îi

fredonează un cântec...

Totuși, după câteva zile boala revine. Mă simt din nou obosită, melancolică. Nu mai am poftă de mâncare și nu mai sunt în stare să înghit supa de pui adusă de Rubina. Puterile mă părăsesc și trec prin perioade de inconștiență. Pierd noțiunea timpului. Într-o dimineață, niște vecini, Jalil și soția lui, vin să vadă cum mă mai simt. Vecinii noștri sunt oameni foarte amabili și mă înțeleg bine cu ei. Vor să știe ce se întâmplă cu mine și îmi zic încet:

— Dacă nu vrei să vorbești cu familia ta, spune-ne măcar nouă ce ai!

Jalid îmi întinde un pahar cu apă. Mă ridic cu puținetele puteri pe care le mai am. Deschid gura, dar nu reușesc să beau. Dau apa afară tușind. Vecinul i se adresează soacrei mele:

— Trebuie să-i anunțați fratele. Să vină s-o vadă cât mai urgent!

O aud pe Kirane sunându-l pe Salim; pune telefonul pe speaker, ca să audă și Fawad.

— Sora ta nu se simte bine, e posibil să moară...

Fratele meu strigă la Kirane:

— Tu ești vinovată, din cauza ta e în starea asta! Ai promis că va fi fericită acolo... asta înseamnă să fii fericit? O vom lua cu noi!

Fawad se îmbătoșează în fața patului meu. Protestează:

— Naziran rămâne aici! E soția mea și e de datoria mea să se însănătoșească. Altfel, oamenii din sat o să spună că nu m-am ocupat de ea.

— Trebuie dusă la un *Pir*!

— Kirane a luat deja legătura cu un vindecător care trebuie să vină după-amiază. E *Pir* Hasnain Shah, de la mausoleul L-ai San Di Crore, un om care a tratat deja astfel de cazuri.

Pir vine la noi împreună cu asistentul lui, *Halifa*, spre seară. Kirane deschide ușa camerei mele. Moțâi, plutind într-o toropeală bolnăvicioasă. Mă trezește vocea

răsunătoare a vindecătorului.

— Deci ea este? Păi nu pot s-o tratez, o să moară, e numai piele și os!

Kirane insistă pe tonul ei mieros:

— Vom ști să vă mulțumim, nu vă faceți griji. Sunteți ultima noastră speranță. Ocupați-vă bine de ea!

— Voi face tot posibilul. Dar, mai întâi, părăsiți toți camera, vreau să rămân singur cu ea.

Aud pași și șușoteli în curte. Vindecătorul închide ușa. Apoi, în liniște, aprinde tămâie și varsă parfum pe corpul meu. Sunt pe jumătate inconștientă. Vocea gravă a vindecătorului îmi zice să nu-mi fac griji. Mă voi simți curând mai bine.

Se așază calm lângă mine și psalmodiază rugăciuni deasupra unui pahar cu apă, apoi mă ajută să-l beau. Deschid brusc ochii. Sunt în transă. Vindecătorul mă observă. E un om solid, de vreo 50 de ani, cu privire pătrunzătoare. Pupilele negre îi sunt hipnotice. Îmi explică în șoaptă:

— Cineva ți-a făcut vrăji. Un duh a pus stăpânire pe trupul tău, el te distruge. Dar voi alunga acest djinn.

Vindecătorul îi poruncește asistentului său, prin fereastră:

— Dă fuga până la cimitir. O să găsești un *tavis* de magie neagră undeva pe un mormânt. Adu-mi-l imediat.

Halifa pleacă în fugă. Când se întoarce, strânge în pumn o amuletă.

— Iată-l, maestre! exclamă el gâfâind. L-am găsit.

Pir privește amuleta, despaturește hârtia strecurată în interior și citește atent, apoi proclamă:

— Tânăra e posedată de un duh malefic. Am nevoie de o capră neagră și de un cocoș negru. Grăbiți-vă, altfel fata o să moară.

După ce soacra mea îi aduce animalele în mare grabă, *Pir* îmi poruncește cu voce enigmatică:

— Întinde-te pe jos!

Văd fețele curioase ale cumnaților, care se uită pe

fereastră.

Vindecătorul rotește cocoșul și capra de șapte ori în jurul meu, recitând de șapte ori același pasaj din Coran. Apoi răsucesce gâtul cocoșului, care țipă de durere. *Pir* închide ochii și declamă, cu voce misterioasă:

— Rege al djinnilor, vino să-ți iei copilul care a posedat trupul acestei tinere. Femeia asta nu ți-a făcut nimic. Micul tău djinn trebuie să părăsească trupul ei!

Pir îmi poruncește să mă ridic:

— Acum pune-ți mâna pe capra asta, apoi o să te duci să te speli.

Vindecătorul mă ține de umeri; găsesc forța să fac ce-mi cere. Capra tremură când o ating. Apoi se prăbușește. Dă ochii peste cap și un firicel de salivă i se scurge din bot. Înțepenește.

Vindecătorul îi explică asistentului că trebuie să taie capra în bucăți în curte și să se ducă apoi să le arunce în cimitir. *Halifa* trage carcasa afară. Vindecătorul îi cere atunci lui Fawad să intre și să mă lovească în spate cu o lopată. Stau tot întinsă pe jos. La fiecare lovitură, scot țipete stridente, ca niște miorlăituri de pisică sălbatică. Fawad mă lovește până când cocoșul negru, în agonie, moare și el. Exact în acel moment, vindecătorul spune:

— Djinnul a părăsit corpul lui Naziran, sufletul ei e liber.

Vindecătorul părăsește încăperea și se întoarce cu fructe și pui. Sunt tot în transă și reușesc să mă așez. Vindecătorul taie o bucățică de banană și mi-o pune în gură. Îmi vine să vomit. Insistă s-o înghit. Cere apoi să mi se prepare o supă de pui, ca să mă întrezesc. Se așază lângă mine, zâmbește și-mi zice:

— Gata, Naziran, o să te vindec. Trebuie să-ți păstrezi calmul și să nu te mai gândești la necazurile tale de acum înainte. Du-te să faci o baie.

Îi mulțumesc. Mă simt ușurată, ca și cum mi s-ar fi luat o povară de pe umeri, o greutate care mă apăsa și nu mă lăsa să respir. Rubina mă ajută să-mi îmbrac tunica

largă fără mâneci pe care o folosesc la baie. Mă însoțește la pompa de apă de lângă cimitir, ca să mă ajute să mă spăl. Merg încet până la robinet.

Apa rece mă revigorează și mă întorc acasă cu forțe proaspete. Înghit supa pregătită de Kirane și devorez o turtă de făină. Soacra mea le oferă o farfurie cu legume și pui vindecătorului și asistentului lui, care îi mulțumesc.

Fawad îi întinde vindecătorului un teanc de bancnote, 3.000 de rupii în total (30 de euro), o sumă mare. Dar acesta zice că vrea să stea până când voi fi în stare să-i pregătesc mâncare cu propriile-mi mâini. Între timp, va rămâne să locuiască la noi.

Trei zile mai târziu, mama vine să mă viziteze împreună cu sora mea Farah. Ele mă răsfată și-mi pregătesc mâncare bună. Prezența lor afectuoasă îmi redă dorința de viață. Mă simt liniștită îndată ce mama e lângă mine.

Fratele meu Tahir mă anunță la telefon că mi-a trimis un televizor de ocazie și un DVD-player vechi din prăvălia lui. Cutia ajunge după câteva zile cu un microbuz. Fawad îmi instalează aparatele în cameră, pe o masă lângă pat. De acum înainte, pot să văd filme punjabi și videoclipuri cu cântece tradiționale, care-mi plac foarte mult.

Micuța mea Hina vede bine că mă însănătoșesc foarte repede și profită ca să ceară să-i spun poveștile preferate. Îi povestesc:

— Un om avea două fete. Într-o zi, le-a întrebat: „Cine vă dă de mâncare, ficele mele?” Prima i-a răspuns: „Tu, tată!” Tatăl a fost mulțumit de răspuns. Dar cealaltă fată a spus: „Nu, nu tu ne dai de mâncare, tată, ci Dumnezeu!” Tatăl s-a înfuriat și i-a zis: „Foarte bine, te voi căsători cu un bărbat sărac. Vom vedea dacă Dumnezeu îți va da de mâncare!” Tânăra a plecat pe drumuri cu soțul ei, un bărbat sărac și bolnav. Într-o zi, fiind obosiți, s-au așezat amândoi sub un copac. Și acolo, sub copac, ea a descoperit o ladă cu bani de aur. Cu acești bani, și-a îngrijit soțul, care s-a vindecat. Apoi a cumpărat o casă

mare. Într-o zi, și-a invitat tatăl la cină, fără să-i spună cine este. În timpul mesei, și-a ascuns fața sub un văl. Tatăl, mirat, a zis: „E ciudat, s-ar zice că bucatele sunt gătitе de fiica mea, cea pe care am căsătorit-o cu un bărbat sărac și bolnav!” Fiica și-a dat jos vălul, iar tatăl, recunoscând-o pe dată, a exclamat: „Într-adevăr! Aveai dreptate, Dumnezeu îți dă de mâncare!”

Dar fiicei mele îi place cel mai multă această poveste:

— Un orb și un bâlbâit mergeau pe o bicicletă. Orbul conducea și bâlbâitul stătea în spate. Orbul i-a zis bâlbâitului: „Când vezi o groapă pe drum, anunță-mă, ca să nu dau peste ea”. Bâlbâitul a încuviințat. Deodată, a început să țipe: „G... ga... g... 1” Orbul l-a întrebat: „Ce zici?” Au căzut amândoi de pe bicicletă. Bâlbâitul a reușit să strige: „Gaură!”

Asta o face pe Hina să râdă în hohote. Apoi, vrea să-i fredonez cântece de leagăn. Dar am nevoie de odihnă. În cea de-a zecea zi, sunt în sfârșit pe picioare și în stare să gătesc.

15

Am recuperat până la urmă mobilul lui Adil. Rubina mi-l confâscase la puțin timp după moartea lui. O implorasem să mi-l lase, ca să-mi amintească de soțul meu. Îmi răspunsese că Adil era fratele ei și că avea același drept ca mine să păstreze telefonul. După ce m-am vindecat, mi l-a înapoiat. Prezența telefonului în cameră mă liniștește. Pot să-mi sun familia când vreau.

Surorile și fratele meu mă sună regulat. Vor să știe dacă Fawad se poartă bine cu mine. Le răspund că e destul de amabil. Relațiile noastre s-au liniștit. A făcut tot ce-a putut ca să mă vindec și-i sunt recunoscătoare. Oricum, e soțul meu acum și nu pot face nimic ca să schimb asta.

Totuși, Fawad este în continuare influențat de Shirin. Mi-am dat seama că el îi spune tot ce-i zic eu. Simt că vrăjitoarea asta va mai lovi încă. Fără să rateze. Nu mi-am recuperat bine telefonul, că încep să primesc apeluri anonime. Bărbați necunoscuți mă sună toată ziua și-mi

spun cuvinte obscene.

Descopăr foarte repede motivul. Shirin le-a dat numărul meu de telefon unor băieți răi din ținut, care își petrec ziua hărțuindu-mă. De fiecare dată când răspund, aud lucruri indecente. Văd bine privirile zeflemitoare pe care mi le aruncă Shirin îndată ce se aude telefonul sunând. Până la urmă, nu mai răspund. Sunt mânioasă foc, dar mi-e foarte rușine de acele vorbe murdare. Hotărâsc să mă duc în bazar, ca să investesc în altă cartelă SIM. Dar apelurile reîncep chiar de-a doua zi. Ca din întâmplare, mi-au găsit numărul nou...

Îi aduc la cunoștință lui Fawad această situație. Sper să mă protejeze de reaua Shirin. Mă asigură că se va ocupa. Dar, a doua zi, vine la mine furibund.

— Shirin îmi zice că tu i-ai sunat pe toți acei băieți... Se pare că ai amanți în sat!

Rămân cu gura căscată. Mi-e greu să-mi imaginez atâta rea-credință.

— Păi, Fawad, dacă ar fi fost adevărat, ți-aș mai fi spus eu? Știi foarte bine că Shirin mă urăște! Scornește tot timpul câte ceva!

Într-o dimineață, mă duc pe malul râului împreună cu cumnatele ca să-i spăl rufele lui Fawad. Acolo, observ că am uitat săpunul. I-l cer frumos lui Shirin pe al ei. Rânjește sarcastic și răspunde:

— Dacă ai destui bani să-ți suni amanții, trebuie să ai și ca să-ți cumperi săpun!

— Vorbești prostii!

Shirin ia de jos o creangă și mă lovește cu toată puterea. Primesc lovitura în spate înainte să mă pot feri.

Celelalte femei ne privesc stupefiate, dar niciuna nu îndrăznește să ridice măcar un deget ca să mă protejeze. Iau rufele și mă întorc acasă blestemând-o pe Shirin. Mă doare spatele. Ajung în cameră și-mi ridic tunica: spatele mi-e roșu și mă doare.

Am din nou o criză convulsivă. Shirin chiar a hotărât să-mi facă viața un iad. Seara rămân în pat. Fawad e

îngrijorat. Se teme probabil să nu mă îmbolnăvesc din nou, deoarece îmi propune să mă ducă a doua zi la vindecător, în satul acestuia, L-ai San Di Crore. Primesc cu bucurie.

A doua zi, vine să ne ia o mașină comandată de Fawad. Dar Shirin face scandal când suntem gata să plecăm. A găsit motiv de ceartă. Spune că nu i-am înapoiat lui Fawad banii pentru cumpărături, ceea ce este adevărat, căci am uitat să plătesc ardeii verzi...

Îmi plătesc singură toate cheltuielile, fiindcă Fawad e un bătrân zgârcit, care nu-mi dă niciodată vreun bănuț. De când m-am vindecat, am putut să reîncep munca la câmp și câștig ceva bani.

Îi strig lui Shirin:

— Am uitat să-i dau banii înapoi! Vai, ce nenorocire!

Shirin devine amenințătoare:

— Dacă nu dai banii pe ardei, n-ai voie să te duci la mausoleu.

Îi întind cu dispreț o bancnotă de cinci rupii. Dar Shirin caută ceartă, vrea să se încaiere cu mine. Vociferează:

— De ce ai nevoie să-l iei pe Fawad cu tine? Nu poți să te duci singură?

Mă insultă, iar Fawad face pe surdul. Dar vecinii au auzit foarte bine strigătele. Se adună în jurul nostru. Shirin tună și fulgeră, îi pare bine că are public. Îi ia drept martori pe vecini:

— Naziran nu e o femeie cinstită, face pe nevinovata, dar e o perversă! Se culcă cu toată lumea din sat!

Vecinii îi cer lui Shirin să se potolească. Fawad s-a îndepărtat însă prudent, cu un aer nevinovat. Sunt consternată de lașitatea lui. Nu vrea să-mi țină partea, din cauză că vrea să aibă liniște? Ei bine, o să aibă liniște! N-am să mai vorbesc cu el. Îi spun taxiului să plece, străduindu-mă să nu lăcrimez.

— Îmi pare rău, nu mai vreau să merg la mausoleu. Scuză-mă...

Alerg să mă închid în camera mea ca să plâng.

Rubina intrăși-și petrece brațul după umerii mei. O resping.

— Ai fost de față la întreaga scenă! De ce n-ai zis nimic? Tu m-ai tot împins să mă căsătoresc cu Fawad!

Rubinei îi pare rău.

— Nu pot să fac nimic, Naziran, altfel mi l-aș pune în cap pe Fawad. E fratele meu, înțelegi?

Nu, nu înțeleg de ce nimeni nu-mi ia apărarea, după ce m-au forțat să mă căsătoresc. A doua zi, hotărâsc să mă duc la *Pir* singură. Fără Fawad. Iau autobuzul de la șoseaua care trece prin fața satului. Când ajung la *Pir*, în L-ai San Di Crore, am inima plină de mânie și amărăciune. Dar familia lui mă primește cu atâta căldură, încât aproape că-mi uit mânia. Mama, soția și copiii lui îmi oferă o tunică albastră din bumbac și brățări. Vindecătorul mă salută cu blândețe. E așezat în fața casei și fumează tutun dintr-o pipă cu apă.

Soția lui a gătit în onoarea mea, spanac cu ulei și tocană de pui. În timpul mesei, stăpânul casei își povestește viața. Strămoșii lui erau și ei tot vindecători în acel sat, iar știința lor s-a transmis din generație în generație. Sunt curioasă să aflu dacă se pricepe și la magia neagră. Îmi răspunde că da, dar n-o practică.

— Am fost inițiat pe când eram tânăr *Pir*. Am stat 40 de zile și 40 de nopți într-un cimitir, îmi explică el. Asta mi-a conferit puteri speciale. M-am rugat fără întrerupere, ca să combat forțele malefice.

Altfel m-ar fi distrus. Unii ucenici de *Pir* și-au pierdut mințile la întoarcerea din cimitir, n-au știut să stăpânească forțele răului.

Vindecătorul îmi spune apoi că ține djinni captivi. Sunt duhuri pe care le-a îmblânzit și le ține sub controlul său.

— De exemplu, pot să le cer să intre în corpul unei capre. Apoi, îi dau unei persoane carnea animalului, iar aceasta începe să behăie precum capra!

Povestea lui mă face să râd. Îl întreb în glumă dacă

poate să-mi prepare o bucată de carne de capră, ca să i-o dau lui Shirin. Frumoasă răzbunare! Vindecătorul surâde. Se uită cu atenție la mine și mă întreabă:

— De ce te-ai căsătorit cu Fawad?

— N-am vrut să-l iau de bărbat. Familia lui m-a forțat. M-au șantajat, m-au amenințat că-mi iau copiii...

Lacrimile încep să-mi curgă pe obraji. Vindecătorul exclamă cu glasul lui răgușit:

— Nu-ți face griji! În ziua Judecății de Apoi, oamenii răi vor fi pedepsiți de Allah. Vor arde în iad. Nu trebuie să plângi. Fii fericită, în ciuda tuturor necazurilor. Totul se va aranja cu timpul.

Se apleacă spre mine și murmură:

— Ți spun un secret. Pe viitor, ca să te protejezi de djinni, trebuie să rostești de șapte ori: *La ghalebo illalah*. Asta îi va ține la distanță.

Vindecătorul îmi mai dă și o sticlută cu ulei de muștar asupra căreia a rostit formule magice. E un leac bun pentru toate afecțiunile, după câte spune. Apoi, pentru că e deja târziu, petrec noaptea acolo. Dorm pe o rogojină într-o cameră împreună cu femeile.

A doua zi, când mă întorc la socrii mei, sunt mai senină, mi-a dispărut mânia. Îi spun lui Kirane că vindecătorul m-a găsit în plină formă. Îi voi urma sfaturile și-mi voi accepta soarta. Kirane se luminează la față.

— Foarte bine, asta-i o veste bună.

Soacra mea i-a spus probabil toate astea lui Fawad, fiindcă s-a invitat în camera mea chiar în aceeași seară. Vrea să doarmă cu mine. De data asta îl las să intre. Îmi zic că trebuie să fiu răbdătoare și că lucrurile din viața mea se vor aranja în cele din urmă. Dar îl iubesc tot pe Adil. A doua zi dimineață, o aud pe soacra mea încurajându-l pe Fawad să vină să doarmă cu mine în fiecare seară. Ea speră că voi avea în sfârșit un fiu.

Bineînțeles, după noaptea în care soțul ei a rămas în camera mea, Shirin s-a dezlănțuit. Îi e teamă să nu-l piardă pe Fawad. Ne întâlnim în curte și-mi șoptește:

— Las că vezi tu! Într-o zi, o să arunc acid peste nutrișoara ta drăgălașă și o să fii atât de desfigurată, încât n-o să te mai recunoască nimeni. O să te omor, dar nu dintr-odată, ci în fiecare zi.

Simt o sudoare rece pe șira spinării. De data asta, Shirin mă sperie de-a binelea. Acidul sulfuric e o armă la îndemâna oricui. Cumpărăm canistre întregi, care în sezonul bumbacului sunt depozitate în magazia de unelte. Acidul e folosit la curățarea semințelor de bumbac, pentru îndepărtarea cojilor și a le face să se desfacă înainte de însămânțate. E o muncă foarte periculoasă, efectuată de femei. Întrebuintăm întotdeauna pentru asta mănuși groase. Și, în ciuda mănușilor, acidul tot arde vârful degetelor. Când o picătură cade pe jos, se formează o gaură în pământ. Sticlele se cumpără de la prăvăliile din sat cu 30 sau 40 de rupii. Shirin e în stare să-și pună în practică amenințarea.

Îngrijorată, îi povestesc despre asta soacrei mele. Kirane ridică din umeri și răspunde:

— Stai liniștită, astea-s doar vorbe. O să-i treacă.

Nu sunt chiar atât de sigură ca ea. Shirin e îngrozitor de geloasă. Încă speră să mă vadă întorcându-mă la familia mea. Fawad însă e foarte mândru că are două soții. Știu că asta-i permite și s-o manipuleze pe Shirin. Când vrea s-o oblige să facă ceva, îi spune c-o să vină să se culce cu mine.

În aceeași seară, în camera mea, îl previn pe Fawad că Shirin mă amenință cu moartea, dar el izbucnește în râs. Chiar m-am săturat.

— Dacă nu faci nimic s-o ții în frâu, plec la fratele meu!

Amenințarea n-are efectul scontat, ba chiar îmi răspunde:

— E o idee bună. De altfel, vin cu tine. Să mergem acolo câteva zile... Până se liniștește Shirin.

Îl sun pe Salim de pe mobilul lui Adil și-i propun să-l vizitez. Acceptă cu bucurie:

— Bineînțeles, Naziran 1 Vino cu fetele, vor putea să se joace cu copiii mei!

Dar am nevoie și de consimțământul soacrei mele. După cum mă așteptam, nu e de acord s-o iau cu mine pe Hina. Îi e teamă că n-am să mă mai întorc. Muhtara îmi îngăduie s-o iau pe Fizza, fiind foarte ocupată cu bebelușul ei.

Petrecem două zile liniștite la Salim. M-am împăcat cu el de când cu boala mea.

Profit cât pot de mult de acest răgaz departe de Shirin. N-am niciun chef să mă întorc în sat... Și, când Salim îmi propune să mergem la Lahore, sar în sus de bucurie. Fratele meu trebuie s-o ia și pe mama noastră vitregă, Zubieda, care vrea să se roage pentru tata la marele mausoleu al sfântului Data Gânj Bakeh, vestit în toată țara. Fawad acceptă fără să protesteze să fac această călătorie, dar el se întoarce în sat.

Vizitez Lahore pentru prima dată în viață. Un oraș atât de mare! E exaltant și înfricoșător totodată. Iau autobuzul împreună cu micuța mea Fizza, cu Salim și Zubieda. Mama mea vitregă s-a îmblânzit de la moartea lui tata, n-o mai recunosc pe scorpia isterică de care eram terorizată. A devenit o bătrână fragilă, care merge cu pași mici. Traseul cu autobuzul durează șapte ore. Drumul e prost, iar pasagerii tresar la fiecare zdruncinătură. Mica mea Fizza se răsuțește ca o râmă, vrea să se joace și nu suportă să stea așezată mult timp.

Din fericire, autobuzul se oprește din când în când la restaurantele de pe marginea șoselei. Sunt niște maghernițe din câteva scânduri unde se servesc ceai cu lapte și tocană cu carne. Șoferi de camioane grele, decorate cu picturi multicolore, își sorb ceaiul pe scaune din plastic, sub o prelată.

Cumpăr dulciuri pentru fiica mea, chipsuri și o sticlă de limonadă. Când ajungem în sfârșit la destinație, seara târziu, autogara e plină de lume. O mulțime compactă se înghesuie între autobuzele care sosesc și cele care pleacă

spre toate marile orașe ale țării.

Am urcat toți patru într-o ricșă, strânși ca sardelele în cabina mică. Vehiculul nostru, care scoate un fum uleios, e blocat în ambuteiaje. Din cauza poluării, fațadele clădirilor abia dacă se zăresc. Un nor galben și lipicios planează peste oraș.

Ajungem în sfârșit în vechiul centru al orașului. Traversăm drumul, riscând să fim loviți. Mergem să vizităm mormântul faimos al lui Data Darbar. Este cel mai mare sanctuar din Lahore. În fața mausoleului, oameni stând pe vine, cu sticlute de ulei, se oferă să facă masaj. Alții au papagali dresați, care trag mici suluri de hârtie dintr-o cutie. Proprietarii pretind că citesc în ele viitorul. De la o tarabă din stânga mausoleului, cumpăr un braț de petale de trandafir pe care negustorul mi le ambalează în hârtie de ziar.

În cele din urmă, intrăm în sanctuar, împinși de mulțimea pelerinilor. Zidurile albe ale edificiului sunt străpunse de numeroase intrări. Ele adăpostesc o esplanadă imensă din marmură albă. Aud vorbindu-se limbi străine, pe care nu le înțeleg. Oameni din întreaga țară vin aici în pelerinaj. Ne descălțăm la intrare și trebuie să ne despărțim. Urmez, împreună cu Zubieda, șirul femeilor. Salim se îndreaptă singur spre partea bărbaților. Coborâm trepte și ajungem în sfârșit la mormântul sfântului. Unele femei ating ușor, plângând, giulgiul brodat cu fir auriu care acoperă mormântul din marmură al marelui sufât Data Gânj Bakeh.

Când ajung și eu în dreptul mormântului, îl acopăr cu petale. Rămân acolo în genunchi și mă rog. Mi s-a spus că pelerinilor care vin la Data Darbar li se împlinesc dorințele. Mă simt atât de bine aici, încât hotărâm să ne petrecem noaptea în mausoleu. În fața lui, vindecători cu păr lung și murdar, purtând haine sclipitoare, vând în sticlute produse miraculoase despre care pretind că vindecă tot felul de boli.

— Luați un leac pe bază de venin de șarpe! strigă

unul dintre ei. Le dă vigoare bărbaților!

Infirmi, fachiri și cerșetori se plimbă în curtea mare de la Darbar, printre familii și bătrâni. Seara, angajații mausoleului împart mâncare gratuită. Pelerinii și săracii din cartier stau la rând. Coada se întinde până în stradă. Fiecare primește o turtă de faină pe care este vărsată o supă îndoielnică de linte, gătită într-o oală mare. Mai este și orez îndulcit colorat, care îi place foarte mult Fizei. La subsol, muzicanții au început un concert de *qawali*. Sunt subjugată de vocea puternică a cântărețului. Îmi dau lacrimile când aud acele cântece de iubire poetice de o frumusețe încântătoare.

Mă rog la Dumnezeu toată seara. Îl implor întâi să-mi ierte păcatele. Și-l mai întreb de ce mă pedepsește astfel, cu această viață. Îl implor. Aș vrea să fiu fericită. Doamne, fa să nu mai fie certuri acasă! Fă ca Shirin să nu mă mai persecute! Îi promit că, dacă-mi ascultă rugile, îi voi sacrifica o capră.

Apoi o lipesc de mine pe micuța Fizza și mă fac ghem pe o rogojină lângă Zubieda, care doarme deja adânc, în mijlocul a zeci de femei întinse direct pe sol. Sunt sigură că aici sfântul ne va proteja de forțele răului. Simt în toată ființa puterea duhului său binevoitor. Adorm liniștită.

A doua zi dimineată, părăsim mausoleul și mergem să vizităm grădina zoologică din Lahore, situată în mijlocul unui parc imens. E un liman de pace în orașul acesta trepidant și plin de fum. Fizza îmi arată râzând maimuțicile care se aleargă una pe alta. Eu sunt fascinată de un leu mare ce se învârtește în cușca lui. Salim ne propune apoi să dăm o raită prin bazarul Anarkali, „Floarea de rodiu”, una dintre cele mai vechi piețe din Lahore. Rămân lângă Zubieda și fratele meu, de teamă să nu mă rățăcesc și să nu mai găsesc în veci drumul în labirintul străduțelor cu efluvii de prăjeală și de guri de canal. Zeci de prăvălii își etalează marfa în vitrine: haine, încălțăminte, jucării, bijuterii, genți... Totul e foarte tentant. Mă hotărâsc să cumpăr un cadou pentru Fawad. Vreau să-i ofer două

tunici croite din faimoasa pânză de Lahore. Un negustor tânăr își laudă hainele, cele mai șic din oraș, după spusele lui. Salim mă ajută să mă târguiesc, șoptindu-mi:

— Vânzătorul și-a dat seama că suntem de la țară și o să încerce să ne înșele...

După ce încheiem afacerea, fratele meu ne oferă o turtă din cartofi dulci stropiți cu suc de portocale și presărați cu boia, pe care un negustor ambulant i-a copt deasupra unui vas din teracotă în care ard cărbuni. Salim îmi întinde un teanc de bancnote, ca să mai fac cumpărături. Îmi iau un serviciu de cești de ceai și farfurii din plastic. În bazarul de haine pentru femei, negociez rochii roz cu volane pentru Hina și Fizza.

Seara, cinăm împreună la Fanzia, sora mea vitregă. Locuiește într-un imobil deteriorat din orașul vechi. Contoarele de electricitate invadează ca o imensă pânză de păianjen intrarea clădirii. Fanzia ocupă un apartament foarte mic împreună cu soțul și copiii ei. Luăm masa pe o rogojină întinsă pe jos într-un salonaș.

În aceeași seară, ne suim în autobuz și călătorim toată noaptea pe drumul prost și plin de gropi. Ajungem acasă la Salim în zori. Traseul m-a istovit. Ceilalți călători erau exasperați din cauza ficei mele, care nu reușea să adoarmă; a țipat toată noaptea.

Salim și Zubieda își iau rămas-bun de la mine, după care îmi continui drumul cu microbuzul spre satul familiei soțului meu. Când mă gândesc la excursia mea la Lahore, mi se pare că au fost cele mai frumoase zile din toată viața mea. Simt că trăiesc din nou, sunt plină de entuziasm. Am convingerea că rugile îmi vor fi ascultate.

Cumnata mea Muhtara ne așteaptă în curtea casei. Scoate un strigăt puternic când ne zărește, o smulge pe Fizza și o strânge în brațe din toate puterile. E distrusă. Bebelușul ei de trei luni a murit în timp ce noi eram plecate. Fetița, răpusă de o diaree puternică, a fost îngropată cu o zi în urmă.

Muhtara își smulge părul din cap și îmi face

reproșuri. E convinsă că, dacă i-aș fi lăsat-o pe Fizza, i-ar fi purtat noroc, iar bebelușul ar fi fost acum în viață. Sunt foarte tristă pentru ea și nu îndrăznesc să-i amintesc că, după ce a născut, nu s-a mai ocupat deloc de Fizza. Încerc s-o îmbărbătez și o asigur că va rămâne din nou însărcinată.

Puțin după aceea, îmi duc toate pachetele în camera mea. Soacra și Rubina nu mă slăbesc o clipă. Îmi pun o mulțime de întrebări: ce-am făcut? Unde am fost? De unde am toate cadourile pe care le-am adus? Kirane examinează obiectele și vrea să știe:

— Cum de ai avut bani să cumperi toate astea?

— Le-am primit cadou de la fratele meu.

Exact atunci, Fawad dă buzna în încăpere. Sunt foarte fericită să-i fac o surpriză. Îi întind zâmbind pachetul în care sunt ambalate cu grijă tunicile lui noi. Dar Fawad rupe hârtia agasat, pipăie hainele și bombăne:

— E-un material prost! Te-a păcălit! Nici nu mă gândesc să le port!

Aruncă hainele pe jos.

— Nu spune asta, Fawad. M-au costat 700 de rupii bucata!

Sunt consternată de reacția lui. Iau tunicile de pe jos, cu lacrimi în ochi. Mormăi:

— Oricum, dacă nu le vrei, le voi da altcuiva.

Dimineața, o ajut pe Kirane să aranjeze ustensilele de bucătărie. Atârnăm cratițele și tigăile pe crengile foarte drepte și fără frunze ale unui arbust plantat în pământul curții. S-ar zice că e un copac magic, în care cresc fructe ciudate.

Călătoria aceasta mi-a făcut bine, dar, după atitudinea lui Fawad și privirile lui Shirin, simt că ceva nu e în regulă.

16

— E-o târâtură! răcnește cumnatul meu Rafiq, ridicând mâna spre cer. Pe Allah! Ce-am făcut, ca să merit așa o fiică?

Se uită cu dezgust la fata lui, Jendan, în vârstă de 13 ani.

— Vă dați seama, nu i-a mai venit menstruația de trei luni! Stricata asta-i însărcinată!

Jendan, o adolescentă cu fața rotundă, frumoasă, se prăbușește la pământ și plânge în hohote. Tatăl ei tună și fulgeră. Nu l-am mai văzut niciodată pe cumnatul meu într-o stare ca asta. Rafiq o apucă deodată de păr pe fată și o palmuiește cu toată puterea. Terorizată, Jendan strigă în cele din urmă:

— Nu e vina mea, tată!

Geme, cu vocea întretăiată de suspine:

— Din cauza lui Adnan, soțul Roxanei...!

Tresar. Soțul Roxanei? Așadar, chiar seduce fetele, cum zisese Adil. Adnan a fost întotdeauna respectuos cu mine, dar i-am remarcat privirile aruncate tinerele din sat când treceau prin fața casei sale.

La noi la țară, bărbații au de multe ori relații amoroase. Ei sunt rareori pedepsiți, dar cu fetele e altă poveste. Și, în cazul de față, problema este că Jendan nu e căsătorită. O mamă celibatară este o rușine mult prea mare pentru familie. E ceva de neimaginat.

Rafiq clocotește de furie. Îi trage încă o palmă fiicei sale și-i poruncește să se ducă imediat acasă. Va rămâne sub supravegherea mamei ei, fără a avea voie să iasă din casă. Sadia, mama fetei, roșie de rușine, îi trage și ea o scatoalcă și-i poruncește tăios să se grăbească. Dispar amândouă pe potecă. Mumtaz, bunicul și patriarhul clanului, adună toată familia în curte. Bărbații stau în cerc, femeile rămân pe vine în afara lui. E agitație. Trebuie să se ia o hotărâre. Rafiq răcnește:

— Îl omor pe Adnan chiar azi, așa o să ne recăpătăm onoarea! Ar trebui să-i fie rușine să se destrăbăleze cu o fată!

Dar Mumtaz, patriarhul, nu e de acord. Spune hotărât:

— Adnan e tatăl unei fetei de un an. Trebuie cruțat.

N-o putem face orfană. Ea n-are nicio vină.

Rafiq, se vede bine, e dezamăgit. Dar ceilalți sunt de acord cu bătrânul, așa că trebuie să se supună.

— Bine, dragă tată... Și ce propui?

— O să-l alungăm pe Adnan din sat. În felul ăsta, va face fapte rele în altă parte. Și nu-i vom mai frecventa familia.

Sentința e pusă în aplicare. Mumtaz o să-l anunțe pe Adnan că trebuie s-o șteargă chiar în aceeași zi, altfel, nu mai răspunde de viața lui. Verișoara mea Roxana stă deprimată în camera ei, în timp ce Adnan își face în grabă bagajul. Roxana va rămâne singură cu copilul. Îi murmură lui Mumtaz că se va întoarce cu siguranță să locuiască la părinții ei un timp, până se vor mai liniști lucrurile.

În ce-o privește pe Jendan, ea va fi dusă de maică-sa la moașa din sat. Deși e ilegal, *dai* practică și avortul. Nu e un secret pentru nimeni. Se întâmplă des. Oamenii de la sate nu folosesc mijloace de contracepție. De altfel, eu nici măcar nu știam ce sunt pilulele și injecțiile contraceptive înainte să mi se explice, mai târziu, la Islamabad.

Astfel, când o fată necăsătorită rămâne însărcinată, moașa o ajută să avorteze. Asta costă în jur de 2000 de rupii (20 de euro). Dacă pacienta n-are bani, moașa acceptă să fie plătită în natură. Cere o găină sau o tunică nouă. Moașele tradiționale folosesc diferite mijloace ca să întrerupă sarcina. Pot să provoace avortul cu un decoct. Ori operează pe viu, fără anestezie, cu un umerăș sau cu o pană de păun. Este destul de riscant și am auzit că unele femei au murit.

Când Mumtaz revine de la Adnan, membrii familiei îl așteaptă tot așezați în curte. Mai rămâne de rezolvat altă problemă. Rafâq e foarte îngrijorat pentru viitorul fiicei sale. Vrea s-o căsătorească de urgență pe Jendan, ca să nu-l dezonoreze din nou. Are un gând:

— Jendan s-ar putea căsători cu Bilal...

Bilal este unul dintre fiii mai mici ai lui Fawad. Are nouă ani. Dar Bilal este deja logodit cu fiica mea Hina...

Exclam:

— Bilal este viitorul soț al Hinei! În orice caz, așa au stabilit Fawad cu Adil la nașterea fiicei mele.

În regiunea noastră, verii sunt deseori căsătoriți între ei, pentru ca pământul să rămână în clan. E o practică frecventă în familia soțului meu. Adil hotărâse așa, voia să respecte tradiția. Soarta fiicei mele a fost pecetluită de tatăl și de unchiul ei. N-avea mai mult de câteva săptămâni, dar o și logodiseră cu fiul cel mic al lui Fawad. Încuviințasem această înțelegere deoarece nepotul meu Bilal este un băiat educat, unul dintre singurii copii din familie care merg la școală. Poate va avea o meserie bună mai târziu, iar asta ar fi bine pentru Hina.

Când a murit Adil, i-am pus lui Bilal un turban alb pe cap, în semn de respect, ca să arăt că el era acum bărbatul în familia mea, viitorul meu ginere. Dar, de la căsătoria mea cu Fawad, Shirin vrea să zădărnicească aceste planuri. Știu că se vaită în gura mare din când în când: „Naziran mi-a luat soțul și vrea să-mi ia și fiul!” Adevărul e că nu-mi doresc deloc ca fiica mea s-o aibă soacră pe Shirin! Așa că mă simt mai curând ușurată dacă Jendan trebuie să se căsătorească cu Bilal.

Dar așteptăm cu toții hotărârea bătrânului Fawad, tatăl lui Bilal. Nu-i convine propunerea fratelui său. Știe că ficele mele au moștenit o parte din pământul lui Adil. De la căsătoria noastră, el se ocupă de acest pământ, și-mi dau seama foarte bine că vrea să-l păstreze. De altfel, a încasat profiturile din ultima recoltă fără să-mi dea nici măcar o rupie pentru fetele mele. Fawad rămâne pe gânduri, apoi sugerează:

— Foarte bine, o s-o căsătorim pe Jendan cu Bilal, dacă așa dorești. Și Hina îl va lua de bărbat pe Akbar, ultimul meu născut.

Akbar are opt ani, Hina are trei... S-a hotărât. Dar, în sinea mea, nu sunt de acord cu această târguială. După ce se termină reuniunea de familie, îl iau deoparte pe Fawad și-i zic:

— Să știi că fiica mea nu e o proprietate. Nu vreau s-o vând. Oricum, e prea tânără ca să-i fie hotărâtă căsătoria. Și nu vreau s-o aibă soacră pe Shirin! Știi foarte bine că Shirin se va răzbuna pe ea.

Fawad mă privește cu mirare, apoi rânjește:

— Dar ce-ți închipui? O să le organizez logodna indiferent că vrei sau nu.

Mă țin tare.

— Eu hotărâsc. E fiica mea. Tu nu ești tatăl ei!

Ne certăm toată seara pe tema asta. Relațiile noastre se degradează și mai mult în zilele următoare, spre marea bucurie a lui Shirin. Fawad mă ignoră, rămâne la el acasă și nu mai vine seara la mine.

Dar, câteva săptămâni mai târziu, familia e tulburată de alt scandal. De data asta, totul izbucnește din cauza Hamidei... prima născută a lui Rafiq, sora mai mare a lui Jendan. Hamida este o femeie seducătoare. Mlădie ca o liană, are nasul mic, iar ochii mari și negri.

Or, frumoasa Hamida are de mult un iubit, pe Javed, nepotul lui Shirin. Casa lui se află între a mea și cea în care locuiesc Shirin și Fawad. Javed e un bărbat frumos, de vreo 25 de ani. Dar n-are o reputație bună în familie. E hoț, trăiește din jafuri și spargerii. Împreună cu doi complici din sat, îi jefuiește pe țăranii după ce se lasă noaptea. Polițiștii l-au arestat de trei ori și părinții au fost nevoiți să le dea ceva bani ca să le elibereze fiul.

Tatăl Hamidei, Rafiq, nu a fost de acord ca fiica lui să se căsătorească cu Javed. În urmă cu câteva luni, a măritat-o deci pe Hamida cu Korra, unul dintre fiii lui Fawad și ai lui Shirin. Korra e un băiat ciudat, care mă cam sperie. Are uneori crize de nebunie, se enervează brusc și devine violent. Dar știu foarte bine că, și după această căsătorie, Hamida a continuat să se întâlnească cu Javed.

Așadar, în această dimineață, mă aflu în curte și aleg linte, când îl zăresc pe Korra pe cărare. Mă mir că vine de la câmp înainte de ora prânzului. Merge cu pas iute și-și

trage soția, Hamida, de păr. Când ajunge aproape de curtea noastră, răcnește către Kirane:

— Am surprins-o acolo, în iarbă, zbânțuindu-se cu Javed! Câinele ăsta trebuie alungat din satul nostru!

Korra e furios la culme. Își îmbrâncește soția, iar Hamida cade și se ghemuiește la pământ. Are fața plină de sânge. Fawad a ieșit în grabă din casa lui și-și întreabă fiul:

— Știi unde s-a dus Javed?

Korra răcnește:

— A luat-o la fugă! Vai de el dacă pune piciorul aici!

Fawad îl înștiințează imediat pe tatăl Hamidei, Rafiq, care vine în curte ocărând. E furios că onoarea i-a fost pătată și promite că-l va ucide pe Javed când dă de el. Pleacă pe cărarea ce duce la pământul părinților lui Javed. Restul familiei îl urmărește la distanță. Rafiq tună și fulgeră:

— O să mă răzbun! Ce rușine pentru fata mea! în mijlocul câmpului, Rafiq o zărește pe mama lui Javed, care taie brațe de fân împreună cu fiicele sale. Se îndreaptă repede spre ea. Mama lui Javed are vreo 40 de ani, e deja bătrână și ridată. Când îl vede pe Rafiq venind repede spre ea, furios la culme, se ridică surprinsă. Clipește și întreabă:

— Ce s-a întâmplat?

Mama lui Javed n-are timp să înțeleagă ce i se întâmplă, că Rafiq se și aruncă asupra ei. Îi smulge centura și-i lasă în jos pantalonii în fața tuturor, apoi îi atinge sânii. Surorile lui Javed țipă și o iau la fugă. Rafiq exclamă triumfător:

— Acum suntem chit! Să nu-l mai prind pe-aici pe câinele tău de fiu!

Apoi pleacă acasă, lăsând-o pe mama lui Javed rușinată și umilită. Femeia se îmbracă plângând.

A doua zi, pe la sfârșitul după-amiezii, soacră-mea vrea să mă trimită la vecinul Jalil, să cumpăr de la el semințe. Curând va trebui să semănăm grâu și nu mai avem boabe în siloz. Îi cer voie lui Fawad. Dar îmi poruncește să stau acasă, n-are încredere în vecin. Soacra

mea se enervează.

— De ce nu se poate duce Naziran la vecin?

— Nu-mi place să plece de-acasă, atâta tot. Sunt sigur c-o să se giugiulească cu el!

— Nu spune prostii! Avem nevoie de boabe de grâu pentru ogor. Rezervele noastre s-au terminat.

Fawad bombăne, dar până la urmă îmi dă voie, îmi place să îi vizitez pe vecini, mai uit și eu de necazuri. Vecinul Jalil mă tratează ca pe o soră, îmi oferă des bani, haine și mâncare pentru mine și fiicele mele. Face asta pe ascuns, de teamă ca nu cumva familia soțului meu să pună mâna pe darurile lui. Întreaga sa familie se poartă foarte frumos cu mine. Mă primesc cu bunăvoință. Soția lui Jalil mă invită să cinez cu ei. A pregătit cartofi și fructe. Jalil chiar pleacă să cumpere limonadă din bazar.

— Vrei să vii cu mine? Îți voi cumpăra cadouri pentru fetele tale.

Sunt mișcată de amabilitatea lui.

— Mulțumesc, Jalil, e foarte drăguț din partea ta, dar nu este nevoie.

După ce se întoarce, ne așezăm în jurul bucatelor, pe care soția lui le servește pe o față de masă din plastic. Jalil mă întreabă de ce nu vin să-i vizitez mai des. Oftez și răspund:

— N-am voie să plec de acasă. Azi am putut să vin doar pentru că avem nevoie de boabe de grâu. Chiar așa, cât costă 20 de kilograme?

Jalil începe să râdă.

— Ți le fac cadou, Naziran, nici vorbă să le plătești.

Îi mulțumesc din toată inima. Jalil zâmbește.

— N-ai de ce. E normal să te ajutăm. Știu că ai multe probleme. Cum te mai înțelegi cu familia ta?

— E mult mai bine. Tot mai am necazuri cu Shirin, dar sper să se rezolve.

După masă, mama lui îmi dă și o bancnotă de 100 de rupii, iar sora lui îmi oferă două scăunele de copii. Nu pot să duc singură sacul de grâu și cadourile, așa că Jalil mă

conduce acasă cu motocicleta. Mă așez în spatele lui, cu ambele picioare de aceeași parte, ținând pachetele. Când ajung acasă, Kirane e încântată să afle că vecinii mi-au dat cadou grâul. Pun în curte scaunele de copii, lângă patul din frânghii împletite. În acel moment, cumnata Rubina vine la mine cu un aer misterios.

— Naziran, trebuie să-ți vorbesc. Haide în camera ta.

O urmez, curioasă. Ne așezăm pe jos. Rubina mă întreabă încet:

— Naziran, îți amintești de Bahti?

Bahti e o vecină din satul nostru, femeie măritată, dar care a fost multă vreme amanta lui Fawad. De altfel, are o fată de 14 ani care seamănă ciudat de bine cu Fawad...

Într-o zi, cu mult înainte de căsătoria mea, frații lui Bahti au descoperit relația lor. L-au prins pe Fawad și l-au bătut cu bâta atât de tare, încât acesta a leșinat. L-au lăsat să moară și au plecat.

Dar Fawad și-a venit în fire și s-a întors acasă plin de sânge. Shirin l-a îngrijit câteva zile. Știu că Fawad a continuat să se întâlnească cu Bahti mai târziu.

— Ei bine, Fawad și Bahti sunt și acum amanți, îmi aduce la cunoștință Rubina. Am văzut-o ieri-seară, a dormit la el și la Shirin. Dimineată, au plecat toți trei la bazar.

Știam că Fawad e un afemeiat, totuși acum are două soții, ar putea să se abțină!

Rubina adaugă, zâmbind în colțul gurii:

— Știi că Fawad îi cere lui Shirin să-i găsească amante? O bate dacă nu-i dă ascultare. Atunci, Shirin atrage femeii la ea, le invită la masă. Apoi, Fawad încearcă să le seducă.

Îi spun Rubinei c-am să stau de vorbă cu Fawad chiar în acea seară. Când se întoarce de la câmp, îl chem în camera mea. Îi spun cu o voce plină de răceală:

— Se pare că te-ai întâlnit iar cu Bahti! Deci ai bani pentru târfele tale și pentru Shirin, dar pentru mine, nu? Mie nu-mi dai niciodată nimic!

Mă privește cu ochi plini de ură și-mi trage o palmă. Îl ameninț că-i anunț pe frații lui Bahti, care-i vor trage cu siguranță încă o mamă de bătaie. Se enervează:

— Vreau să divorțez, m-am săturat de scornelile tale!

Mă prinde și mă strânge cu mâinile de gât, să mă sugrume. Mă sufoc. Răcnește:

— Te omor 1

Nu mai pot să respir, mă zbat. Mă trage de păr și mă aruncă afară. Încerc să-l lovesc.

Auzind țipetele, vecinii încep să se adune în jurul nostru. Țip:

— Ești un ticălos! Cum îndrăznești să te porți așa cu mine? Plec la fratele meu! Plec pentru totdeauna!

Mi-am ieșit rău din fire. Unul dintre vecini îmi zice:

— Naziran, nu poți să pleci acum, e deja noapte. Vino să dormi la familia mea, dacă vrei. Pleci mâine.

Kirane a venit în fugă. Îl pălmuește pe Fawad în fața tuturor.

— Ne dezonoarezi familia! Uite, te vede tot satul!

Ar trebui să-ți fie rușine!

Fawad urlă. Vecinii încearcă să-l liniștească. În acest timp, Faiz, soțul Muhtarei, mă ia deoparte.

— Vino la noi, te rog. Altfel, toată lumea ne va bârfi familia. Iar vor spune că ne purtăm urât cu tine.

Primesc și-l urmez pe Faiz pe cărarea care duce la casa lui. Fawad răcnește:

— Unde te duci?

— Taci! Altfel, o să divorțez eu!

Mă așez, în casa lui Faiz, tremurând de furie. Muhtara încearcă să mă liniștească. Îmi aduce o ceașcă cu ceai. Izbucnesc în lacrimi.

— Fii liniștită, Naziran, o să fie bine, îmi zice cu blândețe Muhtara. Poți să stai aici cât vrei.

Kirane vine la noi, foarte supărată. Vrea să mă convingă să nu plec, pentru a nu păta onoarea familiei sale. Îmi zice:

— Naziran, știai despre Bahti și Fawad dinainte de a

te căsători cu el, dar ai acceptat.

Fawad apare în ușa și mă amenință:

— Te avertizez că, dacă încerci să pleci din sat, o să ți se întâmple o nenorocire!

— Nu mai rămân aici, Fawad, m-am săturat!

Fawad tună și fulgeră. Își scoate pantoful și mă lovește din toate puterile. Faiz îl prinde de braț; îi zice să termine și că ar face mai bine să se întoarcă acasă. Vecinii s-au adunat în jurul casei, toată lumea ne vede. Fawad pleacă furios la culme, îl aud cum mă batjocorește în gura mare:

— Biata fată e drăguță, dar n-are minte! Femeile noastre sunt istețe și vânjoase, adevărate războinice! Naziran e doar o idioată, n-are sânge de-al nostru...

Asta e una dintre insultele lui preferate. Fac parte din altă castă decât familia lui, nu sunt de etnie baluci, ca ei. E unul dintre motivele pentru care mă tratează de sus. Faiz și Muhtara îmi zic să nu-i răspund.

A doua zi dimineață, îmi revin. Îi cer Muhtarei să mi-o lase mie în ziua aceea pe micuța Fizza. Acceptă, sperând că asta mă va convinge să rămân în sat. Mă întorc acasă împreună cu Fizza. Hina îi dă dulciuri primite de la Kirane. Mă întind în pat împreună cu fetele și ne uităm la videoclipurile de dans de la televizor. Apoi, fac curat ca de obicei și prepar prânzul. Dar, în momentul mesei, mă întorc în camera mea. Kirane mă întreabă de ce nu vreau să mănc. Nu-i răspund. N-am niciun chef să dau ochii cu Fawad, sunt încă furioasă pe el. Kirane îmi aruncă în față cu răceală:

— Fawad ți-a dat numele lui, iar tu îl insulti? Vrei să-l părăsești? Cine te crezi, Naziran?

După-amiază, mă duc să spăl hainele la râu împreună cu fetele. Am un nod în gât. Un presentiment urât nu-mi dă pace. Seara, soacra mea vine s-o ia pe Hina, vrea ca fata să doarmă în camera ei. O duc pe Fizza la Muhtara și mă întorc. Puțin după aceea, Kirane îl aduce pe Fawad în camera mea și-i poruncește să se culce cu mine. Fawad

refuză, strigă că mă urăște și c-o iubește pe Bahti. Pleacă și se duce să doarmă cu Shirin afară, sub cerul liber. Cu atât mai bine. Ducă-se!

Deschid din nou televizorul și pun un DVD cu Nași Bolal, un cântăreț de muzică clasică pakistaneză care îmi place mult. Nepoatele vin să vadă împreună cu mine videodipurile. Le spun pe un ton sinistru:

— Astăzi o să mor.

Nepoatele nu înțeleg de ce zic asta, murmură că nu trebuie să fiu tristă. Micuțele adorm și, după un timp, mă ridic și mă duc să mă întind pe patul din curte. E o noapte foarte caldă și cei mai mulți dintre localnici dorm afară în acest anotimp. Deodată, îl văd pe micul Akbar, fiul lui Fawad, care mă spionează din spatele zidului. Când ridic capul, o ia la fugă. După câteva minute, îi văd din nou capul. Mi se pare ciudat.

— Ce-i, Akbar?

Pleacă fără să răspundă. Sunt copleșită de căldură, simt cum mă cuprinde o dulce toropeală. Dorm adânc. Deodată, mă trezesc brusc; **n** lichid îmi curge pe față, mă arde, îmi frec fața, dar pielea mi se fărâmițează sub degete, se desprind bucățele de carne. Urlu de durere, urlu, dar nu mai văd nimic. Nu înțeleg ce mi se întâmplă. Strig după ajutor, urlu că ard de vie!

Aud vocea lui Fawad strigând:

— E acid, Javed a aruncat cu acid!

Aud agitație, zgomot de pași. Toată familia e în picioare. Vecinii dau fuga. Îmi spală fața cu apă. Mă panichez, îmi ating corpul, simt carnea vie sub degete. Am toată fața arsă, spatele, antebrățelele, bustul, gâtul... Lichidul mi-a curs până pe abdomen. Totul a ars. Nepoata mea urlă că hainele mi s-au topit. Fawad îmi aruncă un vâl peste corp, începe și vâlul să ardă. Sunt înfășurată în altă pânză care se distruge instantaneu... Ochii mei nu mai văd, sunt în întuneric, terorizată.

Îl aud pe Fawad strigându-le celorlalți că agresorul e Javed, l-a văzut fugind pe după zid.

Sunt toată doar o imensă rană vie. Corpul meu e zdrențe. Stau întinsă pe bancheta din spate a unei mașini care mă duce la spitalul din Jalalpur. Pe drum, vomit fără încetare. Cumnata mea mă șterge la gură. N-o să supraviețuiesc până la spital, vreau să se termine chinul, să se sfârșească. La capătul unei călătorii interminabile, mașina se oprește, iar niște bărbați mă iau pe sus și mă așază pe o targă.

Patul din metal se deplasează pe culoare. Un medic întreabă ce s-a întâmplat. Cineva își înăbușă un strigăt. Doctorul mă examinează repede și zice că nu pot fi îngrijită acolo, trebuie să fiu dusă la Multan. Mi se dau medicamente care îmi mai iau puțin din durere. Simt sub degete că fața mi-e complet umflată. Și bustul și-a dublat volumul.

Sunt întinsă iar în mașină. Drumul e insuportabil, leșin de câteva ori. La spitalul din Multan, înțeleg că doctorul e îngrozit când mă vede. Fawad îi spune că niște dușmani ai familiei m-au stropit cu acid în timp ce dormeam.

Doctorul îmi pune perfuzii. Patul mi-e împins într-o cameră. Niște infirmiere intră în încăpere, mă dezbracă de tot și-mi dezinfectează rănilor. Le aud vorbind între ele, zic că n-am nicio șansă să trăiesc. Pleacă, iar eu mă prăbușesc în întuneric.

Familia mea ajunge la spital. Disting pete care se agită. Surorile mele sunt în stare de șoc, mama îmi sărută picioarele plângând. Geme întruna. Doctorul trebuie să-i facă o injecție ca s-o calmeze, îmi aud surorile tânguindu-se cu glas tare.

— Are fața neagră! E toată arsă!

Salim e cât pe ce să leșine. Mă întreabă cine mi-a făcut asta. Nu reușesc să vorbesc. Fratele meu e furios, fiindcă sunt aproape goală de tot pe pat. Îi e rușine pentru mine, insultă familia socrilor mei. Îi cere mamei să mă acopere cu un cearșaf. Mi se dau calmante împotriva

durerii, dar n-au aproape niciun efect. Cad în inconștiență.

Cred că a trecut o zi. Aud vocea lui Salim, care mă întreabă cum mă simt. Îi răspund că o să mor.

— Nu spune asta, Naziran. Vei fi îngrijită. Poți să vezi ceva?

— Văd pete.

— Ce culoare are tunică mea?

— Cred că e albastră.

— Da, e albastră! Vezi încă! Îți vor vindeca ochii.

Salim îl întreabă pe Fawad cine mi-a făcut asta. Acesta îi răspunde că e Javed, nepotul lui Shirin.

Mă cufund din nou într-un hău fără fund.

Aud frânturi de discuții. Salim l-a obligat pe Fawad să facă plângere. Fawad a fost la comisariat și l-a acuzat pe Javed. Polițiștii s-au dus acasă, au ridicat haine, lucruri și le-au dus la comisariat pentru anchetă. Fratele meu îmi spune că au găsit pachete de bomboane lângă patul meu. Fawad le-a zis că mi le-a oferit Javed, ca să mă seducă, dar m-a stropit cu acid fiindcă l-am refuzat. Polițiștii au venit la spitalul din Multan să mă interogheze. Fawad le-a răspuns că nu sunt în stare să vorbesc, așa că au plecat...

Sora mea aduce medicamente. Rubina îi cere să iasă și să se ducă să-mi spele hainele. Sunt singură cu Rubina și Fawad. Mi-e frig și cald în același timp, vomit din nou. Fawad îmi spune:

— Poliția o să vină din nou. Să le spui că a fost Javed. Povestește-le că Javed a venit să te hărțuiască în acea zi, pe când spălai rufe la râu, și că l-ai respins. Spune-le că te-a amenințat c-o să te stropească cu acid.

— Dar nu l-am văzut pe Javed în acea noapte!

— Știi bine că Javed voia să se răzbune pe noi pentru că l-am alungat din sat, răspunde Rubina. Fawad l-a văzut când fugea. Dacă l-a văzut Fawad, asta ți-e de ajuns. Spune-le polițiștilor că el a fost. N-ai decât să zici că l-ai văzut și tu.

Fawad bombăne:

— Spune-le că Javed a fost... Trebuie să te gândești la

fetele tale, Naziran, ar putea să li se întâmple ceva...

Tremur din tot corpul și-mi pierd din nou cunoștința.

A doua zi, Salim i-a chemat pe polițiști, care au venit din nou la spital. Rubina și Fawad erau în camera mea. Le-am zis polițiștilor că l-am văzut pe Javed, că el e vinovatul.

În zilele următoare, sunt conectată la aparatele de respirație artificială și vomit întruna. Sora mea îl întreabă pe medic de ce vomit, deși nu mănânc nimic. Îi spune că din cauza acidului din corp. Petele colorate au dispărut. Totul a devenit negru, îmi pierd complet vederea. Îl aud pe medic zicând că nu voi mai putea să văd niciodată. Ochii îmi sunt roși de acid. Oricum, n-o să supraviețuiesc.

Au trecut vreo zece zile. Agonizez lent. Simt că mi se apropie sfârșitul. Rănila îmi miros îngrozitor. Fratele meu propune să fiu dusă la Lahore, ca să fiu consultată de alt medic. Dar doctorul răspunde că n-am nicio șansă de a trăi, sunt prea arsă. Nu se poate face nimic, e doar o chestiune de zile.

Un bărbat pe care nu-l cunosc intră în camera mea. Se prezintă, îl cheamă Murid Abbas Jatoli. Are o voce blândă. Le explică rudelor mele că lucrează pentru o organizație care se numește Acid Survivors Foundation. Le ajută pe victimele arse cu acid. Mă examinează rapid și spune:

— E într-o stare critică. Trebuie dusă urgent într-o clinică din Islamabad, e posibil ca acolo s-o putem vindeca. Există tratamente pentru arși. Dacă rămâne aici, o să moară.

Fawad protestează:

— N-avem bani. O să coste foarte mult.

— Nicio grijă, totul va fi gratuit.

Fawad bombăne:

— Medicii au spus că mai are de trăit doar câteva ore...

— Trebuie să-i dăm o șansă. Vă vom trimite înapoi trupul neînsuflețit dacă moare la Islamabad.

Fawad nu pare convins. Încearcă să găsească alt

argument, dar Salim răspunde:

— Sunt de acord să fie dusă la Islamabad. Am încredere în dumneavoastră. Oricum, sunteți ultima noastră speranță. Când plecăm?

— Îndată ce e posibil, nu trebuie să mai așteptăm nicio zi, răspunde Murid Abbas. Sper să poată suporta drumul.

Infirmierele întind o pomadă pe pielea mea. Simt că sunt dezgustate. Arsurile s-au infectat, iar mirosul pe care îl emană e pestilențial. Hainele îmi sunt năclăite de cremă. Simt că-mi alunecă pe corp. Iar durerea insuportabilă persistă.

Murid Abbas mă așază într-o mașină, întinsă în partea din spate, înfășurată într-un șal. Rubina, Fawad și Salim sunt și ei cu mine. Murid Abbas îi explică lui Fawad că dorea să mă ducă la Islamabad cu avionul, dar trebuie să stau întinsă pe trei scaune, și compania aeriană a refuzat să se implice. Biletele sunt mult prea scumpe. Așa că vom călători cu autobuzul.

Ajungem la autogară. Murid Abbas mă transportă împreună cu Fawad într-un autobuz. Mă întinde pe scaunele din spate, dar șoferul le cere să coboare.

— Miroase prea urât, o să se plângă ceilalți călători. Nu pot s-o iau.

Murid Abbas e exasperat.

— Frate, trebuie să faci o faptă bună, femeia asta se zbate între viață și moarte, te implor, trebuie s-o ducem la Islamabad. Pentru numele lui Dumnezeu! Îți voi plăti dublu locurile, dacă vrei!

Șoferul acceptă în cele din urmă. Cred că nici măcar n-a cerut bani.

Murid Abbas cumpără deodorante spray și răspândește parfum în autobuz pe durata traseului, pentru ca mirosul neplăcut să nu-i deranjeze pe călători. Aud niște femei punându-i întrebări. El le spune povestea mea. Femeile încep să plângă. Autobuzul pornește. Salim și Fawad stau lângă mine. Se ceartă. Fawad spune că, dacă

mor, el îmi va lua trupul neînsuflețit. Fratele meu refuză; voi fi înmormântată în satul meu, nu la familia socrilor.

Îmi pierd cunoștința. Când mă trezesc, mă aflu tot în autobuz. Am dureri îngrozitoare. Unul dintre pasageri e medic și îmi face o injecție. Leșin din nou.

Voi afla mai târziu că drumul a durat opt ore. Mă trezesc pe jumătate când ajungem la Islamabad. Sunt transportată până la o mașină și pornim spre un spital. Când ajungem acolo, sunt așezată din nou pe o targă. Le aud pe infirmiere venind în grabă. Totul se derulează foarte repede în jurul meu. Altă perfuzie. Medicul vorbește pe șoptite cu Murid Abbas. Nu crede că am să scap. Dar o să încerce imposibilul.

Mi se face o injecție și cred că adorm. Când îmi revin în simțiri, medicul îi explică fratelui meu că mi-a îndepărtat toată pielea arsă. Îi arată epiderma calcinată. Dacă această piele moartă n-ar fi fost îndepărtată, n-aș mai fi supraviețuit o zi. Operația a durat aproape patru ore.

— Acum va rămâne trei zile la terapie intensivă, până se stabilizează. E o cameră sterilă. Nu trebuie să se deshidrateze sau să facă vreo infecție în acest răstimp. Dacă e încă în viață peste trei zile, avem șanse mari să se însănătoșească.

— O să-i dați medicamente?

— Va primi calmante și antibiotice. Dar, chiar și cu ele, durerea e cumplită. Trebuie să vrea să reziste.

Sunt într-un fel de transă. Durerea e atroce și gem tot timpul. Sunt jupuită de vie. Sunt un monstru de carne, dar corpul mi se agață de viață.

Cred că de o săptămână mă zbat între viață și moarte. Încep în sfârșit să-mi revin. Disting vocea unei femei necunoscute. Se prezintă: o cheamă Valérie și lucrează pentru ASE îmi dau seama după accent că e străină. Mă întreabă cum mă simt. Murmur:

— Bine...

Încerc să nu gem în fața ei, vreau să-i arăt că sunt curajoasă.

— Ești pregătită să lupti, Naziran?

Încuviințez.

— Suntem aici pentru tine, te vom ajuta. O să reușești, dar lupta asta va dura mult timp. Înțelegeți asta?

— Da...

— Trebuie să fii pregătită.

Femeia pleacă. Îmi pipăi fața; sunt plină de pansamente.

Nu reușesc să respir; mi se pune o mască cu oxigen. Îmi pierd cunoștința.

Salim e lângă mine. Îi spun că nu mai simt nimic, că nu mai văd nimic. Mi-am pierdut toate simțurile. O infirmieră îmi dă un suc de fructe. Îl resping. Mă forțează să-l beau. Nu-i simt gustul. Vomit imediat după aceea.

Mi se pun perfuzii, am impresia că mă umflu, că sunt toată umflată.

Doctorul îi spune fratelui meu că trebuie să părăsească încăperea, fiindcă infirmiera o să-mi schimbe pansamentele. Am impresia că sunt dezmembrată de vie. Fiecare pansament dezlipit de pe răni îmi provoacă o durere inumană. Infirmiera curăță și pune comprese noi.

Când revine, fratele meu e foarte tulburat; îmi spune că m-a auzit urlând. Gem întruna, zi și noapte. Când vine doctorul, îl implor să-mi dea otravă. Prefer să mor otrăvită, dar să nu mă mai lase să agonizez așa, durerea e prea mare. Doctorul răspunde că o să mă vindec curând. Familia mea s-a instalat în afara spitalului ca să se afle lângă mine, trebuie să fiu puternică pentru ei.

Câteva zile mai târziu, simt că o infirmieră îmi pune o mască cu oxigen. Trebuie să intru din nou în sala de operații. Patul pe care mă aflu este împins și sunt întinsă într-o încăpere rece ca gheața. Tremur. Medicul zice că e nevoie să-mi taie părul. Refuz. Răspunde că altfel n-o să mă vindec. Atunci, accept. Simt foarfecă tăindu-mi șuvițele de păr.

Chirurgul îmi spune că o să-mi facă grefe. Îmi va lua pielea de pe coapse și o va pune pe față. Mi se injectează un

anestezic. Îmi pierd cunoștința.

În zilele de după grefa, încep în sfârșit să mă simt mai bine. Doctorul îmi cere să mănânc ceva. Salim mă ajută să beau un suc de portocale dintr-o cutie de carton, cu paiul. Fratele mă anunță atunci că are o veste bună: Javed a fost arestat, se află în închisoarea din Multan. Speră ca vestea să mă bucure. Dar eu nu zic nimic. Nici măcar nu mă gândesc la soarta lui Javed. Totul mi-e indiferent.

Într-o dimineață, infirmiera îmi scoate pansamentele. O întreb dacă mi-am redobândit trăsăturile. Nu zice nimic. Îmi pipăi capul. Am un șoc. Nu mai am chip. Trăsăturile mi s-au topit. Simt suturile, bucățile de piele cusute, umflăturile și nodurile. Nasul aproape mi-a dispărut, a rămas doar linia osoasă. Una dintre orbite e deschisă, celălalt ochi e lipit sub pleoapă. Bărbia e sudată de gât. Înfățișarea mea e înspăimântătoare. Știu, dar n-o văd; sunt oarbă acum. Pielea de pe bust e tare precum cartonul, încrețită ca un veșmânt șifonat.

Arăt ca un monstru. Mă prăbușesc sufletește, îl implor din nou pe doctor să-mi facă o injecție, ca să mor. Nu-mi va fi niciodată mai bine. Din cauza feței desfigurate, a ochilor morți, nu mai sunt nimic, nu mai semăn a femeie.

Doctorul vine în fiecare zi să-mi examineze rănila și să se convingă că mănânc. Dar nu vreau să mai trăiesc. Îl implor pe Salim să-mi dea otravă. Fratele meu încearcă să mă îmbărbăteze, dar îl simt după voce că e profund tulburat de felul în care arăt. Știu că, împreună cu Gongui Ma, Fawad și Rubina, doarme de săptămâni bune afară, pe o peluză din fața spitalului, ca să fie lângă mine. Fawad a găsit de lucru în zonă, pe un șantier. Salim murmură:

— Suntem toți aici ca să te susținem, așa că nu trebuie să vorbești de moarte.

Într-o dimineață, Fawad și Rubina se află la căpătâiul meu. Deodată, sună telefonul lui Fawad: e fiul lui, Bilal. Fawad crede că dorm, dar aud toată discuția. Bilal îl anunță pe Fawad că Shirin a fost dusă la închisoare. Când

polițiștii s-au dus să ancheteze în sat, vecinii le-au spus că adevărata vinovată e cu siguranță Shirin, fiindcă ea mă urăște. Fawad i-a poruncit fiului său să împrumute 5.000 de rupii de la un unchi de-al lor ca să achite cauțiunea și s-o elibereze pe Shirin.

Într-o străfulgerare de luciditate, mă întreb dacă nu cumva Fawad și Shirin au complotat ca să mă ardă cu acid. Nu l-am văzut pe Javed. Căinii n-au lătrat în acea noapte. Când un intrus se apropie de o casă, animalele se dezlănțuie. Și dacă Fawad și Shirin au pus la cale un plan diabolic ca să scape și de mine, și de Javed?

Aflu că Shirin n-a rămas decât o zi la închisoare. Eu am stat în total o lună și jumătate în acel spital.

Într-o dimineață, medicul intră în cameră, se apropie de fața mea desfigurată și mă anunță că voi ieși din spital curând. Voi fi trimisă la o clinică pentru femei arse situată în clădirea organizației Acid Survivors Foundation.

Tremur din tot corpul. Mi-e teamă să merg într-un loc necunoscut. Mi-e teamă de reacția pe care o vor avea oamenii de-acolo când mă vor vedea. Sunt un monstru fără chip.

18

Stau ghemuită în pat, cu un cearșaf tras peste cap. Nu îndrăznesc să ies din camera mea de când am sosit aici. Mi-e așa de teamă de comentariile pe care le-ar putea face ceilalți! Înfățișarea mea e groaznică. În prima zi, când am sosit, am auzit exclamații de spaimă la trecerea mea, o fată a început chiar să plângă. Vreau să stau la adăpostul patului, în lumea mea de tenebre.

Fawad stă la căpătâiul meu. A povestit personalului ONG-ului versiunea lui despre cele întâmplate și face pe soțul amabil și atent. Știu că stă aici ca să mă supravegheze. Speră, fără îndoială, să mor curând. Prezența lui mă înspăimântă, dar nu îndrăznesc să zic nimic. Călăul meu e poate aici, chiar în camera mea, la câțiva centimetri de mine, dar nimeni nu-și imaginează asta.

Singurul lucru care le miră pe infirmiere este că fac crize în mod regulat când Fawad e lângă mine, trupul mi-e scuturat de convulsii. Asta mi se întâmplă de vreo zece ori pe zi. Trebuie să iau calmante ca să opresc crizele. Așa că mă prefac că dorm când Bilquise, o infirmieră foarte blândă, vine să bată la ușă.

— Naziran, trebuie să cobori. Jos sunt niște polițiști care doresc să vorbească cu tine.

Îi răspund că vin. Simt fiori reci în tot corpul. Ce vor de la mine? Fawad mă ajută să mă ridic. Bâjbâi să-mi găsesc sandalele pe podea. Fawad mă prinde de braț și mă îndreaptă spre ușă. Îmi șoptește pe un ton amenințător:

— Dacă zici ceva fără voia mea, te omor. Și-o să-ți omor și copiii.

Spaima îmi provoacă un gol în stomac. Mi-e teamă pentru fetele mele rămase singure în sat. Oricum, vreau să mor. Cobor scara încet, sprijinită de brațul lui Fawad. Mi-e teamă mereu să nu mă împiedic. Jos se află holul de la intrare și birourile asociației. Mă așez pe bâjbâite pe o canapea.

Aud vocile dure și tăioase ale polițiștilor. Unul dintre ei mă întreabă:

— Spune-ne acum adevărul. Cine te-a atacat?

Răspund cu glas nesigur:

— Javed, nepotul lui Shirin. El m-a atacat...

Polițistul bombăne:

— L-ai văzut?

— Da.

E rândul lui Fawad să fie interogat. Oftez. Urc să mă culc la loc, ajutată de Bilquise, și nu mă mai ridic din pat.

După câteva zile, Fawad și Rubina se întorc în sat. S-au făcut aproape două luni de când au plecat și trebuie să se ocupe de familiile lor. În sfârșit, respir ușurată. Am impresia că trăiesc din nou. Totuși, încă nu îndrăznesc să mă dau jos din pat. Știu că există un salon mic în fața camerei mele, cu canapele și televizor. E o sală comună, unde celelalte paciente stau în timpul zilei. Le aud

discutând. Într-o dimineată, o infirmieră m-a condus în acel salon și m-a așezat pe o canapea, lângă televizor. Îmi acoperisem fața desfigurată cu vâlul, pentru ca nimeni să n-o vadă.

Deodată, o femeie pe care n-o cunoșteam m-a întrebat:

— De ce te uiți la televizor, dacă ești oarbă?

M-a cuprins panica. Aceste cuvinte mi-au străpuns inima. Am implorat-o plângând pe infirmieră să mă ducă înapoi în cameră. De atunci, nu mai am curaj să mă arăt și să înfrunt privirile celorlalte, așa că dorm tot timpul.

Când primesc un apel telefonic din sat, fac imediat convulsii. Simt că nu mai am aer, mă sufoc. Sunt complet pierdută. Fawad mă manipulează. Mă sună constant. Uneori îmi promite că va divorța de Shirin și va trăi alături de mine, într-o casă nouă. Data următoare, e rece și distant. Mă zbat în plină confuzie. Trăiesc într-o stare de neliniște cumplită.

Doar infirmierele Bilquise și Nadia intră în camera mea. Vin să-mi aducă de mâncare.

— Astăzi avem linte și *kima*, carne tocată, mă anunță Nadia, care pune farfuriile pe podea.

Bâjbâi printre farfurii, iar Nadia mă ghidează spre mâncare, încurajându-mă. Înghit cu greutate. Jumătate din alimente cad, nu-mi pot închide gura, care e lipită de gât. De asta refuz să mănânc împreună cu celelalte paciente. Însă aici hrana e cu mult mai bună decât la spital. Aproape că mi-am redobândit pofta de mâncare.

După câteva ore, Bilquise vine să mă ducă în altă încăpere, pentru tratament. Îmi acopăr fața cu vâlul, ca să traversez salonul; nu vreau să aud comentariile celorlalte fete aflate acolo. După vreo zece pași, ajungem în sala de tratament. Bilquise mă întinde pe un pat. Am simțit din prima zi că a fost tulburată să vadă în ce stare eram, dar nu zisese nimic. Îmi scoate pansamentele încetișor, ca să nu mă doară. Îi sunt recunoscătoare:

— Să știi, Bilquise, că infirmierele de la spital erau

nesuferite. Mă durea foarte rău când mă înțepau cu o seringă și când îmi scoteau pansamentele.

— Sunt obișnuită cu pacientele arse, Naziran. O să te pansez cu grijă.

Bilquise îmi explică fiecare operație pe care o face:

— Întâi îți spăl corpul cu apă și betadină.

Simt lichidul rece curgându-mi pe piele. Mirosul oribil de ars și de putrefacție pe care îl degajam la început a dispărut. Am sentimentul că sunt curată.

— Pe urmă, pe rănilor cicatrizate se pune parafină, apoi pansamente.

Îi simt mâinile moi care întind un unguent ce îmi întinde pielea. La final mă pansează.

— De două, trei ori pe zi, trebuie să masezi pielea acolo unde nu mai sunt pansamente. Crema va înmuia cicatricile; dacă nu faci asta, se vor contracta. Brațul o să-ți rămână ca un trunchi de copac uscat.

Bilquise mă încurajează să mă ung singură și-mi încredințează un tub cu cremă. Apoi mă conduce în camera mea. Mă culc iar și-mi bag capul sub cearșaf. Stau așa toată după-amiaza, zicându-mi că o doză de otravă m-ar elibera de corpul ăsta distrus și de nerecunoscut, de care mi-e rușine. Îmi doresc să dispar de pe acest pământ. Convulsiile mă epuizează fizic și psihic. Îmi zic chiar că aș fi preferat să fiu lăsată să mor.

Cineva bate în ușa mea în seara aceea. E o femeie cu voce energetică.

— Sunt doamna Hadija, psihologa, și am venit să stau de vorbă cu tine. Ești de acord?

Îi răspund că nu prea am chef de vorbă. Sunt prea tristă.

— Foarte bine dacă nu vrei să vorbești, dar ai putea să cânti?

Sunt surprinsă de propunerea ei. Scot capul de sub cearșaf și mă așez pe pat.

— Încep eu. Îți cânt un cântec, apoi îmi cânti și tu unul.

Îi aud vocea gravă intonând un cântec tradițional pe care-l cunosc bine. Sunt foarte emoționată.

— Haide, acum e rândul tău. Cântă ceva pentru mine, altfel o să mă supăr.

Hotărăsc să-i cânt o melodie în limba mea natală, *saraiki*. La sfârșit, râdem amândouă; nu știu dacă am cântat frumos, dar asta îmi face bine. Hadija e încântată, vrea acum să-i recit o poezie. Simt că e o femeie plină de căldură, binevoitoare. Face glume ca să-mi ridice moralul. Îmi spune că va veni să mă vadă în fiecare zi. La plecare, mă pune să-i promit ceva:

— Fii fericită, Naziran. Mulțumită lui Dumnezeu, ai supraviețuit. Trebuie să profiți acum de viața ta.

Când Hadija nu vine să mă vadă, stau retrasă în camera mea. Bilquise mă zgâlțâie:

— Nu mai dormi tot timpul. Trebuie să ieși din cameră, vino la televizor.

Mormăi că sunt obosită, că prefer să stau în pat. Nu suport să se apropie cineva de mine, asta mă înspăimântă. Fac în continuare câteva crize de convulsii pe zi.

După câteva săptămâni, sunt operată din nou. De data asta mi-a fost grefată piele pe umăr. Revin la ONG pe durata convalescenței. Mă doare rău și gem întruna. Îl implor pe Dumnezeu să mă ajute, în acel moment, cineva bate încet la ușă. Disting zgomot de pași, iar persoana respectivă intră în cameră:

— Ce se întâmplă? Pot să te ajut?

E o tânără. N-o cunosc. Mă ascund sub cearșaf.

— Nu te speria! Mă cheamă Naila și am fost și eu arsă ca tine. Dorm în camera de alături.

Încearcă să mă îmbărbăteze.

— Merg s-o anunț pe infirmieră că ai dureri mari.

Bilquise vine și mă duce în sala de tratamente, îmi schimbă pansamentele și-mi dă un calmant. Mă simt mai bine. Când mă întorc în cameră, o găsesc acolo pe Naila, care m-a așteptat. Îmi pare bine că e acolo. O întreb ce a pățit.

— Sunt ca tine, am fost arsă cu acid și am fața distrusă. Vin din regiunea Multan.

Tot din regiunea mea. Ținutul bumbacului, unde acidul sulfuric se cumpără cu bidoanele pentru o mână de rupii.

A doua zi, Naila revine cu alte două paciente din centru. Încearcă toate să-mi ridice moralul.

— Și noi am fost înainte ca tine, tot timpul triste, dar acum vrem să profităm de viață. Într-o zi, îți vei recăpăta încrederea, o să fie mai bine.

Simt că-și spun că au avut totuși mai mult noroc decât mine, nu și-au pierdut vederea. Tot nu îndrăznesc să merg singură. Mi-e teamă să nu mă lovesc, să nu cad, să nu mă rostogolesc pe scări din neatenție. Le răspund:

— Dar voi n-ați orbit. Eu ce-o să mă fac?

Mulțumită susținerii lor, hotărâsc până la urmă să încerc s-o scot la capăt. Trebuie să fiu tare, pentru mama și pentru fete. Treptat, crizele se răresc; tot mai am convulsii, dar nu mai multe de două-trei pe zi.

Într-o dimineață, încurajată de Hadija, mă ridic și mă îndrept spre ușă. Decid să ies să mă așez pe canapea, lângă televizor, împreună cu celelalte paciente. Am nevoie de multă hotărâre, m-am gândit la asta toată dimineața. Întâi, să mă deplasez singură cei câțiva metri tatonând. Apoi, să simt jena celorlalte când o să mă vadă.

Ezit în cadrul ușii, dar Naila îmi strigă:

— De ce nu vii să te așezi aici, lângă noi?

Înaintează pe băjbâite. Nu vreau să-mi arăt fața și mi-am tras vâlul peste ea. Gul, altă fată, întreabă:

— De ce-ți ascunzi fața? Suntem și noi ca tine, tot cu fața distrusă. Nu te gândi la asta!

— Prefer să rămân așa.

Simt zidul cu mâna, apoi canapeaua. Merg de-a lungul încăperii și mă așez lângă ele. Bilquise mă felicită:

— Bravo, Naziran! Îmi pare bine c-ai ieșit din bârlog!

Sunt mândră că mi-am învins teama.

De la o zi la alta, mă simt tot mai în largul meu

alături de celelalte paciente ale clinicii. Am ajuns să uit să-mi trag vălul pe față când ies din cameră. Cred că ele sunt șocate, dar se prefac că nu-mi văd chipul îngrozitor. Gul vine deseori în camera mea și-mi face confidențe. Are 19 ani și se află aici de doi ani. Provine dintr-un sat aflat la câteva ore de Islamabad. Îmi propune să se mute în camera mea, unde sunt mai multe paturi. Primesc cu bucurie, îmi dau seama că îmi doresc acum să nu mai fiu singură. Gul are un caracter dificil, dar cu mine e ușor să trăiești. Ne înțelegem bine. Chiar dacă face câte ceva ce nu-mi place, nu-i fac reproșuri.

În schimb, nu-i vorbesc niciodată despre ce mi s-a întâmplat. Într-o seară, Gul și Naila, așezate amândouă în camera mea, hotărăsc să-mi spună poveștile lor.

19

Gul:

— Eram îndrăgostită din copilărie de vărul meu Haled. Întreaga mea familie ținea și ea la el, ne vedea deja căsătoriți. Dar Ashraf, fratele meu cel mare, nu era de acord. Ne certam din cauza asta tot timpul. Când tata a murit, iar fratele meu a devenit bărbatul casei, voia să hotărască totul în privința mea. Mama e servitoare la o familie din sat, pentru că suntem foarte săraci. Ashraf voia să mă căsătoresc cu prietenul lui, Farid, un militar de 40 de ani care a venit de mai multe ori la noi acasă pentru a-i cere mamei mâna mea. O imploram să refuze.

Într-o zi, fratele meu m-a dus, împreună cu Farid, la un prieten al lor, Sajad. Acolo, m-a amenințat: „Dacă nu te căsătorești cu Farid, îl voi ucide pe Haled” îl iubeam pe Haled mai mult decât orice, așa că am acceptat. Aveam 14 ani și m-am căsătorit cu Farid în casa prietenului său. În aceeași seară, Farid a plecat pentru o lună să muncească. Am rămas singură în familia lui Sajad. Simțindu-mă foarte tristă și părăsită, i-am spus povestea mea Roxanei, soția lui Sajad. Ea mi-a răspuns că trebuia să-l uit pe Haled, fiindcă Farid era acum soțul meu.

Am încercat să mă conving că Farid e un om bun.

Gândul de a mă culca cu el mă speria cumplit, pentru că nu mă simțeam pregătită, dar Farid mi-a zis: „Nu mai ești virgină, te-ai culcat cu Haled, de-aia ești speriată”. I-am spus că nu, dar n-a vrut să mă creadă. Mi-a zis că singura modalitate de a dovedi asta era să mă culc cu el și că așa avea să se vadă dacă mai eram virgină. Sătulă de discuții, am acceptat până la urmă.

Apoi Farid a plecat pentru trei luni la armată. Când s-a întors, mi-a arătat o casă goală, pe care proprietarul ar fi acceptat chipurile să i-o închirieze. Mi-a spus să am răbdare și să-i aștept întoarcerea, apoi a plecat din nou, pentru o lună. Împreună cu sora cea mică a lui Sajad, m-am întors într-o zi să văd casa și am văzut că acolo locuia o familie. Așadar, Farid mințise.

Într-o zi, m-a sunat mama. M-a anunțat că Farid era deja căsătorit cu verișoara lui. I-am telefonat și i-am spus că aflasem de căsătoria lui, dar mi-a răspuns: „Trebuie să ai încredere în mine, îți voi dovedi că nu e adevărat”. Când s-a întors, mi-a arătat un document potrivit căruia era divorțat. Și fratele meu m-a asigurat la telefon că Farid își părăsise într-adevăr soția.

Cum nu voiam să mai rămân la Sajad, Farid m-a dus să locuiesc la Lahore, la sora lui vitregă, care se numea Munize. Când a aflat că eram soția lui Farid, m-a luat în brațe, mi-a zâmbit și mi-a zis: „Deci tu ești fiica profesorului?” Am fost surprinsă și i-am răspuns că nu, eram fiica unei servitoare. A făcut atunci o mutră ciudată și și-a schimbat imediat atitudinea.

Viața la ea a devenit repede insuportabilă. Munize nu voia să mă joc cu fetele ei, zicea că aveam o influență proastă asupra lor. Mă obliga să fac toate treburile grele: curățenie, gătit, spălat rufe.

În fiecare zi, era din ce în ce mai nesuferită cu mine. Odată, soțul ei mi-a luat apărarea, atrăgându-i atenția că munceam de dimineața până seara. Ea i-a răspuns răutăcioasă: „Este normal, e fiica unei servitoare”. Disperată, mi-am sunat fratele, dar el mi-a răspuns:

„Trebuie să-ți accepți soarta și să nu te plângi de ea”.

Când s-a întors acasă, Farid mi-a adus un trandafir și mi l-a prins în păr. Munize a decretat că era alergică la flori și a aruncat trandafirul. Apoi și-a trimis intenționat copiii în camera noastră, ca să ne necăjească. A doua zi, l-am implorat pe Farid să plecăm. A acceptat și m-am întors la mama în răstimpul pe care trebuia să-l petreacă el din nou la armată. Acasă, am început să mă simt bolnavă, vomitam tot timpul.

Farid a venit la mine după câteva săptămâni și era îngrijorat pentru că nu mă simțeam bine. Am mers la doctor, care m-a anunțat că eram însărcinată. Era surprins că eram atât de tânără și căsătorită cu un bărbat mult mai în vârstă. Aveam 15 ani.

Foarte fericit că așteptam un copil, Farid a vrut să-mi facă o bucurie și mi-a oferit o mulțime de cadouri. Ne-am întors la Lahore, acasă la Munize. Când a aflat că eram însărcinată, ea s-a înfuriat. I-a zis lui Farid în fața mea că, dacă voi avea un fiu, va trebui ca el să-i dea o parte din bunurile sale acestuia, deși eu eram doar fiica unei servitoare. Am plecat în cameră plângând.

Farid a venit după mine să mă ia la masă. I-am răspuns că nu mai vreau să locuiesc la sora lui vitregă. N-a zis nimic și a ieșit. Chiar atunci a sunat fratele meu. Culesese informații despre Farid și descoperise că încă era căsătorit și avea multe amante. Eram distrusă.

Chiar în acea seară, pe la miezul nopții, Farid a răspuns la telefon. Mă prefăceam că dorm, dar l-am auzit zicând: „De ce mă suni aici, Assia?” Inima mi-a tresărit în piept. Dar voiam să fiu cu sufletul împăcat. După ce el a adormit, am sunat-o din baie pe acea femeie, de pe mobilul lui. I-am explicat că eram soția lui Farid, că el urma să aibă un copil și că nu trebuia să-i mai telefoneze.

Ea l-a sunat pe Farid a doua zi dimineată: „Bravo, se pare că vei fi tată! Nu-mi pasă că ai altă soție, dar nu vreau să știu nimic despre ea!” Farid a replicat: „De unde știi că acest copil e al meu? Eu nu sunt sigur!” Am apucat

telefonul și l-am aruncat pe pat. Eram furioasă, l-am făcut în toate felurile. Cum îndrăzneam să pretindă că acel copil nu era al lui?

Ne certam din ce în ce mai mult. Munize nu mai putea de bucurie. L-am implorat pe Farid să mă ducă să locuiesc într-o casă a mea, nu voiam să mai stau la sora lui vitregă. Într-o noapte, am deschis ochii și Farid nu era lângă mine în pat. A doua zi, l-am întrebat unde fusese. N-a răspuns. Am început să am bănuieli.

În noaptea următoare, a așteptat să adorm și a pus o pernă lângă mine, ca să nu simt că se dăduse jos din pat. Dar nu dormeam. L-am urmărit fără zgomot și mi-am dat seama că se ducea să doarmă cu sora lui vitregă Munize. Soțul ei lucrează noaptea și lipsea. Farid s-a întors să se culce după o oră. Mi-a pus mâna pe umăr, dar eu i-am zis: „ia-ți mâna murdară de pe mine, vii de la toaletă”. Mi-a răspuns: „M-am spălat pe mâini” N-am închis un ochi, eram traumatizată.

După puțin timp, am auzit-o pe Munize făcând duș și am înțeles că se culcase cu el. L-am întrebat pe Farid: „Pe cine iubești cel mai mult pe lume?” Mi-a răspuns: „Pe Munize și pe mama. Dar tu, Gul, ești toată viața mea”. A doua zi dimineață, am propus să pregătesc micul dejun. Dar Munize a pretins că progeniturile ei nu voiau să mănânce ce găteam eu. Știam acum care era relația dintre Munize și Farid. I-am propus ostentativ ceai soțului lui Munize. Farid a protestat: „Dar mie nu-mi oferi?” I-am spus că nu-mi păsa dacă voia sau nu ceai, iar el a fost surprins, nu înțelegea de ce-mi schimbasem atitudinea. Apoi mi-am zis că trebuia să fac un efort ca să-l recuceresc. Era soțul meu și-i purtam copilul.

Deoarece Farid era foarte murdar și mirosea mereu urât, am cumpărat pentru el din bazar parfum și haine noi. Apoi i-am dus pe copiii lui Munize să mănânce înghețată. La întoarcere, am vrut să pregătesc prânzul. Am început prin a frământa pâinea, dar Munize a zis că aveam unghiile prea lungi și că trebuia să le tai. Am refuzat, însă Farid a

pus mâna pe mine, m-a ținut de brațe cu forța și mi-a tăiat unghiile. Am izbucnit în lacrimi și am strigat că am înțeles foarte bine ce urmărea Munize, că făcea totul ca să divorțez! Farid n-a zis nimic.

Noaptea următoare, a coborât iar pe furiș din pat. Știam foarte bine unde se ducea. Când s-a întors, îl așteptam. L-am întrebat dacă nu-i era rușine. M-a palmuit și a zis: „Ție să-ți fie rușine! De ce mă dojenești?” Am răspuns, furioasă la culme: „De ce faci asta? Ai deja două soții și te mai culci și cu sora ta vitregă?” Plângeam. Munize a auzit totul, a intrat în cameră și mi-a zis rânjind: „Și încă n-ai auzit de toate celelalte amante pe care le are! Nu știai că e un afemeiat?” Am urlat la ea: „Nu ți-e rușine? Ești ca o soră pentru el!” Munize a râs și a răspuns: „Nu sunt sora, ci amanta lui și sunt foarte mulțumită să mă culc cu el”.

A doua zi i-am zis lui Farid că voiam să mă întorc la familia mea. Dar mi-a răspuns că nu îmi va permite, pentru că, dacă plecam, aveam să îi dau în vileag toate secretele. Munize făcea curat. Mi-a cerut să duc covoarele la etajul de sus. Am refuzat. Farid m-a apucat de brațe și m-a îmbrâncit pe jos. M-am lovit tare de tot cu burta de podea și am început să pierd mult sânge. Mă simțeam foarte slăbită, plângeam. Munize a strigat: „Avortează, cu atât mai bine!” Farid era distrus. M-a dus la spital, dar nu s-a mai putut face nimic. Mi-am pierdut copilul. Farid m-a dus acasă a doua zi.

Când am intrat, Wassim, soțul lui Munize, a vrut să mă ia în brațe, ca să mă îmbărbăteze. Dar Munize i-a zis că a fost vina mea, deoarece cărasem covoare foarte grele. M-am infuriat rău când am auzit acele minciuni îngrozitoare. Am urlat către soțul lui Munize că soția lui se culca cu Farid în fiecare seară, însă Wassim n-a vrut să mă creadă și m-a lovit cu un ciomag, strigând că-i defăimam familia.

A doua zi, dimineța devreme, am încercat să fug. Farid m-a prins și m-a palmuit cu toată puterea. Eram foarte șocată, credeam că voi muri. L-am sunat pe fratele

meu să vină să mă ia, însă mi-a răspuns că trebuia să mă calmez și că, oricum, nu avea timp să vină la Lahore. Farid mi-a aruncat afară toate lucrurile și s-a dus apoi să-și îmbrățișeze sora vitregă. L-am implorat să mă ducă la familia mea.

Când s-a întors de la lucru, Wassim i-a zis lui Farid: „N-ai decât să-ți arunci nevasta înaintea unui camion și toată lumea o să creadă c-a fost un accident”. Farid mi-a ordonat să pregătesc un bagaj, pentru că avea să mă ducă înapoi la mama, și, când traversam o stradă, m-a împins sub roțile unui camion. Am căzut la pământ, dar autovehiculul s-a oprit la timp. I-am urlat lui Farid: „Nu vreau să mor așa!”

Trecătorii au văzut scena și au anunțat poliția. Polițiștii m-au întrebat cine m-a împins. Am răspuns că m-am împiedicat, pentru că nu voiam să fiu singură în autobuz, ci să mă ducă Farid până acasă. Mă simțeam atât de rău, încât îmi doream să mor. Toată lumea era împotriva mea. Farid m-a amenințat că, dacă nu-l iertam, n-avea să mă mai trimită înapoi la mama. Mi-a propus să petrecem noaptea la un hotel și am luat o cameră la hotelul *Hafiz*. Am refuzat să mănânc. Înainte să adorm, mi-a dat niște medicamente care chipurile urmau să îmi calmeze durerea. Mi-am dat seama că nu erau aspirine. Totuși, le-am luat, și am dormit buștean.

În ziua următoare, Farid m-a condus la mama cu autobuzul, apoi s-a întors la Lahore. Mama bănuia că era o problemă și i-am povestit tot. Mă durea foarte tare burta. Am luat atunci din nou din medicamentele date de Farid. Am leșinat. Am aflat mai târziu că erau somnifere foarte puternice. Frații mei erau furioși, l-au sunat pe Farid și l-au insultat.

Sora lui Farid a venit să mă viziteze. Mi-a confirmat că el întreținea o relație cu sora sa vitregă și că avea mai multe soții. Cât am stat la familia mea, Farid m-a amenințat mereu la telefon, vorbea de divorț. Eu eram ușurată că locuiam la mama, mă simțeam mai bine și mi-

am recăpătat puterile. După câteva zile, am fost invitată la o căsătorie în sat. M-am pregătit să mă duc; îmi pusesem cercei și-mi lăsasem liber părul. Mama, care se afla în curte, a văzut doi bărbați străini în fața casei. Unul purta o manta mare. Mama mi-a strigat că era Farid. Am ieșit și i-am răspuns: „Nu se poate, e la Lahore” Bărbații dispăruseră.

Deodată, am simțit un lichid curgându-mi pe față. Am urlat și am leșinat. Mama mi-a povestit mai târziu că îl prinsese pe unul dintre bărbați, care era într-adevăr Farid, dar acesta a împins-o cu putere și a fugit. Frații și surorile mele l-au văzut și ei.

Când mi-am venit în simțiri, fața mea ardea cumplit. Am urlat: „Ajutați-mă, ajutați-mă!”, apoi am leșinat din nou. Când m-am trezit, am auzit-o pe mama și pe familia mea plângând. Nu mai vedeam nimic. L-am întrebat pe fratele meu unde mă aflu și mi-a răspuns că sunt la spital. Gemeam din cauza durerii, dar medicul a venit să mă certe: „Nu mai face atâta zgomot! Se plâng ceilalți pacienți!” Aproape nimeni nu se ocupa de mine, în afară de câteva infirmiere care îmi făceau injecții din când în când. Medicul nici nu voia să vină în camera mea, pentru că fața îmi mirosea foarte urât. Din cauza aceluia miros, nu mai aveam poftă de mâncare. Mi-am implorat familia să mă ajute să sfârșesc definitiv.

După câteva săptămâni, pielea s-a cicatrizat și mi-am redobândit vederea. Într-o zi, m-am ridicat să merg la baie. Când mi-am văzut fața, șocul a fost cumplit. Eram de nerecunoscut. Cei care veneau în vizită la mine se dădeau din reflex înapoi când mă vedeau. După o lună, infirmierii m-au anunțat că-mi pierdusem definitiv fața, că nu mai era nimic de făcut. I-am spus mamei că doream să mor, că moartea ar fi mai bună pentru mine decât viața în această stare.

Familia a hotărât atunci să mă ducă la un spital din Islamabad. Acolo, medicul m-a operat imediat, ca să-mi îndepărteze pielea arsă. După operație, spitalul m-a trimis

la ASF. Când frații m-au adus acolo, mă aștepta o femeie străină. Mi-a fost teamă să nu mă respingă, văzându-mi fața, dar a fost foarte blândă și m-a îmbărbătat. Pe urmă, am făcut plângere împotriva lui Farid. Aș vrea să fie pedepsit pentru că mi-a distrus viața.

Naila⁶:

— Eram la liceu când un bărbat s-a îndrăgostit nebunește de mine. Bărbatul, prietenul profesorului meu, era croitor și avea 25 de ani. I-a cerut tatii mâna mea, dar tata nu a vrut să accepte, pentru că acesta nu era de etnia noastră și avea dublul vârstei mele.

Într-o zi, mă întorceam de la școală și, pe drum, profesorul meu și prietenul lui croitorul mi-au aținut calea. Voiau să mă intimideze, ca să accept căsătoria. I-am spus tatălui meu când am ajuns acasă, iar tata s-a dus la ei să îi întrebe de ce îi hărțuiesc fiica. Ei au răspuns că mințeam, că nu făcuseră nimic. A doua zi era sărbătoare și am plecat să mă întâlnesc cu un grup de prietene, însoțită de fratele meu mai mic. Pe când ocoleam o moschee, profesorul s-a ivit dintr-o clădire vecină cu moscheea, împreună cu prietenul lui croitorul. I-au spus frățiorului meu să plece, dar acesta a răspuns că eram sora lui și că o să rămână cu mine. Profesorul avea o sticlă în mână, iar croitorul mi-a ordonat să intru cu ei în clădire, însă eu am refuzat. Cei doi bărbați au aruncat o privire pe stradă și au văzut că nu era nimeni prin apropiere, căci era foarte cald și toți oamenii se întorseseră acasă. Era ora trei după-amiază. Profesorul i-a zis cu voce tare prietenului său că, dacă refuzam să merg cu ei, trebuia să mă stropească cu acid. Nu auzisem niciodată despre asta, așa că n-am înțeles ce spunea.

Profesorul stătea de pază, și croitorul mi-a aruncat conținutul sticlei pe față. Am urlat și m-am prăbușit la pământ, iar totul a devenit albastru. Fața mi se topea, dar nu mai simțeam nimic. Fratele meu încerca să mă ridice,

⁶ Cealaltă pacientă, care se afla la clinică de doi ani. Când a fost atacată, avea 13 ani (n.a.).

strigând după ajutor. Un vecin a venit cu o bâtă în mână, crezând că mă mușcase un șarpe, dar când a înțeles ce se întâmplase, i s-a făcut frică. Nu îndrăznea să mă ajute, temându-se că oamenii vor spune că el era agresorul. În cele din urmă, m-a luat în brațe, dar hainele lui au început și ele să ardă. M-a dus la părinții mei.

Văzându-ne, mama a crezut că leșinasem, căci nu mâncasem nimic de dimineață, însă fratele meu i-a povestit ce se întâmplase. Acasă nu aveam apă. Niște vecini au dat fuga să aducă de la râu, ca să-mi spele fața, apoi am fost dusă la spital. Nu mai vedeam nimic, un ochi îmi ieșise din orbită. Tata a făcut plângere și polițiștii mi-au pus multe întrebări, iar eu le-am spus totul.

Familia m-a dus apoi la Lahore. Am fost operată de un chirurg la un spital mare din oraș, ceea ce i-a costat mult pe părinții mei. Pe urmă, am fost trimisă la Islamabad. Mulțumită unui politician din districtul meu, am fost îngrijită în alt spital, unde am stat șase luni. Mi s-au făcut grefe. A fost foarte dureros, dar aveam moralul ridicat, le spuneam alor mei că am s-o scot la capăt. După câteva săptămâni, pielea mi s-a cicatrizat.

După ce tata a făcut plângere, croitorul și profesorul au fost trimiși la închisoare. Dar unchiul profesorului e un om puternic; le-a oferit 25.000 de rupii (250 de euro) părinților mei ca să-și retragă plângerea. Părinții au răspuns că nici măcar nu știau dacă aveam să supraviețuiesc și au refuzat banii. În final, profesorul a stat la închisoare doar trei zile; unchiul lui i-a mituit pe polițiști și a fost eliberat.

În ianuarie 2005, profesorul a fost judecat, dar tribunalul nu l-a condamnat decât la plata unor despăgubiri, fiindcă familia lui îl mituisese pe judecător. Croitorul a fost condamnat la doisprezece ani de închisoare, dar a făcut recurs și pedeapsa i s-a redus la jumătate. Astăzi, vreau să-mi continui studiile, ca să devin medic. M-am înscris la universitate.

În dimineața aceasta, o aud pe Naila bătând la ușă. Îmi spune că mi-a adus dulciuri din bazar. Din bazar? Sunt uimită. Cum a avut curajul să se arate în public cu fața distrusă?

— Și totul a fost bine? Nu ți-a fost frică? Nu te-ai simțit rău?

— Nu, deloc! Nu-mi mai este teamă să ies. Mi-am pus un vâl pe față și ochelari de soare. Nimeni n-a făcut vreo observație.

Socotesc că Naila e o persoană curajoasă. Eu n-aș îndrăzni niciodată să ies pe stradă! Totuși, i-am promis fratelui meu că-l voi vizita curând în sat. M-a implorat atât de mult, încât am acceptat până la urmă. Nu prea știu cum voi îndrăzni să mă arăt tuturor în starea în care mă aflu. Sunt cu atât mai deprimată cu cât știu acum cu certitudine că nu-mi voi redobândi niciodată vederea. Ultimele examene medicale mi-au spulberat toate speranțele. Credeam că doctorii de aici puteau să facă miracole, dar se pare că ochii mei sunt pierduți pentru totdeauna.

Doctorița Hadija face tot posibilul ca să mă împac cu situația, dar nu pot accepta să trăiesc în întuneric.

Într-o dimineață, o femeie necunoscută vine să mă viziteze. Nu știu încă, dar această femeie va fi îngerul meu păzitor, ea îmi va reda pofta de viață. Se numește Saima Anwar și îmi spune că a înființat un centru de reabilitare pentru femeile oarbe. Mi-a adus cadouri: o sticlută cu parfum și un termos.

— Povestește-mi ce ți s-a întâmplat, Naziran.

Îmi inspiră încredere. Îi spun toată povestea, explicându-i că viața mi-e acum distrusă și că aș prefera să mor. Saima mă ascultă cu atenție.

— Să știi, Naziran, că nu trebuie să ai gânduri negre. Și eu sunt oarbă! Așa m-am născut. Dar sunt foarte fericită! Merg singură pe stradă cu un baston alb.

Sunt uluită să aud asta. Este deci oarbă dintotdeauna! Cum poate fi atât de energică și de curajoasă?

— Nu trebuie să fii tristă, te voi învăța să te descurci singură, continuă Saima. Altfel, e un adevărat iad să depinzi de ceilalți. Să fii orb nu înseamnă să mori, ci să trăiești diferit. Trebuie să-ți dezvolti auzul, pipăitul... Celelalte simțuri care îți permit să percepi ce te înconjoară.

Aud un zornăit. Saima a așezat bani pe o tavă și-mi arată cum să recunosc diferitele monede. Mă concentrez și îmi dau seama că nu e chiar atât de greu. Saima e mulțumită când îmi vede entuziasmul.

— Știu să și gătesc singură, îmi spune ea. Dacă pot eu, ești și tu în stare. O să-ți arăt.

Mă duce în bucătăria clinicii, îi cere bucătarului să așeze legume pe masă și mă pune să miros, ca să le recunosc astfel, legume precum ardei, morcovi, usturoi. Îmi îndrumă mâinile, mă învață să tai ceapa, roșiile... Sunt foarte neîndemânatică, mi-e teamă să nu-mi tai degetele, dar ea mă încurajează.

— Mă ocup de mulți orbi aflați într-o situație foarte dificilă. Unii sunt și amputați, mutilați. Tu ești norocoasă, ai brațe și picioare.

Înainte să plece, Saima îmi propune să vin la cursuri în centrul ei de reabilitare. Accept cu entuziasm. Dar întâi trebuie să mă întorc în sat, ca să-mi văd familia. Promit să iau legătura cu ea de îndată ce mă întorc. Înainte de plecare, Saima îmi dă câteva casete.

— Ascultă aceste mărturii, o să-ți alunge gândurile negre. Pe curând, Naziran!

Psihologa îmi aduce un casetofon chiar în acea seară și mă învață să-l folosesc. Ascult derulându-se casetele pe care orbii își povestesc viața. O aud pe Saima Anwar istorisindu-și copilăria, viața la școală, căsătoria. Hotărâsc ca din acel moment să fiu tare, pentru copiii mei. Eu am avut totuși norocul să văd chipul ficelor mele. Povestea Saimei îmi ridică moralul, dar cel mai mult mă tulbură istorisirea unui bărbat care și-a pierdut vederea în urma unui atentat. I-a fost amputat și un picior, cu toate acestea,

vrea încă să profite cât mai mult de viață.

Aceste mărturii sunt pentru mine o adevărată revelație. Poți deci să fii orb și fericit? Asta îmi dă curaj să înfrunt ce mă așteaptă: întoarcerea în sat.

După o absență de opt luni, îmi voi vizita familia. Mi-e tare teamă. Ce vor spune oamenii când mă vor vedea? Din cauza rănilor, trebuie să port o tunică fără mâneci, dar mi-am tras vâlul pe față. Mama a venit să mă ia în această dimineață și plec împreună cu ea la autobuz. Nu-i dau drumul la mână. Pe drum, simt cum îngrijorarea pune tot mai mult stăpânire pe mine.

Fratele meu ne așteaptă în stație. Când ajungem la el, vecinii și cei apropiați vin să mă viziteze. Mă compătimesc și îmi oferă bani. Le mulțumesc, îmi ascund fața tot timpul, ținând vâlul cu o mână, de teamă să nu alunece. Dar se apropie momentul mesei și voi fi obligată să-l scot. Aud murmure întristate. Mă așez și iau mâncare în mână, dar, îndată ce dau să înghit ceva, îmi cade pe jos. După un moment, disperată, împing într-o parte farfuria. Îi aud pe fratele și pe surorile mele plângând. Salim îmi traduce ce spune mama:

— Gongui Ma vrea să cumpere acid și să-l stropească pe Fawad! zice că el ți-a făcut asta 1

Mă înfior. Știu că Fawad și familia lui trebuie să vină a doua zi să mă vadă. Fawad pretinde că vrea să știe cum stau cu sănătatea. Am acceptat să vină aici pentru că trebuie s-o aducă pe Hina. Sunt nerăbdătoare să o strâng pe fetiță în brațe.

A doua zi dimineață, sunt foarte surescitată, am așteptat atât de mult acest moment... Dar, când vine Hina, îi aud glăsciorul țipând, terorizată:

— Nu-i mama! Seamănă cu o vrăjitoare!

Hina refuză să se apropie de mine și se ascunde după picioarele lui Gongui Ma.

Distrusă, nu reușesc să-mi stăpânesc lacrimile. Salim hotărăște s-o ducă pe Hina în camera sa. Îl aud șoptindu-i fiicei mele:

— E tot mama ta. Chipul i s-a schimbat pentru că a stropit-o cineva pe față cu un produs foarte periculos. Dar privește-i mâinile și picioarele. Nu sunt aceleași? Și vocea? Chiar nu recunoști vocea mamei tale? Știi foarte bine că e ea!

Când Salim se întoarce cu Hina, îi arăt fetei mele mâinile:

— Sunt mâinile lui mami, vezi?

Intimidată, Hina păstrează distanța. Asta îmi frânge inima, dar îmi zic că e nevoie de timp ca să se obișnuiască cu înfățișarea mea.

În acest timp, fratele meu Arif îi zice lui Fawad:

— Din cauza familiei tale e acum oarbă Naziran. I-ați făcut mult rău, trebuie să-i dai ochii tăi!

Îi spun fratelui meu să tacă.

— Să nu mai vorbim despre asta.

Fawad se întoarce spre mine. Îmi spune că mi-a adus cadouri, brățări și haine noi. Mă ajută să pipăi stofele și-mi pune cu delicatețe brățările. Se poartă atent și amabil cu mine toată după-amiaza.

— Să știi, Naziran, că tu ești singura care contează pentru mine, îmi șoptește el. Îți promit că voi divorța de Shirin. Îți voi cumpăra o casă și vom trăi amândoi fericiți.

Nu îndrăznesc să cred. E adevărat ce spune? În noaptea aceea chiar se culcă cu mine.

A doua zi dimineață, Fawad îi cere fratelui meu permisiunea de a mă duce la familia lui.

— Toți vor s-o vadă! Le e dor de ea!

— Nici vorbă!

Dar Fawad insistă:

— Naziran va putea s-o vadă acolo pe Fizza! Poate dorește să-și strângă fetița în brațe.

În ciuda temerilor de a mă reîntoarce în acel sat, vreau foarte mult s-o îmbrățișez pe Fizza.

Salim se învoiește în cele din urmă, cu condiția să mă însoțească. Fawad aduce un taxi și plecăm în satul lui. Pe drum, mă simt foarte rău. E o căldură îngrozitoare, mă dor

rănilor. Simt muștele așezându-se pe ele și nu reușesc să le alung. Micuța Hina stă pe genunchii lui Salim, tot nu vrea s-o ating.

Când ajung la familia soțului meu, aud multă zarvă. După câte pot să-mi dau seama, casa e plină de oameni. Aflu că Fawad a dat un anunț la difuzoarele moscheii:

— Naziran, a doua soție a lui Fawad, cea care a fost stropită cu acid, este aici în sat. Toți cei care vor s-o vadă sunt invitați la casa lui!

Oamenii au dat fuga. Îmi dau seama că vin să mă vadă dintr-o curiozitate bolnăvicioasă. Pretind că se află acolo ca să mă îmbărbăteze și-mi dau bancnote. Dar fac de fiecare dată comentarii.

— O, ia uite-i fața, e complet distrusă! Nu mai are ochi!

— Familia soțului ei e foarte căinoasă! Uite în ce stare a adus-o!

— Era o adevărată frumusețe înainte! Vezi cum a ajuns acum?

Aud glasuri de copii care mă îngheață:

— Ai văzut-o? Arată ca o vrăjitoare! E înspăimântătoare!

Fizza mea e și ea aici. Rubina mi-o așază în brațe. Dar și ei îi este frică de mine și începe să plângă. Rubina o ia imediat, spre marea-mi disperare. Îmi aud vecinii insultând familia soțului meu și spunându-mi:

— Dumnezeu o să te ajute, o să te răzbune, Naziran!

Știu că Fawad a spus peste tot că vinovatul e Javed, dar nimeni nu pare să-l creadă. Aud șoptindu-se numele lui Shirin:

— Cu siguranță ea și-a trimis nepotul s-o atace pe Naziran.

Shirin nu se arată în ziua aceea.

Mă simt stânjenită în mijlocul atâtor oameni. Familia soțului meu mă expune ca pe un animal ciudat.

Fawad îmi ridică vâlul, ba chiar și cămașa, ca să le arate corpul meu curioșilor, inclusiv bărbaților. Sunt

paralizată. Îl implor să se oprească. Fawad se răstește la mine:

— Taci! Le-am spus tuturor că nu mai poți vorbi. Stai așa, o să-ți dea bani.

Mă ghemuiesc, îmi încrucieșez brațele peste piept și-mi bag capul între genunchi. Sakina, soția lui Salim, înțelege ce se întâmplă și strigă la cei din familia soțului meu:

— Chiar n-aveți pic de respect față de cumnata mea? O arătați oamenilor ca pe un monstru, ca să obțineți bani?

O prind de mână și-i spun că vreau să plec. Verișoara mea Roxana e și ea acolo. Îmi pune un vâl pe piept, ca să mă pot acoperi. Dar Fawad se fudulește, vrea să continue să mă arate și-mi smulge din nou pâanza. Roxana e furioasă, le cere tuturor să plece și mă acoperă cu vâlul ei.

Le aud pe Rubina și pe Kirane cerându-ne să mai rămânem puțin, din politețe, căci tot satul a venit din simpatie pentru mine și trebuie să ajungă și alți veri. Izbucnesc în lacrimi. Salim zice că trebuie să ne întoarcem imediat. Sunt nevoită să le las din nou pe Fizza și pe Hina cu Rubina, ceea ce mă copleșește de durere.

Fratele meu mă trage spre autobuz. După ce ne așezăm, observ că Rubina a luat toți banii primiți de mine de la oameni. Salim zice rânjind:

— Ai văzut cum se comportă cu tine familia soțului tău? Și nici măcar nu te-au întrebat dacă vrei să bei sau să mănânci ceva!

Sunt ferm hotărâtă să nu mai pun piciorul acolo niciodată.

În satul lui Salim, apropiații vin să mă viziteze. Fratele meu n-a anunțat tot cartierul. Îi sunt recunoscătoare pentru asta; nu vreau cu niciun preț să re trăiesc umilința suferită la familia soțului meu. Frații și surorile mele încearcă să mă îmbărbăteze, soția fratelui meu Arif îmi cere să cânt ceva. Auzindu-mi vocea, încep toți să plângă. Arif mă felicită:

— Cânti chiar și după ce ți s-a făcut atâta rău! Sunt

mândru de sora mea. Ești curajoasă.

Sakima mi-a gătit *biry ani*, mâncarea mea preferată, iar fratele meu aduce sticle de Pepsi.

Plec în aceeași seară înapoi la Islamabad. Urc în autobuz împreună cu mama și-mi trag vâlul pe față.

Din nou.

21

— Știi, am pierdut o pacientă exact înainte de a veni tu la centru. Ca și tine, se întorsese în satul ei...

Bilquise, infirmiera, îmi spune toată povestea când îmi schimbă pansamentele. Rănile mă dor rău de tot, din cauza călătoriei; strâng din dinți în timp ce-mi curăță umărul.

— Ce-a pățit?

— Rănile nu i se cicatrizaseră, iar noi am fi vrut să rămână aici. A ținut totuși să se întoarcă la familia ei, iar acolo a făcut o infecție. Au adus-o aici într-o stare îngrozitoare. Întreaga echipă a donat sânge ca s-o salveze, dar nu am reușit...

Simt un fior rece pe șira spinării. Bilquise îmi dă cu cremă pe față. Insistă să am mare grijă de mine.

— Trebuie să te odihnești. Să știi că mi-a fost teamă când ai plecat. Nici nu mă gândesc să mai pierd o pacientă!

După câteva zile, trebuie să mă întorc la spital, pentru alte operații. Medicii îmi vor decupa pielea bărbiei, care e lipită de gât. Voi putea din nou să mișc capul și să mănânc normal. Medicii iau epidermă de pe coapse ca s-o grefeze pe gât. Mă rog la Dumnezeu ca nimeni să nu mai sufere așa ceva, căci durerea e insuportabilă. Doctorii îmi taie și pielea dintre braț și antebraț, ca să-mi pot mișca mâna.

Convalescența durează trei luni. Grefele au succes. Dar, pentru că mă simt slăbită, medicul îmi face o transfuzie cu șase pungi de sânge.

Urmează grefarea pielii pe piept. Grefa precedentă s-a distrus din cauza acidului rămas în mine, așa că trebuie

repetată. Otrava e ascunsă în corpul meu; o simt uneori că arde sau mă umflă din loc în loc. Pielea mi-e foarte sensibilă la praf, se poate infecta cu ușurință.

În timpul convalescenței, fratele meu Salim vine să mă viziteze. Câteva zile mai târziu, aud vocea lui Murid Abbas, aflat în trecere prin Islamabad. Fratele meu mă ajută să cobor scara, ca să-l salut. Murid Abbas mă felicită, îmi spune că par în formă și că, slavă Domnului, mi-am revenit după rănilor suferite. Îi mulțumesc cu mult respect pentru tot ce-a făcut pentru mine. Îmi răspunde că e normal, în asta constă munca lui.

— Sunt proprietar de teren agricol, dar pe mine mă interesează să ajut cât mai mulți oameni amărâți din societatea noastră, ne explică el. M-am specializat în domeniul luptei contra violenței împotriva femeilor și descopăr astfel de cazuri aproape zilnic. Priviți...

Îl aud scotocind într-o sacoșă. Îi arată fratelui meu un articol de ziar.

— Aici sunt cele mai recente cazuri de care m-am ocupat. O fetiță de patru ani violată de vărul ei, alta de cinci ani violată și ucisă de unchi. Cadavrul ei a fost găsit devorat de câini...

— Dar reușiți să îi pedepsiți pe vinovați? întrebă Salim.

— Da, deseori! îi denunț pe agresori și sunt trimiși la închisoare. Bineînțeles, am dușmani, le stau în cale. Primesc la telefon amenințări cu moartea. Când sunt implicate familii bogate, acestea încearcă să mă mituiască. Există multe cazuri de violuri în acest moment și, în general, problema e rezolvată de consiliul satului, care hotărăște că fata trebuie măritată cu agresorul său. Se întâmplă și ca femeile să fie răpite, iar agresorii să le oblige să facă fotografii compromițătoare... pentru ca apoi să le șantajeze cu acestea.

E prima dată când aud de astfel de întâmplări. Murid Abbas n-a terminat însă de înșirat cazurile.

— Și apoi mai sunt și falșii vindecători! îmi amintesc

de cazul unei fete care dispăruse de acasă. Se dusesese să consulte un *Pir* foarte cunoscut. Numai că acest *Pir* îi ucidea pe oamenii care veneau la el, le fura lucrurile și îi îngropa. Mai sunt și bărbații care își joacă la cărți soția sau fiica! Dacă pierd, sunt obligați să le cedeze. Cunosc chiar un bărbat care și-a dat fiica pentru o motocicletă.

— Și cum ați auzit de Naziran?

— Un medic de la spitalul din Multan m-a anunțat că sosise o pacientă arsă cu acid. Mi-a cerut să vin s-o văd imediat, fiindcă risca să moară...

Mă înfior când îmi amintesc acel episod. Murid Abbas continuă. E foarte pornit împotriva sistemului feudal din regiunea noastră. Are multe de spus despre acest subiect.

— După părerea mea, problema principală este educația. Oamenii bogați din regiunea noastră vor să-i țină pe țăranii în ignoranță, ca să-i controleze mai bine. Am descoperit că o școală de lângă satul vostru era în realitate folosită ca grajd de un mare proprietar. Cât privește dispensarul, din el făcuse reședință pentru primirea invitaților! Știți foarte bine cum se petrec lucrurile! Polițiștii, consiliul satului, toată lumea e în solda acestor stăpâni feudali. Nu există justiție!

Salim se ridică. Trebuie să se întoarcă în sat, ca să termine treaba pe un șantier. Îi mulțumește din nou lui Murid Abbas pentru ajutor.

— Sora mea trăiește mulțumită dumneavoastră. Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Salim se duce să ia autobuzul, iar după plecarea lui, Murid Abbas îmi zice încet:

— Naziran, aș vrea să-ți spun ceva. Am făcut propria anchetă în satul tău. Nu cred că vinovatul e Javed. Am aflat că Fawad voia să se răzbune pe el pentru că avea o relație cu nora lui. Și, de când Javed se află la închisoare, Fawad i-a luat casa și pământurile. Toată lumea din sat îl bănuiește. Gândește-te bine la ce vei face de acum. Gata, trebuie să plec, la revedere!

Sunt foarte tulburată. Ceea ce intuiam mi se

confirmă. Dacă e într-adevăr Fawad cel care a pus la cale planul diabolic? Dacă nu am fost nimic altceva decât un pion în jocul lui? Poate că spera să nu supraviețuiesc în urma rănilor. În noaptea următoare am coșmaruri cumplite din cauza asta. Mă trezesc lac de nădușeală, îmi pipăi fața și constat realitatea îngrozitoare: sunt desfigurată. Să fi încercat soțul meu să mă ucidă cu arma cea mai cumplită care există?

La câteva săptămâni de la ultimele operații, primesc un telefon de la Saima Anwar. Vrea să vin la centrul de reabilitare pentru orbi. Nu va trebui să plătesc nimic. Mă duc acolo cu taxiul, împreună cu Bilquise. Mă tem mult de reacția celorlalți.

Când ajung, îi explic cu febrilitate Saimei că nu vreau să-mi vadă ceilalți fața. Ea mă liniștește:

— Nu-ți face griji, Naziran, toți cei de-aici sunt orbi.

Mă conduce într-o sală și mă prezintă elevilor ei: bărbați, femei și copii. Toți sunt orbi sau au vederea slăbită. Unii n-au picioare ori brațe, pentru că au fost răniți în accidente. Mă simt bine în preajma lor, suntem toți la fel și nimeni nu-i judecă pe ceilalți.

La început, învățăm să mergem singuri cu ajutorul unui baston. Apoi, să ne așezăm pe un scaun fără să cădem, să urcăm scările ajutându-ne de balustradă. Uneori ne împiedicăm și facem greșeli. Saima ne încurajează și în cele din urmă râdem de stângăcia noastră.

Am impresia că m-am întors în copilărie. Asta îmi amintește de timpul când Hina învăța să meargă, un boț de copil care se clătina pe picioare. După aceea, Saima ne învață să recunoaștem obiectele din jur: scaunele, patul, masa... Nu-mi dau seama cum trece timpul. Seara, mă întorc la clinică încântată. Mi-am recăpătat încrederea în mine. Sunt nerăbdătoare să merg din nou acolo.

O săptămână mai târziu, Saima mă anunță că voi învăța „Braille”. Sunt foarte curioasă, nu știu ce este. Descopăr cu stupefacție că e un alfabet creat pentru orbi. Încerc să recunosc cu degetele literele în relief de pe un

carton. Ating ușor literele A, B, C... E prima dată în viață când învăț alfabetul. Dar prind repede, am o memorie foarte bună. Profesoara mea consideră că fac progrese mari. Îmi dă să memorez și alte litere. Curând, reușesc să scriu cuvinte întregi cu un poanson. Exersezi la clinică împreună cu Bilquise.

La cursul următor, o femeie ne învață croitoria. Ne pune să pipăim acele, ața, pânza. E ceva foarte delicat. Când mă întorc la clinică, sunt demoralizată fiindcă nu reușesc singură să repet gesturile. E prea greu pentru mine. Bilquise mă consolează, îmi spune că voi reuși foarte repede să învăț și îmi îndrumă mâinile. Petrec ore în șir trudind la lucrul meu și, în cele din urmă, reușesc să învăț. Acum știu chiar să tricotez, am făcut o bonetă pentru Hina.

Într-o dimineață, o anunț pe infirmieră c-o să fac eu ceaiul. Bilquise e entuziasmată și îmi pregătește o oală cu apă caldă. Pun frunzele în oală, lapte, zahăr, cardamom... Vreau să fac un ceai pentru doctorul Sultan, de la clinică. Se ocupă mult de mine și-mi aduce mereu un mic cadou când vine pe aici.

Psihologa îmi propune apoi o provocare. Vrea să ies din clinică și să mă plimb cu ea prin parc. Nu îndrăznesc să mă aventurez afară. Mi-e teamă ca nu cumva oamenii să se holbeze la mine și să facă comentarii. Doctorița Hadija exclamă:

— Ei bine, poți să-ți acoperi fața, ca Naila! Dușmanii tăi se bucură probabil că ești așa de jalnică!

Argumentul își atinge ținta. Întărită, îmi acopăr fața cu vălul, îmi pun ochelari de soare și ies în stradă împreună cu ea. Nu sunt totuși foarte încrezătoare. Merg încet, ținând-o de braț. Nimeni nu face vreo observație: o femeie cu fața în întregime acoperită cu văl e ceva banal în țara noastră, încerc să nu mă lovesc. Fac o scurtă plimbare și revin la clinică radiind, mândră de isprava mea. Hadija avea dreptate, le voi arăta dușmanilor că nu m-au dat gata încă.

A doua zi, doctorița Hadija îmi propune o nouă

încercare. Îmi cere să-i gătesc *biryani*. Mi-a adus toate ingredientele. Tai lamele ceapa și ardeii. Bilquise îmi aprinde aragazul. Încălzesc uleiul în cratiță și prăjesc legumele, adaug carnea de pui, verific cât de fierț e orezul, adaug apă. Gust ca să văd dacă e destul de sărat... Bilquise consideră că mă descurc foarte bine. *Biryani* e în sfârșit gata. Tot personalul centrului gustă din mâncarea mea și mă felicită.

Eu n-o găsesc chiar perfectă. Dar, de atunci, gătesc legume, prepar ceai. Singură. Reușesc chiar să aprind gazul fără ajutorul nimănui. Recunosc că nu sunt foarte sigură pe mine, gazul și oalele cu apă clocotită mă sperie. Orice poate să ardă mă înspăimântă. Trebuie să-mi iau inima-n dinți ca să mă apropiu de un radiator sau de un fier de călcat. Totodată, încerc să nu mă obosesc prea mult. Fac fiecare gest cu calm, fără grabă. În camera mea, nimeni nu trebuie să-mi schimbe lucrurile de la locul lor. Doar așa mă pot descurca singură. Am nevoie de puncte de reper.

Într-o dimineață, Bilquise îmi spune că la clinică a sosit un nou pacient.

— Un bărbat? întreb mirată.

— Da, îl cheamă Zafar. E un *hijra*.

Un *hijra*? Am mai văzut în regiunea mea, vin să danseze la căsătorii sau la sărbătorirea nașterii unui copil. *Hijra* se îmbracă cu haine de femeie, poartă bijuterii și se machiază. Sunt femei născute în corpuri de bărbat. Dacă oamenii nu le dau de pomană, amenință să le facă farmece...

Sunt foarte intrigată de acest Zafar, așa că o întreb pe Bilquise:

— Ce i s-a întâmplat?

— A fost ars cu acid când avea 14 ani. Zafar e ca tine, și-a pierdut vederea. E foarte deprimat. Vrei să-l vezi?

— Bineînțeles! Să mergem!

Bilquise mă ajută să ajung până la camera lui Zafar. Batem la ușă, iar el ne invită să intrăm. Are o voce ciudată,

ascuțită și răgușită totodată. Zafar e încântat că-i vine cineva în vizită. Se simte foarte singur. La spital i s-au făcut mai multe analize medicale și tot sperase că i se vor vindeca ochii, dar astăzi a aflat că n-o să mai poată vedea niciodată. E o lovitură grea pentru el și îmi zice pe un ton lugubru:

— Viața mea s-a terminat. Aș vrea să mor.

— Ba nu, nu zice asta! Poți să te descurci foarte bine singur. O să-ți arăt.

Îi propun să-l ajut să învețe să coasă. Zafar acceptă fără convingere. Îi îndrum mâinile ca să atingă acul și pânza și îi arăt gesturile. Îmi promit să-i ridic moralul. Trebuie să împărtășesc cu ceilalți experiența dobândită de la Saima. Vreau să-l conving pe Zafar că poate să fie autonom. Consider asta o provocare personală. Zafar îmi povestește viața lui.

În adolescență, era foarte seducător. Avea mult succes și primea mulți bani când cânta la nunți, în cursul uneia dintre acele seri de sărbătoare, a fost remarcat de un bărbat care i-a făcut avansuri. Zafar l-a refuzat de câteva ori, dar bărbatul a continuat să-l hărțuiască. Într-o zi, l-a așteptat la un colț de stradă cu o sticlă de acid și i-a turnat lichidul pe față.

Viața ușoară a lui Zafar s-a oprit brusc. A devenit un monstru, o ființă care inspiră dezgust și, neputând supraviețui singur, a fost nevoit să se întoarcă la tatăl lui, un bătrân sărac. Acesta îl ducea în fiecare dimineață pe stradă și-l lăsa, pe vine, pe trotuar, să cerșească. Trecătorilor le era milă de fața lui înspăimântătoare și de cei doi globi oculari albi care i se învârteau în orbite. În felul asta, Zafar aducea bani familiei.

Într-o zi, pe când stătea pe trotuar, Zafar a fost remarcat de Murid Abbas, care i-a propus să meargă la Islamabad ca să primească îngrijiri medicale. A acceptat imediat. Ca și mine, fiind complet desfigurat, nu reușea să mănânce deoarece bărbia îi era lipită de gât, iar firișoare de salivă îi curgeau permanent din gură. Obsesia lui era să

poată mânca precum o ființă omenească. Acum, bărbia îi fusese reconstruită cu ajutorul chirurgiei. Dar ochii îi erau stinși pentru totdeauna.

Mulțumită încurajărilor mele, Zafar iese treptat din depresie. A hotărât să trăiască demn, nu vrea să mai cerșească pe străzile din Lahore și și-a pus în cap să devină dansator. Ne distrează, face glume tot timpul la clinică.

După o lună, mama vine să mă ia de la Islamabad. Trebuie să mă întorc în sat, ca să-mi văd familia. Dar, înainte de plecare, se mai întâmplă ceva. Salim mă sună să mă anunțe că părinții lui Javed au venit la el. I-au propus un compromis. Sunt gata să-i dea 200.000 de rupii (cam 2000 de euro) dacă-mi retrag plângerea. Fratele meu încearcă să mă convingă să accept.

— E o sumă mare, Naziran!

— Nu știu, trebuie să mă gândesc. Vorbim când vin în sat...

Sunt tulburată. Îmi dau seama că fratele meu ar dori să pună mâna pe acești bani. Noaptea, întorc problema pe toate fețele. Nu știu ce hotărâre să iau, fiindcă, în sinea mea, aș vrea ca adevăratul vinovat să zacă în închisoare. Dar, când mă gândesc la viitor, de asta mă tem mai mult decât de orice. Am devenit o povară pentru familie, nu voi putea munci... Cine mă va hrăni? Și ce se va întâmpla cu fetele mele? Ne va primi Salim sub acoperișul lui?

În zori, iau autobuzul împreună cu Gongui Ma. Tot drumul, țin vâlul tras pe față. Salim ne așteaptă în stație ca să ne însoțească acasă. Îmi spune că sora mea Farah a venit și ea și mă așteaptă cu nerăbdare.

Când mă vede, Farah e foarte tulburată. O liniștesc.

— Mă descurc foarte bine singură, Farah. Am eu fața distrusă, dar nu mă las doborâtă.

Soacra mea a venit și ea cu Hina. De data asta, copila e mai puțin speriată de înfățișarea mea.

Acceptă cu timiditate să stea pe genunchii mei. Dar mai lipsește cineva și sunt foarte dezamăgită. O întreb pe

Kirane:

— De ce n-ai adus-o și pe Fizza?

— Fizei îi e frică de tine.

Îi răspund furioasă:

— Nu-i adevărat. E vina voastră, voi îi spuneți că sunt o vrăjitoare!

Kirane oftează. Îl sună pe Fawad și-i cere s-o aducă pe Fizza. El răspunde că n-are timp să vină.

Insist:

— Stau aici doar pentru zece zile, vreau să vină și Fizza!

Soțul lui Farah ia telefonul și-l ceartă pe Fawad.

— Ar trebui să-ți fie rușine. Naziran e foarte tristă, are nevoie de fiica ei. Chiar dacă tu nu vrei s-o vezi, măcar adu-o pe Fizza.

Fawad promite că va veni în cursul serii. Mă înșeninez din nou. O întreb pe Farah:

— Vrei să-ți gătesc ceva bun?

Sora mea nu înțelege.

— Ce tot spui, Naziran?

— O să vezi. Arată-mi unde sunt ustensilele.

Îmi îndrumă mâinile ca să găsesc cratițele, vatra, legumele. Tai ceapa, cartofii, prepar mazărea. Îi cer surorii mele să aprindă focul. Farah e stupefiată.

— Cum poți să măsoari cantitățile de ingrediente?

— După cum vezi, mă descurc.

Zâmbesc în sinea mea. Vecinii sunt și ei de față. Ne urmăresc. După legume, coc turtele în cuptorul de pâine. Toată lumea e uimită văzând cât de bine mă descurc. Mâncăm împreună tot ce-am gătit.

Fawad sosește în cursul serii împreună cu Fizza. Dar fiica mea cea mică nu vrea să mă îmbrățișeze. E speriată încă. Trebuie s-o îmblânzesc încetișor ca să accepte să se apropie de mine. Îi fredonez cântecele de leagăn pe care i le cântam când era bebeluș. Mă ascultă cu atenție. Îmi dă mâna în cele din urmă. A văzut că Hina se afla pe genunchii mei, așa că s-a lipit și ea de mine.

Mâncăm ce ne-a rămas de la prânz. Fawad întreabă cine a gătit. Răspund că eu. Se prefacă că-i pare bine pentru mine, dar simt că e dezamăgit.

A doua zi, Fawad se întoarce acasă împreună cu Fizza și cu Hina. Sunt din nou despărțită de fetele mele; asta îmi frânge inima de fiecare dată, dar e nevoie de timp ca să se obișnuiască iar cu mine.

După plecarea lui Fawad, hotărâsc să discut între patru ochi cu fratele meu. Îl întreb:

— Care e părerea ta despre oferta familiei lui Javed?

— E o idee bună, Naziran, avem nevoie de bani. Sper că ești de acord!

— Nu, m-am gândit bine. Nu sunt de acord. Dacă accept acest compromis, totul se oprește aici. Vreau pedepsirea adevăraților vinovați.

Soția lui Salim, Sakina, e furioasă la culme.

— Ce tot spui? De ce n-accepti, Naziran? Avem nevoie de banii ăia, știi bine!

Știu ce gândește, o cunosc prea bine. Sakinei îi e teamă să nu vin să locuiesc la Salim după ieșirea din clinică. O cumnată oarbă și desfigurată... Aș fi o povară pentru ea. Mai ales că și ei abia supraviețuiesc cu salariul amărât al fratelui meu.

Sakina este și foarte geloasă, deoarece Salim a petrecut câteva săptămâni la Islamabad lângă mine când eram la spital. S-a simțit neglijată, îi tot spunea că nu-i păsa decât de Naziran și că ea, soția lui, nu mai conta pentru el. Salim se săturase de văicărelile ei nesfârșite.

— Sakina, te previn c-o să-mi iau o a doua soție dacă o ții tot așa!

Știu că glumește, dar asta o scoate din fire pe Sakina. Mă ceartă din nou:

— Naziran, vorbești prostii! Telefonează imediat familiei lui Javed și spune că le accepti banii!

— Nu, Sakina, nu vreau banii ăștia.

— Pentru că doamna n-are nevoie de bani? Și noi cum o să supraviețuim? Salim, zi și tu ceva!

Fratele meu tace. Sakina izbucnește în lacrimi și iese din cameră. Salim știe că ea e capricioasă, că poate să aibă stări de furie înspăimântătoare. Așteaptă să treacă furtuna. Totuși, noaptea aceea se va sfârși în mod dramatic.

Dormim adânc cu toții când un urlet sfâșie tăcerea. E Sakina. Iese clătînându-se din baie și se prăbușește la pământ, cu o sticlă goală de pesticide în mână. Fratele meu o duce imediat la spitalul din apropiere. Dar medicii n-au cu ce s-o trateze acolo. Otrava i s-a răspândit în tot corpul. Salim o duce la secția de urgențe a spitalului din Multan și stă toată noaptea acolo cu ea. Aflu în zori că medicii au reanimat-o și că ei sunt de părere că are o șansă să scape.

După această dramă care m-a tulburat profund, hotărâsc să mă întorc la Islamabad. Deoarece toată familia se află la căpătâiul Sakinei, n-are cine să mă însoțească. Până la urmă, se urcă împreună cu mine în autobuz nepoata mea de șapte ani, Jannat, fiica lui Farah.

Întâmplarea asta cumplită m-a demoralizat. Doctorița Hadija mă îndeamnă să-mi reiau activitățile, ca să-mi schimb gândurile. Vrea să-mi spăl hainele singură. Nu am mai făcut asta, fiindcă mă durea umărul. Mă instalez în fața unui lighean, având detergent și o tunică veche. O cufund în apă și o frec. Treptat, durerea de umăr dispare. Apoi, hotărâsc să cos un corsaj pentru Hina. Sunt cât de activă pot în săptămânile de după întoarcerea mea la ONG. Îmi spăl rufe, calc, curăț pe jos.

Acum reușesc să îi recunosc pe oamenii de la clinică după zgomotul pașilor. În dimineața asta, Bilquise vine în camera mea și-mi zice:

— Naziran, te caută fratele tău la telefon.

Simt după vocea lui că s-a întâmplat ceva grav. Salim e doborât de durere. Medicii n-au putut s-o salveze pe Sakina, care a murit astă-noapte. Fratele meu a rămas singur cu doi băieți, unul de trei ani și altul de un an. Dă vina pe mine.

— Naziran, soția mea a murit din cauza ta. Ar fi trebuit să accepți banii de la Javed!

Închide. Cuvintele lui mă tulbură. Poate că are dreptate. Poate că Sakina a murit din vina mea. Sunt demoralizată, mă duc din nou la fund. Mă închid în camera mea. Nu mă mai dau jos din pat. Revăd zi și noapte întâmplarea asta nefericită. Apoi, îmi zic că trebuie să spun cuiva adevărul. Nu pot să țin totul pentru mine.

Când psihologa bate la ușă, simt că a venit momentul. Am încredere în ea. Îi istorisesc totul. Fawad, Shirin, amenințările... cum am fost împinsă să-l acuz pe Javed... îi explic Hadije:

— Am aflat și că, de când Javed se află în închisoare, Fawad și-a însușit casa și pământurile lui. A scăpat de el și i-a furat bunurile. Apoi va putea și să le căsătorească pe ficele mele cu fiii lui, ca să pună mâna pe proprietățile noastre.

Hadija mă sfătuiește să-i spun totul doamnei Sana, avocata mea, care lucrează în biroul ONG-ului, la parter. Hadija mă ajută să cobor scările și o anunță pe Sana. Avocata mă ascultă cu atenție. Nu pare surprinsă. Îmi răspunde că ea se întrebese de la început dacă soțul meu chiar era nevinovat. Îmi propune să fac plângere contra lui Fawad și Shirin. Sana e hotărâtă să lupte pentru mine, dar recunoaște că nu va fi ușor:

— Trebuie să fii pregătită, Naziran. Vom întâmpina multe greutăți. E necesar să înțelegi că va trebui să mergi până la capăt.

Ezit încă preț de câteva săptămâni. Care va fi viitorul meu, singură, oarbă, desfigurată, fără bani și fără soț? Fratele mă respinge de la moartea soției sale. N-am unde să mă duc. Și dacă acțiunea în justiție n-are succes? Dacă Fawad reușește să scape? Oare n-ar trebui să-l iert? Mi-am promis din nou să divorțez de Shirin și să cumpere o casă. Sunt într-o mare încurcătură, mă răzgândesc din cinci în cinci minute. Nu reușesc să mă hotărâsc, mi-e teamă de consecințe. Dar, într-o seară, după ce primesc de la Fawad

un telefon deosebit de dezgustător, totul devine limpede în capul meu. Mă manipulează. Se folosește de mine. N-am să mă las. Îmi recapăt încrederea în mine și, a doua zi, îi spun Hadije:

— Vreau să fiu ca Saima, să fiu un model pentru celelalte femei. O să lupt. Sunt pregătită.

Hadija e uimită de hotărârea mea. Vreau să fac plângere, m-am decis. Dar întâi trebuie să-mi pun ficele la adăpost. Familia soțului meu nu mi le va trimite niciodată pe amândouă în același timp la ONG. Fawad știe că poate să facă presiune asupra mea doar atât timp cât îmi ține copilele ostatici. Bilquise și Sana îmi promet că vor pune la punct un plan ca să le recuperez. Prima etapă este s-o aducă pe Hina.

Se apropie perioada Ramadanului. O sun pe Kirane și o implor să mi-o trimită pe Hina pentru câteva săptămâni în luna sfântă. Plâng la telefon, îi spun că am nevoie de fiica mea, căci voi fi din nou operată și sunt deprimată. Kirane acceptă și o trimite pe fiica mea la Islamabad cu autobuzul, împreună cu Rubab, fiica Rubinei, care are 12 ani. Rubab rămâne la clinică timp de 15 zile. E o adevărată scorpie. Îi repetă întruna Hinei:

— Mama ta e-o vrăjitoare! Mama ta e-o vrăjitoare!

Observ și că Rubab spionează tot ce fac și ce zic. Îi spune totul mamei sale, pe care o sună zilnic. Infirmierele s-au săturat de ea. Ele văd bine că Hina e tulburată de verișoara sa și, în cele din urmă, îi cer Rubinei să vină să-și ia fiica, pretextând că nu e destul loc la clinică. De îndată ce pleacă Rubab, Hina se liniștește. Se simte mai în largul ei lângă mine și doarme în patul meu, mă mângâie.

După Ramadan, Bilquise, infirmiera, pune la cale un plan ca să fie adusă Fizza la Islamabad. Știe care este punctul slab al lui Fawad - lăcomia. Propune deci să-i spunem lui Fawad că guvernul le dă bani mamei nevoiașelor cu copii. Dar, pentru asta, trebuie prezentat un dosar și fotografiați copiii împreună cu mama lor. Bilquise îl sună pe Fawad și îi explică:

— Trebuie să vii împreună cu Fizza la Islamabad. Să aduci și două fotografii ale tale, certificatul de deces al lui Adil și cărțile de identitate ale celor două fiice ale lui Naziran. Veți primi de la guvern 10.000 de rupii (aproximativ 100 de euro).

Bilquise a pus telefonul pe speaker. îl aud pe Fawad foarte entuziasmat. Infirmiera îmi dă telefonul. Aaug, ca să risipesc orice bănuială:

— Să aduci doar două ținute pentru cea mică, n-o să stea mult.

Fawad a și venit a doua zi împreună cu Fizza. Bilquise îl pune să semneze așa-zisul dosar cu amprentele lui digitale. Apoi, pretextează o întârziere a fotografului, care nu poate veni chiar în acea zi.

— Nu e nicio nenorocire, Fawad. Las-o aici pe Fizza, fotograful o să vină s-o pozeze și ți-o vom trimite pe micuță săptămâna viitoare cu autobuzul.

Fawad cade în capcană fără să bănuiască nimic. Acceptă și se întoarce singur în sat. Înainte de plecare, îmi spune:

— Naziran, sunt soțul tău, așa că va trebui să-mi trimiți banii îndată ce-i primești!

Promit, bineînțeles, încercând să nu mă dau de gol. După ce pleacă, îi strâng din toate puterile mâna lui Bilquise.

— Gata! Am fetele... Ei nu pot să le mai facă nimic!

Bilquise mă felicită pentru cât de bine m-am descurcat.

— Ai fost o actriță foarte bună, Naziran.

Râdem amândouă. Mă simt atât de ușurată că le am pe fete lângă mine, în siguranță! Petrec două ore ascultându-le fredonând și jucându-se împreună. Ele sunt lumina mea, lumina unei mame oarbe. Totuși, știu că încă nu am câștigat partida. Fawad o să facă totul ca să le ia înapoi când își va da seama că a fost păcălit.

În zilele următoare, Fawad o sună de câteva ori pe Bilquise ca să afle când se va întoarce Fizza. Eu nu mai

răspund la mobil decât o singură dată. Aud vocea îngrijorată a lui Fawad:

— Ce se întâmplă, Naziran? Pari ciudată... Nu vrei să mai vorbești cu mine?

— Mi s-a stricat mobilul...

— O să primim banii din program?

— Bineînțeles!

— Când vii cu Fizza?

— Curând, curând... Dar am fost operată, trebuie să mă odihnesc încă puțin. Timp de zece zile nu pot călători.

Săptămânile trec. Când îmi sună mobilul, o întreb pe Naila ce nume afișează. Dacă îmi spune că e Fawad, nu răspund. Într-o dimineață, Bilquise mă anunță că am o vizită. E unchiul Faiz, unul dintre frații lui Fawad, soțul Muhtarei. Mă salută cu căldură și-mi dă vești din sat.

— Muhtara are o altă fetiță, totul e bine. Îți simțim lipsa, Naziran; femeile mă întreabă când ai să te întorci.

Nu zic nimic, bineînțeles, chiar dacă nu intenționez să mă întorc acolo. Faiz îmi spune apoi că îmi va îmbrățișa fetele. Le aud jucându-se lângă televizor.

Faiz exclamă:

— Fetele vor să mănânce înghețată! Le duc la o plimbare!

— Nu, Faiz, prefer să rămână aici.

Trag cu urechea. Ascult ce vorbesc copilele. Par fericite să-și vadă unchiul. Hina îi povestește că merge la școală. Totul pare normal. Mă întorc în camera mea pe bâjbâite ca să-mi iau lucrul de mână. Deodată, aud zgomotul pașilor fetelor pe scară și pasul greoi al lui Faiz. Mă reped afară din cameră, mă împiedic. Strig după ajutor, intru în panică. Domnul Khan, unul dintre colaboratorii ONG-ului, iese repede din birou:

— Ce s-a întâmplat, Naziran?

— Cumnatul meu a plecat cu fetele! Opriți-l, vă implor!

Faiz ajunsese deja în stradă. Domnul Khan îl prinde din urmă în ultima clipă și-i zice tăios:

— N-ai voie să ieși cu copiii, e interzis!

Cumnatul meu se apără:

— Voiam doar să le duc să mănânce o înghețată!

Faiz pleacă înciudat. Încearcă să vină din nou a doua zi dimineață, dar paznicul a primit ordin să nu-l mai lase să intre.

În aceeași seară, fratele meu Salim îmi spune că a primit un telefon de la Fawad.

— Voia să știe ce se întâmplă cu fetele.

— Să nu-i spui nimic!

— I-am răspuns că mobilul tău nu mai merge.

Mă hotărâsc să-i spun adevărul.

— Dragul meu frate, trebuie să-ți mărturisesc ceva. Nu Javed m-a stropit cu acid. Cred că vinovați sunt Fawad și Shirin...

Fratele meu nu pare chiar mirat:

— De-asta ai refuzat banii lui Javed?

— Da. Aș vrea ca Fawad să ajungă la închisoare. Dar nu spune deocamdată nimic nimănui. Nu vreau să bănuiesc ceva.

Fratele îmi promite. Dacă le spune cumva surorilor mele, știu că vestea o să se răspândească cu iuțea fulgerului în tot satul.

Bombăne înainte să închidă:

— Ai fi putut totuși să primești banii de la Javed, nimeni n-ar fi știut vreodată adevărul și-am fi fost bogați.

Culc fetele în pat chiar lângă mine. Petrec o noapte cumplită, am coșmaruri. Mă trezesc brusc, convinsă că prin încăpere merge cineva, că a venit să-mi fure copilele. Nu mă simt în siguranță. Mi-e teamă tot timpul pentru ele. Dimineață, când Hina se pregătește pentru școală, îi explic lui Bilquise că nu vreau ca fiica mea să se îndepărteze de mine. Infirmiera mă liniștește:

— Directoarea a dat ordin ca fiica ta să nu fie lăsată niciodată să plece cu altcineva decât cu paznicul, cu mine sau cu altă infirmieră. I-am explicat situația.

De 15 zile, Hina merge la școala din cartier. Sunt

mândră că fiica mea învață să scrie și să citească. Dar i se pare greu să stea pe un scaun toată dimineața, e obișnuită să alerge pe câmp și să se zbenguiască. Vreau să exerseze și-i arăt că și eu învăț să citesc, cu un carton cu litere în relief, ca să descifrez alfabetul Braille.

Câteva zile mai târziu, un polițist vine la clinica din Islamabad să mă interogheze. Bilquise mă ajută să cobor în hol și mă așez pe un scaun. Câteva persoane din ONG asistă la discuția cu mine; voi putea în sfârșit să spun adevărul. Dar polițistul e foarte nesuferit. Îmi zice cu o voce răutăcioasă:

— Bine. Am făcut o anchetă în satul tău. Se pare că aveai un amant pe nume Javed, nu-i așa? Voiai să fugi cu el?

— Nu! Cum puteți să spuneți asta? Nu-i adevărat!

— Totuși, s-au găsit dulciuri pe patul tău. Se pare că Javed ți le-a adus în noaptea aceea, pentru că dorea să se culce cu tine.

— Nu știu cine mi-a pus bomboane pe pat. Nu erau acolo când m-am culcat. Și n-am avut niciodată vreo aventură cu Javed.

Încep să plâng. Ce rușine să fiu acuzată astfel! Mă umilește în fața tuturor.

— Cunosc foarte bine povestea familiei tale. Și sora ta are amanți.

— Nu-i adevărat! Suntem femei cinstite!

— Se pare că primul tău soț, Adil, te bătea des. De ce?

— Pentru că nu aveam dotă. Am venit cu mâinile goale în ziua căsătoriei.

— Spui adevărul?

— Da, vă asigur.

— Cred că minți. Știi că ești bănuită că ți-ai otrăvit primul soț...

— Dar era soțul meu! De ce-aș fi făcut una ca asta?

Bilquise își dă seama că mă simt rău. Îl întreabă pe polițist de ce pune toate aceste întrebări. El îi explică că

vrea să mă pună la încercare și să-mi verifice spusele. Polițistul continuă:

— Să știi, Naziran, că Shirin mi-a povestit totul. Dacă minți, vei fi pedepsită.

— Ați interogat-o pe Shirin?

— Bineînțeles! A trebuit să interoghez pe toată lumea.

Polițistul îmi spune că Shirin s-a speriat când polițiștii au venit la ea acasă. În cele din urmă, a recunoscut că nu-l văzuse pe Javed în noaptea aceea. A recunoscut și că plănuise cu Fawad să mă stropească cu acid, dar că ea nu voise să treacă la fapte, din milă pentru fetele mele, care ar fi ajuns orfane. A jurat că Fawad este cel care m-a atacat.

Polițistul adaugă:

— Am mai descoperit că Fawad a cumpărat o sticlă cu acid din bazar în ajunul atacului. Și, ca din întâmplare, el a aruncat apă ca să șteargă urmele de pași existente în curte lângă locul în care dormeai.

Și continuă:

— Tot mai susții că vinovatul e Javed?

Știu că fetele sunt în siguranță lângă mine și îndrăznesc în sfârșit să spun adevărul:

— Nu, nu e Javed. S-au făcut presiuni asupra mea.

— N-ai avut nicio aventură cu Javed? Asta a pretins soțul tău...

— Nu, niciodată. Spune asta ca să facă să se creadă că e vorba de o crimă de onoare. Dar Javed nu mi-a făcut niciodată avansuri...

Întrevederea a luat sfârșit. Am ochii plini de lacrimi. Bilquise mă ajută să urc înapoi în cameră. Sunt moartă de rușine. Toată lumea l-a auzit pe polițist acuzându-mă că am avut amanți. Ce va crede despre mine personalul ONG-ului? Poate că mă vor trimite înapoi în satul meu!

— Bilquise, nu-i așa că nu l-ai crezut pe polițist? o întreb. Nu sunt o femeie cum a zis el.

Mă liniștește, masându-mi umerii:

— Bineînțeles că nu, Naziran. Ca să-și facă ancheta, e obligat să pună în încurcătură cu întrebări stupide. Toată lumea de-aici știe că ești o fată cuminte. Nimeni n-a crezut poveștile lui. Să fii liniștită, știm foarte bine că nu-i adevărat.

Zâmbesc din nou. Îi mărturisesc lui Bilquise că sunt nerăbdătoare să merg la tribunal. Vreau ca Fawad să fie pedepsit, să mă simt în sfârșit în siguranță. Sana, avocata mea, dorește să am răbdare până la momentul potrivit. Curtea Supremă va da curând verdictul în cazul Nailei. Dacă o să fie bine, ne vom adresa direct celei mai înalte instanțe a țării.

Până atunci, mă întorc la centrul pentru orbi și continui să fac progrese zi de zi. De acum înainte, trebuie să învăț să mă ocup singură de fiicele mele. Deoarece am fost despărțite multe luni, treaba asta nu-i deloc ușoară. Hadija mă ajută să mă impun, trebuie să-mi redobândesc autoritatea asupra lor, fiindcă profită de situație. Într-o zi, am certat-o pe Hina, care făcuse o prostie, iar ea mi-a răspuns: „Dacă-i așa, prefer să mă întorc în sat!” Asta m-a descumpănit. Totuși, sunt cuminți. Mă ajută în fiecare zi să-mi găsesc lucrurile răătăcite, îmi aduc telefonul mobil... Ne uităm la televizor la filme și seriale. Hina îmi povestește ce se vede pe ecran. Preferatul meu este *Alaiul prinților*.

Într-o dimineață, scotocesc prin dulap, căutându-mi ochelarii de soare. Sper ca nimeni să nu se fi atins de lucrurile mele, altfel nu mai reușesc să mă orientez. Fetele îmi spun că-mi stă bine cu ochelarii aceștia mari, fiindcă-mi ascund „ochiul oribil”, cum îl numesc ele. Fața mea e doar o amintire într-o fotografie îngălbenită, pe care o simt sub degete în dulap. E acolo, pusă la fund. Amintiri ale zilelor fericite... îmi aduc aminte de acea după-amiază cu Adil. Pozasem puțin neliniștită, trebuia să arăt serioasă lângă soțul meu, atât de mândru, de frumos. O țineam în brațe pe Hina. Eram o femeie drăguță, cu ochi migdalați, gene lungi, părul puțin cârlionțat. Eram foarte tânără în

acea fotografie. O păstrez cu mare grijă în dulapul meu. Mi-au furat tinerețea, frumusețea, demnitatea, viața.

Iau apoi covorașul din dulap. E ora rugăciunii, îi cer lui Gul să mă așeze în direcția în care se află Meca. Încerc să mă concentrez. Fizza începe să scâncească: „Hina mi-a luat creioanele!” N-o bag în seamă până-mi termin rugăciunea. Fetele se ceartă tot timpul din cauza jucăriilor. Deoarece Fizza a fost prost tratată la Muhtara, e neastâmpărată și îmi solicită tot timpul atenția. Hina spune că, atunci când va fi mare, va munci ca să câștige bani pentru mine.

Mi-am terminat rugăciunea, dar Fizza continuă să scâncească. O iau în brațe și o întind pe genunchi ca atunci când era mică și-i dădeam să sugă. Îmi trag vâlul peste ea. Îi simt trupușorul liniștindu-se în timp ce-o legăn. Fetele sunt tot ce mi-a mai rămas, sunt forța mea. Rațiunea de a trăi și de a lupta.

Ne așezăm pentru masa de prânz pe o rogojină în sala comună, împreună cu Gul și Naila, care are să ne dea o veste mare. S-a întors de la Curtea Supremă. A câștigat procesul: fostul ei profesor, complicele agresorului, a fost până la urmă condamnat la 12 ani de închisoare și la plata unei despăgubiri de un milion de rupii. Este o hotărâre istorică pentru țara noastră. Judecătorii n-au fost niciodată atât de severi. Asta înseamnă că atacurile cu acid sunt de acum înainte recunoscute ca fiind crime grave. Ne bucurăm pentru Naila. Dar Gul e tristă. Șoptește:

— Agresorul meu face parte dintr-o familie foarte puternică. Cred că nu voi avea niciodată câștig de cauză. Sunt orfană, iar mama e săracă.

Epilog

Nu sunt îngrijorată în dimineața asta, fiindcă o am lângă mine pe Sana, avocata mea. Mă ține de mână, îmi spune că totul va fi bine. E o zi mare, îmi pun un *niqab* care îmi acoperă fața și-mi așez pe nas ochelarii de soare. N-aș îndrăzni niciodată să ies fără această carapace care mă protejează de privirile celorlalți. Și de soare, căci

pielea mea nu suportă razele soarelui.

— Să mergem, Naziran.

Sana îmi explică încă o dată ce se va întâmpla:

— Vom înainta o cerere către Iftikhar Chaudhry, președintele Curții Supreme, ca să ordone o nouă anchetă. Asta va face lucrurile să se deruleze mai repede și va mobiliza polițiști care-și fac corect meseria. Poate că domnul Chaudhry va pronunța el însuși verdictul!

— Ne vom întâlni cu el?

— Azi nu. În orice caz, vom depune o acțiune la secția pentru drepturile omului a Curții Supreme.

— Dar există destule dovezi?

Mă îngrijorează faptul că nu l-am văzut cu ochii mei pe Fawad aruncând cu acid în noaptea aceea. Poate că judecătorii nu mă vor crede, poate că vor găsi acuzația mea nefondată.

Dar Sana e foarte încrezătoare:

— Bineînțeles că există dovezi. Fawad a cumpărat o sticlă cu acid sulfuric în ajun! Crezi că e o coincidență? Când poliția s-a dus să ancheteze, tot satul a spus că el e vinovatul, chiar și Shirin. Cine a șters urmele de pași și a așezat dulciurile pe patul tău? Și apoi, comportamentul lui față de tine este o dovadă, mai ales amenințările privitoare la fete. Declarațiile victimei sunt cele mai importante.

Sana îmi mai spune că, din acel an, atacurile cu acid sunt pedepsite mai sever decât înainte. Pot chiar să fie judecate de tribunale antiteroriste, care au proceduri mai rapide și pot să ducă la sentințe de închisoare pe viață.

Am ajuns în fața clădirii Curții Supreme. Sana mă trage de braț. Sunt foarte emoționată. Merg cu pași mici, o țin de mână. Intrăm. Trebuie să urc treptele, s-o iau la dreapta și apoi la stânga până la o sală. Avocata mea discută cu judecătorii. Când va începe procesul, va trebui să răspund la întrebări. Deocamdată, de toate se ocupă ea.

Sunt ușurată, așteptam acest moment cu nerăbdare. Mă simt curajoasă; îi voi arăta lui Fawad de ce sunt în stare. Nu m-a distrus! Sunt în picioare încă, demnă și

sigură de dreptatea mea. Sana se întoarce să mă ia, zice că s-a terminat pentru azi. Acum, trebuie să așteptăm audierea. Ne întoarcem la clinică.

În seara aceea, primesc un telefon de la Fawad. Răspund cu răceală:

— De ce mă suni, Fawad? Ești mort pentru mine, mort ca primul meu soț.

— Ei bine, m-am întors de la cimitir și sunt viu. Nu reușesc să te uit, Naziran.

— Eu da, vreau să te uit. Nu mă mai suna niciodată.

— Dacă nu vrei să te întorci acasă, trimite măcar fetele. Kirane vrea să le vadă, îi e dor de ele. Plânge toată ziua cerându-și nepoatele.

— Nici vorbă. Hina și Fizza sunt fetele mele, rămân cu mine. Tu ai copiii tăi cu Shirin. Mi-ai făcut o mulțime de promisiuni frumoase, ai jurat că divorțezi de Shirin, că-mi cumperi o casă în satul meu, dar nu te-ai ținut de cuvânt. Mai mult, am aflat că trăiești din nou cu Shirin.

Fawad rămâne fără glas în fața îndrăznelii mele. Nu se aștepta la asta! Dar nu vreau să bănuiesc ceva. Așa că adaug:

— Mai vreau doar un singur lucru: ca Javed să fie pedepsit și să stea în închisoare pentru tot restul zilelor lui. Să nu mai trimiți pe nimeni din sat la mine, că nu-l voi primi. Știu foarte bine ce veți face cu mine dacă mă întorc acolo. O să mă duceți pe marginea unui drum, să cerșesc!

Închid.

Totuși, după câteva zile, Bilquise mă anunță că Fawad și Rubina sunt în fața clinicii. Îi spun să nu cumva să-i lase să intre. Oricum, trebuie să mă duc la spital pentru niște analize. Ies din clădirea ONG-ului împreună cu Bilquise. Am lăsat fetele sub supravegherea Nailei. Pe stradă, o aud pe Rubina strigând:

— Naziran! Vreau să văd fața nepoatelor mele!

Răspund sarcastic:

— Ei bine, le vei vedea doar pantofii!

— Naziran, casa ta nu-i aici, întoarce-te la noi în sat.

— Mă aflu aici din cauza ta și a familiei tale. Acum, plecați, altfel, îi cer paznicului să vă gonească.

Rubina se preface că plânge.

— Am făcut totul pentru tine de când a murit Adil! Asta-i recunoștința ta?

Nici măcar nu-i răspund, urc în mașină împreună cu Bilquise și plecăm la spital. Bilquise se amuză:

— Te-ai schimbat mult, Naziran! E bine că te-ai apărat. Să nu te mai lași înșelată de acești oameni. Trebuie să fii tare.

Ar fi trebuit să mor într-o cameră de spital din Multan, pacientă anonimă și fără chip. Am supraviețuit. Am avut dreptul la o a doua viață, într-un corp nou. Eu, cândva o tânără drăguță, iată-mă acum prizoniera unei înfățișări ce îi sperie pe cei care se apropie de mine. Asta e o tortură zilnică, dincolo de orice suferință. Am hotărât să istorisesc totul, să-mi spun povestea, pentru ca într-o zi atacurile cu acid să fie eradicate, femeile din țara mea să fie protejate, iar agresorii să fie aspru pedepsiți pentru faptele lor și să zacă în închisoare.

Cuprins

Prefață (Valérie Khan) 5

Prolog 9

Introducere 17

1 20

2 33

3 47

4 63

5 80

6 93

7 104

8 111

9 120

10 134

11 151

12 157

13 174

14 187

15 199

16 215

17 231

18 243

19 252

20 266

21 276

Epilog 305

www.polirom.ro

Redactori: Giuliano Șfichi, Mihaela Moroșanu

Coperta: Radu Răileanu

Bun de tipar: februarie 2020. Apărut: 2020

Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 · P.O. BOX 266
700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: officepolirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, al. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4,
040031, O.P. 53

Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucurestipolirom.ro

Tiparul executat la GANESHA PUBLISHING HOUSE
– București tel.: 021 423.20.58, tel. /fax: 021 424.98.13, e-mail: contactganesa.ro, web: ganesa.ro